

ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး

မြန်မာစကားများ

နန်းစကား

မန်းစကား

မြန်မာတို့ရဲ့

မြန်မာစကား

လူထုစိန်ဝင်း

(ဒုတိယအကြိမ်)

လူထုစိန်ဝင်း

နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား

ပထမအကြိမ်- ဇန်နဝါရီ၊ ၂၀၀၆

လင်းဦးတာရာစာပေ

ဒုတိယအကြိမ်-မေမေဝါရီ၊ ၂၀၁၀

နစ်ကာလများစာပေ

(တန်ဖိုး-၁၂၀၀ ကျပ်)

အုပ်စု

၁၀၀၀

ဖြန့်ချိရေး

နစ်ကာလများစာပေ

၁၀၄-အပေါ်ဆုံးထပ်၊ အောင်ဇေယျလမ်း

အလုံမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

e-mail: theeras2001@gmail.com

ထုတ်ဝေသူ- ဒေါ်သင်းသင်းမွန်၊ သင်းစာပေ အမှတ် ၁၀၊ ရတနာ မြိုင်လမ်း၊ လှည်းတန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။ အတွင်းနှင့် အဖုံးပုံနှိပ်- ဦးဖော်မြင့်ဝင်း။ ကာလာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၈၄/ဘီ၊ ၃၁ လမ်း၊ ပန်းပဲတန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။ စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်-၄၀၁၃၃၁၁၂၀၉။ မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်-၄၀၁၃၃၁၁၂၀၉။

အတွင်းမလင်-ပုံနှိပ်ရင်

ကွန်ပျူတာစာစီ- Dream City

စာအုပ်ချုပ်- ကိုမြင့်

မျက်နှာဖုံး ဒီဇိုင်း- ထွန်းဖော်လင်း

မျက်နှာဖုံး ပန်းဆွဲ- ကိုကိုနိုင်

မာတိကာ

၁။	ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး မြန်မာစကားများ	
	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၁)	၇
၂။	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၂)	၃၀
၃။	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၃)	၄၆
၄။	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၄)	၅၅
၅။	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၅)	၆၅
၆။	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၆)	၇၄
၇။	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၇)	၈၁
၈။	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၈)	၈၈
၉။	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၉)	၉၄
၁၀။	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၁၀)	၁၀၀
၁၁။	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၁၁)	၁၁၄
၁၂။	နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား (၁၂)	၁၀၉
၁၃။	ဝေါဟာရ အက္ခရာစဉ်အညွှန်း	၁၁၄

၀၉၅၈၄

စိန်ဝင်း၊ လူထု
 ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး၊ နန်းစကား၊ မန်းစကား၊ မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား/
 လူထုစိန်ဝင်း။ - ရန်ကုန်၊
 သင်းစာပေ၊ ၂-ကြိမ်၊ ၂၀၁၀။
 ၁၂၂ - စာ၊ ၁၃ x ၂၁ ဧင်တီ။
 (၁)ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး၊ နန်းစကား၊ မန်းစကား၊ မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား

ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး မြန်မာစကားများ
နန်းစကား မန်းစကား
မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၁

စကားချီး

‘မနုဿတ္တဘာဝ ဒုလ္လဘ’ လူ၏အဖြစ်သည် အလွန်ရခဲ၏လို့ အဆိုရှိပါတယ်။

ရတောင့်ရခဲလူ့ဘဝကို ရလာပြန်ပါတော့သည်။ အသက်ရှည်စွာ အနာမဲ့ကြောင်း အနေကောင်းအောင် နေရဖို့ဆိုတာ အလွန်မလွယ်လှတဲ့ ဒုလ္လဘ တစ်ပါးပါပဲ။

ကျန်းမာပကတိ ချမ်းသာစွာရှိပြန်ပါသော်လည်း ခဏခေတ္တလေးရောက်လာရတဲ့ လူ့ဘဝမှာ ရောက်လာရကျိုးနပ်အောင် နေသွားနိုင်ဖို့ဆိုတာ သိပ်ကို မလွယ်လှတဲ့အရာပါ။ ‘မဟာဒုလ္လဘ’ လို့တောင် ဆိုနိုင်ပါတယ်။

လူ့လောကထဲမှာ အနမတဂ္ဂ လူပေါင်းများစွာတို့ဟာ လူ့ပြည်ရောက်လာပြီး အစာစားခြင်း၊ အိပ်စက်ခြင်း၊ အိမ်ထောင်သားမွေးမြူခြင်း ဆိုတဲ့ တိရစ္ဆာန်များလည်းပြုတဲ့ ‘အမူ ၃ ရပ်’ ကို ပြုနေတာနဲ့ပဲ အချိန်တွေကုန်ဆုံးသွားကြရပါတယ်။ လူ့လောကထဲ ဝင်ရောက်လာချိန်ကနေ ပြန်ထွက်သွားတဲ့ အချိန်အထိ နှစ်ပေါင်း ခြောက်ဆယ်၊ ခုနစ်ဆယ်အထိ ကြာညောင်းခဲ့ပေမယ့် လူ့လောကထဲကို သူတို့ရောက်ရှိခဲ့ကြောင်း အမှတ်အသားအဖြစ် ခြေရာလေးတစ်ခုတောင် မထားနိုင်ခဲ့ကြပါဘူး။ သူတို့တစ်တွေဟာ ထမင်းစားဖို့၊ အိပ်စက်ဖို့၊ အိမ်ထောင်ပြုဖို့အတွက်သက်သက် လူ့ပြည်ကို အလည်ရောက်ကြတဲ့ ဧည့်သည် အာဂန္တုတွေလိုပါပဲ။ ရခဲလှတဲ့ လူ့ဘဝကလေး ရတုန်းရခိုက်မှာ

လူလိုခေါ်ထိုက်အောင် နေသွားနိုင်သူ အင်မတန်ရှားပါတယ်။ အများစုကြီးကတော့ လူလို အခေါ်ခံနေရသော်လည်း လူမပီသကြပါဘူး။ အမေရိကန်တွေ သုံးတဲ့ ဗန်းစကားတွေထဲမှာ manimal ဆိုတဲ့ စကားတစ်လုံး ရှိပါတယ်။ man ဆိုတဲ့စကားနဲ့ animal ဆိုတဲ့ စကားကို brunch (breakfast နဲ့ lunch ဆိုတဲ့ စကား) ၎င်းကို ပေါင်းစပ်တီထွင်လိုက်တာ) ဆိုတဲ့ စကားလုံး၊ talkthon (talk နဲ့ marathon တို့ကို ပေါင်းစပ်ထားတာ) ဆိုတဲ့ စကားလုံးများလို ပေါင်းစပ်သုံးစွဲလိုက်တာပါ။ လူလိုခေါ်သော်လည်း တိရစ္ဆာန်နဲ့ မခြားလှတဲ့သူများကို ဆိုလိုတာပါ။ တိုတိုနဲ့လိုရင်းကို ကွက်ခနဲ မြင်သွားစေတာမို့ သိပ်နှစ်ခြိုက်မိပါတယ်။

လူလိုခေါ်ထိုက်အောင် လူပီပီသသကြီး နေသွားနိုင်ကြသူများကို ကြိုတောင့်ကြဲခဲ့ တွေ့ရတဲ့အခါများမှာ ဘယ်လို အသားအရောင်ရှိတဲ့ ဘယ်လို လူမျိုးကိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘယ်လို အသက်အရွယ်ရှိတဲ့ (ကိုယ့်အောက် အသက်အားဖြင့် ငယ်သူပင်ဖြစ်ပါစေ) ဦးခိုက်ရှိခိုးချင်တဲ့စိတ်များ တဖွားဖွား ပေါ်ထွက်လာတတ်ပါတယ်။ ဆရာ ဒေါက်တာသန်းထွန်းက ဒေါ်ဒေါ် (လူထု ဒေါ်အမာ) ရဲ့ ၈၀ ပြည့် မွေးနေ့မှာ စာအုပ်လေးတစ်အုပ်ပြုလုပ်ပြီး လက်ဆောင်ပေးမယ်။ 'လူထုပျိုဥယျာဉ်ကြီး' နဲ့ တစ်နွယ်ငင် တစ်စင်ပါဆိုသလို မကင်းကြတဲ့သူတွေ ဝိုင်းရေးကြမယ်။ မိမိကိုယ်တိုင်မှာလည်း 'လူထုခြံထွက်' အပင်ငယ်တစ်ပင် အနေနဲ့ ဥယျာဉ်မျိုးကြီးများကို ကျေးဇူးဆပ်ပါလို့ အဖိုးမဖြတ်နိုင်တဲ့ အခွင့်အရေးကြီးတစ်ရပ်ကို ပေးအပ်ခြင်းခံခဲ့ရပါတယ်။ ဆရာကို အထူးကျေးဇူးတင်ရပါတယ်။

အဲဒီစာအုပ်ဟာ ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့အတ္ထုပ္ပတ္တိလည်း မဖြစ်စေချင်ဘူး။ ဒေါ်ဒေါ်ကို ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ချီးကျူးဂုဏ်ပြုတာလည်း မဖြစ်စေချင်ဘူး။ နှစ်ပေါင်း ၈၀ တိုင်တိုင် လူသားတစ်ယောက်ရဲ့ ဂုဏ်၊ လူသားတစ်ယောက်ရဲ့ သိက္ခာကို မယ်မီးမယိုင် ကျောက်စာတိုင်ကြီးသဖွယ် ခိုင်ခိုင်မတ်မတ် စိုက်ထူနေနိုင်ခဲ့တဲ့ 'မဟာလူသား' တစ်ယောက်ကို တွေ့ရလို့ 'မှဒီတာ' ပွားရ၊ ပီတိဖြစ်ရတဲ့ သဘော ဖြစ်စေချင်တယ်လို့လည်း ဆရာသန်းထွန်းက အမိန့်ရှိပါတယ်။

ဆရာရဲ့ရည်ရွယ်ချက်ကို သိရတော့ အလွန်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ရပါတယ်။ စာပေအနုပညာ ယဉ်ကျေးမှု နယ်ပယ်အသီးသီးမှာသာမက ပညာရေး နယ်ပယ်၊ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်၊ လူမှုရေးနယ်ပယ် စတဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရဲ့ အခြေခံအုတ်မြစ် နယ်ပယ်အသီးသီးမှာ 'လူထုပျိုဥယျာဉ်ကြီး' က ပျိုးထောင် စိုက်ပျိုး

ပေးလိုက်လို့ ထီးထီးမားမားဖြစ်နေကြတဲ့ သီးပင်၊ ပွင့်ပင်တွေ အများအပြား ရှိခဲ့ပါတယ်။ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း 'လူထုခြံ' ထွက်ပါ။ တက္ကသိုလ်ဝင်းတို့၊ တက္ကသိုလ် မောင်စောလွင်တို့၊ မောင်သာနိုး၊ မောင်သိန်းနိုင်၊ မောင်သစ်လွင် (လူထု) တို့၊ နတ်မောက်ဦးထွန်းရှိန်တို့၊ မောင်မိုးသူတို့၊ ပေါ်ဦးသက်တို့ တစ်တွေဟာ အပြိုင်အရိုင်းနဲ့ 'လူထုခြံ' ကြီးက ဝေစည်လာခဲ့ကြသူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့အားလုံးဟာ သူတို့ ဗီဇမျိုးစေ့နဲ့သူတို့ အစို့အညောက်ကလေး ပြုထွက်လာကြပြီးမှ လူထုပျိုခြံကြီးထဲမှာ အခက်အလက် အရွက် တဝေဝေနဲ့ ရှင်သန်ကြီးထွားလာခဲ့ကြတာပါ။ မိမိအဖို့ကတော့ 'လူထုဥယျာဉ် မျိုးကြီး' ၎င်းကိုယ်တိုင် မျိုးစေ့ချ၊ အညောက်ဖောက်ပြီး ပျိုးထောင်စိုက်မွေးပေးခဲ့ကြတာပါ။

'လူထုခြံမျိုးကြီး' ၎င်းဟာ မိမိကို ပျိုးထောင် စိုက်မွေးပေးခဲ့ရုံမျှမက man ဆိုတာ ဘယ်လို၊ manimal ဆိုတာ ဘယ်လို၊ ညွှန်ပြပေးခဲ့ကြတဲ့ ကံကူလက်လှည့် ငယ်ဆရာများလည်း ဖြစ်ကြတယ်။ လွတ်လပ်ခြင်း၊ တရားမျှတခြင်းနဲ့ တန်းတူညီမျှခြင်း ဆိုတဲ့ လောကပါလတရား သုံးပါးနဲ့အညီ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး၊ အဓမ္မဝါဒ ဆန့်ကျင်ရေးဆိုတဲ့ သီလ ရက္ခိတ တရားသုံးပါးကို ကိုင်စွဲတဲ့ သတင်းစာသမားတစ်ဦး ဖြစ်လာစေရန် ဆစ်ထုပေးခဲ့တဲ့ စူးဆောက်ရှင်များလည်း ဖြစ်ကြတယ်။ underdogs လို့ခေါ်ကြတဲ့ အဖိခံ၊ အနှိမ်ခံ၊ အညှဉ်းခံလူတန်းစားတွေဘက်က စွဲစွဲမြဲမြဲ ရပ်တည်တဲ့ ကလောင်သမားတစ်ဦးဖြစ်အောင် သွန်သင်ဆုံးမ နည်းလမ်းပြပေးတဲ့ မီးရှူးတန်ဆောင်ကြီးများလည်း ဖြစ်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် လူထုရဲ့ ဦးဆောင် 'ခြံမျိုးကြီး' အနိစ္စရောက်ပြီးနောက် စုဆောင်းထုတ်ဝေလိုက်တဲ့ 'လူထုချစ်သမျှ လူထုဦးလှ' ဆိုတဲ့ စာအုပ်မှာ ပါဝင်ရေးသားခြင်း မပြုခဲ့ပါဘူး။ လူထုရဲ့ ငယ်မွေးခြံပေါက်တစ်ယောက်က လူထုရဲ့ဦးဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦးကို ဂုဏ်ပြုပူဇော်တယ်ဆိုရင် အများသူငါ ပညာရှိအပေါင်း ကဲ့ရဲ့ကြောင်းဖြစ်တန်ရာတယ်ဆိုပြီး မရေးဘဲနေခဲ့တာပါ။ အမိဘက်က ဆွေမျိုးတော်စပ်တဲ့ ဆရာကြီး ရွှေဥဒေါင်းအကြောင်းကို မရေးခဲ့ဖူးသလိုပဲ အဖဘက်က ဆွေမျိုးတော်စပ်တဲ့ ပထမ မြန်မာဝတ္ထုရေးဆရာကြီး ဂျိမ်းစ်လှကျော် အကြောင်းကိုလည်း မရေးခဲ့ဖူးပါဘူး။

ဦးလေးလှဟာ 'တော်လှန်ရေးသမား သူတော်စင်လား၊ သူတော်စင်တော်လှန်ရေးသမားလား (Is he a saintly revolutionary or a revolution-

ary saint?) ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့ အက်ဆေးလေးတစ်ပုဒ်ရေးပြီး ဒေါ်ဒေါ်လက်ထံသာ ပေးအပ်ခဲ့ပါတယ်။

အခုတော့ ဆရာသန်းထွန်းရဲ့ ဩဝါဒကလည်း ဒေါ်ဒေါ်အကြောင်းတွေ မဖြစ်စေချင်ဘူး။ ဒေါ်ဒေါ်ထမ်းဆောင်ခဲ့တဲ့ 'လူတာဝန်' အမျိုးမျိုးတွေကို ဆက်လက် သည်ပိုးထမ်းဆောင်ကြပါမယ်လို့ ဒေါ်ဒေါ်ကို ကျေးဇူးဆပ်တဲ့ အနေနဲ့ အာမဝန္တာခံကြဖို့သဘောဆိုတော့ အားရဝမ်းသာနဲ့ ရေးဖို့တာဝန်ယူ လိုက်ပါတယ်။

မိမိအနေနဲ့ ဒေါ်ဒေါ်ကျေးဇူးကို တတ်စွမ်းသမျှဆပ်တဲ့သဘော ဒေါ်ဒေါ်ကို ရည်ညွှန်းပြီး ၁၉၆၅ခုနှစ်မှာ ဘာသာပြန်ပြီး ပုဂံစာအုပ်တိုက်က ထုတ်ခဲ့တဲ့ သတင်းစာဆရာကြီး Wilfred Burchett ရဲ့ 'အရှေ့တောင်အာရှမှ စစ်မီးလျှံများ' ဆိုတဲ့ စာအုပ်မှာလည်း ဒီလို ရည်ညွှန်းခဲ့ဖူးပါတယ်။

'အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး၊ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး စိတ်ဓာတ်များ မျိုးစေ့ချပေးကာ အဖိနှိပ်ခံကမ္ဘာ့ပြည်သူများဘက်က အမြဲရပ်လို သော သတင်းစာသမားတစ်ယောက် ဖြစ်လာစေရန် တဖွဖွ သွန်သင်ပုံပြင်ပေးခဲ့သော ဒေါ်ဒေါ်(လူထုဒေါ်အမာ)အား ဤစာအုပ်ဖြင့် ကျေးဇူးဆပ်ပါ၏'

အဲဒီအချိန်ကာလက ညာလက်နဲ့စာရေးပြီး ကန်တော့ခဲ့ ရတာပါ။ ခုတစ်ကြိမ်တော့ လေဖြတ်ပြီးကတည်းက ညာခြေ၊ ညာလက် မသန်စွမ်းတော့ တာမို့ ဘယ်လက်နဲ့စာရေးပြီး ကန်တော့ရတာဆိုတော့ အများသူငါထက် ထူးခြားစွာ လက်နှစ်ဖက်စလုံးနဲ့ ကန်တော့ခွင့်ရခြင်းဆိုပြီး အထူးကျေနပ် ကြည်နူးရပါတယ်။ လူထုဥယျာဉ်မှူးများ သွန်သင်ခဲ့တဲ့အတိုင်း သတင်းစာ သမားကောင်းတစ်ဦးရဲ့ သီလကို မညစ်ထေးစေပါဘူး။ မိမိရဲ့ ယုံကြည်ချက် ကို ဘယ်အခြေအနေမျိုးမှာမှ တစ်နပ်စာထမင်းမက တစ်သက်စာထမင်းနဲ့ တောင် လဲမစားပါဘူး။ လူက မစွမ်းမသန် ဒုက္ခိတဖြစ်ရပေမယ့် စိတ်ကတော့ အညံ့မခံ၊ အရှုံးမပေးဘဲ အမြဲစွမ်းသန်နေပါစေမယ်၊ ညာလက်ကျိုးလည်း ဘယ်လက်နဲ့ လူလောက အရှုံးသမားဘက်က အမြဲရပ်တည်သွားပါဦးမယ်လို့ ထပ်လောင်း ကတိပြုလိုက်ပါတယ်။

ဒေါ်ဒေါ်ဟာ သတင်းစာဆရာမကြီးတစ်ဦး၊ စာရေးဆရာမကြီးတစ်ဦး အနေနဲ့ စာပေယဉ်ကျေးမှု အနုပညာအရေးတွေသာမက လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး စတဲ့ 'လူတာဝန်တွေ'အားလုံးကို တစ်သက်တာလုံး ထမ်း ရွက်ခဲ့၊ ထမ်းရွက်ဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ တာဝန်တွေထဲက တစ်ခုကတော့

နယ်ချဲ့ယဉ်ကျေးမှုရဲ့ ထိုးဖောက်မှုကို ခုခံတိုက်ခိုက်ပြီး အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့လက်ထဲက ထန်း လက်ကလေးဟာ ဘက်ပေါင်းစုံက အရှိန်အဟုန်ကြီးမားစွာ လှိမ့်ဝင်လာနေတဲ့ လှိုင်းလုံးကြီးတွေကို အရှုံးပေးနေရပါပြီ။ ဒေါ်ဒေါ် ချစ်မြတ်နိုးလှတဲ့ မြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှုတွေရဲ့နေရာမှာ နယ်ချဲ့ယဉ်ကျေးမှုရဲ့ အဆွယ်အပွားတစ်ခုဖြစ်တဲ့ 'ဒွက္ခကိုယဉ်ကျေးမှု'က ဝင်ရောက်အခြေချနေပါပြီ။ ဒေါ်ဒေါ် ချစ်မြတ်နိုးလှတဲ့ မြန်မာစကားတွေလည်း ဖြည်းဖြည်းချင်း 'လုံးပါးပါး'လိုက်နေပါပြီ။ အခု ဒီစာတမ်းငယ်မှာ အဲဒီလို လုံးပါးပါးလိုက်ရာက ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး ဖြစ်နေ တဲ့ မြန်မာ့အသုံးအနှုန်း၊ မြန်မာစကားလုံးများကို ရှာဖွေတင်ပြလိုက်ရပါ တယ်။ ဒီကိစ္စဟာ အမှန်တော့ မြန်မာစာပေပညာရှင်များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်သင့်တဲ့ ကိစ္စမျိုးပါ။ အချိန်အများကြီးယူပြီးကို လုပ်ရမှာမျိုးပါ။ ဒီစာတမ်း ကတော့ နှစ်ပတ်အတွင်း အပြီးလုပ်ရတာမို့ မိတ်ဆက်သဘောမျှသာ ဖြစ်ပါ တယ်။ လူထုပျိုးဥယျာဉ်ကြီးရဲ့ ဦးစီးများဖြစ်ကြတဲ့ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းနဲ့ ဦးလေး၊ ဒေါ်ဒေါ်တို့ရဲ့ စာများထဲကပဲ ထုတ်နုတ်တင်ပြနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ရှေ့ ဆက်ပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လေ့လာရှာဖွေ တင်ပြသွားရန်လည်း ရည်ရွယ် ထားပါတယ်။ ပထမဆုံးပြောချင်တာကတော့ ကွယ်ပျောက်လုနီးပါးဖြစ်နေ တဲ့၊ မြန်မာလူမျိုးတို့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲပြောဆိုနေကြတဲ့ 'ရှင်၊ ကျွန်မ၊ ခင်ဗျား၊ ကျွန်တော်' စတဲ့ အသုံးအနှုန်းတွေအကြောင်းပါ။

ယနေ့ မြန်မာကလေးသူငယ်တွေရော လူငယ်၊ လူလတ်တွေပါ အချင်း ချင်း စကားပြောဆိုကြရာမှာ 'နင်'၊ 'ငါ' ဆိုတဲ့နာမ်စားတွေကို 'မြန်ရေရှက်ရေ' ကြီး ပြောဆိုနေကြပါတယ်။ ကလေးတွေမှ မဟုတ်ပါဘူး။ ကောလိပ်က ဆရာမလေးတွေ၊ ဆရာဝန်မလေးတွေ၊ အင်ဂျင်နီယာမလေးတွေလို ပညာ တတ်တွေတောင်မှ အဲဒီ နင်၊ ငါ ဆိုတဲ့အသုံးကို အားရပါးရကြီး ပြောပြော နေကြပါတယ်။ 'နင်'၊ 'ငါ' ဆိုတဲ့အသုံးဟာ ရိုင်းပျတဲ့ အသုံးဖြစ်ကြောင်း ငယ်စဉ်က အဆုံးအမခံခဲ့ရဖူးတဲ့ 'နား'များအဖို့တော့ ဒီအသုံးကိုကြားရလေ တိုင်း နားမအိမသာဖြစ်ရပါတယ်။ ရှေးရှေးကလည်း သူငယ်ချင်းအချင်းချင်း 'နင်'၊ 'ငါ'ခေါ်ပြီး ပြောကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကိုယ့်အချင်းချင်းသာ ပြောကြ တာပါ။ လူရှေ့သူရှေ့မှာ အားရပါးရကြီးပြောတာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ လူရှေ့ မှာဆိုရင် 'ခင်ဗျား'၊ 'ကျွန်တော်'၊ 'ရှင်'၊ 'ကျွန်မ' စတဲ့ စကားများကို သုံးပြီး ပြောကြပါတယ်။ အဲဒီလိုမှ မပြောချင်ကြရင် 'နင်-ငါ' ဆိုတာထက် ယဉ်ကျေး

ဖွယ်ရာ ဖြစ်တယ်လို့ယူဆတဲ့ 'မင်း'၊ 'ကိုယ်'ဆိုတာမျိုးကို သုံးလေ့ရှိပါတယ်။ ဒီအတိုင်းသာ ဆက်သွားနေရင် 'ရှင်၊ ကျွန်မ၊ ခင်ဗျား၊ ကျွန်တော်' ဆိုတဲ့ အသုံးတွေ မြန်မာစကားထဲက ကွယ်ပျောက်သွားပါလိမ့်မယ်။

နောက်တစ်ခုကတော့ အမှန်တကယ် ကွယ်ပျောက်လုနီးပါးဖြစ်နေတဲ့ မြန်မာ့ဆွေမျိုးဆက် အခေါ်အဝေါ်များအကြောင်းပါ။ ခုခေတ်မှာ ယောက်ျားလေးတွေဟာ သူတို့နောက်မှ အမေကမေးပေးလိုက်တဲ့ မိန်းကလေးကို 'ညီမလေး'လို့ ခေါ်နေကြပါတယ်။ 'သူက ကျွန်တော့်ညီမလေးပါ'လို့လည်း ပြောလေ့ရှိပါတယ်။ မြန်မာတို့ရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်းဟာ ခေတ်ပြိုင် အနောက်နိုင်ငံတွေနဲ့ ယှဉ်လိုက်ရင် မနိမ့်ကျခဲ့ပါဘူး။ ယဉ်ကျေးမှုအဆင့် အတန်း မြင့်မားတာနဲ့အမျှ မြန်မာစကားဟာလည်း အင်မတန် ဝေါဟာရ ကြွယ်ဝပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်စကားမှာ 'ဘရာသား'၊ 'စစ္စတား'လို့ဆိုလိုက်ရင် အစ်ကိုလား၊ ညီလား၊ အစ်မလား၊ နှမ-ညီမလားဆိုတာ ခွဲလို့မရပါဘူး။ မြန်မာစကားမှာ အစ်ကို၊ ညီ၊ နှမ၊ ညီမ၊ အစ်မလို့ ခေါ်လိုက်တာနဲ့ အကြီး၊ အငယ် တစ်ခါတည်း ခွဲသိကြရပါတယ်။ ယောက်ျားလေးနှစ်ယောက်မှာ ကြီးသူကို အစ်ကို၊ ငယ်သူကို ညီပေါ့။ ယောက်ျားလေးရဲ့အထက်က မိန်းကလေး အစ်မ၊ အငယ်က နှမပေါ့။ မိန်းကလေးရဲ့အထက်က သူကို အစ်ကို၊ အောက်ကသူက မောင်၊ အောက်ကမိန်းကလေးက ညီမပါ။ အဲဒီတော့ 'ညီမ' ဆိုတာ မိန်းကလေးချင်းတော်စပ်မှု အသုံးစကားပါ။ ယောက်ျားလေးနဲ့ မိန်းကလေး တော်စပ်မှုအသုံးစကား မဟုတ်ပါဘူး။ အခုတော့ လူတိုင်းလိုလိုပဲ 'ကျွန်တော့်ညီမ' ဆိုတဲ့စကားကို သုံးနေကြပါတော့တယ်။ အစ်ကိုက အဲဒီတော့ အလိုလို မိန်းမလျာဖြစ်သွားပါရော။ ဘာသာစကားဆိုတာ ယဉ်ကျေးမှု အဆင့်အတန်း မြင့်မားတိုးတက်လာတာနဲ့အမျှ ဝေါဟာရတွေ တိုးပွားစည်ပင် လာရမြဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အခု ကျွန်တော်တို့မှာတော့ တိုးပွားလာရမယ့်အစား ရှိရင်းစွဲ စကားလုံးတွေတောင် 'လုံးပါးပါး' လိုက်နေပါတော့တယ်။

အင်္ဂလိပ်စကားမှာ 'အန်ကယ်'၊ 'အန်တီ'လို့ပြောလိုက်ရင် ဘယ်ဘက်က ဘယ်လို တော်စပ်တယ်။ မိမိရဲ့မိဘများထက် ကြီးသူလား၊ ငယ်သူလားဆို တာကို မသိနိုင်ပါဘူး။ မြန်မာစကားမှာတော့ အဖေရဲ့အစ်ကိုဆိုရင် ဘကြီး၊ အမေရဲ့အစ်ကိုဆိုရင် ဦးကြီးလို့ ခွဲခြားခေါ်လေတော့ ခေါ်သံကြားတာနဲ့ ဆွေမျိုးစပ်ပေးပြီးသား ဖြစ်နေပါပြီ။ အဖေရဲ့ညီဆိုရင် ဘထွေး၊ အမေရဲ့မောင် ဆိုရင် ဦးလေး၊ အဖေရဲ့အစ်မဆိုရင် အရီးကြီး၊ အဖေရဲ့နှမကို အရီးလေး၊

အမေရဲ့အစ်မဆိုရင် ကြီးတော်(ဂျီးဒေါ)၊ အမေရဲ့ညီမဆိုရင် ထွေးလေး (ဒွေးလေး)၊ ဒေါ်လေး စသဖြင့် ကြွယ်ဝလိုက်တဲ့ ဝေါဟာရတွေ။

ခုခေတ်ကလေးငယ်လေးတွေက အစ်ကိုအရွယ်၊ အစ်မအရွယ်တွေကို အစ်ကို၊ အစ်မထည့်ပြီး မခေါ်လေ့ကြတော့ပါဘူး။ ဖြူဖြူကို သူ့အောက်အများ ကြီးငယ်တဲ့ ကလေးလေးက မဖြူဖြူလို့ပဲ ခေါ်လေ့ရှိပါတယ်။ ဝါဝါကို မဝါပေါ့။ အစ်ကိုအရွယ်၊ ဦးအရွယ်ကျတော့လည်း ခေါ်ပုံက ဦးဖြူ၊ ဦးနီတဲ့။ ဦးကြီးဖြူ၊ ဦးလေးဖြူ မဟုတ်ဘူးလေ။ ကလေးတွေ သူတို့ကိုယ်သူတို့ သမီးက၊ သားကလို့ ထည့်ထည့်ပြောကြတာလည်း သုံးလေးနှစ်အရွယ် ကလေးတွေဆို နားထောင်ကောင်းသလိုရိုပေမယ်လို့ ကောလိပ်ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားအရွယ်ကြီးတွေ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ပြောပြောနေကြတာကတော့ တယ်ပြီး နားမသာယာလှပါဘူး။ ပိုဆိုးတာက ဆယ့်သုံးလေးနှစ်အရွယ် ကလေးများက သူတို့အောက် မောင်လေး၊ ညီမလေး၊ နှမလေးတွေကို သားသားတို့၊ သမီးတို့ ခေါ်ဝေါ်နေကြတာကို ကြားရခြင်းပါ။

အဲဒီလို အခေါ်အဝေါ် အမြီးအမောက် မတည့်ပုံတွေကြောင့် မိမိကိုယ်တိုင် တုန်လှုပ်ချောက်ချား ဖြစ်သွားရတာမျိုးလည်း ကြုံဖူးပါတယ်။ အသက်အစိတ် အရွယ်သာသာ လူထုသတင်းစာ အယ်ဒီတာ အဖွဲ့သားတစ်ဦး ဘဝမှာ ထိန်းသိမ်းခံခဲ့ရဖူးပါတယ်။ ၁၀ နှစ်လောက်အကြာ ထောင်ကလွတ် လာတော့ ကလေးတွေက 'ဘဘ၊ ဘဘ'နဲ့ ခေါ်ကြတာကို ပထမဆုံးကြားရဖူးပါတယ်။ အစ်ကိုလို့တောင် အခေါ်မခံရဖူးသေးဘဲနဲ့ နတ်ရေကန်ထဲက တက်လာသလို တစ်ခါတည်း 'ဘဘ' အခေါ်ခံလိုက်ရတော့ တကယ်ကို တုန်လှုပ်ချောက်ချား ခံစားလိုက်ရတာပါ။ ကျောင်းသားဘဝမှာလည်း အသက်ကငယ်နေတော့ အစ်ကိုခေါ်တာ မခံရဖူးပါဘူး။ ကျောင်းကထွက်တာနဲ့တန်းပြီး သတင်းစာလောကထဲ ရောက်သွားပြန်တော့လည်း ကိုယ်က လူငယ်ကလေး ဖြစ်နေတော့ တွေ့သမျှ ကိုယ်ကပဲ ဦးကြီး၊ ဘကြီး ခေါ်ရတာချည်းပဲ။ ကိုယ့်ကို အစ်ကို ခေါ်မယ့်သူဆိုလို့ လူထုသတင်းစာ ရန်ကုန်တိုက်ခွဲ လှေကားရင်းက ကွမ်းယာ ရောင်းတဲ့ကုလားနဲ့ လူထုစာအုပ်ထုပ်တွေ သယ်ပို့နေကျ တိုက်ရှေ့က ချယ်ဂါရီဆွဲတဲ့ကုလားပဲ ရှိခဲ့ဖူးတယ်။ ဦးလေးတို့၊ ဦးကြီးတို့၊ လေးလေးတို့ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရတွေ ကွယ်ပျောက်လုနီးရှိနေတော့လည်း 'မောင်စိန်ဝင်း၊ ကိုစိန်ဝင်းဘဝကနေ တိုက်ရိုက်ကြီးကို ဘဘဦးစိန်ဝင်း' ဘဝရောက်သွားရတော့တာပါ။

ပြီးတော့ အသက်ကြီးသူတွေကို ဘိုးတော်၊ ဘွားတော်လို့ ခေါ်နေတာလည်း ကြာပါပြီ။ အခေါ်ခံရသူတွေလည်း မကြိုက်၊ မြန်မာ့စလေ့လည်း မဟုတ်ပါဘူး။

ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင်လည်း အညာသားဖြစ်ပေမယ့် ရန်ကုန်မှာနေရတာ ၃၅ နှစ်နီးပါးရှိပြီဆိုတော့ 'အညာလေ၊ အညာစကား'တွေ၊ 'မန်းလေ၊ မန်းစကား'တွေ မေ့လုနီးပါးရှိနေပါပြီ။ ဦးကြီး ဆရာကြီးရွှေ့ဒေါင်းတို့၊ ဦးလေးနဲ့ ဒေါ်ဒေါ်တို့စာအုပ်တွေ ပြန်ဖတ်မှ ဆရာငြိမ်းရဲ့သီချင်းတွေ ပြန်နားထောင်မှပဲ မြန်မာစကားတွေ ပြန်အမှတ်ရတဲ့အခြေအနေမျိုး ဖြစ်နေပါပြီ။

ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေရဲ့စာပေကို ဖတ်ရတာဟာ မျက်စိထဲစွဲသွားစေရုံမက ရင်ထဲကို နှင့်ခနဲ နှင့်ခနဲနေအောင် စိမ့်ဝင်စွဲမြဲသွားစေနိုင်တာပါ။ ဒီလို ဘာကြောင့် ရင်ထဲအထိ စိမ့်ဝင်သွားစေတာလဲဆိုတော့ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများရဲ့ အရေးအသား အသုံးအနှုန်းတွေဟာ ကိုယ်နဲ့ သိပ်ကိုပွန်းတီးပြီး တရင်းတနှီးရှိနေတဲ့ အရပ်သုံးစကားတွေကို နိုင်နိုင်ကြီး သုံးစွဲသွားနိုင်ကြလို့ပါ။ ဖတ်ပြီး မနည်းကြီး ပြန်စဉ်းစားနေရတဲ့ 'ထောင့်မကျိုးတဲ့စာလုံးတွေ' မပါလို့ပါ။ မန္တလေးဟာ နယ်ချဲ့လက်အောက်ကို နောက်ဆုံးကျရောက်ခဲ့ရတဲ့ မြို့ဖြစ်လေတော့ အောက်ရပ်၊ အောက်ရွာနဲ့စာရင် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၊ မြန်မာစကား၊ မြန်မာစလေ့စသည်များ ပိုစည်ကားခဲ့ပါတယ်။ ထီးကျိုးစည်ပေါက် ဖြစ်သွားခဲ့ရတော့ ထီးထဲနန်းထဲက ထီးစကား၊ နန်းစကားတွေ အရပ်ထဲ ပျံ့နှံ့စီးဝင် သွားပါတယ်။ မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားတွေရဲ့ ပါးစပ်ဖျားမှာ 'နန်းစကား'၊ 'မန်းစကား'တွေဟာ စွဲထင်နေကြပါတယ်။ နေ့စဉ်သုံးဖြစ်ဖြစ် သူတို့ ပါးစပ်ဖျားမှာ စွဲထင်နေတဲ့စကားတွေဟာ အလိုအလျောက်ကို လျှော့ခနဲ လျှော့ခနဲ ထွက်ကျလာလေ့ရှိပါတယ်။ တမင်တကာ စဉ်းစားပြီးပြောရ၊ ရေးရတာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။

'လှတောစကား'၊ 'လှတောလေ'ဆိုပြီး နာမည်ကြီးတဲ့စကားတွေကို ကြားဖူးကြမှာပါ။ ဒီလှတောသားတွေရဲ့ပြက်လုံးတွေ၊ သရော်လုံးတွေဆိုတာ အငြိမ့်လူပြက်တွေရဲ့ 'ပြက်လုံး'တွေလို တမင် အကွက်ဆင်ယူရတာမျိုးတွေ မဟုတ်ပါဘူး။ ကိုးနှစ်၊ ဆယ်နှစ်အရွယ် ကလေးငယ်တွေရဲ့ ပါးစပ်ဖျားက တောင် အလိုအလျောက် ဖျတ်ခနဲ ဖျတ်ခနဲ ထွက်လာတတ်တာမျိုးတွေပါ။

တာယာပွန်းပြီး ပန်းမရှိတော့အောင်ပါးနေတဲ့ ဘီးတပ်ထားတဲ့ ကားတစ်စီးကို မြင်လိုက်တာနဲ့ လှတောသားကလေးတစ်ဦးရဲ့ပါးစပ်က 'အလိုလေ

(အလိုလေးမဟုတ်ပါ) သူ့ကားက ဆံပင်ညှပ်ဆိုင်ရှေ့ကတောင် ဖြတ်မမောင်းရဲတဲ့ကားပါကွာ။ ဆံပင်မွေးစူးတာနဲ့တောင် ပေါက်တော့မယ့် ဘီးပါ' လို့ အလိုအလျောက် ထွက်လာပါလိမ့်မယ်။ ဒီစကားပြောဖို့ လှတောသားကလေးက စဉ်းစားမနေရပါဘူး။ သူ့အလိုလိုကို နှုတ်က ထွက်လာတာပါ။

အဲဒီလိုပဲ။ ဆရာကြီးရွှေ့ဒေါင်းတို့၊ ဦးလေး၊ ဒေါ်ဒေါ်တို့ရဲ့စာတွေဟာလည်း သူ့အလိုလိုကို လျှော့ခနဲ လျှော့ခနဲထွက်လာတာတွေပါ။ တချို့သတင်းစာဆရာတွေ၊ စာရေးဆရာတွေက ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေ စာရေးကောင်းတာ ဝေါဟာရကြွယ်ဝလို့ ဖြစ်ပေတာပဲလို့ ကောက်ယူပြီး စကားလုံးဝေါဟာရတွေ 'ဗုံးပေါလအောကြီး' ထပ်ဆင့်သုံးစွဲ ရေးသားတတ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တမင်တကာ ဖန်တီးရေးထုတ်ထားတာဖြစ်လေတော့ ဖတ်သူရဲ့ရင်ထဲ စိမ့်ဝင်မသွားစေနိုင်ရုံမက မျက်စိထဲမှာ 'ကန့်လန့်ကြီး'တောင်ဖြစ်သွားစေပါတယ်။ ဝေါဟာရကြွယ်ဝတိုင်း၊ စကားလုံးတွေ 'ဗုံးပေါလအော' သုံးတိုင်း စာကောင်းဖြစ်လာတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ရေးသူနဲ့ဖတ်သူဟာ ရေလို 'တစ်ကြောတည်း' ဖြစ်နေမှ ရေးလိုက်တဲ့စကားလုံးတွေဟာ ဖတ်သူရဲ့ရင်ထဲကို လျှော့ခနဲ စိမ့်ဝင်သွားစေနိုင်တာပါ။ စကားလုံး ဝေါဟာရတွေဟာ ဖတ်သူနဲ့ ပွန်းတီးရင်းနှီးပြီးသား 'အများသုံး' ဒါမှမဟုတ် 'ဒေသသုံး'စကားတွေ ဖြစ်စေရပါမယ်။ 'မွေးထူးခြား' (ဆင်ကွဲ-မိုးထူးမြေခြား) ဆန်းပြားတဲ့ အသုံးအနှုန်းမျိုးတွေကတော့ ဖတ်လိုက်ရတဲ့အခါ 'ဆန်းလိုက်တာ' လို့အောက်မေ့မိရုံကလွဲပြီး ရင်ထဲမှာ တွယ်ငြိမကျန်ရစ်ခဲ့နိုင်ပါဘူး။ ဥပမာ ရွှေဘိုနယ်တစ်ရိုးမှာ အစ်ကိုဖြစ်သူကို နမဖြစ်သူက 'အမောင်'လို့ ခေါ်ခေါ်သုံးစွဲတတ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အများသုံးစကားမဟုတ်လေတော့ လူအများရဲ့နှုတ်ဖျားမှာ တွယ်ငြိမကျန်ရစ်ပါဘူး။ 'ရပ်သုံးရွာသုံး' စကားအဖြစ်ပဲ ရှိနေပါတယ်။ မိခင်ကို 'အစ်မ' လို့ခေါ်တဲ့အသုံးကတော့ အညာဒေသရော အောက်ပြည်အောက်ရွာပါ သုံးလေ့ရှိကြတာဆိုတော့ 'အများသုံး'စကားအဖြစ် ယနေ့တိုင် တည်ရှိနေပါသေးတယ်။ ကျွန်တော့်အမေဟာ မိခင်ကို 'မမ'လို့ခေါ်ပြီး ဖခင်ကို 'ကိုကို'လို့ခေါ်ပါတယ်။ အစ်ကိုကြီးဖြစ်သူကိုတော့ 'အ'ကိုဖြတ်ပြီး 'မောင်'လို့ခေါ်ကာ အစ်ကိုငယ်ကိုတော့ 'ကိုလေး'လို့ခေါ်ပါတယ်။ ဒါကတော့ 'ရပ်သုံးရွာသုံး'စကား 'တောင် မဟုတ်ပါဘူး။ မိသားစုသုံး၊ 'အိမ်တွင်းသုံး'စကားမျှသာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုပဲ ကြီးကြီးစိုးစိုး ကျွန်တော်တို့ဦးကြီး ဆရာကြီးရွှေ့ဒေါင်းကို အများအားဖြင့် 'အစ်ကိုကြီး' လို့ခေါ်လေ့ရှိပေမယ့် တစ်ခါတလေ ထူးထူးဆန်း

ဆန်း 'အဝီကြီး' လို့ ခေါ်တတ်ပါတယ်။ ဒီ 'အဝီကြီး' အသုံးအနှုန်းဟာ ကြီးကြီး စိုးတို့ရဲ့ မြတောင်နယ်သုံးစကားပဲလား။ ကြီးကြီးစိုးရဲ့ တစ်ဦးတည်းမူပိုင် အသုံးစကားပဲလားဆိုတာ မသိရပါဘူး။ ဒီ 'အဝီကြီး' အခေါ်အဝေါ်ကို တခြား ဘယ်မှာမှ မတွေ့ရဖူးတာတော့ အမှန်ပဲ။ ပြောချင်တာကတော့ စကားလုံး ဝေါဟာရဆိုတာ လူအများနဲ့ ကျွမ်းဝင် ရင်းနှီးပြီးသားတွေဖြစ်မှ ရင်ထဲစိမ့်ဝင် တွယ်ငြိသွားစေနိုင်တာ ဆိုတဲ့အကြောင်းပါ။

ဒစ်ကင်းရဲ့ 'မျှော်တလင့်လင့်' ကို ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်း ဘာသာပြန်တော့ ပန်းပဲဆရာရဲ့ ပုံပန်းကို ဆရာကြီးက 'ရိုးကြီးဂေါင်ဂင်' ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို သုံးပြီး ဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။ အရပ်ကြီး ကလန်ကလားနဲ့ ပိန်ပိန်ကပ်ကပ် အရိုးကြီး၊ အဆစ်ကြီးနဲ့ လူမျိုးကို မြန်မာတွေက 'ရိုးကြီးဂေါင်ဂင်' လို့ အပြော လေ့ကြတော့ ဒီစကားကို ဖတ်လိုက်မိတာနဲ့ ပန်းပဲဆရာရဲ့ ခါးကိုင်းကိုင်းနဲ့ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို မျက်စိထဲမှာ 'ကွင်းခနဲ' 'ထင်းခနဲ' မြင်လိုက်ကြရပါတယ်။ ဒီနေ့ခေတ်လူတွေရဲ့ ပြောစကားမှာရော စာတွေထဲမှာပါ ဒီစကားအသုံးကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် မကြားရ၊ မဖတ်ရတော့ပါဘူး။ ကွယ်ပျောက်လုနီးပါး ဖြစ်နေပြီလို့ ယူဆရပါတော့မယ်။

နောက် ကွယ်ပျောက်လုနီး အသုံးတစ်ခုကတော့ 'အထုံ' ဆိုတဲ့ စကား အသုံးပါ။ 'အထုံ' ဆိုတာ ဘဝသံသရာအဆက်ဆက်က ပါလာခဲ့တဲ့ပါရမီလို့ မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းက ဆိုပါတယ်။

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းက

'လူသတ္တဝါသည် ဘဝသံသရာအဆက်ဆက်မှ ပါခဲ့သည့်ညဉ့်ကလေးများ၊ ဝါသနာအထုံကလေးများကတစ်ဖက်၊ ပတ်ဝန်းကျင်က ပြုပြင်ခံရချက်များက တစ်ဖက် ရောနှောပေါင်းစပ်လျက်ရှိရာ ကျွန်ုပ်အဖို့ရာ၌ မည်သည်ကား အတိတ်၏ ဖန်တီးချက်ဖြစ်သည်။ မည်သည်ကား ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၏ ပြုပြင်မှု ဖြစ်သည်ဆိုခြင်းကို (ညဉ့်ကလေးသလောက်) ပိုင်းခြားဝေဖန်၍ တင်ပြလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

တစ်သက်တာမှတ်တမ်းနှင့် အတွေးအခေါ်များ (ပထမနှိပ်ခြင်း၊ ပထမတွဲ၊ စာမျက်နှာ ၁၉) မှာ သုံးစွဲရေးသားခဲ့ပါတယ်။ အရပ်ထဲမှာလည်း 'သူက ရဟန်းဖြစ်ဖို့ အထုံပါလာတာ' ဆိုတဲ့အပြောမျိုး ပြောလေ့ရှိကြတော့ ဒီစကားကို တွေ့လိုက်တာနဲ့ ချက်ချင်း နားလည်သဘောပေါက်သွားရတာ ပေါ့။

၁။ လှေပြေးကလေး

ဒီစကားအသုံးဟာလည်း ကွယ်ပျောက်လုနီးတောင် မဟုတ်တော့ပါ ဘူး။ ကွယ်ပျောက်တောင်မှ သွားပါပြီ။ 'တီးတိုင်းမြည်တဲ့ ဗေဟီစည်ကြီးလိပဲ' ဆိုတဲ့စကားနဲ့ အဓိပ္ပာယ်တူစကားပါ။ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းက 'ကျွန်ုပ်မှာ မှတ်ဉာဏ်အတော်ကောင်း၍ ဆရာတော်က ပို့ချပေးသောစာများကို အခြား ကျောင်း သားကြီးများထက် ရလွယ်သည်ဖြစ်သောကြောင့် ဆရာတော်က လှော်တိုင်းပြေးတဲ့ လှေပြေးကလေးဟု အမည်မှည့်ကာ ကျောင်းသားကြီးများ၏ မနာလိုခြင်းလည်း ခံရလေသည်' လို့ ရေးခဲ့ပါတယ်။ (တစ်သက်တာ၊ ပတွဲ၊ ပကြိမ်၊ စာ ၅၇) စကားလုံး ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်နဲ့ ထင်းခနဲ အဓိပ္ပာယ်ပေါက်သွားစေတဲ့ စကား လုံးလေးမို့ အသုံးကွယ်ပျောက်သွားတာ ဝမ်းနည်းစရာပါ။

၂။ ဟပ်တပ်စွဲ

ဒီခေတ်ကလေးတွေ ဒီစကားလုံးကို ကြားမှကြားဖူးပါရဲ့လားလို့ တွေးမိ ပါတယ်။ မြန်မာအဘိဓာန်မှာ 'ညွှန်မဆည်နိုင်အောင် အလွန်တပ်မက်သည်' လို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ထားပါတယ်။

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းက

'ထိုနေ့၌မူ အငြိမ်မနေကြဘဲ ဟိုလျှောက်သည်လျှောက် ဟိုခုန်သည်လျှောက် လှုပ်ကြသည်အတွက်ကြောင့် အိမ်မှစားခဲ့သော ထမင်းရော ဘယာကြော်နှင့် ကုလား ပဲသုပ် တို့ပါ စေ့စေ့ညက်ညက်ကြေကုန်သည်နှင့် ဟပ်တပ်စွဲဆိုရမလောက် မနေနိုင် မထိုင်နိုင် ရပ်တည်ရာမရအောင် ဆာလောင်မွတ်သိပ်လျက် ရှိလေပြီ'

(တစ်သက်တာ၊ ပတွဲ၊ ပကြိမ်၊ စာ ၁၂၇) လို့ ရေးခဲ့ပါတယ်။ ခုခေတ်မှာ တော့ ဟပ်တပ်စွဲဆိုတဲ့စကားအစား 'ငတ်ကြီးကျလိုက်တာ' လို့သာ အပြော လေ့ကြပါတော့တယ်။

၃။ တစ်ဖြတ်တည်း

ပိတ်အုပ်တစ်အုပ်တည်းက အတူတူဖြတ်ထားတဲ့ အဝတ်စလို တစ်ဆင် တည်း၊ တစ်သွေးတည်းဖြစ်ကြတာကို ဆိုလိုတဲ့စကားပါ။

'အသားညိုခြင်း၊ ဆံရစ်ဆံတောက်ထားခြင်း၊ မျက်လုံးအိမ်ကြီးခြင်းမှစ၍ မျက်နှာအဆင်ပြေပုံတို့မှာ တစ်ဖြတ်တည်း ဆိုရမလောက် တူညီလှပေရာ' လို့ ဆရာကြီး ရွှေဥဒေါင်းက သုံးနှုန်းခဲ့ပါတယ်။ (၎င်း၊ စာ ၁၄၉)

၄။ ကောက်ကြီးတက်ချိန်

ယနေ့ စာရေးအသားတွေမှာ မတွေ့ရသလောက် ဖြစ်နေပါပြီ။ အညာကျေးရွာအချို့မှာသာ 'ကောက်ကြီးတက်လောက်တော့ ရောက်အောင် လာခဲ့ပါမယ်' ဆိုတဲ့စကားမျိုး ပြောလေ့ရှိကြပါတော့တယ်။ ကောက်ကြီးစပါး ရိတ်သိမ်းပြီး တောင်သူတွေ အားလပ်တဲ့အချိန်ကို ပြောတဲ့စကားပါ။

'ကျွန်ုပ်မှာ ဖခင်၏ရွာသို့ ကောက်ကြီးတက်ချိန်များတွင် ရံဖန်ရံခါ ရောက်ဖူးသော်လည်း'လို့ ဆရာကြီးက ရေးခဲ့ပါတယ်။ (၄င်း၊ စာ ၁၈၀)

၅။ တောင်သူ

လယ်သမားနဲ့တွဲပြီး တောင်သူလယ်သမားလို့ သုံးစွဲနေဆဲဖြစ်ပေမယ့် တောင်သူဆိုတဲ့စကားသက်သက် အသုံးနည်းနေပါပြီ။ 'မိဘက တောင်သူပါ'၊ 'ကျွန်တော် တောင်သူလုပ်ပါတယ်' ဆိုတဲ့စကားများ ကွယ်သလောက် ရှိနေပါပြီ။

၆။ တံပြာ(ဒပြာ)

ဒီနေ့ခေတ်လူငယ်တွေ သုံးဖို့မဆိုထားနဲ့၊ ကြားဖူးနားဝတောင် တယ်မရှိ ရှာတော့ပါဘူး။

'ဒီနွားက တံပြာတို့မှ သွားတဲ့နွားကွ'၊ 'သူ့နွားကတော့ တံပြာလွတ်ပဲ'၊ 'ကျောကောင်းလို့ တံပြာတောင်းသလား' ဆိုတဲ့စကားတွေအစား အခုခေတ်မှာ ကြိမ်တံတို့၊ ကြိမ်လုံးတို့ပဲ အသုံးလေ့ကြပါတော့တယ်။

၇။ ချိတ်ကုန်တိုက်ကုန်

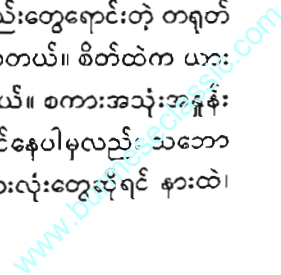
ဒီစကားကတော့ ကိုယ်တိုင်တောင် သုံး၊ လေးရက် ဦးနှောက်ခြောက်စေခဲ့တဲ့စကားပါ။ ခပ်ငယ်ငယ်က မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားတိုင်းလိုလို ပြောဆိုနေကျတော့ဆိုတော့ နားက 'ယဉ်ပါး'နေပြီးသားပါ။ ဒါပေမယ့် ဆရာကြီး ရွှေဒေါင်းရဲ့ တစ်သက်တာမှတ်တမ်းမှာ ပြန်တွေ့ရတော့ အဓိပ္ပာယ်တိတိကျကျကို ဆဝါးလို့မရဘူးဖြစ်နေပါတယ်။ ကုန်ခြောက်ဆိုင်လို ဆိုင်ဆိုတာတော့သိရဲ့။ ဘယ်လိုဟာတွေရောင်းတဲ့ဆိုင်မှန်း ရေရေရာရာမပြောတတ်အောင် ဖြစ်နေပါတယ်။ မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကို လှန်ကြည့်တော့ ချိန်ခွင်၊

ရာဇူတို့တွင်ထည့်ကာ ချိတ်ဆွဲ၊ ချိန်တွယ်ရောင်းဝယ်ရသောကုန်လို့ ဖွင့်ဆိုထားတာကို တွေ့ရတယ်။ တယ်ပြီး ဘဝင်မကျဘူး။ ငရုတ်၊ ကြက်သွန်လည်း ချိန်တွယ်ရောင်းရ၊ သားငါးလည်း ချိန်တွယ်ရောင်းရ၊ ရွှေကိုလည်း ချိန်တွယ်ရောင်းရတာပဲ မဟုတ်ဘူးလား။ စုံစီနုဖာ ကုန်သေးကုန်မွှားရောင်းတဲ့ အိမ်ဆိုင်ကလေးမှန်းတော့ သိတယ်။ ဒါပေမယ့် ရေရေရာရာမရှိလှဘူး ဖြစ်နေတယ်။ ဆန်၊ ဆီ၊ ဆား၊ ငရုတ်၊ ကြက်သွန်၊ ငါးပိ၊ ငါးခြောက်ရောင်းတဲ့ မြန်မာကုန်စုံဆိုင်လေးတွေကို ကုန်ခြောက်ဆိုင်လို့ခေါ်ကြတာ သိတယ်။ ကြယ်သီးတို့၊ ဖဲကြိုးတို့၊ ပန်းစည်းကြိုးတို့၊ ဖန်လက်ကောက်၊ ကော်လက်ကောက်တို့ စတဲ့ ပစ္စည်းမျိုးစုံကို ချိတ်ဆွဲလို့တစ်မျိုး၊ မှန်သေတ္တာ ပြားပြားကလေးတွေနဲ့ ထည့်လို့တစ်သွယ် ရောင်းကြတဲ့ ကုလားဆိုင်ကလေးတွေကို ကျူလယာဆိုင်လို့ ခေါ်ကြတာလည်း သိတယ်။ ဒီချိတ်ကုန်တိုက်ကုန် ဆိုတာကျတော့ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်နေပါလျက်နဲ့ မသိဘူးဖြစ်နေတော့ စိတ်ထဲမှာ ယားကျိကျိဖြစ်နေရတယ်။

ရန်ကုန်မှာ လက်လှမ်းမီတဲ့ စာရေးဆရာ၊ ကဗျာဆရာ ၂ ဦး၊ ၃ ဦးကို မေးကြည့်ပြန်တော့ သူတို့က ကိုယ့်ထက်တောင် ပိုဆိုးနေသေးတာတွေ ရတယ်။ တစ်ဦးကဆို အညာသားဖြစ်ပေမယ့် ဒီစကားကို မကြားဖူးဘူးလို့ ဆိုတယ်။ ငါးဆယ်ကျော်၊ ခြောက်ဆယ်အရွယ်တွေကတောင် မကြားဖူးဘူးဆိုလေတော့ ဒီစကားဟာ ကွယ်ပျောက်လုနီးပါး အခြေအနေတောင် မကတော့ဘူးပေါ့။ လုံးလုံး ကွယ်ပျောက်သွားပြီလို့ ဆိုရတော့မယ်ထင်ပါတယ်။

အဲဒါကြောင့် မန္တလေးကို ဖုန်းဆက်ပြီး ဒေါ်ဒေါ်ကိုပဲ မေးရပါတော့တယ်။ ဒီလိုမေးစရာပုဂ္ဂိုလ်မျိုး တော်တော်ရှားနေပြီဆိုတာလည်း သတိထားလိုက်မိတယ်လေ။

ဒေါ်ဒေါ်က 'တရုတ်ကုန်ခြောက်ဆိုင်တွေကို ခေါ်တာကွဲ'လို့ တစ်ခွန်းပဲ ပြောရသေးတယ်။ မျက်စိထဲမှာ ခေါက်ဆွဲထုပ်တို့၊ ကြာဆန်တို့၊ မြူစွမ်းထုပ်တို့၊ ငံပြာရည်ပုလင်း၊ ကြာညိုပုလင်း (ရန်ကုန်မှာ ငံပြာရည်အနောက်လို့ ခေါ်လေ့ရှိပါတယ်)နဲ့ မှိုခြောက်ပန်းခြောက် စတဲ့ ပစ္စည်းတွေရောင်းတဲ့ တရုတ်ကုန်ခြောက်ဆိုင်ကြီးတွေကို ပြေးမြင်လိုက်မိပါတော့တယ်။ စိတ်ထဲက ယားကျိကျိလည်း တစ်ခါတည်း ပျောက်သွားပါတော့တယ်။ စကားအသုံးအနှုန်းဝေါဟာရဆိုတာ ဖတ်သူကိုယ်တိုင်နဲ့ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်နေပါမှလည်း သဘောပေါက် ခံစားနိုင်ကြတာပါ။ ကိုယ်နဲ့မနီးမရင်း စကားလုံးတွေဆိုရင် နားထဲ၊

မျက်စိထဲကို ('လှတောလေ'နဲ့ ပြောလိုက်ပါရစေ) 'ဆားသိုင်းကပြီး ဝင်သွား သလိုကြီး ဖြစ်သွားလေ့ ရှိပါတယ်။

၈။ ဒိုဘီချ၊ ဒိုဘီဆိုင်

'အကျီဒိုဘီချနဲ့ ဘယ်သွားမလို့လဲ' ဆိုတဲ့ စကားမျိုးဟာ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ် ပေါင်း ၃၀ လောက်အထိ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် သုံးလေ့ရှိကြပါသေးတယ်။ ရပ်ကွက်တစ်ခုမှာ ဆံပင်ညှပ်ဆိုင် တစ်ဆိုင်နှစ်ဆိုင် ရှိမြဲဖြစ်သလို ဒိုဘီဆိုင်လို့ လည်းခေါ်၊ ပင်မင်းဆိုင်လို့လည်းခေါ်ကြတဲ့ ဆိုင်တွေလည်း တစ်ဆိုင်နှစ်ဆိုင် ရှိမြဲပါ။ ခုခေတ်တော့ ရန်ကုန်လို မြို့ကြီးတွေမှာတောင် ဒိုဘီဆိုင်တွေ ကွယ် ပျောက်ကုန်ကြပြီဆိုတော့ ဒိုဘီချဆိုတဲ့စကားလည်း အသုံးပျောက်သလောက် ဖြစ်သွားပါပြီ။ အဲဒါအစား 'မီးပူတိုက်'တယ်ဆိုတဲ့စကားသာ သုံးကြပါတော့ တယ်။ (အကျီဒိုဘီချဆိုတာ ပိတ်ပါးအကျီကလေး ကော်တင်ပြီး ပြန်နေ အောင် မီးပူတိုက်ထားတဲ့ အကျီကလေး)

၉။ ရှာတဘက်

နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်ရဲ့ 'မင်းဂံဘုတ်ရွာ'သီချင်းကို ပြန်ဆိုကြတဲ့အခါ တိုင်းမှာ 'ရှာတဘက်လေး ခေါင်းပေါ်တင်မိရင်လေ'လို့သာ ဆိုလေ့ရှိကြပါ တယ်။ ရှာတဘက်အနီကလေးတွေကလည်း လူတိုင်းနဲ့ ရင်းနှီးနေတာဆိုတော့ ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့ 'ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ'စာအုပ်မှာ 'ရှာတဘက်လေး ခေါင်းပေါ်တင်မိရင်လေ'လို့ပါတာကို စာစီမှားတာလို့ အများကပဲ ယူဆကြ ပါတယ်။ ဆရာကြီးမင်းသုဝဏ်ကိုယ်တိုင်လည်း အဲဒီလိုပဲ ယူဆခဲ့မိပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဆရာ မန္တလေးကိုရောက်တုန်းမှာ ဒေါ်ဒေါ်မာကို အဲဒီအကြောင်း မေးကြည့်ပါတယ်။ အဲဒီအကြောင်းကို ဦးလေး(ဦးလေးလှ)က ရေးသားဖော်ပြ ထားဖူးပါတယ်။ ၁၉၆၆ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လမှာထုတ်တဲ့ 'သောင်းပြောင်း'ထွေလာ ရေးချင်ရာရာ'စာအုပ် ဒုတိယတွဲ၊ စာမျက်နှာ ၃၆၇ မှာ ဦးလေးက ဒီလိုဖော်ပြ ထားပါတယ်။

'နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင် ရေးခဲ့သည့် 'မင်းဂံဘုတ်ရွာ'သီချင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပင် ဆရာမင်းသုဝဏ်က လူထုဒေါ်အမာကိုမေးပြီး မန္တလေး အသုံးအနှုန်းတစ်ခု မှတ်ယူသွားပေးသေးသည်။ ဒေါ်အမာ၏ 'ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ' စာအုပ်တွင်ပါသည့် မင်းဂံဘုတ်ရွာသီချင်း၌ 'ရှာတဘက်လေး ခေါင်းပေါ်တင်မိရင်

လေ'ဟု ပါသည်။ ရှာတဘက်လား၊ ရှာတဘက်လား အောက်ပြည်အောက်ရွာတွင်ဖြင့် ရှာတဘက်သာရှိသည်။ ဤသီချင်းကိုဆိုလျှင်လည်း ရှန်တဘက်ကလေး ခေါင်းပေါ် တင်သည်ဟု မျက်စိထဲမြင်ပြီး 'ရှာတဘက်လေး ခေါင်းပေါ်တင်မိရင်လေ' ဟု အော်ဆိုရပါသည်ဟု ဆိုသည်။ 'ရှာ'ဆိုသည်မှာ စာစီစာရိတ်ရာတွင် မှားသွားခြင်း လော၊ တကယ် စကားအမှန်လောဟု ဒေါ်အမာကို မေးသည်။ ကျွန်တော်မှာ 'မယား ပါ မန္တလေးသား'သာ ဖြစ်သောကြောင့် ဆရာမင်းသုဝဏ်လိုပင် ခပ်ယောင်ယောင် ဖြစ်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘာမှ ဝင်မပြောပါ။

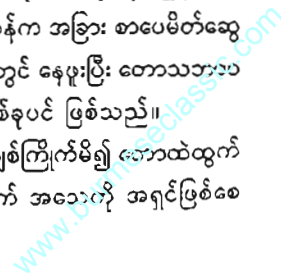
ဒေါ်အမာက နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင် ဤသီချင်းကိုရေးသည့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ကြီးမဖြစ်မီ ထိုအချိန်က အညာကျေးလက်များတွင် ရှာတဘက်ကလေးများကို အမျိုး သမီးကလေးတိုင်းက မြတ်မြတ်နိုးနိုး ဝယ်ယူအသုံးပြုကြသည်။ အဆင်းရဲဆုံးသူများ ဌ်ပင် တစ်ထည်တော့ ရှိတတ်ကြပါသည်။ ရှာတဘက်ဆိုသည်မှာ သုံးမွေးတဘက် အနီရောင်လွင်လွင်ဖြစ်သည်။ 'ရှာတဘက်'ပင် အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ ရှာတဘက် မဟုတ်ပါဟု ရှင်းပြပါသည်။

ဒီစာကိုတွေ့တော့မှပဲ ရှေးက ရှာတဘက်ဆိုတာအပြင် ရှာတဘက်ဆိုတဲ့ အသုံး ရှိသေးပါလားလို့ သိရပါတယ်။ ခုတော့လည်း ကွယ်ပျောက်ခဲ့ပါပြီ။

စကားအသုံးအနှုန်းဆိုတာကလည်း လူတွေနဲ့ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်နေပါမှ သဘောပေါက် နားလည်ခံစားနိုင်ကြတာပါ။ သဘောပေါက် နားလည်ခံစား နိုင်မှလည်း လူတွေက လက်ခံသုံးစွဲကြမှာပေါ့။ ခုခေတ်က တဘက်ကလေး တွေ ခေါင်းပေါ်တင်တဲ့ခေတ်လည်း မဟုတ်တော့ဘူးလေ။ အဲဒီတော့ ရှာတဘက် ဆိုတဲ့အသုံးလည်း ပျောက်ကွယ်ရပေမှာပေါ့။ သဘောပေါက် နားမလည်လို့ရှိရင် ရယ်စရာပြောလိုတောင် မရယ်တတ်ပုံကလေးတစ်ခုကို လည်း ဦးလေးက အဲဒီသောင်းပြောင်းထွေလာ၊ ဒုတိယတွဲမှာပဲ ထည့်သွင်း ရေးပြထားပါသေးတယ်။ ဒီအကြောင်းလေးကလည်း ဆရာမင်းသုဝဏ်နဲ့ ဆက်နွယ်နေတာပါပဲ။

'ဆရာမင်းသုဝဏ် လာသည့်နေ့က ရုပ်သေးပြက်လုံးတစ်လုံးကို ကျွန်တော် ပြောပြပါသည်။ ဤပြက်လုံးကို သူနားမလည်ပါ။ ရန်ကုန်က အခြား စာပေမိတ်ဆွေ တော်တော်များများလည်း သိကြမည်မဟုတ်ပါ။ အညာတွင် နေဖူးပြီး တောသားဘဲ ကို သိသူများသာ သိနိုင်သည့် ကျေးတောပြက်လုံးတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

ဘုရင့်သမီးတော်က အရပ်သားတစ်ယောက်ကို ချစ်ကြိုက်မိ၍ ဘောထဲထွက် ပြေးကြရရာ တောတွင်း၌ ကလေးမျက်နှာမြင်ပြီးနောက် အသေးကို အရှင်ဖြစ်စေ

တတ်သည့် ကန်မှရေဖြင့် ဆင်သေကြီးကိုပက်မိရာ ဆင်သေက အရှင်ဖြစ်လာပြီး ထလိုက်သောကြောင့် တကွတပြားဖြစ်ကုန်ရာမှ မင်းသမီးနှင့် အဖော်လူရွှင်တော် ဦးဓာတ်ကြည်တို့ တိုင်းပြည်သို့ပြန်လာပြီး၊ ဘုရင်က သမီးတော်ကို အမျက်တော်ရှမြ ရှနေသေးသလော၊ အမျက်တော်ပြေပြီလောဆိုသည်ကို သိနိုင်ရန် ဝန်ကြီးတစ်ပါး နှင့်တွေ့ရာ၌ လူရွှင်တော်ဦးဓာတ်ကြည်က . . .

‘ဘိုးဘိုးရယ်၊ ကျွန်တော်မျိုးတို့ ဒုက္ခရောက်ပုံတွေတော့ မပြောပါနဲ့တော့။ တောထဲမှာ ဘာမှလည်း စားစရာမရှိဘူး ဘိုးရဲ့။ နေ့စဉ် ဆီးသီးပဲ စားနေရတယ်။ ဒီတော့ နောက်ဖေးနောက်ဖီသွားရင် ခွေးအချေးလိုဖြစ်နေတာပဲ ဘိုးရဲ့။ ကျွန်တော် မျိုးတို့ နောက်ဖေးသွားတဲ့နေရာကို ပြန်ကြည့်လိုက်ရင် ခြေရာကတော့ လူခြေရာပဲ။ ချေးက ခွေးအချေး ဖြစ်နေတယ်’ စသည်ဖြင့် ပြောသွားပါသည်။

ဤပြက်လုံးကို အညာပရိသတ်ကမူ မျက်စိထဲမြင်လာပြီး ရယ်ကြပါသည်။ ကြံကြံဖန်ဖန် ပြောတတ်ပလေဟုဆိုကာ သဘောကျကြသည်။ ဆရာမင်းသုဝဏ် ကမူ နားမလည်ပါ။ ခွေးအကိုလည်း ဆရာ မမြင်ဖူးပါ။ ခွေးအများသည် ဆီးသီး ပေါ်ချိန်တွင် အလေ့ကျပေါက်နေသော ဆီးပင်များမှကြွေကျသော ဆီးသီးများကိုသာ စားပြီး သူတို့ယိုသည်မစင်မှာ ဆီးစေ့များသာပါသည့် ဆီးစေ့ချေးအကြောင်းလည်း ဆရာ မသိပါ။ ဤပြက်လုံးသည် ဆရာအတွက် ပွဲမကျပါ။

ထို့ကြောင့် ခွေးအဆိုသော သတ္တဝါသည် အညာဒေသ၌ ဟိုဟိုသည်သည်တွင် ရှိသည့်အကြောင်း၊ မန္တလေးတောင်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်တွင်လည်း နေသည်၊ ဝါခင်း ကုန်းဘုရားတစ်ဝိုက်နှင့် အောင်ပင်လယ်တစ်ဝိုက်တွင်လည်း ရှိသည်။ မြို့ရွာများ နှင့် ဤမျှနီးနီးလည်းနေသော သတ္တဝါများဖြစ်၍ ကလေးလူကြီး အညာဒေသနေသူ တွေက ခွေးအကြောင်း သာ၍သိကြသည်။ ခွေးအများသည် ရွာထဲမှ ကြက် ကလေးများကို ချောင်းပြီး ဆွဲတတ်သေးသည်။

တောထဲတွင် အဖဲလိုက်သွားသူသည် ခြေရာကို ကြည့်ရသည်။ မစင်ကို လှမ်း ကြည့်ရသည်။ ခြေရာက ကျားခြေရာလား။ သမင်ခြေရာလား။ မစင်က မည်သည့် သတ္တဝါ၏ မစင်နည်း၊ ဤခြေရာနှင့် မစင်သည် ဘယ်မျှကြာသောအချိန်က ချခဲ့ သနည်း စသည်များကို လေ့လာရသည်။ ဤသဘောကိုယူ၍ ရုပ်သေး လူရွှင်တော် ဦးဓာတ်ကြည်က ခြေရာကတော့ လူခြေရာ၊ မစင်ကတော့ ထမင်းမစားဘဲ ဆီးသီး ချည်းစားနေရ၍ ခွေးအ မစင်ဖြစ်နေသည်ဟု ပြောလိုက်သောအခါ အညာရုပ်သေး ပွဲကြည့် ပရိသတ်က ဝေါခနဲ ရယ်ကြခြင်းဖြစ်သည့်အကြောင်း ဆရာမင်းသုဝဏ်ကို ပြောပြရပါသည်။

ဆရာလည်း ခေါင်းတဆတ်ဆတ်နှင့် ‘အင်း ဟုတ်သားဗျို၊ ကြံကြံဖန်ဖန်’ ဟု ဆိုကာ ပြုံးနေပါသည်။

လူထုနဲ့မနီးစပ်တော့တဲ့၊ ခေတ်အခြေအနေနဲ့ မအပ်စပ်တော့တဲ့ အသုံး အနှုန်းဝေါဟာရတွေ ပျောက်ကွယ်ရတာကတော့ နိယာမတရားတစ်ခုပဲမို့ ဝမ်းနည်းနေဖို့ မရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့်လို့ အဓိပ္ပာယ်လည်းပြည့်ဝ၊ လှလည်း လှတဲ့ စကားအသုံးအနှုန်းတွေ မကွယ်ပျောက်ရအောင်တော့ ဝိုင်းဝန်း ထိန်းသိမ်းသင့်ကြပါတယ်။

၁၀။ နားနဲ့မနာ ဖဝါးနဲ့နာပါ

ဒီစကားကတော့ မကွယ်ပျောက်သေးပါဘူး။ ဒါပေမယ့် အကြားရ၊ အဖတ်ရ သိပ်နည်းနေတော့ ကွယ်ပျောက်သွားမှာ စိုးနေရပါပြီ။ ဒီစကားလေး ဟာ အင်မတန် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့တဲ့ စကားလေးပါ။ မကွယ်ပျောက်စေသင့် ပါဘူး။

‘ဒီစကားလုံးသုံးလိုက်ရတာ ခွင့်ပြုပါ’
‘ဒီလိုပြောရတာ ခွင့်လွှတ်ပါ’

မြင်မသင့်၊ ကြားမလျော် စကားလုံးတစ်ခုခုကို ပြောရတဲ့အခါမျိုး၊ ရေးရ တဲ့အခါမျိုးတွေမှာ အများသုံးလေ့ရှိတဲ့စကားမျိုးပါ။ ကြားမိတဲ့အခါတိုင်း၊ ဖတ်မိတဲ့အခါတိုင်း ‘ထောင့်မကျိုးတဲ့စကား’ပဲလို့ ခံစားလိုက်ရပါတယ်။ စင်စစ်တော့ အဲဒါ မြန်မာ့အလေ့၊ မြန်မာ့အသုံး၊ မြန်မာစကား မဟုတ်ပါဘူး။ Excuse me ဆိုတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားကို ဘာသာပြန်ပြီးပြောလိုက်တဲ့ မြန်မာ အင်္ဂလိပ်ကပြားစကားပါ။ ကျွန်တော်တို့လည်း ဒီလိုပဲ ခပ်လွယ်လွယ်ပြောမိ၊ ရေးမိတတ်ပါတယ်။ အဲဒါမျိုးကို ဒေါ်ဒေါ်ရေးလိုက်ပုံလေးကို ဖတ်မိတော့မှ ‘ဟယ်၊ ဒီလိုသုံးလိုက်ပုံလေး လှလိုက်တာ’လို့ မအောက်မေ့ဘဲကို မနေနိုင် လောက်အောင် ရှိသွားပါတယ်။ ဒေါ်ဒေါ်ရေးပုံလေးကို ကြည့်ပါဦး။

‘စကားစပ်မိတုန်း ရေးပါရစေ။ နားနဲ့မနာ ဖဝါးနဲ့နာပါ။ ကျွန်မတို့ငယ်ငယ် ဟိုစစ်ကြီးမဖြစ်ခင် ကာလတုန်းက မန္တလေးမှာ ပြည့်တန်ဆာရပ်ကွက် ၂ ခုရှိတာ ကြားဖူးပါတယ်။ တစ်ရပ်ကွက်က ‘ဝိုင်းကြီး’လို့ ခေါ်ပါတယ်။ တစ်ရပ်ကွက်ကတော့ ‘ခြင်္သေ့ဦး’လို့ ခေါ်ပါတယ်’ (ရတနာပုံမန္တလေး၊ မန္တလေး၊ ကျွန်မတို့ မန္တလေး၊ စာမျက်နှာ ၁၅၉) ဒီခေတ်မှာ ရုန်းရင်းကြမ်းတမ်း ဆဲရေးတဲ့စကားလုံးတွေကို အကွဲရာလေး ပြောင်းပြီးရေးလိုက်ရုံနဲ့ ယဉ်ကျေးသွားပြီလို့ သဘောထား

ရေးသားနေကြတာဆိုတော့ 'ပြည့်တန်ဆာ' ဆိုတဲ့စကားလုံးဟာ မြင်မသင့်၊ ကြားမလျော် စကားလုံးရယ်လို့ မယူဆကြတော့ပါ။ ကျွန်တော်တို့သာဆိုရင် လည်း ဒီ နားနဲ့မနာ ဖဝါးနဲ့နာပါ ဆိုတဲ့ စကားခံမနေဘဲ တိုက်ရိုက်ရေးချ လိုက်မိမှာပါ။ ရေးလိုက်ရင်လည်း အင်္ဂလိပ်စာတတ် စာဖတ်သူက နားလည် ပါတယ်။ နားလည်ရုံပါပဲ။ ရင်ထဲမှာ ငြိတွယ်မသွားစေလောက်ပါဘူး။ ဒေါ်ဒေါ်ရေးတဲ့ စာပိုဒ်ကလေးကို ဖတ်ပြီးတာနဲ့ အရေးအသားယဉ်လိုက်တာ၊ သိမ်မွေ့လိုက်တာ၊ သိက္ခာရှိလိုက်တာလို့ မတွေးမိဘဲကို နေမှာမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီအသုံး၊ ဒီစကားလုံးကလေးကိုတော့ မကွယ်ပျောက်ရလေအောင် များများကြီး သုံးပေးကြ၊ ရေးပေးကြပါလို့ ပန်ကြားချင်ပါတယ်။

၁၁။ ငိုချင်းသည်

'ဒီကလေးက ငိုပြီးရင်းငိုနေတာ ငိုချင်းသည်ကျနေတာပဲ'လို့ ပြောလိုက် ရင် ဒီခေတ်ကလေးတွေက ငိုချင်းသည်ဆိုတာ ဘာလဲလို့ ပြန်မေးတတ်ကြပါ တယ်။ သူတို့တစ်တွေက 'ငိုချင်းသည်ဆိုတာလည်း' မတွေ့ဖူးကြလေတော့ ဒီစကားကိုလည်း ဘယ်မှာ နားလည်နိုင်ကြပါ့မလဲ။ ရှေးခေတ်တုန်းက အသုဘ ပိုစည်ကားအောင် ငိုချင်းသည်ငှားပြီး အငိုခိုင်းလေ့ရှိကြပါတယ်။ အငှားလိုက်ပြီး ငိုပေးတဲ့လူပေါ့။ သူက ဖွဲ့ကာနွဲ့ကာနဲ့ ဆိုပေး ငိုပေးရပါတယ်။ ပိုက်ဆံပေးပြီး အငိုခိုင်းရတယ်ဆိုပြီး ထူးဆန်းတယ်မထင်ပါနဲ့။ ခုခေတ်မှာ လည်း ပိုက်ဆံပေးပြီး ဆိုခိုင်း ငိုခိုင်းရမလား၊ မျောက်လိုခုန်ခိုင်းမလား၊ ဂေါ်ရင် ဂျီကုလား ကစော်မူးပြီး မိန်းမနဲ့ရန်ဖြစ်တဲ့အခါ အော်သလို အော်သံမျိုးနဲ့ အော် ခိုင်းမလား၊ ခိုင်းချင်ရာခိုင်းလို့ရတဲ့ 'သီချင်းသည်' တွေ ရှိနေကြတာပဲ မဟုတ် ဘူးလား။

၁၂။ အလွမ်းသန္ဓေ

ဒီစကားလုံးများဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ကြားတောင် မကြားဖူးပါဘူး။ ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့စာကိုဖတ်မှပဲ တွေ့ဖူးကြရတာပါ။ 'ဘုန်းကြီးပျံနဲ့ ဧယင်ကျူး' ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးထဲမှာ ဒေါ်ဒေါ်သုံးလိုက်တဲ့ စကားပါ။ စကားလုံးလေးက လှလိုက်၊ ကဗျာဆန်လိုက်တာ။

'ဘုန်းကြီးပျံမှာ ဧယင်ကျူးတဲ့ ဧယင်ချင်းဟာ လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ကြားရသူအဖို့ ထိထိခိုက်ခိုက် လွမ်းရော့ဆွေးရော့လို့ ငိုတဲ့အငိုမျိုးတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ပျံလွန်တော် မူတဲ့ဆရာတော်ရဲ့ ဂုဏ်ကျေးဇူးတွေကို ထုတ်ဖော်ချီးကျူး ငိုယိုတာမို့ သဒ္ဒါစိတ်ပဲ

ဝင်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် လူရွှင်တော်များက ရယ်စရာ ဝင်ပြီးပြန်ပေးရင် ဧယင်ကျူး နေတဲ့ မင်းသမီး၊ မင်းသား အမောပြေအောင်လုပ်တဲ့ သဘောပဲရှိတယ်။ သူတို့ ပြက်လုံးဟာ အလွမ်းသန္ဓေကို ဖျက်ရာမရောက်ဘူး၊ ပရိသတ်က အခုအဖို့လို့ပဲ သဘောထားပါတယ်' (ရတနာပုံမန္တလေး၊ မန္တလေး၊ ကျွန်မတို့မန္တလေး၊ စာ ၁၃၃)

၁၃။ ဂိုက်

ဒီစကားကလည်း ဒီခေတ်မှာ မကြားဖူးကြတော့ပါဘူး။ မြန်မာအဘိဓာန် အကျဉ်းချုပ်မှာတောင် မပါပါဘူး။ သီလရှင်တွေရဲ့အဝတ်ကို ဘယ်လို ခေါ်မှန်း လူတွေ မသိကြပါဘူး။ ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့ 'ပလုတ်တုတ် တုတ်တုတ် ခူချမ်း ချမ်း' ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးမှာ

'ဖိနပ်နန်းသူတော်က ယောက်ျားချည်းပဲ။ ဒါပေမယ့် သီလရှင်ဝတ်တဲ့ လုံချည် မျိုးလေးနဲ့ အပေါ်က စွပ်ကျယ်လက်ရှည်ပေါ်မှာ သီလရှင်ဂိုက်ကလေး ထပ်ဝတ်လို့၊ မျက်နှာကလည်း သနပ်ခါးပါးကွက်နဲ့' (၄၄၊ စာ ၄)

၁၄။ ကန်း

ချောင်းကောသွားတယ်၊ ကန်ကောသွားတယ် ဆိုတဲ့အသုံးသာ အသုံး များကြတယ်။ ချောင်းကန်းသွားတယ်လို့ တယ်ပြီးမသုံးကြတော့ပါဘူး။ ကန်း ဆိုတာ တိမ်ကောပပျောက်ခြင်းလို့ မြန်မာအဘိဓာန်က အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ထား ပါတယ်။

ဒေါ်ဒေါ်ကလည်း

'မန္တလေးမြို့နီစီပယ်က မန္တလေးမှာ ရေမြောင်းတွေ မရှိဘူးဆိုပြီး မြောင်းတွေ တူးတာနဲ့အတူ ရွှေတချောင်းကိုလည်း ရေဆိုးမြောင်းအဖြစ် ပြောင်းလဲလိုက်တော့ မလွန်ဈေးကို လာနေကျရေလမ်းက ကန်းသွားပါရော'လို့ သုံးထားပါတယ်။ (၄၄၊ စာ ၄၉)

၁၅။ စုံဖက်

'ဖိုးဝံဆိုတာ ဦးအေးနဲ့ ဒေါ်ထွေးတို့ စုံဖက်ရာက မွေးဖွားလာတဲ့ ကလေး ပါ'ဆိုတဲ့အသုံးမျိုး ရှေးက သုံးလေ့ရှိပါတယ်။ အခုခေတ်တော့ 'လက်ထပ်' ဆိုတဲ့ စကားတစ်မျိုးတည်းကိုသာ ရေလဲနဲ့ သုံးတတ်ကြပါတော့တယ်။ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ ဒီအသုံးလည်း ကွယ်ပျောက်သွားပါပြီ။

'ဒီသားတော်ကို မိုးမိတ်မိဖုရား သီရိဝိတိလောကဒေဝီရဲ့ သမီးတော် ကြည့်ပဲ

မြို့စားမင်းသမီး သီရိသီဝလိဒေဝီနဲ့ စုံဖက်လက်ထပ် ပေးပါတယ်။
ဒေါ်ဒေါ်က အထက်ပါဆောင်းပါးမှာပဲ လက်ထပ်နဲ့တွဲပြီး သုံးသွားပါ
တယ်။

၁၆။ ဆဝါး

နိုင်ငံခြားသား ဗိသုကာက မန္တလေးရဲ့အပူဒဏ်ကို မဆဝါးမိ တော့ သွပ်မိုးတဲ့
အမိုးက နိမ့်ပေမယ့် မျက်နှာကြက်ထည့်မပေးခဲ့တော့ နွေအခါမှာ ပူတဲ့ဒဏ်ကို
ဈေးသည်တွေ ခံရတဲ့အဖြစ်ပေါ့ (၎င်း၊ စာ ၅၆)

ဒီခေတ်မှာ မှန်းဆတယ်၊ ချင့်ချိန်တွက်ဆတယ်လို့သာ အပြောလေ့ကြ
တော့ ဆဝါးဆိုတဲ့အသုံး ကွယ်သလောက်ရှိပါပြီ။ မြန်မာအဘိဓာန်မှာ ဆဝါး
ကို မှန်းဆချင့်ချိန်သည်၊ ဝိုးတိုးဝါးတားသိသည် စသဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို
ထားပါတယ်။

၁၇။ ဆင်တော်များတယ်

ဒီမှားတယ်ဆိုတဲ့အသုံးဟာ 'သေတယ်'ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်လည်း ထွက်ရှိ
တယ်ဆိုတာသိကြရင် ဒီခေတ်ကလေးတွေရဲ့ ပါးစပ်ဖျားက ထစ်ခနဲရှိ 'မှားပါ
တယ်၊ မှားပါတယ်' နဲ့ ပြောနေကြတာတွေများ တန့်သွားမလားမသိပါဘူး။

'ဆင်တော်သေတဲ့အခါ သုံးနှုန်းတဲ့ မြန်မာဝေါဟာရက ဆင်တော်များတယ်
လို့လည်း သုံးတယ်၊ ကံငြိမ်းတယ်လို့လည်း သုံးတတ်ပါတယ်' (၎င်း၊ စာ ၁၁၄)

ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းတွေ တိမ်ကောသွားတဲ့အခါမှာ ဒီဝေါဟာရကိုပဲ
အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုးနဲ့ သုံးကြတာမျိုးတွေ ပေါ်ပေါက်လာတတ်ကြပါတယ်။
ရန်ကုန်မှာ အနေကြာပေမယ့် ရန်ကုန်ကလူတွေ 'ကိစ္စရှိလို့သွားဦးမယ်' 'ကိစ္စ
လေးရှိလို့ပါ' လို့ပြောကြတဲ့အခါတိုင်း ကျွန်တော်တို့ မန္တလေးနဲ့ ရွှေဘိုနယ်
တစ်လွှားမှာ ကိစ္စရှိတယ်ဆိုရင် အိမ်တစ်အိမ်မှာ အသုဘရှိနေတယ်လို့ ပြော
တယ်ဆိုတာ သွားသတိရလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီလိုပဲ ဟိုအိမ်မှာ ယာယီဆောက်
ထားတယ်၊ ယာယီပြင်ထားတယ်ဆိုရင် နားရေးကိစ္စဖြစ်နေတယ်လို့ ဆိုလိုတာ
ပါ။

၁၈။ မသောင်သာတဲ့အခါ

ဗမာမတွေက ဒါမျိုးဟာ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်လို့ 'ယောက်ျား မသောင်သာတဲ့အခါ'
ဆိုပြီး မိန်းမက ရှာကျွေးကြတာပဲ။ (မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားများ၊ စာ ၁၀၉)

ဒီစကားလုံးကတော့ လုံးဝကို ကွယ်ပျောက်ခဲ့ပါပြီ။ မန္တလေးသား လူ
ငယ် လူလတ်တွေတောင် မသိကြတော့ပါဘူး။ မသောင်သာဆိုတာ မတတ်
နိုင်တဲ့အခါ မစွမ်းဆောင်နိုင်တဲ့အခါလို့ ဆိုလိုတာပါ။ မြန်မာအဘိဓာန်
ကျမ်းက သောင်သာ ကြိုးစားအားထုတ်သည်၊ လုံ့လပြုသည်လို့ အနက်ပေး
ထားပါတယ်။

၁၉။ သင်္ကန်းဆုံးတာ

သင်္ကန်းချုပ်မယ့်ပိတ်ကို အုပ်ထဲကခွာပြီး ပေးကြိုးနဲ့တိုင်းပြီး ကြမ်းပေါ်မှာ
အလွှာလိုက်၊ အခေါက်လိုက်ချပြီး ဓားနဲ့ဖြတ်ကြပါတယ်။ အဲဒါ ဘာလုပ်တာလဲ
မေးရင် သင်္ကန်းဆုံးနေတာလို့ ဖြေပါတယ်။ သင်္ကန်းဖြတ်တာလို့ မသုံးပါဘူး။
ဆုံး တယ်လို့ သုံးပါတယ်။ ဆုံးဖြတ်တယ်ဆိုတဲ့စကားကို အဲဒီတော့မှ ပိုနားလည်ရပါ
တယ်။ (၎င်း၊ စာ ၁၂၆)

မြန်မာစကားက ဝေါဟာရ အဲဒီလောက်ကြွယ်တာပါ။ လူတွေဝတ်ဖို့
ပိတ်စညှပ်တာကို ဖြတ်တာလို့သုံးပြီး ရဟန်းသံဃာတော်များအတွက် သင်္ကန်း
ချုပ်ဖို့ ပိတ်စကိုဖြတ်တာကျတော့ ဆုံးတယ်လို့ သုံးတယ်လေ။ အသက်သေ
ဆုံးတဲ့ အကြောင်းတစ်ခုတည်းပဲ သေတယ်၊ ဆုံးသွားတယ်၊ ကွယ်လွန်တယ်၊
အနိစ္စရောက်တယ်၊ မျက်စိမှိတ်သွားတယ်၊ ဆုံးပါးသွားတယ်၊ အသက်ထွက်
သွားတယ်၊ အသက်စွန့်သွားတယ်၊ လူ့ပြည်ငြီးလို့ နတ်ထီးစံတယ်၊ မျှလွန်
တယ်၊ ခန္ဓာဝန်စွန့်တယ်၊ ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတယ် စသဖြင့်
ကာလဒေသ ပယောဂလိုက်ပြီး သုံးလိုက်ကြတာ နည်းသလားလို့။ ဒါနဲ့
တောင် တချို့က မြန်မာစကားက ဝေါဟာရ ခေါင်းပါးလွန်းတယ်လို့ ညည်း
ညူ ပြတတ်ကြပါသေးတယ်။ ညည်းညူနေရုံတင်မက အဲဒီလို ဝေါဟာရ
ခေါင်းပါးတဲ့အတွက်ကြောင့် အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတွေကိုပဲ 'မွေးစား'ယူရပါ
တယ်ဆိုပြီးတော့ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတွေကို အဆင်ပြေသလို အသံလှယ်ပြီး
သုံးလေ့ရှိကြပါတယ်။ ဒီပုံအတိုင်းသာ ဆက်စခန်းသွားနေကြမယ်ဆိုရင်တော့
နောင် များမကြာမီမှာပဲ မြန်မာစကားဆိုတာကို အဘိဓာန်တွေထဲ မနည်းကြီး
လိုက်ရှာနေရတဲ့ကိန်း ဆိုက်တော့မယ်ထင်ပါရဲ့။ အခုတောင်မှ ပါဠိစကားလုံး
တွေနဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတွေကို မသုံးရလို့များ သတ်မှတ်လိုက်ရင် ကျွန်တော်
တို့မြန်မာတွေ စကားပြောလို့မှ ရပါတော့မလားလို့ ပေါက်ပေါက် ရှာရှာ
တွေ့မိပါတယ်။ 'ဒုက္ခ'ဆိုတဲ့ စကားတစ်လုံးကို ပယ်လိုက်ရင် ကျွန်တော်တို့

မှာ အခက်အခဲတစ်ခု၊ ဆင်းရဲတစ်ခု ကြုံရတဲ့အခါ ဘယ်လိုများ ညည်းညူ ရမလဲ။ 'ဪ ခင်ဆင်းရဲခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း' လို့ ညည်းညူလို့ ကျွန်တော်တို့ အားရပါ့မလား။

မြန်မာဘာသာစကားမှာ ဝေါဟာရ မခေါင်းပါးပါဘူး။ ဝေါဟာရခေါင်း ပါးတာက စာရေးဆရာတွေပါ။ စာရေးဆရာတွေက မြန်မာလိုရေးနေတဲ့ စာရေးဆရာလုပ်နေပေမယ့် မြန်မာလို သိပ်မဖတ်ချင်ကြပါဘူး။ ပြီးတော့ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ မြန်မာစကားပြောနေကြတဲ့ မြန်မာတွေကြားထဲ တိုးဝင်ပြီး လေ့လာဖွေရာတာမျိုးတွေ တီထွင်ကြဆဲပဲ။ ဝေါဟာရသစ်ပြုစုတာမျိုးတွေ လည်း မလုပ်ချင်ကြပါဘူး။ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှာ အရက်ဆိုင်မှာ ကိုယ်လိုသူ လို စာသမားတွေချင်း ငြင်းခုံဆွေးနွေးရတာကိုပဲ လူတွေကြား တိုးဝင်နေတယ် လို့ ယူဆကျေနပ်နေကြတာမျိုးကလား။ စက်ရုံတွေထဲ၊ လယ်ကွင်းတွေထဲ၊ ဈေးထဲကို အလည်အပတ်သဘောမျိုးမဟုတ်ဘဲ ထဲထဲဝင်ဝင် သွားနေကြည့် ပါ။ 'လူထုစကား'၊ 'လူထုဝေါဟာရ'တွေ တစ်ပြေးတစ်ပိုက်ကြီး ရလာပါလိမ့် မယ်။ ခွေးသွားစိပ် ဆိုတဲ့စကား၊ ပြုတ်တူဆိုတဲ့စကား၊ ဝှေ့ရှင်ဆိုတဲ့စကား၊ လမ်းကြိုတ်စက်ဆိုတဲ့စကား၊ ဓာတ်လှေကားဆိုတဲ့စကား၊ ဓာတ်ရှင်တို့၊ ဓာတ် ရှင်ရုံ ဆိုတဲ့စကားတွေဟာ လူထုက တီထွင်သုံးစွဲလိုက်တဲ့ စကားတွေပါ။ ပန်ကာဆိုတာ အိန္ဒိယ စကားတစ်မျိုးပါ။ မြန်မာတောအရပ်က ပန်ကာကို ဒလက်အေးလို့ ခေါ်ပါတယ်။

လူထုအကြားမှာ စကားလုံး ဝေါဟာရတွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ထဲ၊ အရက်ဆိုင်ထဲက ထွက်ခဲ့ကြပါ။ စာအုပ်ပုံတွေကြားက ထွက်ခဲ့ကြပါ။ လူထုကြားထဲမှာ လူထုနဲ့တစ်သားတည်း နေကြည့်ပါ။ လူထု ဟာ အတော်ဆုံး ဖန်တီးရှင်တွေပါ။

နည်းပညာသစ်တွေ၊ စက်မှုယန္တရားသစ်တွေ အရှိန်အဟုန်ကြီးမားစွာနဲ့ ထွန်းကားပေါ်ထွက်လာနေတော့ ကျွန်တော်တို့မှာ ရှိရင်းစွဲဝေါဟာရတွေနဲ့ မလုံလောက်တော့တာ မှန်ပါတယ်။ မလုံလောက်တာနဲ့ပဲ မွေးစား မွေးစား ယူကြမယ်ဆိုရင် ကိုယ့်မြန်မာစကား ဘယ်မှာ စည်ပင်တိုးပွားလာပါတော့ မလဲ။ အတတ်ပညာသစ်တွေ၊ ယန္တရားသစ်တွေအတွက် ကျွန်တော်တို့ ဝေါဟာရသစ်တွေ တီထွင်ထုတ်လုပ်ပေးရမှာပေါ့။ ဘယ်သူတွေက ဝေါဟာရ သစ်တွေ တီထွင်ဖန်တီးရမှာလဲ။ ဆင်စွယ်ရဲတိုက်ကြီးတွေထဲက 'စာသိုက် စောင့် ကြီးတွေလား၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ထဲက 'စာဘူးတောင်း'တွေလား၊

အရက်ဆိုင်ထဲက 'စာပေါက်ပန်း'တွေလား။ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီလူတွေ တီထွင် ဖန်တီးကြရင်ဖြင့် 'လျှပ်ပေါ်လော်လည်တဲ့ စကားလုံး'တွေနဲ့ 'ထောင့်မကျိုးတဲ့ ဝေါဟာရ'တွေပဲ ထွက်ပေါ်လာမှာပေါ့။

ဝေါဟာရသစ်တွေ တီထွင်ပြီး မြန်မာဘာသာစကားကို ဝေါဟာရတွေ ကြွယ်သည်ထက်ကြွယ်အောင် ဖန်တီးပေးကြမယ့် ဖန်တီးရှင်တွေက စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံတွေက အလုပ်သမားတွေနဲ့ ရိုးပြတ်လယ်ကွင်းတွေကြားက လယ် သမားတွေပါ။ စက်ယန္တရားသစ်တွေ၊ နည်းပညာသစ်တွေသာ သူတို့လက်ထဲ ရောက်အောင်ပို့ပေးလိုက်စမ်းပါ။ ပင်နယ်ကို 'ခွေးသွားစိပ်'လို့ ဖန်တီးသလို သူတို့ ဖန်တီးပေးကြပါလိမ့်မယ်။ ကွန်ပျူတာတွေသာ ပညာတတ်တွေ လက်ထဲ အရင်မရောက်ဘဲ စက်ရုံတွေ၊ အလုပ်ရုံတွေထဲကို အရင်ရောက်သွား ရင် ကျွန်တော်တို့ မြန်မာဘာသာစကားမှာ ဝေါဟာရအသစ်တစ်ခု တိုးလာမှာ သေချာပါတယ်။

အခုတော့လည်း ကျွန်တော်တို့ မြန်မာဘာသာစကားဟာ စည်ပင်တိုး ပွားလာရမယ့်အစား၊ ရှိရင်းစွဲလေးတောင် 'လုံးပါးပါး'လိုက်နေပြီဆိုတာ သတိ ပြုမြင်မိကြစေဖို့ ဒီစာတမ်းငယ်ကို ပြုစုတင်ပြလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

နန်းစကား မန်းစကား
မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၂

'ပထမဦးစွာ ဟော်လိုဂစ်တာလက်သံနဲ့ လက်စွမ်းပြတီးလုံးကို စတင် တီးခတ်မှု ပြုပါတယ်။ key A နဲ့ တီးခတ်မှုပြုထားတဲ့ blues rock တေးသွားတစ်ပုဒ်ပါပဲ။ vocal ရဲ့ ရွတ်ဆိုမှုအသံက မယ်လိုဒီတေးသွားနဲ့ ထပ်တူဖြစ်ခဲ့ပါတယ်...'

'intro အဝင်ကို drum နဲ့ စတင်ပေးပါတယ်။ intro 8 bars ကို ဟာမိုနီအသံ လေးများနဲ့ ဖြည့်ဆည်းပေးထားပါတယ်။ key F နဲ့ တီးခတ်မှုပြုထားတဲ့ slow သီချင်းတစ်ပုဒ်ပါ'

'technically အရကြည့်ရင် mouse သုံးမျိုးရှိပါတယ်။ serial mouse, bus mouse နဲ့ import mouse ဆိုပြီး ရှိပါတယ်'

'နောက် mouse မှာလည်း mechanical mouse နဲ့ optical mouse ဆိုပြီး ရှိပါသေးတယ်။ mechanical mouse ဆိုတာကတော့ ခင်ဗျားတို့ တွေဖူးတဲ့အတိုင်း မျိုးရိုး mouse ပါပဲ။ ဘောလုံးကလေးက စားပွဲပေါ်မှာရှိနေမယ်။ အဲဒါကို ရွှေပေးခြင်းအားဖြင့် Pointer ရွှေနေမယ်။ နောက် optical mouse သူကတော့ screen control pointer ကို light beam နဲ့ ထိန်းပေးတယ်'

'ကျွန်မက earing အတွက် လာရောက်လုပ်ကိုင်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကူညီတာ ပါ။ ကျွန်မ enjoy လုပ်တာက ဝင်ငွေမဟုတ်ပါဘူး။ joy satisfaction ကိုပါလို ပြောပြရပါတယ်'

'အင်တာနေရှင်နယ်ကနေ ဝိအာသည်ဝေါလ်အထိ နားထောင်ပြီးပါပြီ။

မေရီအင်တိုင်းနက်ကနေ အယ်လီနာချောင်ချက်စကား အထိ ဖတ်ကြည့် ပြီးပါပြီ။

ကဗျာဆရာ စတီဖင်စပင်ဒါ ကွယ်လွန်တော့ နယူးစထရိတ်တိုင်းမိ သတင်းစာ မှာ 'ဟဲဗီးဝိတ်ကဗျာဆရာ' တဲ့။

ဆန်းမဂ္ဂဇင်းမှာတော့

ဘော့ဒိုင်လန်ကို
ရော့ခ်ဖီလိုဆိုဖာ' တဲ့။

'မင်းလည်း စံပြမယ် ကလော်ဒီယာရှစ်ဖာ မဟုတ်ဘူး။ ငါလည်း မျက်လှည့် ဆရာ ဒေးဗစ်ကျော့ပါမီး မဟုတ်ဘူး'

'ခင်ဗျားရဲ့အကြောင်းအရာ (content) ဟာ ကဗျာရဲ့ရည်ရွယ်ချက် (theme) ပါပဲ။ ကဗျာကို သင်ကြားလေ့လာရတဲ့အခါ အကြောင်းအရာ (ရည်ရွယ်ချက်)နဲ့ အဲဒီ ရည်ရွယ်ချက်သို့ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပုံ (ပုံသဏ္ဍာန် (form)၊ တင်ပြပုံ (presentation)၊ ဟန်(style)၊ စကားလုံးအသုံးအနှုန်း (choice of words)၊ ဗာယာ (symbol, image, simile, metaphor, hyperbole, etc ...) ဆိုပြီး ခွဲခြားစိတ်ဖြာ လေ့လာရပါတယ်။ ကဗျာရဲ့အတွင်းသား (essence) နဲ့ ကဗျာရဲ့ အဆောက်အအုံ (structure) ကို တည်ဆောက်ပုံ (construction) ရယ်ဆိုပြီး ကဗျာကို ဝေဖန်သုံး သပ်တဲ့အခါ ခွဲခြမ်းကြည့်ရတာဖြစ်ပါတယ်'

ပြီးတော့ ဘာကြောင့် ကဗျာရဲ့ အကြောင်းအရာပိုင်းလဲဆိုတော့ ကဗျာကို လေ့လာတဲ့အခါ အကျုံးဝင်တာသာစကားရဲ့ နယ်ပယ် time and space ခေတ်ပြိုင် ရာဇဝင်အခြေအနေလို့ပဲ ဆိုပါတော့။ language တစ်ခုတည်း မိမိရဲ့ mother tongue နဲ့ ရေးတာချည်း။ စကားပြောဆိုတာကလည်း ရှိနေလေတော့ ကဗျာရဲ့ အကြောင်းအရာဆိုပြီး ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလိုက်ရတာမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။ language of poetry နဲ့ language of prose ထပ်တူမကျတာကိုတော့ သတိချုပ်ရမယ်'

အခု ဖော်ပြခဲ့တဲ့စာပိုဒ်တွေဟာ မတ်လထုတ် မဂ္ဂဇင်းငါးအုပ်ထဲက ကောက်နုတ်ယူလိုက်တဲ့ စာပိုဒ်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာလူမျိုးတွေ ဖတ်ဖို့ လုံးစေ့ပတ်စေ့ နားလည်ကြပါ့မလားလို့ စဉ်းစားမိပါတယ်။ မြန်မာလူမျိုး အားလုံးရဲ့ ၈၅ ရာခိုင်နှုန်းလောက်ဟာ ကျေးလက်တောရွာတွေက တောင်သူ တွေနဲ့ မြို့ပေါ်က လက်လုပ်လက်စား အလုပ်သမားတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်စာတတ်သူဦးရေဟာ အင်မတန် နည်းပါးလှပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် အင်္ဂလိပ်လိုနာမည်တွေ၊ အခေါ်အဝေါ် အသုံးအနှုန်းတွေကို နားလည်ကြမှာ မဟုတ်ပါဘူးလို့ပဲ ယူဆပါတယ်။

ဒီအယူအဆ မှန်၊ မမှန်ဆိုတာကို ဒီနေ့ထွက်ရှိနေတဲ့ မဂ္ဂဇင်းပေါင်း ၁၀၀ ဝန်းကျင်လောက်မှာ ဘယ်လိုမဂ္ဂဇင်းတွေ စောင်ရေအများဆုံးထုတ်ဝေ နေရသလဲဆိုတဲ့အချက်နဲ့ တိုင်းတာလိုက်ရင် သိနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီမဂ္ဂဇင်းတွေ ဘာကြောင့် စောင်ရေအများဆုံး ထုတ်ဝေနေရတာလဲ။ အဖြေက ရှင်းရှင်းလေးပါ။ လူအများဆုံး ဖတ်ကြလိုပါ။

ဘာကြောင့် အများဆုံးဖတ်ကြတာလဲ။

သူတို့ အကြိုက်ဆုံးဖြစ်လို့ပေါ့။

ဘာကြောင့် ကြိုက်ကြတာလဲ။

သူတို့ရဲ့ ပညာရည်အဆင့်အတန်းနဲ့ နားအလည်နိုင်ဆုံးဖြစ်လို့၊ သူတို့ ဘဝနဲ့ အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်လို့ပေါ့။

ဒီနေ့ မဂ္ဂဇင်းအားလုံးရဲ့ ဦးတည်ချက်ဟာ မှားယွင်းနေတယ်လို့ ပြောချင်ပါတယ်။ တိုင်းပြည်ရဲ့ လူအများစုကြီးကို ပရိသတ်အဖြစ် ဦးတည်ချက်မထားဘဲ ခေတ်ပညာတတ် ကျောင်းသားလူငယ် အလွှာလေးတစ်ခုအတွက်ကိုသာ ရည်ရွယ်ပြီး ထုတ်ဝေသူက ထုတ်ဝေ၊ ရေးသူက ရေး လုပ်နေကြပါတယ်။

အဲဒါကြောင့်လည်း ၄၅ သန်းဆိုတဲ့ လူဦးရေရှိတဲ့နိုင်ငံမှာ မဂ္ဂဇင်းတစ်အုပ်ရဲ့စောင်ရေဟာ ထောင်ဂဏန်း နည်းနည်းလေးလောက်သာ ရှိနေတာဖြစ်ပါတယ်။

မဂ္ဂဇင်းအားလုံးလောက်နီးပါးက အင်္ဂလိပ်စာတတ် ပရိသတ်အတွက်သာ ရည်ရွယ်ထုတ်ဝေနေကြလေတော့ အများစုကြီးဖြစ်တဲ့ သာမန်ပြည်သူပြည်သားများအဖို့ သူတို့နားလည်နိုင်တဲ့ ခေတ်နောက်ပြန်ဆွဲ အဆိပ်မဂ္ဂဇင်းတွေနဲ့သာ ရောင့်ရဲနေကြရမှာပါပဲ။

အဲဒီ အဆိပ်မဂ္ဂဇင်းတွေနဲ့ချည်း ထိတွေ့ နေရသရွေ့ သူတို့ရဲ့အသိဉာဏ်တိုးတက်လာမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ သူတို့ရဲ့ဉာဏ်ရည် မတိုးတက်သရွေ့ မြန်မာစာပေရဲ့ အဆင့်အတန်းလည်း မြင့်မားလာဖွယ် မရှိပါဘူး။

မြန်မာစာပေ အဆင့်အတန်းမြင့်အောင်၊ နိုင်ငံတကာအဆင့်မီအောင်ဆိုပြီး စာရေးဆရာတွေက နိုင်ငံတကာစာပေအမျိုးမျိုးကို မိတ္တူကူးစက်နဲ့ ကူးသလို ရေးသားနေကြပါတယ်။ ဖြစ်တည်မှုတို့၊ ကပ်ဖ်ကာတို့၊ ဒါလီတို့၊ ဆာရီယယ်လစ်ဇင် တို့ပါမှ နိုင်ငံတကာအဆင့်မီတယ်လို့ ယူဆနေကြပါတော့တယ်။

ဖြစ်တည်မှုတို့၊ ကပ်ဖ်ကာတို့၊ ဆာရီယယ်လစ်ဇင်တို့ဆိုတဲ့ ဝါဒတွေဟာ လူရဲ့ အဇ္ဈတ္တအတွင်းစိတ်ကို ဆန်းစစ်လေ့လာတဲ့ဝါဒတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ စိတ်ရဲ့သဘာဝကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာတဲ့နေရာမှာ ဗုဒ္ဓရဲ့ အနတ္တဝါဒလောက် သိပ္ပံနည်းကျပြီး နက်နဲတဲ့ဝါဒ ဘယ်မှာမှ မရှိပါဘူး။ အဲဒီလောက် အဆင့်မြင့်တဲ့ အနတ္တဝါဒကို လမ်းပေါ်က သာမန်မြန်မာလူမျိုးတွေတောင် နားလည်ကြပါတယ်။ ဖြစ်တည်မှုတို့၊ ကပ်ဖ်ကာတို့ကို ကူးချတာဟာ မြန်မာ

စာပေအဆင့်အတန်း မြင့်လာတာ မဟုတ်ပါဘူး။ မြန်မာစာပေ အဆင့်အတန်းကို နိမ့်ကျအောင် ဆွဲချပစ်လိုက်တာသာ ဖြစ်ပါတယ်။

တချို့ မြန်မာစာရေးဆရာတွေက မြန်မာစာပေမှာ နိုင်ငံတကာအဆင့်မီတဲ့ ကဗျာ၊ ဝတ္ထုဆိုတာ မရှိဘူးလို့တောင် ပြောကြပါတယ်။ နိုင်ငံတကာအဆင့်ဆိုတာ ဘာကိုခေါ်တာလဲလို့ ကျွန်တော်တို့တော့ မသိတာအမှန်ပါ။ သူတို့တော့ သိကြမလား မဆိုနိုင်ပါဘူး။ အင်္ဂလိပ် ဘာသာစကားနဲ့ရေးမှ နိုင်ငံတကာအဆင့်မီလို့ ခေါ်နိုင်ပါသလား။

ဒန်တီရဲ့ဘုံခန်းတို့၊ ငရဲခန်းတို့ စာအုပ်ကြီးတွေ ဖတ်လို့ကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမယ့် မြန်မာစာပေက ရှင်အဂ္ဂသမာဓိရဲ့ ငရဲခန်းတို့၊ ဘုံခန်းပျို့တို့လည်း မြန်မာလူမျိုးတွေအတွက် ကောင်းတာပါပဲ။ ရှိတ်စပီးယားရဲ့စာတွေ ကောင်းလှတယ်ဆိုပေမယ့် ကျွန်တော်တို့မြန်မာပြည်က ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းရဲ့စာတွေလောက် မြန်မာတို့အဖို့ တန်ဖိုး ရှိလှတယ် မထင်ပါဘူး။ ရှိတ်စပီးယားရဲ့စာတွေက ဘယ်လောက်ကောင်းကောင်း အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတွေရဲ့ဘဝကို ဘယ်လိုမှ တိုးတက်မလာစေပါဘူး။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံရဲ့ သမိုင်းကို ဘယ်လိုမှ ပြောင်းလဲမသွားစေနိုင်ခဲ့ပါဘူး။

ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းရဲ့ စာတွေကတော့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ သမိုင်းအဆင့်ဆင့် ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်လာမှုကို အများကြီး ဩဇာသက်ရောက်စေခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာလူမျိုးတွေရဲ့ဘဝကို အများကြီး ပြောင်းလဲစေခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာ ကဗျာဆရာကြီးတွေဖြစ်ကြတဲ့ ဆရာဇော်ဂျီတို့၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်တို့ရဲ့ ကဗျာတွေဟာဆိုရင် တချို့ နိဗ္ဗာန်ဆရာ ကဗျာဆရာဆိုသူတွေရဲ့ ကဗျာတွေထက် အတွေးအခေါ်အရရော အနုပညာအရပါ မညှိဘူးလို့ ဆိုရပါတယ်။ 'သိဒ္ဓတ္ထ'ဆိုတဲ့စာအုပ်နဲ့ မြန်မာလူမျိုးတွေ သိရှိနေကြတဲ့ ဂျာမန်စာရေးဆရာဟားမန်းဟက်စ်ရဲ့ အတွေးအခေါ် ကဗျာတွေများစွာထဲမှာ မြန်မာတွေအတွက်တော့ 'ဗေဒါလမ်း' ကို လိုက်မိတာ တစ်ပုဒ်မှကို မရှိဘူးလို့တောင် ပြောရပါတယ်။ ဒီအဆိုကို လက်မခံနိုင်သူများရှိခဲ့ရင် ဟားမန်းဟက်စ်ရဲ့ ကဗျာတွေထဲက အတွေးအခေါ်မှာ 'ဗေဒါလမ်း'ကိုမိတဲ့ကဗျာတစ်ပုဒ် ထုတ်ပြပါလို့ မေတ္တာရပ်ခံချင်ပါတယ်။

နိုင်ငံတကာ အဆင့်မီတယ်ဆိုတာဟာ အနောက်တိုင်းက အတွေးအခေါ်အယူအဆတွေကို မိတ္တူကူးယူတာ မဟုတ်ပါဘူး။ သူတို့နားမည်တွေကို တန်းစီထည့်သွားတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒါကြောင့် နေရာတကာမှာ နိုင်ငံ

တကာအဆင့်မီဆိုတဲ့စကားကို ပေါ့ပေါ့ဆဆ မပြောသင့်ကြပါဘူး။ အရှင်ဆုံးပြောရရင် တိုင်းပြည်နဲ့ ပြည်သူပြည်သားများရဲ့ လူနေမှုအဆင့်အတန်းက နိုင်ငံတကာအဆင့်မီတဲ့ အခြေအနေမရှိဘဲနဲ့ ဘယ်စာပေ၊ ဘယ်အနုပညာမှ နိုင်ငံတကာအဆင့်မီ ဖြစ်မလာနိုင်ပါဘူး။

ဖြစ်အောင်ကြိုးစားတယ်ဆိုရင် ရူးရာကျပါလိမ့်မယ်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်မရှိတဲ့ တောကြီးမျက်မည်းထဲမှာ သေသူကို ပြန်ရှင်အောင်လုပ်ပေးနိုင်တဲ့ စက်ယန္တရားကြီးတစ်ခု တီထွင်နိုင်ပါတယ်ဆိုလို့လည်း အလကားပါပဲ။

ကိုယ့်ဟာကိုယ် ရူးချင်ရင် ရူးကြပါ။ ဖြစ်တည်မှုတို့၊ ကပ်ဖိကာတို့၊ ဆာရီယယ်လစ်ဇင်တို့၊ ဒါလီတို့အကြောင်းတွေလည်း ပြည့်ပြည့်ဝဝသိတာ မဟုတ်၊ မြန်မာစာပေကိုလည်း နဲ့နဲ့စပ်စပ် သိရှိတာမဟုတ်ဘဲနဲ့တော့ ဒီနစ်ခုကို နှိုင်းယှဉ်ပြီး မြန်မာစာပေကို မပုတ်ခတ်ပါနဲ့။ မြန်မာစာပေပညာရှင်ကြီးတွေကို မစော်ကားပါနဲ့လို့ ပြောချင်ပါတယ်။

နောက်တစ်ခု ပြောချင်သေးတာက 'မြန်မာစကားက ဝေါဟာရခေါင်းပါးလွန်းလို့ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတွေကိုပဲ မွေးစားသုံးရပါတယ်။ အသံလှယ်သုံးရပါတယ်' ဆိုပြီး အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေကို 'ဗုံးပေါလအော' ထည့်ထည့်သုံးကြတဲ့အကြောင်းပါ။ အင်္ဂလိပ်စာတတ်ကြောင်း 'သမားဂုဏ်ပြ' လုပ်ချင်ကြရင်လည်း နိုင်ငံခြားက စာနယ်ဇင်းတွေမှာ အင်္ဂလိပ်လို ဝတ္ထု၊ ကဗျာ၊ ဆောင်းပါးတွေ ရေးကြပါ။ မြန်မာတွေဖတ်ဖို့ ထုတ်ဝေတဲ့ မြန်မာမဂ္ဂဇင်းတွေမှာ မြန်မာစာနဲ့ရေးတာဖြစ်ရင်တော့ အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးစားပြီး မြန်မာစကားနဲ့သာ ရေးသင့်ကြပါတယ်။

ဘီလပ်မှာ အနှစ်သုံးလေးဆယ်နေခဲ့ပြီး အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးတစ်ဆူ ပြုစုခဲ့၊ သုတေသနစာတမ်းတွေ ရေးသားခဲ့တဲ့ ဘီလပ်ပြန်ဆရာ ဒေါက်တာလှတေလို ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကတောင် မြန်မာတွေဖတ်ဖို့ မြန်မာစာတွေရေးတဲ့အခါမှာ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတွေ မလိုအပ်ဘဲ ညှပ်သုံးလေ့မရှိတာကို အတုယူသင့်ကြပါတယ်။

'မြန်မာစကားက ဝေါဟာရခေါင်းပါးတယ်' ဆိုတဲ့ အဆိုကိုလည်း လက်မခံနိုင်ပါဘူး။ မြန်မာဘာသာစကားမှာ ဝေါဟာရ မချို့တဲ့ပါဘူး။ မြန်မာ့မြေပေါ်မှာ ပေါက်ရောက်တဲ့သစ်ပင်၊ ပန်းပင်မှန်သမျှအတွက် မြန်မာအခေါ်တွေ ရှိပါတယ်။ မြန်မာ့မြစ်ချောင်း အင်းအိုင်တွေထဲက ငါးမှန်သမျှအတွက်လည်း မြန်မာနာမည်တွေ ရှိပါတယ်။ ဝေါဟာရမပြည့်စုံလို့ ခေါ်စရာနာမည်မရှိတဲ့

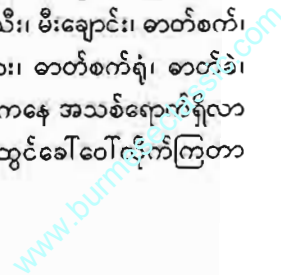
သစ်ပင်၊ ပန်းပင်၊ ကျေးငှက်တိရစ္ဆာန်ရယ်လို့ တစ်ခုမှ မရှိပါဘူး။ ဝေါဟာရမပြည့်စုံလို့ ဆွေမျိုးစပ်မရဘူးဆိုတာမျိုးလည်း မရှိပါဘူး။ အင်္ဂလိပ်စကားမှာတော့ ယောက္ခမနဲ့ သားမက်၊ ရွေးမကိုလည်း 'အင်လော'ပဲ။ သမီးယောက်ဖကိုလည်း 'အင်လော'၊ သမီးယောက်မကိုလည်း 'အင်လော'ပဲ။ တစ်မိသားနဲ့ တစ်မိသား ဖုံဖက်ကြတဲ့အခါ ဟိုဘက်ဒီဘက် ပတ်သက်လာကြရသူမှန်သမျှကို 'အင်လော'ဆိုတဲ့ စကားတစ်လုံးကိုပဲ 'ရေလဲ'နဲ့ သုံးလိုက်ကြရတယ်။ မြန်မာဘာသာစကားမှာတော့ 'ခမည်းခမက်'တို့၊ 'လင်ညီအစ်မ'တို့၊ 'မယားညီအစ်ကို'တို့ စတဲ့ သီးခြားသတ်မှတ်ထားတဲ့ အခေါ်တွေ အပြည့်အစုံရှိနေတော့ အခေါ်အဝေါ်ကို ကြားလိုက်ရုံနဲ့ တော်စပ်မှုကိုလည်း တန်းသိလိုက်နိုင်တာပေါ့။

အင်္ဂလိပ်စကားမှာ 'ဘရားသားအင်လော'၊ 'စစ္စတာအင်လော'လို့ ပြောလိုက်တဲ့အခါ 'ကိုယ့်အိမ်ထောင်ဖက်ရဲ့ အကြီးလား၊ အငယ်လား' ခွဲခြားမသိနိုင်ပါဘူး။ မြန်မာစကားမှာတော့ မိန်းကလေးတစ်ယောက်က သူ့ခင်ပွန်းရဲ့ အစ်ကိုဆိုရင် 'ခဲအို'လို့ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုပြီး၊ ခင်ပွန်းရဲ့ညီမဆိုရင် 'မတ်'လို့ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုလိုက်တော့ ဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံကို သိသွားရတာပေါ့။ အဲဒီလိုပဲ ယောက်ျားလေးတစ်ယောက်ကလည်း ဇနီးရဲ့အစ်မကို 'မရီး'၊ ညီမကို 'ခယ်မ'လို့ ခွဲခြားခေါ်ဝေါ်စရာရှိပါတယ်။

မြန်မာဘာသာစကားက ဝေါဟာရ မခေါင်းပါးပါဘူး။ မြန်မာစာရေးဆရာတွေသာ ချွတ်ခြုံကျဖြစ်နေကြတာပါ။

အသစ်အသစ် ထွန်းကားလာတဲ့ စက်မှုပညာရပ်တွေအတွက် ဝေါဟာရ မရှိတာကတော့ လူမျိုးတိုင်းရဲ့ ဘာသာစကားတိုင်း ကြုံတွေ့နေရတာပါ။ ကောင်းကင်မှာ နက္ခတ်တာရာအသစ်တစ်လုံး တွေ့လိုက်ရတဲ့အခါ သင့်တော်ရာနာမည်တစ်ခု ရွေးပြီးပေးလိုက်ရင်နဲ့ပဲ သူတို့ဘာသာစကားတွေ တိုးပွားကြွယ်ဝလာတာပါ။

ကျွန်တော်တို့ မြန်မာစကားကိုလည်း ရှေးရှေးက မြန်မာကြီးတွေက ကြွယ်ဝလာအောင် အလားတူလုပ်ခဲ့ကြတာပါ။ မီးသီး၊ မီးချောင်း၊ ဓာတ်စက်၊ ဓာတ်ရင်၊ ဓာတ်ပြား၊ ဓာတ်ရထား၊ ဓာတ်လှေကား၊ ဓာတ်စက်ရုံ၊ ဓာတ်ခွက်၊ ဓာတ်မီး စတဲ့ အခေါ်အဝေါ်တွေဟာ အနောက်နိုင်ငံကနေ အသစ်ရောက်ရှိလာတဲ့ စက်မှုအတတ်ပညာဆိုင်ရာ ပစ္စည်းတွေကို တီထွင်ခေါ်ဝေါ်လိုက်ကြတာပါ။

ကျွန်တော်တို့ခေတ်ရောက်မှ ဝါယမလေးနည်းနည်းလောက် ခိုက်ထုတ်ပြီး မကြိုးစားကြတော့ဘဲ အလွယ်လမ်းကို လိုက်နေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုသာ အချောင်ရှာ၊ အလွယ်လိုက် လုပ်နေလိုကတော့ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာဘာသာစကားဟာ စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးဖို့နေနေသာသာ ကွယ်ပျောက်မသွားအောင် တောင် မနည်းကြီး ကြိုးစားထိန်းသိမ်းကြရပါလိမ့်မယ်။ အခုတောင်မှ မြန်မာစကား၊ မြန်မာ့ဝေါဟာရ၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုတွေဟာ လုံးပါးပါးလာလိုက်တာ 'ရွှေတောင်စက္ကူကတောင် မမ၊ မမလို့ ခေါ်ရမတတ်' ပါးလှုပ်ချိနဲ့နေပါပြီ။

ဘာသာစကားတို့၊ ခလေထုံးစံတို့၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့ဆိုတာ ခေတ်နဲ့ စနစ်က မွေးထုတ် ပေါက်ဖွားလာရတာဖြစ်လေတော့ ခေတ်တွေ၊ စနစ်တွေ ပြောင်းရင် ပြောင်းသလောက် သူတို့လည်း လိုက်ပြောင်းကြရတာ မေ့တာပါ။ ပြောင်းလဲတိုးတက်တဲ့ ခေတ်နဲ့အညီ သူတို့လည်း ပြောင်းလဲတိုးတက်ရတယ်။ ခေတ်နဲ့ မကိုက်ညီ၊ မအပ်စပ်တော့တဲ့အရာတွေက တိမ်ကောကွယ်ပျောက် သွားရပြီး ခေတ်ရဲ့လိုအပ်ချက်အရ အသစ်အသစ်တွေက ပေါ်ထွန်းလာရပါတယ်။

ဒါဟာ သဘာဝတရားမို့ ဝမ်းနည်းနေစရာ၊ တမ်းတနေစရာ မလိုပါဘူး။ အသုံးမဝင်တော့တဲ့ အဟောင်းအမြင်းတွေကို သမိုင်းရဲ့အမှိုက်လှေကြီးပေါ် တင်မျောလိုက်ကြရမှာပေါ့။ အသစ်အသစ်တွေကို ကြိုဆိုကြ၊ ဖန်တီးကြရမှာပေါ့။

ဒါပေမယ့် ခေတ်နဲ့လည်း အပ်စပ်နေသေးတဲ့၊ အသုံးလည်းတည့်နေသေးတဲ့ ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားကို ချောင်ထိုးထားပြီး တိုင်းခြားဘာသာစကားတွေကို အလွယ်တကူ အစားထိုးသုံးစွဲတာမျိုးကိုတော့ မလုပ်သင့်ကြပါဘူး။

'စာပေပျောက်ရင် လူမျိုးပါပျောက်မယ်' ဆိုတဲ့စကားကို အပြောအများဆုံးက စာရေးဆရာတွေပါ။ ဒါပေမယ့် လက်တွေ့ကျတော့ မြန်မာစာပေ၊ မြန်မာစကားပျောက်အောင် စာရေးဆရာတွေက လုပ်နေကြသလို ဖြစ်နေကြပါတယ်။

မြန်မာဘာသာစကားဟာ တချို့ပြောပြသလို ဝေါဟာရမရှိတဲ့ပါဘူး။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားနဲ့ အကျွမ်းတဝင်မရှိလှတဲ့ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံတွေ ကျေးလက်ဒေသက လယ်ကွင်း ယာကွင်းတွေထဲမှာ ဝေါဟာရကြွယ်ပိုးကြွယ်ဝ ရှိလှပါတယ်။ မန္တလေးကို ဗဟိုပြုတဲ့ အညာဒေသတစ်ခွင်မှာ လှပတဲ့ မြန်မာစကားတွေ အများကြီး ကျန်ရှိနေပါသေးတယ်။

မန္တလေးဆိုတာ မြန်မာတို့ရဲ့ နောက်ဆုံးမြို့တော်ပါ။ အောက်အရပ်ဒေသထက် ကျွန်အဖြစ်နောက်ကျလေတော့ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ခလေထုံးစံတွေ၊ ထီးစကား၊ နန်းစကားတွေဟာ အောက်အရပ်ဒေသထက် များများစားစား ကျန်ရှိနေပါသေးတယ်။

ထီးကျိုးစည်ပေါက်ဖြစ်သွားတော့ ထီးရိပ်နန်းရိပ်ကလူတွေလည်း ရပ်ထဲရွာထဲ ရောက်သွားကြရပါတယ်။ အဲဒီတော့ ထီးစကား၊ နန်းစကားတွေ လူထုထဲ စီးပျောက်မိဝင်သွားရပြီး နန်းစကားတွေဟာ မန်းစကားဖြစ်သွားရတော့တာပါပဲ။ အဲဒီ နန်းစကား မန်းစကားတွေဟာ ရပ်ထဲရွာထဲမှာ အများကြီးရှိနေပါသေးတယ်။

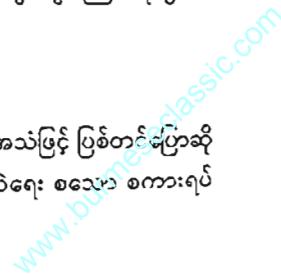
ဒါပေမယ့် မြန်မာစာ၊ မြန်မာစကားကို ချောင်ထိုးထားပြီး အချောင်ရှာ၊ အလွယ်လိုက်ကြတဲ့ မြန်မာဆာရီယယ်လစ်၊ ပညာတတ်လူတန်းစားတွေကြောင့် မြန်မာစကားအသုံးအနှုန်းတွေ တိမ်ကောကွယ်ပျောက်လုမတတ် ဖြစ်နေရပါတယ်။

ဒီဆောင်းပါးဟာ အဲဒီလို တိမ်ကော ကွယ်ပျောက်လုနီးပါးဖြစ်နေတဲ့ မြန်မာစကားတွေကို ကောက်သင်းကောက် စုဆောင်းဖော်ထုတ်နိုင်ဖို့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ရေးတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအလုပ်မျိုးဆိုတာ တစ်ဦးကောင်း၊ တစ်ယောက်ကောင်း ဆောင်ရွက်လို့ မအောင်မြင်နိုင်ပါဘူး။ စာပေ ပညာရှင်တွေရော ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးပါ ဝိုင်းဝန်းဆောင်ရွက်မှ ဖြစ်မှာပါ။

အဲဒါကြောင့် စာမတ်ပရိသတ်အားလုံးက ဝိုင်းဝန်းကူညီကြပါ။ မိမိတို့မှတ်မိသိရှိသလောက် တိမ်မြုပ်ကွယ်ပျောက်နေတဲ့ မြန်မာစကား၊ မြန်မာဝေါဟာရတွေကို အနက်အဓိပ္ပာယ်နဲ့တကွ ရေးသားပြီး စာရေးသူ ဆောင်းပါးအဆုံးမှာ ဖော်ပြထားတဲ့ လိပ်စာအတိုင်း ပို့ပေးကြပါ။ စုစည်းစိစစ်ပြီး မဂ္ဂဇင်းတွေကတစ်ဆင့် ဖော်ထုတ်တင်ပြသွားပါမယ်။ စာရေးဆရာများအနေနဲ့လည်း အတတ်ပညာသစ်တွေ၊ အနုပညာသစ်တွေရဲ့ တိုင်းခြား စကားလုံးတွေကို မြန်မာစကားလုံးတွေဖြစ်အောင် ပြုစုလုပ်ကိုင်ပေးကြပါ။ ရှိရင်းစွဲ မြန်မာအသုံးအနှုန်း စကားလုံးတွေကိုလည်း ပစ်ပယ်မထားဘဲ များများကြီး သုံးစွဲပေးကြပါလို့ မေတ္တာရပ်ခံလိုက်ပါရစေ။

၂၀။ မောင်းမဲ

ထိတ်လန့်ရွံ့ကြောက်စေရန် ကျယ်လောင်စူးရှသော အသံဖြင့် ပြစ်တင်ပြောဆိုသည်။ ကြိမ်းမောင်းသည်။ (ငေါက်ငမ်း၊ ခြိမ်းခြောက်၊ ဆဲရေး စသော စကားရပ်

များနှင့် အနက်တွဲစပ် သုံးနှုန်းထားသည်) လို့ မြန်မာအဘိဓာန်(အကျဉ်းချုပ်)က အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

‘ပြစ်တင်မောင်းမဲသည်’လို့ တွဲစပ်သုံးလေ့ရှိကြသေးပေမယ့် ‘မောင်းမဲ’ တစ်လုံးတည်းတော့ တယ်ပြီး အသုံးမလေ့ကြတော့ပါဘူး။ တော်တော်တိမ် မြုပ်နေပါပြီ။

‘ဝင်္ဂရွာတွင်၊ ဆာဝါနှင့်ညား၍၊ သုဘဒ်သားကို၊ ဖွားလတ်ပြီးမှ၊ ဆာဝါက မောင်းမဲ၊ တတွတ်တွတ်ဆဲသောအခါ၊ အသဲကနာ၊ စိတ်ထဲကဆာ၍’လို့ ဦးပုညက ‘ဥပကနှင့် ဆာဝါဟောစာ’ထဲမှာ ‘မောင်မဲ’ တစ်လုံးတည်းသုံးသွားတာ တွေ့ ရပါတယ်။

၂၁။ ဆိတ်စာ

‘ငါးပိစိမ်းစားကလေး၊ ‘ဆိတ်စာ’ လောက်ပေးပါ’ ဆိုတဲ့အပြောမျိုး အညာဒေသတွေမှာ သုံးတတ်ကြသေးပေမယ့် ဒီနေ့ခေတ် စာပေအရေးအသား တွေမှာ တယ်ပြီး မတွေ့ရတော့ပါဘူး။

ဆိတ်စာ = အနည်းငယ်၊ တစ်ဆိတ်စာလို့ မြန်မာအဘိဓာန်က ဖွင့်ပါ တယ်။

‘တထွေတလာ၊ သည်တစ်ခါတွင်၊ ဆိတ်စာလွဲချော်၊ သနားတော်ကို၊ ထိပ် ပေါ်တုံတုံ၊ ခံပါစုံဟု’ (သူဇာ-၃၆)လို့လည်း အထောက်အထားပြပါတယ်။

ဦးပုညရဲ့ ‘ဥပကနဲ့ ဆာဝါဟောစာ’မှာလည်း

‘ဘယ်ရပ်ဘယ်ရွာ၊ ဘယ်ခမ်းဝါက၊ ကြွလာသတုန်း၊ ဆိုင်းပါအုန်းသည်တွင်၊ ဝင်ပါအုန်းရှင်ဘုရား၊ နားပါအုန်းဆိတ်စာ၊ ခရီးပန်းလို့၊ ညှိုးရွမ်းရှာရှေ့မည်’ လို့ ရေးသားထားပါတယ်။

၂၂။ အယ်

ပြည့်ဖောင်းသော၊ အလွန်များပြားသော (ဘန်း) ကြီးထွားဖွံ့ဖြိုးသော။

‘သူ့ ရွှေခြေကျင်းကလည်း အယ်နေတာပဲ’ အော်မြည်သောအသံ။ စသည် ဖြင့် အဘိဓာန်က ဖွင့်ဆိုပါတယ်။ ဦးပုညရဲ့ ‘ဥပကနှင့် ဆာဝါဟောစာ’မှာ လည်း

‘တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင်၊ နံဆားချင်းမြှောင်၊ အယ်အောင်ကြီး မပူးစေနှင့်၊ တပ်ဦးကချီတက်စေ’ လို့ ရေးသားပြီး ‘အယ်’ကို တအားကြီး မပူးစေနှင့်၊ သိပ်ကြီးမပူးစေနှင့် ဆိုတဲ့အဓိပ္ပာယ်ရှိကြောင်း ပြခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီ ‘အယ်’ဆိုတဲ့စကားနဲ့ ခပ်ဆင်ဆင် ကျွန်တော်တို့ မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားတွေ အသုံးလေ့ကြတဲ့စကားတွေ ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒါတွေ ကတော့ ‘အတင်း’၊ ‘အဓမ္မ’၊ ‘အာဏာကုန်’၊ ‘ဒလကြမ်း’ဆိုတဲ့ အသုံးတွေပါ။

၂၃။ အတင်း

‘သူတစ်ပါး၏အလိုနှင့် ဆန့်ကျင်လျက်၊ နိုင်ထက်စီးနင်း’ လို့ ဓာန် - ၅၈ မှာ ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

‘အတင်းမျိုချတာပဲ’၊ ‘ဇွတ်အတင်းဖိကိုပြောတာပဲ’ စသည်ဖြင့် ‘မရမက’ လုပ်တဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ ပြောတတ်ကြပါတယ်။

၂၄။ အဓမ္မ

‘မတရားသဖြင့်၊ နိုင်ထက်စီးနင်း၊ ဇွတ်အတင်း’။ ဓာန် - ၇၂။

ဒီစကားကလည်း မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားတွေ ပါးစပ်ဖျားမှာ သီးနေ တဲ့ စကားပါ။ ‘အဓမ္မစားတာပဲ’ ‘အဓမ္မဆိုးတာပဲ’ စတဲ့ စကားတွေဟာ ‘အလွန် အမင်း’၊ ‘တရားလွန်’ ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ ပြောတတ်ကြတာပါ။

၂၅။ အာဏာကုန်

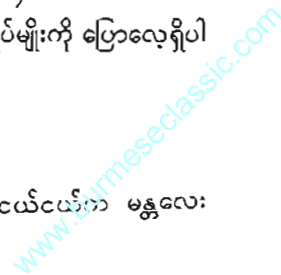
‘စွမ်းဆောင်နိုင်သည့် အတိုင်းအတာ ကုန်ဆုံးသည်အထိ အစွမ်းကုန်’ ဓာန် - ၁၅၃။

‘ဒီဈေးက အာဏာကုန်ပဲလား’
‘ဒါ အာဏာကုန် လျှော့ထားတာပါ’
‘အာဏာကုန် လိုက်လျော့ထားတာပဲ’
စသဖြင့် အစွမ်းကုန်ပဲဆိုတဲ့သဘော ပြောလေ့ရှိကြပါတယ်။

၂၆။ ဒလကြမ်း (တရကြမ်း)

‘အပြင်းအထန်၊ အင်ကြီးအားကြီးနှင့်’ ဓာန် - ၈၄။
ပြင်းပြင်းထန်ထန်၊ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း လုပ်ရပ်မျိုးကို ပြောလေ့ရှိပါ တယ်။

‘ဒလကြမ်း ပြေးသွားတယ်’
‘ဒလကြမ်း စားတာကိုး၊ နင်မှာပေါ့’
စသည်ဖြင့် ပြောတတ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်က မန္တလေး

သင်္ကြန်မှာ ဈေးချိုတော် တိုက်တန်းကြီးရှေ့က 'ဒလကြမ်း' ရေပက်အဖွဲ့ဆိုတာ ရှိပါတယ်။ မန္တလေးတစ်မြို့လုံးက ဖလားတို့၊ ခွက်တို့နဲ့သာ ရေပက်ကြတဲ့ ခေတ်မှာ အဲဒီ 'ဒလကြမ်း' အဖွဲ့က မီးသတ်ပိုက်ကြီးတွေနဲ့ မညှာမတာကြီး ပက်ကြတာပေါ့။ အဲဒါကြောင့် လူတွေက 'ဒလကြမ်း' အဖွဲ့လို့ ခေါ်ကြတာပါ။ 'ဒလကြမ်း' ဆိုတဲ့ စကားကို တစ်ခါတလေ 'ဒလမန်းကြမ်း' လို့လည်း ပြော တတ်ကြပါတယ်။

၂၇။ ဒေါင်ကောင်း ဒုကောင်း

အရပ်အမောင်းလည်းကောင်း၊ အလုံးအထည်လည်း တုတ်ခိုင်သန်စွမ်း တဲ့ ထွားထွားကျိုင်းကျိုင်း လူစားကြီးကို ခေါ်တာပါ။ စကားလုံးကွက်တိုနဲ့ မျက်စိထဲကို 'ကွင်းခနဲ ထင်းခနဲ' မြင်သွားစေတဲ့ စကားလုံးကလေးပါ။ ကွယ် ပျောက်သွားမှာ နှမြောစရာကောင်းလှပါတယ်။

ဒီအသုံးကို ဆရာကြီးရွှေခေါင်းက 'ကိုယ်အလေးချိန် တူကောင်း တူလိမ့် မည်ဖြစ်သော်လည်း မန္တလေးက ဒေါင်ကောင်း၍ ဦးတင့်တယ်က ဒုကောင်း၏' လို့ သုံးစွဲ ရေးသားခဲ့ပါတယ်။

(ရွှေခေါင်း - လက်ထက်တော်ကြီးဝတ္ထု၊ စာ - ၈၃)

၂၈။ တော်အိ လျော်အိ

'ပေါ့တီးပေါ့ဆ' ဖြစ်ကတတ်ဆန်း' လုပ်တတ်တာမျိုးကို ပြောတဲ့စကား ပါ။ ဆရာကြီးရွှေခေါင်း ရေးပုံကလေးကို လေ့လာကြည့်ပါ။

'ဤကိစ္စမျိုးနှင့်ပတ်သက်၍ အင်္ဂလိပ်စကားပုံတစ်ခုမှာ နည်းယူထိုက်၏။ လုပ် သင့်သည်ဆို၍ လုပ်သောအလုပ်တစ်ခုကို တော်အိလျော်အိ သဘောမထားဘဲ ကောင်းကောင်းဖြစ်အောင် လုပ်ရမည်'

(ရွှေခေါင်း - တစ်သက်တာမှတ်တမ်း (ပ)၊ စာ - ၁၇၀)

၂၉။ ဒေါင်းတိမောင်းတိ

မြန်မာအဘိဓာန်က 'ဒေါင်းတည်မောင်းတည်' 'ဒေါင်းဒီ မောင်းဒီ' 'ဒေါင်းတလူ မောင်းတလူ' စသည်ဖြင့် တည်ပုဒ်ပြုပြီး ကိုးရိုးကားရား၊ ဖိုသီ ဖတ်သီ၊ ဖိုးရိုးဖားရားလို့ အဓိပ္ပာယ်ပေးထားပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့အရပ်ထဲမှာ သုံးကြတာကတော့ 'ဒေါင်းတိမောင်းတိ'ပါ။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ အဘိဓာန်က ဖွင့်ဆိုထားတဲ့အတိုင်း 'ဖိုသီဖတ်သီ' ပါပဲ။

ဆရာကြီးရွှေခေါင်းက 'ပြီးလိမ်းပြင်ဆင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ သူ့ခေတ်နှင့်သူ ရှေးဆုံးမှပြေးလျက်ရှိသော စံဒေဝီအား မျက်စိကျလာခဲ့သော ကျွန်ုပ်မှာ 'ဒေါင်းတိ မောင်းတိ'နှင့် တော်သလိုဝတ်ဆင်ထားသော မိန်းကလေးကို မြင်ရသောအခါ မည် သို့မျှ မထိခိုက်ဘဲ ရှိ၏' လို့ တစ်သက်တာမှတ်တမ်းမှာ သုံးခဲ့ပါတယ်။

၃၀။ ပုံပိုး

ဒီခေတ်မှာ 'ပုံပိုး' ဆိုတဲ့အသုံး တော်တော်လေး သုံးနေကြပါတယ်။ 'နိုင်ငံ တော်၏ ပုံပိုးမှုဖြင့်' ဆိုတာမျိုး နေ့စဉ်သတင်းစာတွေမှာ တွေ့နေရပါတယ်။ ရှေးကအသုံးနဲ့ အဓိပ္ပာယ်ချင်း ကွာခြားလာပါတယ်။ ရှေးကတော့ 'ပုံပိုး' ဆိုတာ 'ပိုးကြေးပန်းကြေး' ပေးတဲ့သဘောမျိုးနဲ့ ကဲ့ရဲ့သင်္ဂြိုဟ်တဲ့အခါမျိုးမှာမှ သုံး တတ်ပါတယ်။

'သူ့ဟာမတွေကို သွားပုံပိုးနေတာကိုး။ မိဘအတွက် ဘယ်ပေးနိုင်လိမ့် မတုံးလို့ ခဲ့ကာရွဲ့ကာ ပြောတတ်ကြတာပါ။ မြန်မာအဘိဓာန်ကလည်း - 'အကျိုးမျှော်၍ ပေးကမ်းသည်'

'ကျွန်ုပ်၏ဖခင်သည် ဗွေဆိုးဖောက်လျက် ဇာတ်က၍ရသော ငွေကလေးများ ကို ယိမ်းသမအား ပုံပိုးနေရသဖြင့်' စသဖြင့် အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ပေးထားပါတယ်။

၃၁။ ရေငယ်

အခုခေတ်မှာ ရေနည်းတယ်၊ ရေကျတယ်၊ ရေစစ်တယ်လို့သာ အသုံး လေ့ကြပါတယ်။ 'ရေငယ်' ဆိုတဲ့အသုံး သိပ်မတွေ့ရတော့ပါဘူး။

ဆရာကြီးရွှေခေါင်းက

'အစိုးရသဘောများသည်ပင်လည်း အလွန် ရေငယ်သည့် (ဧပြီလ ၁၅ ရက်နေ့ အထိ) အချိန်အပိုင်းအခြားအတွင်းသာ သွားလာနိုင်၏။ မြစ်ရေငယ်သော အချိန် အပိုင်းအခြားကိုမှရှေးပြီး သွားလာရခြင်းမှာ ၎င်းဒေသတစ်လျှောက်ရှိ ဧရာဝတီမြစ် သည် အလွန်ကျဉ်းသည်ဖြစ်၍ မြစ်ရ အတော်အတန်ကြီးသည်ဆိုလျှင် ရေစီးကြမ်း သည်နှင့် သင်္ဘောခုတ်နှင့်ပို့ အလွန်ခဲယဉ်းသောကြောင့် ဖြစ်၏' လို့ တစ်သက်တာ မှတ်တမ်းမှာ ရေးခဲ့ပါတယ်။

၃၂။ မြင်းခုံ

ဒီအသုံးအနှုန်းကတော့ ခေတ်ရဲ့အခြေအနေအရ ကွယ်ပျောက်သွားရတဲ့ အသုံးအနှုန်းပါ။ ခုခေတ်တော့ ကုလားထိုင်တို့၊ ခွေးခြေတို့ဆိုတာပဲ ရှိပါတော့

၄၂

လူထုစိန်ဝင်း

တယ်။ တတ်နိုင်သူတွေကျတော့လည်း ဆိုဖာတို့၊ ဘာတို့ပေါ့လေ။

ရှေးကတော့ မြန်မာအိမ်မှန်ရင် ကုလားထိုင်အပြင် လူများများထိုင်လို့ ရရုံမက နေ့စင်းနေ့လယ် အညောင်းပြေ ကျောဆန့်လို့လည်းရတဲ့ ခုံရှည်များ ကိုပါ ထားလေ့ရှိပါတယ်။ နောက်မှီနဲ့လက်တင်ပါတဲ့ ခုံရှည်ကို 'တန်းလျားခုံ' လို့ခေါ်ပြီး နောက်မှီနဲ့ လက်တင်မပါတဲ့ခုံရှည်ကိုတော့ 'မြင်းခုံ'လို့ ခေါ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

'တန်းလျားခုံ'တို့၊ 'မြင်းခုံ'တို့ကို အိမ်ဝင်းထဲက အရိပ်ကောင်းတဲ့ မန်ကျည်းပင်ကြီးတွေအောက် ချထားပြီး နွေနေ့လယ်ခင်းတွေမှာ ကျွန်တော် တို့ အညာသူ၊ အညာသားတွေ တရေးတမော 'ငိုက်မျဉ်း'လေ့ရှိကြတာပါ။ ညဘက်ကျတော့လည်း ပူလွန်း၊ အိုက်လွန်းလို့ အိမ်ထဲမှာ မနေနိုင်တော့ အိမ်ရှေ့ တလင်းပြောင်ပြောင်မှာ ခုံရှည်တွေချခင်းပြီး လရောင်အောက်မှာ အိမ်နီးချင်းတွေနဲ့ စကားဝိုင်းတွေ ဖွဲ့ကြရပါတယ်။ ကလေးသူငယ်တွေအဖို့ လည်း 'ကွပ်ပျစ်ကြီးတွေပေါ်မှာ 'တုံးလုံးပက်လက်'လှဲနေတဲ့ အဘိုး၊ အဘွား တွေကို နင်းပေး၊ နှိပ်ပေးရင်း 'ရွှေယုန်နဲ့ ရွှေကျား သက်ကယ်ရိတ်သွားတဲ့' ပုံပြင်တွေကို နားထောင်ကြရပါတယ်။

မြို့ပြယဉ်ကျေးမှုနဲ့ အလှမ်းဝေးသေးတဲ့ မြန်မာကျေးတောနေတို့ရဲ့ အိမ် တိုင်းမှာ 'ခုံတန်းလျား'နဲ့ 'မြင်းခုံ'ဆိုတာ မရှိမဖြစ် ပရိဘောဂတစ်ခုပါပဲ။

'ဦးတိုင်းကျော်သည် မြင်းခုံတစ်ခုပေါ်တွင်ထိုင်၍ ဖယောင်းတိုင်မီးရောင်ဖြင့် စာရေးလျက်ရှိစဉ် ခြေသံကြားသဖြင့် လှည့်ကြည့်လိုက်သည်တွင် နက်ကျော်ကြီးကို မြင်လိုက်ဟန်တူ၏' လို့ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းက လက်ထက်တော်ကြီးဝတ္ထုမှာ ရေးခဲ့သလို 'မြင်းခုံ'ဆိုတာ မြန်မာအိမ်တစ်အိမ်မှာ 'လိုရာသုံး' ပစ္စည်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

၃၃။ ချိုးကပ် ချင်းကပ်

ဒီစကားကတော့ ဒီခေတ် စာပေတွေမှာ အရေးမတွေ့ရတော့ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ အညာသားတွေသာ အပြောလေ့ကြပါတော့တယ်။ အဘိဓာန် ကျမ်းမှာလည်း မပါပါဘူး။

အဘိဓာန်ကျမ်းမှာ 'ချိုးကပ်'ဆိုတဲ့ စကားကိုသာ ထမင်းအိုးချိုးကပ်တာ လို့ အဓိပ္ပာယ်ပေးထားပါတယ်။ မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားတွေကတော့ အကြွင်းအကျန်ကလေး၊ မဖြစ်စလောက်ကလေး၊ 'စဉ်းငယ်ကလေး'ဆိုတဲ့ သဘောနဲ့ ပြောလေ့ရှိကြပါတယ်။

'ဦးသိန်း ဆီလုပ်ငန်းကြီး လုပ်စဉ်အခါက အမြတ်ယူတဲ့နှုန်းထားဟာ အလွန် နည်းပါတယ်။ အရပ်စကားနဲ့ပြောရရင် 'ချိုးကပ်ချည်းကပ်' စားတယ် ဆိုတာမျိုး ပါ။ ဒါပေမယ့် အိုးကြီးကြီးချက်သူဖြစ်လေတော့ ချိုးကပ်တာကလည်း ချိုးကြီး ကပ်နိုင်တာပေါ့'လို့ လူထုဒေါ်အမာက 'မန္တလေးသူ မန္တလေးသားများ' စာအုပ် မှာ ရေးခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီစကားနဲ့ အဓိပ္ပာယ်တူ အခြား အသုံးတစ်ခုကတော့ 'မှုတ်လန် ခွက်လန်' ဆိုတာပါ။

၃၄။ မှတ်လန်ခွက်လန်

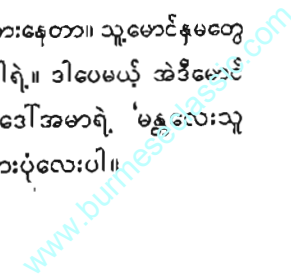
ရှေးက ဆီကို လက်လီရောင်းတဲ့အခါ မှတ်နဲ့ခြင်တွယ်ပြီး ရောင်းရပါ တယ်။ အငယ်ဆုံး ငါးမတ်သားမှတ်ကနေ နှစ်ကျပ်ခွဲသားမှတ်၊ ငါးမတ်သား မှတ်၊ တစ်ဆယ်သားမှတ် စသဖြင့် ဆီသည်ရဲ့အိုးထဲကခပ်ပြီး ဝယ်သူရဲ့ ပုလင်းထဲ၊ ပုံးထဲကို ကတော့နဲ့ လောင်းထည့်ပေးပါတယ်။

'မှုတ်လန်ခွက်လန်ကလေးပဲ စားရတာပါ။ အမြတ် သိပ်ကျန်တာ မဟုတ် ပါဘူး' လို့ ဆီသည်တွေပြောတဲ့ အဓိပ္ပာယ်က ခပ်ထည့်ပေးလိုက်ပြီး မှတ်ကို ပြန်သိမ်းလိုက်တဲ့အခါ မှတ်မှာ ပြန်ကပ်ပါလာတဲ့ ဆီတွေက အိုးထဲ ပြန်စီးကျသွားပါတယ်။ အဲဒီလို ပြန်ကျရာကရတဲ့ ဆီကလေးတွေပဲ အမြတ် ရပါတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ များများရောင်းရလေ 'မှုတ်လန်ခွက်လန်' အရများ လေဖြစ်တာဆိုတော့ ဆီသည်တွေ ဘုရားတောင်တည်နိုင်ကြတယ်။ သူတို့တည်တဲ့ဘုရားကို 'မှုတ်လန် ခွက်လန်ဘုရား' လို့ ခေါ်ကြတယ် လို့တောင် ပြောကြတယ်။

၃၅။ ဆွဲကောင်းငင်ပါ

သိပ်အသုံးမဝင်လှပါဘူး။ အဖော်သဟဲဖြစ်ရုံလောက်ပါ။ အသင့်အတင့် လောက် အသုံးကျရုံပါ စသဖြင့် ပြောချင်တဲ့အခါများမှာ သုံးတဲ့စကားပါ။ အဘိဓာန်ကျမ်းမှာ မပါပါဘူး။

'သူက တစ်ယောက်တည်း ပွဲစားအလုပ်ကို လုပ်စားနေတာ။ သူ့မောင်နှမတွေ ထဲမှာ မောင်တစ်ယောက်ကို သူ့အနားမှာ ခေါ်ထားပါရဲ့။ ဒါပေမယ့် အဲဒီမောင် ဦးအေးက 'ဆွဲကောင်းငင်ရုံ' ရှိရုံပါပဲ' လို့ လူထုဒေါ်အမာရဲ့ 'မန္တလေးသူ မန္တလေးသားများ' စာအုပ်မှာ ရေးသားသုံးနှုန်းထားပုံလေးပါ။

၃၆။ မိုးကျကထိန်

အဘိဓာန်ကျမ်းမှာ 'မိုးကျလက်ဖက်'တော့ ပါပါတယ်။ 'မိုးကျကထိန်' တော့ မပါပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းသားဘဝက တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် အဖိတ်နေ့ညမှာ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးကို မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားတွေရဲ့ ထုံးစံ အတိုင်း သွားကြတော့ တီးကြမှုတ်ကြ၊ ကကြခုန်ကြလုပ်တာ၊ 'ချောင်လည် ချောင်ပတ်'၊ တစ်ချောင်ဝင် တစ်ချောင်ထွက် လှည့်စားသောက်နေတာမျိုး လည်း မဟုတ်ဘဲ အောက်လင်းဓာတ်မီးကြီးတွေ ထမ်းပြီး တစ်တောင်ဆင်း တစ်တောင်တက် ချောင်ကြိုချောင်ကြားက ဘုန်းကြီးကျောင်းတွေဆီ လျှောက် သွားနေတဲ့ လူတွေကို တွေ့ရလေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒီလူတွေဟာ လူမသိ သူမသိ၊ ကထိန်လာခင်းမယ့်သူ မရှိအောင်နွမ်းပါးတဲ့ ကျောင်းတွေကို လိုက်ရှာကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တွေ့ခဲ့ရင် လှူဖွယ်ပစ္စည်းကလေးတွေ ထုတ်ပြီး အဲဒီကျောင်းမှာ ကထိန်ခင်းကြတာပေါ့။ အဲဒီလို ကထိန်ခင်းတာကို 'မိုးကျကထိန်'လို့ ခေါ် တာပါ။

ဒေါ်ဒေါ်ကလည်း 'မန္တလေးသူ မန္တလေးသားများ' စာအုပ်မှာ -
'ဒီမိသားစုက တစ်နေ့ ဆန်တစ်တင်းနဲ့ ဆွမ်းဟင်းခွက် ၂၀၀၊ ၃၀၀ နေ့တိုင်း ဆွမ်းလောင်းတယ်။ တန်ဆောင်မုန်းလမှာ သင်္ကန်းအုပ် ၁၀၀၀ နဲ့ ကထိန်မရတဲ့ ကျောင်းတွေကို မိုးပေါ်ကျကထိန် ခင်းလှူတယ်' လို့ ရေးပြီး မိုးကျကထိန်ရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြောပြထားပါတယ်။

၃၇။ ချဉ်ရဲပြေ

အာသာပြေရုံသဘော၊ ချဉ်ခြင်းအတပ်ပျောက်ရုံသဘော၊ ဖြစ်ကတတ် ဆန်း လုပ်လိုက်ရတာမျိုးကို ပြောတာပါ။ ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့ 'မန္တလေးသူ၊ မန္တလေး သားများ' စာအုပ်မှာပဲ
'ဒါကြောင့် အစစ်ကမူ သူဌေးများအတွက်၊ အတုကလေးတွေက ဆင်းရဲသား များ 'ချဉ်ရဲပြေ'ဝတ်ဆင်ရန်အတွက် ဖြစ်လာတာပေါ့'လို့ ရေးထားပါသေးတယ်။

၃၈။ အလံရှူး

အလံရှူးဆိုတာက ထိုးသားယောင်ဆောင်နေတဲ့ ဒိုင်ရဲ့ဘက်သား 'ကိုယ့် လူသူဘက်သား'ကို ခေါ်တာပါ။ 'ဒလန်'လို့လည်း သုံးတတ်ကြပါသေးတယ်။ ဒီခေတ်မှာ 'ဒလျို' 'ဒလန်' (သူလျို ဒလန်)ကို အသုံးများလို့ 'အလံရှူး'အတွေ့ ရနည်းနေပါပြီ။

၃၉။ ဆင်ပွဲ ပဝါပျောက်သလို

မထူးဆန်းတော့တဲ့ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်၊ ဖြစ်ရပ်မျိုးတွေကိုပြောတဲ့ အသုံးပါ။ ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ လူထုဒေါ်အမာက

'ဆင်ပွဲ ပဝါပျောက်သလို' ဆိုတဲ့ စကားပုံတစ်ခုဟာ အဲဒီဆင်ပွဲက ဖြစ်ပေါ်လာ တာပါ။ ဆင်နဲ့လူ ကစားကြရာမှ လူက အသက်ဘေးက သိသိကလေးလွတ်အောင် တိမ်းရှောင်လိုက်နိုင်ရင် ပွဲကြည့်တွေက သဘောကျလွန်းလို့ ခေါင်းကပဝါကို ချွတ် ပြီး မြှောက်ကြ၊ ဟစ်ကြ၊ ကြွေးကြ ဩဘာပေးကြသတဲ့။ ပဝါချွတ်မြှောက်တဲ့အခါ ဆင်ကျုံးပေါ်က မြှောက်တာဆိုတော့ ကိုယ့်ပဝါ ပြန်ဖမ်းမိချင်မှ မိတာကိုး။ ကျုံးထဲ ကျချင်လည်း ကျသွားတာပဲ။ တချို့ကတော့ ဆင်သမားကို သဘောကျလွန်းလို့ ခေါင်းက ပဝါကိုချွတ်ပြီး ဆင်သမားဆီ ပေါက်ထည့်လိုက်တယ်။ အဲဒီပဝါနဲ့ မင့် ဆုချတယ်ပေါ့'

'ဒါကြောင့် ဆင်ပွဲပြန်ဆိုရင် ခေါင်းပေါ်မှာ ပဝါပြန်ပြီးပါလာတဲ့လူက အနည်း သား၊ လူချည်းပြန်ခဲ့ကြတာပဲ များတာပဲ။ ဒီတော့ အိမ်ကလူများက 'မင်းခေါင်းက ပဝါရော'လို့ ဆီးမေးရင် 'သိကြားသားမို့လား၊ ကျုပ်လည်း ပဝါပျောက်ခဲ့ပြီ'လို့ ဖြေတတ်သတဲ့။

'ဒါကြောင့် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်၊ သူသူငါငါဖြစ်နေကျ ကိစ္စမျိုးနဲ့ကြုံတဲ့အခါ 'ဆင်ပွဲ ပဝါကျပျောက်သလိုပေါ့'လို့ ပုံခိုင်းပြောကြသတဲ့လေ။

စသဖြင့် 'ရွှေဒေါင်းတောင်ဆောင်းပါးများ' စာအုပ်ထဲက 'ဆင်ပွဲ'ဆိုတဲ့ စာမှာ ရှင်းလင်းရေးသားထားတာကို တင်ပြလိုက်ရပါတယ်။

နန်းစကား မန်းစကား
မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၃

အသုံးနည်းပြီး ပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်နေတဲ့ မြန်မာစကားလုံးတွေ စိစစ်ရှာဖွေဖို့ မြန်မာစာအုပ်တွေ တစ်အုပ်ပြီးတစ်အုပ်ဖတ်ပြီး ရှာဖွေမှတ်သားရပါတယ်။ ပြီးတော့ မှတ်သားထားတဲ့စကားလုံးတွေကို ဘယ်လိုအဓိပ္ပာယ်မျိုးနဲ့ သုံးလေ့ရှိတယ်ဆိုတာတွေကို စာအုပ်ထဲမှာ ပြန်ရှာရပါတယ်။ အဘိဓာန်ကျမ်းတွေက ဖွင့်ထားတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ အများသုံး၊ အရပ်သုံးစကား အဓိပ္ပာယ်မတူကွဲပြားတာတွေကို တွေ့ရပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ မတူကွဲပြားတဲ့ အသုံးအနှုန်း သာကေလေးတွေကို ထုတ်ပြပါတယ်။

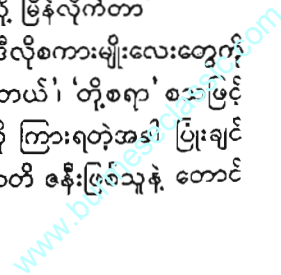
‘နန်းစကား မန်းစကား’ကို ရေးတဲ့ရည်ရွယ်ချက်က မြန်မာစကားတွေရဲ့ အရင်းအမြစ်ကိုရှာဖို့၊ အဓိပ္ပာယ်မှန်ကို ဖွင့်ဆိုပေးဖို့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီအလုပ်မျိုးက တစ်ဦးတည်း၊ တစ်ယောက်တည်း လုပ်လို့ရတဲ့ကိစ္စ မဟုတ်ပါဘူး။ မြန်မာစာ ပညာရှင်တွေ၊ သုတေသီတွေ စုပေါင်းလုပ်မှဖြစ်တာပါ။ တစ်ဦးတည်း၊ တစ်ယောက်တည်းလုပ်နိုင်တဲ့ ကိုယ်ကြားဖူးခဲ့၊ နားဖူးခဲ့၊ မှတ်ဖူးခဲ့တဲ့ မြန်မာစာ အသုံးအနှုန်းကလေးတွေ ပျောက်ကွယ်မသွားရလေအောင် ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပေးရုံသာ လုပ်တာပါ။ အဲဒီလိုလုပ်တဲ့အခါ ကိုယ်ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်နေတဲ့ ကိုယ့်ဒေသ၊ ကိုယ့်ဌာနေက သုံးပုံစွဲပုံကလေးတွေကိုသာ ရေးပါတယ်။ တခြားဒေသတွေမှာ မတူကွဲပြားတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့သုံးတာမျိုးတွေ ရှိနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီအခါ အများက ဝိုင်းဝန်းဖြည့်စွက်၊ ပြင်ဆင်ပေးကြ လုပ်ကြမယ်ဆိုရင် စကားတစ်လုံးရဲ့အသုံးတွေ ဘယ်လောက်ကြွယ်ဝတယ်၊ စကားတစ်လုံးမှာ ပရိယာယ်တွေ ဘယ်လောက်များပြီး မာယာတွေ ဘယ်လောက်ကြွယ်ဝတယ်ဆိုတာ သိလာရပါလိမ့်မယ်။ မြန်မာစကား အဘိဓာန်ကျမ်းပြုစုသူ သုတေသီတွေအတွက် အများကြီး အထောက်အကူရလိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ရပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ ကိုယ်ရင်းနှီးနေတဲ့ ‘နန်းစကား မန်းစကား’တွေလောက်တင် ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖို့ မဟုတ်ပါဘူး။ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးက မြန်မာတို့ရဲ့ အရပ်စကားတွေ၊ အများသုံးစကားတွေကို ဖော်ထုတ်သွားဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ‘နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား’လို့ ခေါင်းစဉ်တပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ့်စာပေ၊ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုယ့်လူမျိုးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ဖို့ ဝံသာနုရက္ခိတ စိတ်ဓာတ်ရှိသူတိုင်း ဝိုင်းကူကြပါ။ ပြင်ဆင် ဖြည့်စွက်ပေးကြပါလို့ မေတ္တာရပ်ပါတယ်။

စကားလုံးတွေကို ရွေးချယ်ဖော်ပြတဲ့အခါမှာ တချို့က ခုခေတ်မှာမကြားရတော့၊ မဖတ်ရတော့တဲ့ ခပ်ဆန်းဆန်း စကားလုံးတွေဖြစ်ပေမယ့် အများအပြားကတော့ တွေ့လိုက်ရ၊ ဖတ်လိုက်ရတဲ့အခါ ကိုယ်သိနေတဲ့စကားလုံးတွေ ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို ဖတ်လိုက်ရ၊ ကြားလိုက်ရတဲ့အခါမှာ ကိုယ်သိနေပေမယ့် တကယ်တမ်း ကိုယ် စကားပြောလိုက်တဲ့အခါကျတော့၊ စာတွေရေးတဲ့အခါကျတော့ အဲဒီလိုစကားလုံးတွေဟာ ကိုယ့်ပါးစပ်ထဲက ‘ရှောခနဲ၊ ရှောခနဲ’ ထွက်မလာပါဘူး။ ဒီလိုဖြစ်ရတာဟာ ဒီလိုစကားတွေကို အကြားနည်း၊ အမြင်နည်းလို့ ဖြစ်ရတာပါ။ ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင် ဒီလိုအဖြစ်မျိုးတွေ ခဏခဏ ကြုံဖူးရပါတယ်။ ကိုယ်တိုင်က အညာမွေး၊ အညာကြီးတဲ့ အညာသားဖြစ်ပြီး မွေးကတည်းက ‘နန်းစကား မန်းစကား’တွေ ကြားလာခဲ့ရ၊ ပြောလာခဲ့ရပေမယ့် နှစ်ပေါင်း သုံးဆယ့်ငါးနှစ်၊ သုံးဆယ့်ခြောက်နှစ်လောက် အောက်ပြည်အောက်ရွာမှာ အနေကြာလာခဲ့လေတော့ မြန်မာစကားစစ်စစ်တွေကို မေ့လျော့စပြုလာခဲ့ရပါတယ်။ တစ်ယောက်ယောက်က ပြောလိုက်တာကို ကြားလိုက်ရတဲ့အခါမျိုး၊ ရေးတာကို ဖတ်လိုက်ရတဲ့အခါမျိုးကျမှ ‘ဟယ်၊ ဟုတ်သားပဲ။ ဒီစကားလေးကို ငါသိတာပဲ’လို့ ဖြစ်ဖြစ်သွားရပါတယ်။ တချို့စကားမျိုးကျတော့ ဘယ်လောက်ထိ ကိုယ်နဲ့ ‘စိမ်း’သွားသလဲဆိုရင် ကြားလိုက်ရတဲ့အခါ နားထဲမှာ ရယ်စရာကြီးလိုတောင် ဖြစ်ဖြစ်သွားပါတယ်။

‘မုန့်ဟင်းခါး သောက်ရတာ သိပ်ကောင်းတာပဲ’
‘အမြုပ်ကလေးတွေက စုံနေတော့ ထမင်းစားလို့ မြိန်လိုက်တာ’

မန္တလေးက ဧည့်သည်တွေလာတဲ့အခါမှာ အဲဒီလိုစကားမျိုးလေးတွေကို ကြားရတတ်ပါတယ်။ ကိုယ်က ‘မုန့်ဟင်းခါး စားတယ်’၊ ‘တို့စရာ’ စသဖြင့် ပြောနေတာကြာပြီဆိုတော့ ‘အမြုပ်’ဆိုတဲ့စကားကို ကြားရတဲ့အခါ ပြုံးချင်သလိုလို ဖြစ်ရပါတယ်။ အဲဒီလိုပဲ ရှမ်းပြည်နယ်ဇာတိ ဇနီးဖြူသူနဲ့ တောင်

ကြီး၊ ကလေးမှာကြီးခဲ့ရတဲ့ သား၊ သမီးတို့ရဲ့လေသံတွေကို နားကစွဲပြီး 'အခါးရည်'တို့၊ 'ဈေးသုံးတယ်'တို့၊ 'အပန်း'တို့ ဆိုတဲ့စကားတွေကို ပါးစပ်က အမှတ်တမဲ့ ထွက်သွားတတ်တဲ့အခါမျိုးတွေမှာ ရန်ကုန်ကလူတွေ နားမလည်ဘဲ ကြောင်နေတတ်ကြပါတယ်။ အခါးရည်ဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့အညာက 'အဖန်'၊ ရန်ကုန်က 'ရေနွေးကြမ်း'လို့ ခေါ်ကြပါတယ်။ 'ဈေးသုံးတယ်'ဆိုတာကတော့ ဈေးသွားတာကို ပြောတာဖြစ်ပြီး 'အပန်း'ဆိုတာကတော့ 'ပန်းရောင်'ကိုပြောတာပါ။ 'ကျောင်းတက်တယ်'ဆိုတာ ဘုန်းကြီးကျောင်းကို ဥပုသ်သီတင်းဆောက်တည်ဖို့ သွားတာကိုပြောတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရန်ကုန်ဆိုတာက ဒေသပေါင်းစုံရဲ့ ဓလေ့ထုံးစံတွေ၊ ယဉ်ကျေးမှုတွေ၊ ဘာသာစကားတွေ ပေါင်းဆုံရာမဟုတ်လား။ ရန်ကုန်မှာအနေကြာတော့ ကျွန်တော်တို့လိုပဲ ကိုယ့်ရပ်ကိုယ်ရွာ၊ ကိုယ့်ဒေသကစကားတွေနဲ့ စိမ်းသွားကြမှာပဲ မို့ ဒီဆောင်းပါးနဲ့ ပြန်ပြီးရင်းနှီးအောင်လုပ်ဖို့ ကြိုးစားတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ရင်းနှီးလာတဲ့အခါကျတော့ ကိုယ့်အရပ်သုံးစကား၊ ကိုယ့်ဒေသသုံးစကားတွေကို အခုညှပ်ညှပ်ပြီးသုံးနေတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားတွေနေရာမှာ လွယ်လင့်တကူ သုံးစွဲသွားနိုင်မှာပေါ့။

အင်္ဂလိပ်စကားတွေကို မလိုအပ်ဘဲနဲ့ ညှပ်ညှပ်ပြီး သုံးနေကြတာတွေ ဘယ်လောက်ထိ လွန်လွန်ကဲကဲဖြစ်နေပြီလဲဆိုတာ ရှေ့မှာ နမူနာလေးတွေ ထုတ်ပြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ 'နန်းစကား မန်းစကား'ရဲ့ တစ်ခုတည်းသော ရည်ရွယ်ချက်က ကိုယ့်ဘာသာစကား၊ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ဖို့၊ တိုးပွားကြွယ်ဝလာအောင်လုပ်ဖို့ဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၄၀။ ဒုံးဘဲ ကျွဲရေ

မြန်မာအဘိဓာန်မှာ မပါပါဘူး။ 'ဒုံးခဲ'ဆိုတဲ့ စကားအဖွင့်မှာသာ... 'မင်းမွေးမေ ငါကဆဲရင်လေ၊ မင်းဖေအို မောင်ခပြီမှာတဲ့၊ မုန်းနိုင်ဘဲ ကျွဲရေလိုနယ် ဒုံးခဲတော့တယ်' ဆိုတဲ့ ဦးပုညရဲ့ ဥပမာဆာဝါ ဟောစာပါစာပိုဒ်ကို ကိုးကားပြထားပါတယ်။ 'ဒုံးဘဲ ကျွဲရေ'ဆိုတာ အကြမ်းပတမ်းခဲတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ လူထုဒေါ်ဒေါ်မာရဲ့ 'ရွှေဒေါင်းတောင် ဆောင်းပါးများ' စာအုပ်မှာ ဒီလိုရေးထားပါတယ်။

'ဒုံးဘဲ ကျွဲရေဝတ်လို့ရတဲ့ ရခိုင်လုံချည်တို့၊ ယောထည်တို့လည်း ရှိသေးရဲ့။ ကင်းတပ်ဆင်တို့၊ အင်းလေးထည်တို့ ဆိုတာတွေကလည်း မနည်းဘူး'

၄၁။ ထိုင်ကွဲ ထပြ

အမျိုးအစား သိပ်ညံ့ဖျင်းတာကို ပြောတဲ့အခါမှာသုံးတဲ့ စကားပါ။ ဒေါ်ဒေါ်မာရဲ့ 'ရွှေဒေါင်းတောင်'မှာပဲ 'တချို့ကများ မပြတ်ဘဲ အစိမ်းတိုင်ပီး အထည်ဖြစ်မှ ပြုတ်ချင်ယောင်ဆောင်သတဲ့။ အဲဒီတော့ ပိုးထည်ဟာ ဝယ်တုန်းကတော့ လှပါရဲ့၊ ဝတ်လိုက်တော့ 'ထိုင်ကွဲ ထပြ' ဖြစ်ကုန်တယ်' လို့ ရေးထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။

၄၂။ ပန်းဆိုးသည်

မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းမှာ 'ပန်းဆိုး' = အဝတ်အထည်ကို ဆေးရောင်ဆိုးသည်'လို့ ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ ပန်းဆိုးတဲ့လုပ်ငန်းကိုလုပ်တဲ့ 'ပန်းဆိုးသည်' တွေနေရာ လမ်း၊ ရပ်ကွက်မို့ 'ပန်းဆိုးတန်း'လို့ ခေါ်တဲ့လမ်း ရန်ကုန်မှာရှိသလို မန္တလေးမှာလည်း ရှိပါတယ်။ ဆေးရောင်ဆိုးတဲ့အလုပ်အပြင် အဝတ်ဟောင်းလျှော်ဖွပ်တဲ့ ပင်းမင်းအလုပ်ကိုလုပ်တဲ့ ပင်းမင်းသမား၊ ဒိုဘီသမားကိုလည်း 'ပန်းဆိုးသည်'လို့ ခေါ်တဲ့အကြောင်း ဒေါ်ဒေါ်မာရဲ့ ဆောင်းပါးမှာပဲ တွေ့ရပါတယ်။

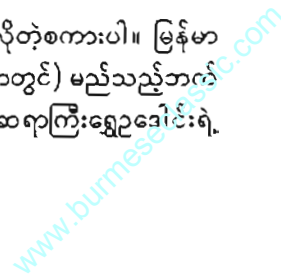
'အကြာကြီးဝတ်မိလို့ ပေတယ်၊ ဟောင်းတယ်ထင်လာမှ 'ပန်းဆိုးသည်' ပြန်ပြီး ဖွပ်လျှော်ခိုင်းတာပါ။ 'ပန်းဆိုးသည်' (ပင်းမင်း)ဆီက အပ်လာပြန်တော့လည်း ပိုးလုံချည်က လူထဲတိုးတုန်းပါပဲ'

၄၃။ သွေးတူမွေးတူ

အသွေးအမွေး၊ အဆင်းအရောင်တူတာကို ပြောတာပါ။ 'မအုန်းကြည်က ကျွန်တော့်အတွက် ဘန်ကောက်အစိမ်းနု လှကွင်းတစ်ထည် ဝယ်ထား၍ ၎င်းကိုယ်တိုင်အဖို့လည်း ကျွန်တော်နှင့် သွေးတူမွေးတူလှကွင်းတစ်ထည် ဝယ်ထားလိုက်၏'လို့ ရွှေ့ဒေါင်းက 'စန္ဒာဒေဝီ' ဝတ္ထုမှာ သုံးနှုန်းရေးသားထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။

၄၄။ ပိန်မသာ လိမ်မသာ

သူမသာ ကိုယ်မသာရှိတဲ့ အခြေအနေကို ဆိုလိုတဲ့စကားပါ။ မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းမှာလည်း 'တစ်ခုနှင့်တစ်ခု နှိုင်းယှဉ်ရာတွင်' မည်သည့်ဘက်ကမျှ ပိုသည်ဟု မဆိုနိုင်ဘဲလို့ ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ ဆရာကြီးရွှေ့ဒေါင်းရဲ့ 'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း' စာအုပ်ထဲမှာလည်း

ဦးဘဖေနှင့် ဦးလှဖေ ၃၀၀/-မျှစီလည်းကောင်း၊ ဦးဘကလေး ၁၈၀/-မျှ လည်းကောင်း၊ လွယ်အိတ်ဦးဘလှိုင်နှင့် သူကြီးဂေဇက် ဦးခင်မောင်တို့မှ ကျွန်ုပ်နှင့် ပိန်မသာ လိမ်မသာမျှလည်းကောင်း၊ ကိုဘသန်းမှာ ကျွန်ုပ်နှင့် တန်းတူမျှလည်း ကောင်း ရှိကြသည်' လို့ သုံးထားပါတယ်။

၄၅။ ခြင်ချော်လဲ

ကျောက်ကို အရောင်တင်တဲ့အခါ ခြင်တောင် ချော်လဲအောင် ချောမွတ် နေတာကို ဆိုလိုတဲ့စကားပါ။ ကျောက်သွေးသားတွေရဲ့ ဝေါဟာရပါ။ ဒေါ် ဒေါ်မာရဲ့ 'ရွှေဒေါင်းတောင် ဆောင်းပါးများ' စာအုပ်မှာ

'အဲဒီကျောက်ကွက်ဟာ ဘယ်အထိ ချောမွေ့နေသလဲဆိုရင် ခြင်ကောင်ရဲ့ ခြေထောက်က လူ့မျက်စိနဲ့မမြင်နိုင်တဲ့ အမွှေးကလေးတွေ ကုပ်လို့မရအောင် ချော နေလို့ 'ခြင်ချော်လဲ'လို့ ခေါ်တာပါ' လို့ ရေးထားပါတယ်။

၄၆။ ဗန်းလက်ဖက်

မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းမှာ 'ဗန်းတင် = အမြတ်တနိုး မြောက်စားသည်၊ ချီးပင့်ဖော်ထုတ်သည်' လို့ ဖော်ပြထားတာပဲ ရှိပါတယ်။ လက်ဖက်ပွဲရုံကြီးတွေ မှာ လက်ဖက်ဝယ်ဖို့လာတဲ့ ဖောက်သည်တွေကို နမူနာပြုဖို့ ကောင်းပေညွန့်ပေ ဆိုတဲ့ 'ခေါင်' လက်ဖက်တွေကို ဗန်းကလေးထဲမှာထည့်ပြီး နှမ်းဆီရွှဲကလေး ဆမ်းပြီး မြည်းကြည့်ခိုင်းလေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒီလိုပဲ လူရှေ့သူရှေ့မှာ 'ပွဲလယ် တင့်'တဲ့သူမျိုး အရာမျိုးကို 'ဗန်းလက်ဖက်'ကလေးလို့ တင်စားပြောလေ့ရှိပါ တယ်။

'ဒေါ်ဒေါ်ကိုတော့ ကောင်းကောင်းမွန်မွန် ဝတ်စားထား။ ဒီနေ့ မင်း 'ဗန်းလက် ဖက်'ပဲလို့ စော်ဘွားက ပြောထားသတဲ့' လို့ ဒေါ်စောမြအေးကြည်က ပြောတဲ့ အကြောင်း ဒေါ်ဒေါ်မာက 'မြန်မာ့မဟာဂီတ' စာအုပ်မှာ ရေးထားတာ တွေ ရပါတယ်။

၄၇။ ထမင်းလုတ် လက်က လွတ်ကျအောင်ကောင်းတာ

ထင်းခနဲ ရှင်းခနဲ မျက်စိထဲမှာ မြင်သွားအောင် ထိလှ မိလှတဲ့စကားလုံး လေးပါ။ ဒေါ်ဒေါ်မာရဲ့ 'မြန်မာ့မဟာဂီတ' စာအုပ်မှာ

'လက်ညှိုးနဲ့တီးနေရာက ခုံးကြီးနဲ့ လက်မနဲ့ တီးဝင်တော့ မခုံညားဘဲရှိမလား။ တခြားလူတွေက ကြောက်ကြတာပေါ့။ တကယ်ပဲ 'ထမင်းလုတ် လက်ကလွတ်ကျ အောင် ကောင်းတာပါ' လို့ ရေးထားပါတယ်။

၄၈။ ရွက်ဖျင်ဖိနပ်

အခုခေတ်မှာ 'ကင်းဗတ်ရှူး'လို့ ခေါ်ကြတဲ့ဖိနပ်ကို ရှေးက 'ရွက်ဖျင် ဖိနပ်'လို့ ခေါ်တာပါ။ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ 'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း'မှာ

'ကျွန်ုပ်ကား အတော်လန့်သွားလေပြီ။ သို့သော် လွန်ပြီးအဖြစ်ကို တွေးပူပြီး ငါလိုက်ခဲ့မိခြင်းကား မှားလေပြီဟု မိမိကိုယ်ကို အပြစ်ဆိုတတ်သော ဝါသနာမရှိ သည့်အလျောက် 'ရွက်ဖျင်ဖိနပ်'ကလေးကို ကပျာကယာရွာ၍ အတက်ရလွယ် သော သစ်ပင်တစ်ပင်ပေါ်သို့ တက်လေ၏' လို့ ရေးထားတာတွေ့ရပါတယ်။

၄၉။ ပေါင်းတင်း

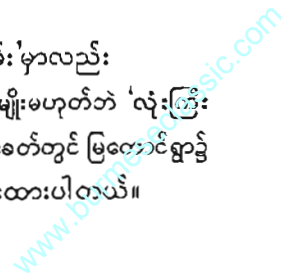
'ထိုနေ့ညနေတွင် ကျွန်ုပ်သည် မစိုးတို့၏အိမ်သို့သွား၍ ငါးဖယ်ကြော်နှင့် 'ခဲလံချောင်းများ'(သူတို့အရပ်တွင် 'ပေါင်းတင်း'ဟု ခေါ်သည်) ပြုလုပ်ပြင်ဆင် ထားရန်အတွက် ပိုက်ဆံပေး၍ မှာထားခဲ့၏' လို့ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းက ရေးခဲ့ သလို ခဲလံချောင်း၊ ခဲလံကျည်တောက်၊ ပေါင်းတင်း၊ ကောက်ညှင်းကျည် တောက် စသဖြင့် အမျိုးမျိုး ခေါ်ကြပါတယ်။

၅၀။ လုံးကြီးပေါက်လှ

ဒီအသုံးဟာ ကွယ်တော့ မကွယ်သွားသေးပါဘူး။ ဒါပေမယ့် 'ငါးရဲ့ ကိုယ်လုံးလေး' ဆိုတဲ့ အသုံးလောက်တောင် အသုံးမများတော့ပါဘူး။ ဒီခေတ် မှာ 'ဂစ်တာရိပ်'ဆိုတဲ့အသုံးက လွှမ်းမိုးနေတာကိုး။ ဒီစကားလုံးက 'ဒုကောင်း ဒေါင်ကောင်း'ဆိုတဲ့ စကားလုံးမျိုးလိုပဲ ပြောလိုက်တာနဲ့ မျက်စိထဲမှာ ကွင်းခနဲ ကွက်ခနဲကို ထင်မြင်လာစေတဲ့စကားလုံးလေးမို့ ကွယ်ပျောက်မသွားစေချင်ပါ ဘူး။ ဒီစကားကို မြန်မာအဘိဓာန်မှာ 'လုံးကြီးပေါက်လှ = ပြည့်ဖြိုးထွားကျိုင်း ဖျိုမျှစ်သောသူ၊ ပြည့်ဖြိုးရင့်ထွားသောအသီး'လို့ အဓိပ္ပာယ်ပေးပါတယ်။ 'သရက်ဖြူသီး၊ လုံးကြီးပေါက်လှ၊ ချိုမြမြကို' စတဲ့ ကျမ်းကိုးစာသားကို လည်း ပေးထားပါတယ်။

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ 'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း'မှာလည်း

'မစိုး၏ ကိုယ်လက်အင်္ဂါနှင့် ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက်မျိုးမဟုတ်ဘဲ 'လုံးကြီး ပေါက်လှ'နှင့် ချစ်စရာကောင်းသော မျက်နှာထားရှိ၍ သူ့ခေတ်တွင် မြတောင်ရွာ၌ ပိုးပန်းသူအတော်များသော မိန်းကလေး ဖြစ်၏' လို့ ရေးထားပါတယ်။

၅၂

လူထုစိန်ဝင်း

၅၁။ ဝီခေါ်

၁။ တစ်စုံတစ်ခုသည် လေတွင် အရှိန်ဖြင့် အဆက်မပြတ် လှုပ်ရှားရစ်လည် ဖြတ်သန်းရာမှ 'ဝီ'ဟူသော အသံမျိုး ထွက်ပေါ်လာသည်။

၂။ (ဥပမာ) လွန်ကဲသည်။ 'ယောကျ်ားကြီး တစ်ယောက်လုံးလုပ်နေပြီတော့ နည်းလိုက်တဲ့သတ္တိကလည်း 'ဝီခေါ်'ပါရောလား။

မြန်မာအဘိဓာန်မှာ ဖွင့်ဆိုထားတာပါ။

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ 'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း' မှာလည်း

'... သို့ရာတွင် အထူးတလည် လေကျင့်ထားသည့် လုပ်ကီးဟာ ကျွန်ုပ်ကို ကြောက်ရှာလိုက်ပုံနှင့် မနှိုင်းယှဉ်နိုင်ချေ။ ပြေးလိုက်ပုံမှာ တကယ်ပင် 'ဝီခေါ်'လျက်ရှိ၏' လို့ရေးထားပါတယ်။

၅၂။ ကုလားတယ်

ကုလားတယ် 'မရမ်းသီးခြောက်၊ သရက်သီးခြောက် စသည်တို့ကို ဆီ၊ မဆလာ၊ ငရုတ်မှုန့် စသည်တို့နှင့်နယ်၍ အချဉ်စိမ်ထားသော စားဖွယ်တစ်မျိုး' လို့ အဘိဓာန်မှာ ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ အခုခေတ်မှာ 'သရက်သီးသနပ်'လို့သာ ခေါ်ကြတော့တာမို့ 'ကုလားတယ်'လို့ ပြောလိုက်ရင် ကလေးတွေက မသိကြတော့ပါဘူး။ ရှေးကတော့ ဗမာတယ်တဲ့သရက်သီးသနပ်နဲ့ ကုလားတယ်တဲ့ သရက်သီးသနပ်ရယ်လို့ ခွဲခွဲခြားခြားရှိပါတယ်။ ဗမာက သရက်သီးကို ဆားနဲ့ နယ်ပြီး 'နှစ်နေ၊ သုံးနေ'လောက် လှန်းပြီးတာနဲ့ ကြက်သွန်ဖြူ၊ ငရုတ်မှုန့်၊ မဆလာတို့နဲ့နယ်ပြီး စဉ့်အိုးကြီးတွေထဲမှာ ဆီနဲ့နှစ်နေအောင် စိမ်ပါတယ်။ ဂေါ်ရင်ဂျီကုလားမတွေက သရက်သီး၊ မရမ်းသီးအခြောက်တွေကို ဝယ်ပြီး ငရုတ်သီးစပ်စပ်၊ ဂေါ်ရင်ဂျီမဆလာနိုင်နိုင်နဲ့ ဆီနည်းနည်းထည့်ပြီး အခြောက် သိပ်ထားတာပါ။ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ 'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း'မှာ...

'ဒုတိယညသို့ ရောက်သောအခါ အလွန်အိပ်ချင်ကြပြီဖြစ်သော်လည်း ကျွန်ုပ်က သံပရာသီးသနပ်၊ သရက်သီးကုလားတယ်၊ လက်ဖက်ရည်ကြမ်း စသည်တို့ဖြင့် ဧည့်ခံ၏' လို့ ရေးခဲ့ပါတယ်။ မန္တလေးမှာ 'သရက်သီးဆီစိမ်'လို့လည်း ခေါ်တတ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကလေးဘဝဟာ ဗောဓိကုန်းဘက်က ပုဏ္ဏားမတွေ ဗန်းကြီးတွေရွက်ပြီး လည်ရောင်းလေ့ရှိပါတယ်။ 'သရက်သီးဆီစိမ်' ရေပုံးကြိုး၊ ဆီပြီး အော်ရောင်းတတ်ပါတယ်။ သစ္စေးသုတ်ထားတဲ့ သူတို့ ဗန်းကုံး ပက်ပက်ကြီးထဲမှာ သရက်သီးဆီစိမ်လေ့ကြီးရယ်၊ သူတို့အိမ်မှာ

ပုဏ္ဏားယောကျ်ားတွေ ကျစ်တဲ့ ကြိုးခွေတွေရယ်ထည့်ထားပြီး လက်က သစ်စေးနက်သုတ်ထားတဲ့ နှီးရေပုံးတွေကို အတွဲလိုက်ဆွဲပြီး လည်ရောင်းတာပါ။ ခုံဖိနပ်တွေလည်း ပါပါသေးတယ်။

၅၃။ ဆရာကတော်

ပုဏ္ဏားအကြောင်းပြောတော့ တခြား ရယ်စရာစကားလေးတစ်လုံးကို သွားသတိရမိပြန်ပါတယ်။ မန္တလေးမှာ ဗောဓိကုန်းတို့၊ ပုဏ္ဏားကုန်းတို့ဆိုတဲ့ ရပ်ကွက်ကြီးတွေ ရှိပါတယ်။ အဲဒီရပ်ကွက်ကြီးတွေမှာ မဏိပူရန္တယ် ကသည်း ပုဏ္ဏားတွေ အများကြီးနေပါတယ်။ ပုဏ္ဏားတွေဟာ သူတို့ဇာတိမျိုးနွယ် အလိုက် ဇာတာဖွဲ့၊ ဗေဒင်ဟောတဲ့မျိုးနွယ်က ဇာတာဖွဲ့တို့၊ ဗေဒင်ဟောတို့ လုပ်ပါတယ်။ တချို့ပုဏ္ဏားက သားရေသေတ္တာလေးတစ်လုံးကို လက်ကဆွဲပြီး 'ဆတ္တာသည်' အလုပ်ကို လည်ပြီးလုပ်ပါတယ်။ သူ့သေတ္တာလေးထဲမှာ ဆံပင်ညှပ်တဲ့ကိရိယာတွေ ထည့်လို့ပေါ့။ တချို့ပုဏ္ဏားတွေက မနက်အစောကြီး အိတ်အဖြူရှည်ရှည်ကြီးတစ်လုံး ပန်းမှာချိတ်ပြီး အိမ်ပေါက်စေ ဆန်အလှူခံ ထွက်ပါတယ်။ တချို့ပုဏ္ဏားက မြင်းလှည်းမောင်းပါတယ်။ ပုဏ္ဏားမတွေကတော့ ပဲကြားတို့၊ စွန်တာနီပဲတို့ကို အပင်ဖောက်ထားတဲ့ ပဲပင်ပေါက်ရောင်းတဲ့သူက ရောင်း၊ မနက်စောစော ပဲပြုတ်လည်ရောင်းသူကရောင်း လုပ်ပါတယ်။ တချို့ ဇာတ်နိမ့်ပုဏ္ဏားမတွေကျတော့ တဘက်ကလေးတစ်ထည် ခေါင်းပေါ်တင်၊ အိတ်ရှုံ့ သေးသေးကလေးတစ်ခု လက်ကဆွဲပြီး အရပ်တကာလည် ခြေသည်း၊ လက်သည်း လှီးတဲ့အလုပ်ကို လုပ်ပါတယ်။ သူတို့ အိတ်ရှုံ့ ကလေးထဲမှာ ထက်နေအောင်သွေးထားတဲ့ 'လက်သည်းစောင်း'ကလေးတွေ အရွယ်အမျိုးမျိုး ပါပါတယ်။ လက်သည်းညှပ်တို့၊ ကတ်ကြေးတို့နဲ့ ကိုယ့်ဟာကိုယ်လှီးရင် ထောင့်ကလေးတွေ ကျန်ကျန်နေတတ်တော့ 'ခြေစွယ်ငုပ်' တယ်ဆိုတာမျိုး ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားတွေက ပုဏ္ဏားမရဲ့ လက်သည်းစောင်းနဲ့လှီးတာကို ပိုသဘောကျနှစ်သက်ကြပါတယ်။ အဲဒီလက်သည်း၊ ခြေသည်းလှီးတဲ့ ပုဏ္ဏားမတွေကို ဗမာတွေက 'ဆရာကတော်'လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့် ခေါ်တယ်ဆိုတာတော့ မသိပါဘူး။ ဒီခေတ်မှာ 'ဆရာကတော်၊ ဆရာကတော်' ဆိုတဲ့စကားကို မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားတွေရှေ့မှာ ပြောမိရင် သူတို့မျက်နှာတွေ ပြုံးစိစိဖြစ်သွားတတ်တာ အဲဒါကြောင့်ပါ။

၅၄။ လုံးတီကွက်တီ

အပိုအလိုမရှိ၊ သူ့နေရာနဲ့သူ အကွက်စေနေတာကို ဆိုလိုတာပါ။ လူထု
ဒေါ်အမာရဲ့ 'ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ' စာအုပ်မှာ

'မြို့မငြိမ်းမှာ စကားကို တစ်လုံးစီရွေး၍ စိတ်တိုင်းကျသီကုံးတတ်သူ ဖြစ်လေ
ရာ သူ့နေရာနှင့် သူ့စကားမှန်ပါမှ အမိတ္တယ်လည်း လေးနှစ်တိကျမှုရှိပါသည်။
သူသည် 'လုံးတီ ကွက်တီ' ရေးဖတ်သူ ဖြစ်ပါသည်' လို့ ရေးထားပါတယ်။

၅၅။ လုံးတန်ရပ်စာန်

ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက် မပိန်မဝ ကြည့်ကောင်းရုံ။ အရပ်အဖောင်းမှာ
လည်း အနေတော်ကလေးလောက် ရှိနေတာမျိုးကို ပြောတာပါ။

'မထွေးလေးမှာ ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက် အလွန်လှသည်။ အရပ်မှာ 'လုံးတန်
ရပ်စာန်'၊ အသားမှာ မဖြူမညိုနှင့် မိန်းမချော၊ မိန်းမခန့်ဖြစ်သည်'လို့ လူထု
ဒေါ်အမာရဲ့ 'ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ' စာအုပ်ထဲမှာ သုံးနှုန်း
ထားတာကို ထုတ်နှုတ်တင်ပြလိုက်ရပါတယ်။

(အာကိုး၊ စကားကိုးတွေကို မူရင်းသစ်ပုံအတိုင်း ပြန်ရေးထားပါတယ်)

နန်းစကား မန်းစကား

မြန်မာတိုရဲ့ မြန်မာစကား - ၄

'နန်းစကား မန်းစကား' ဆောင်းပါးတွေ ရေးနေတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး
လူကြီးသူမတွေသာမက စာသမား၊ ပေသမား လူငယ်တွေကပါ အားပေးကြ
တာကို ဝမ်းသာစရာတွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စိတ်မကောင်းစရာတွေလည်း
အများကြီးတွေ့ရပါတယ်။

ခုတလောမှာ ဂျာနယ်တွေ တစ်စောင်ပြီးတစ်စောင် ပေါ်ထွက်လာနေကြ
ပါတယ်။ တချို့က ဂျာနယ်တွေဖောင်းပွနေပြီလို့တောင် ပြောနေပါတယ်။
ဂျာနယ်တွေ မဖောင်းပွပါဘူး။ တိုင်းပြည်ရဲ့ လူဦးရေနဲ့စာရင် နည်းနေပါ
တယ်။ ဂျာနယ်တွေ ရာနဲ့ချီပြီး ရှိနေသင့်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဂျာနယ်တွေ
ထွက်လာတာကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကြိုဆိုသင့်ကြပါတယ်။ နောက်ထပ်ပြီး
သတင်းစာတွေ၊ ဂျာနယ်တွေ၊ မဂ္ဂဇင်းတွေ များများကြီးထွက်လာအောင်လည်း
ဆောင်ရွက်သင့်ကြပါတယ်။ ထွက်လာတဲ့ဂျာနယ်တွေ သိက္ခာရှိရှိဖြစ်အောင်
လည်း ဝိုင်းဝန်းပံ့ပိုးကူညီကြဖို့ လိုပါတယ်။ ရှုတ်ချရုံ၊ ကဲ့ရဲ့ရုံနဲ့ ဘယ်အရာမှ
တိုးတက်မလာနိုင်ပါဘူး။ ဝိုင်းပြီးအားပေးကြ၊ ဝေဖန်ကြမှ တိုးတက်လာမှာ
ပါ။

စိတ်မကောင်းစရာတွေ အများဆုံးတွေ နေရတာက ဂျာနယ်တွေမှာ ဖြစ်
နေလို့ ဂျာနယ်သမားတွေကို အထူး တောင်းပန်ချင်တာကတော့ မြန်မာ
ဘာသာစကားဟာ အင်မတန် ဝေါဟာရကြွယ်ဝပါတယ်။ အကြောင်းအရာ
တစ်ခုခုကို ကာလဒေသ၊ ပယောဂလိုက်ပြီး အပြောင်းအလဲလုပ်၊ အစားထိုး
ပြီး သုံးလိုရတာတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ တချို့စကားလုံးတွေက သိပ်ရင့်
သီး၊ သိပ်ကြမ်းတမ်းလွန်းနေလို့ရှိရင် ယဉ်ကျေးတဲ့စကားလုံးတွေ အစားထိုး
သုံးပေးကြ၊ ရေးပေးကြပါလို့ ဆိုတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာအနေနဲ့ပြော

ရရင် မိန်းကလေးတစ်ယောက်ကို နိုင်ထက်စီးနင်း မတော်မလျော်ပြုတဲ့ကိစ္စမျိုးကို ဒီနေ့ဂျာနယ်တွေမှာ သုံးကြတဲ့အသုံးအနှုန်းက တစ်တစ်ခွဲကြီးရှိလှပြီး ရင့်သီးကြမ်းတမ်းလှပါတယ်။ ပါးစပ်က အသံထွက်ပြီးဖတ်ရမှာတောင် နားရှက်စရာကောင်းလှပါတယ်။ အဲဒီစကားလုံးတွေအစား တခြားစကားလုံးတွေ သုံးစရာ ကျွန်တော်တို့မြန်မာစကားမှာ မရှားပါဘူး။ ဒီစကားလုံးကြီးတော့ ပျောက်ဖျက်ပစ်လိုက်ကြပြီ။ အဘိဓာန်ထဲမှာ အသာထားလိုက်ကြပါစို့ရဲ့။

ဒီလိုကြမ်းတမ်းတဲ့စကားလုံးတွေ သုံးစွဲမှုနဲ့ပတ်သက်လို့ လန်ဒန်မှာနေတဲ့ ဆရာဦးတက်ထွဋ်က လူထုဦးလေးလှဆီ ၅-၆-၁၉၆၃ နေ့စွဲနဲ့ရေးလိုက်တဲ့ စာတစ်စောင်မှာ

‘လူထုသတင်းစာမှာ ‘ကြောက်ချိုးပါသည်’ အစရှိသည့် စကားလုံးကြမ်းများကို ရှောင်ကြစမ်းပါ။ ကမ္ဘာကြီးကကျဉ်းလှ၍ ကနေ့ပြော၊ ကနေ့ကြား ရသည့်ခေတ် ရောက်နေပါပြီ။ မန်းဆန်ဆန်စကားလုံးများကိုသာ ပြောကြစမ်းပါ။ ယဉ်ယဉ်နှင့် ဆွေ့ဆွေ့ခုန်အောင်ပြောနိုင်ပါသည်’ လို့ ရေးထားပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ ဆင်ခြင်ကြဖို့ကောင်းလှတဲ့ စကားလေးဖြစ်ပါတယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ ဖေဖော်ဝါရီလဆန်းက ထွက်လာတဲ့ ဂျာနယ်တစ်စောင်ရဲ့ မျက်နှာဖုံးမှာ

‘ချစ်သူနဲ့ချိန်းတွေ နေတုန်း ဓားမြှောင်ကိုင်လူဆိုးတွေ အနိုင်ကျင့်ခံလိုက်ရ’ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်ငယ်တပ်ထားတဲ့ သတင်းတစ်ပုဒ်ကို တွေ့လိုက်ရတော့ ကြားမိနေကျ ဆိတ်ကွယ်ရာမှာ ချိန်းတွေ နေကြတုန်း လူရမ်းကားတွေရဲ့ ပက်ပက်စက်စက် အပြုခံလိုက်ရတဲ့ကိစ္စမျိုးလို့ပဲ ထင်လိုက်မိပါတယ်။ အထဲမှာ ပါတဲ့သတင်းကို အစအဆုံးဖတ်ကြည့်လိုက်တော့ ထင်ထားသလိုမဟုတ်ဘဲ ဓားထောက်ပြီး ဆွဲကြိုးလှခံလိုက်ရတာဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါတယ်။ ‘အနိုင်ကျင့်ခံလိုက်ရ’ဆိုတဲ့ စကားဟာ အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုး ကောက်ယူလို့ရတဲ့စကား ဖြစ်ပါတယ်။ ‘ချစ်သူနဲ့ချိန်းတွေ နေတုန်း ဓားမြှောင်ကိုင်လူဆိုးတွေ အနိုင်ကျင့်ခံလိုက်ရ’ ဆိုတဲ့ စကားဟာ ကာလဒေသ၊ ပယောဂအရ ကျွန်တော်ထင်မှတ်ခဲ့သလို အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုး ကောက်ယူမိကြဖို့သာများမယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ မိန်းကလေးတစ်ယောက် အသရေညှိုးနွမ်းထိခိုက်စေပါတယ်။ ‘အနိုင်ကျင့်ခံလိုက်ရ’လို့ သုံးမယ့်အစား ‘ဓားထောက်အလှခံရ’လို့ သုံးလိုက်ရင် မိန်းကလေးတစ်ယောက်လည်း အသရေမညှိုးနွမ်းရ၊ ဂျာနယ်လည်း ညှိစော်မန်ရ မဖြစ်ပေဘူးလား။

မြန်မာဘာသာစကားဟာ အင်မတန် ဝေါဟာရ ကြွယ်ဝလှပါတယ်။ သာမန်ကိစ္စလေးတစ်ခုကို ညှိစော်နဲ့လာအောင် ရေးလို့ရသလို ယရာဝါသကိစ္စများယဉ်အောင်၊ လှအောင် ရေးလို့လည်းရပါတယ်။ ဆရာဦးတက်ထွဋ် ရေးခဲ့သလို ယဉ်ယဉ်နဲ့ ဆွေ့ဆွေ့ခုန်အောင် ရေးလို့လည်းရပါတယ်။ သာသာကလေးနဲ့ နာအောင်ရေးလို့လည်းရပါတယ်။ အဓိကအရေးကြီးတာက စာရေးတဲ့သူဟာ ကိုယ်ရေးတဲ့ဘာသာစကားကို ကျွမ်းဝင်ရင်းနှီးနေဖို့သာ ဖြစ်ပါတယ်။ အယ်ဒီတာဆိုရင်တော့ ကျွမ်းဝင်ရင်းနှီးနေရုံနဲ့တင် မလုံလောက်တော့ပါဘူး။ သဒ္ဒါကျမ်းတွေ၊ ဝေါဟာရကျမ်းတွေကအစ ဘာသာစကားနဲ့ဆိုင်ရာ စာပေတွေကို တီးမိခေါက်မိရှိထားဖို့ လိုပါတယ်။ သို့မှသာ သတင်းထောက်တွေ၊ စာရေးဆရာတွေရဲ့စာတွေကို တည်းနိုင်၊ ဖြတ်နိုင်၊ သုတ်သင်နိုင်စွမ်းရှိမှာဖြစ်ပါတယ်။ စာရေးတတ်တယ်ဆိုတိုင်း အယ်ဒီတာမဖြစ်နိုင်ဘူးဆိုတာကိုလည်း သဘောပေါက်နားလည်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အလားတူပဲ အယ်ဒီတာအလုပ်ကို တတ်ကျွမ်းသူတိုင်း စာရေးတတ်တဲ့ စာရေးဆရာဖြစ်လာနိုင်ပါဘူး။ သူ့ကိုယ်တာ ငန်းသတ်ဖို့လိုတယ်ဆိုတာကို နားလည်ပါမှ ဘာမဆို ဖြစ်မြောက်အောင်မြင်နိုင်ပါတယ်။ ရေထမ်းအလုပ်တောင် ထမ်းတတ်မှ ဖြစ်တာပါ။ လေးပစ်သာတတ်တဲ့ဆိုးကို လယ်ထွန်ခိုင်းလို့ စပါးဖြစ်လာနိုင်ပါဘူး။ အယ်ဒီတာအလုပ်ကိုတတ်သူက အယ်ဒီတာလုပ်ပါမှ ဂျာနယ်တွေ ပီပီပြင်ပြင် ဖြစ်လာနိုင်ပါလိမ့်မယ်လို့ ပြောချင်ပါတယ်။

၅၆။ လမိုင်းပျက်

မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းမှာ ‘လမိုင်းကပ်’ဆိုတာကိုသာ ဖော်ပြထားပြီး ‘လမိုင်းပျက်’ဆိုတာ ဖော်ပြမထားပါဘူး။

‘လမိုင်းကပ်’ ဇာတ်သဘင်၊ ပြဇာတ်၊ ရုပ်ရှင်တို့တွင် ကပြသရုပ်ဆောင်မှု စေ့စပ်ချောပြေသည်။ လုပ်ဆောင်မှု အရှိန်ရသည်။ အပီအမတ်ဖက်သည်။ တင့်တယ်အဆင်ပြေသည်’ လို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပေးထားပါတယ်။

‘လမိုင်းပျက်’ကို လူထုဒေါ်အမာရဲ့ ‘ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ’ စာအုပ်မှာ

‘ပရိသတ်၏အာရုံပျက်သွားလျှင် အရပ်နှင့်လူနှင့် အဟပ်ကွာ၍ သွားသည်။ အဟပ်ကွာ၍သွားလျှင် ရုပ်သေးလမိုင်းပျက်လေတော့သည်’ လို့ သုံးထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။

၅၇။ တောရမ်းမယ်ဘွဲ့၊ ရောက်တတ်လေးဆယ်

‘ရောက်တတ်ရာရာဆိုတဲ့ စကားကိုသာ အတွေ့ရများပြီး ‘ရောက်တတ်လေးဆယ်’ဆိုတဲ့စကား ဒီခေတ်မှာ တယ်မကြားရ၊ မဖတ်ရပါဘူး။ အဘိဓာန်ကျမ်းမှာလည်း ‘ရောက်တတ်ကရာ’၊ ‘ရောက်တတ်ရာရာဆိုတဲ့ စကားတွေကိုသာ ဖော်ပြထားပါတယ်။

လူထုဒေါ်အမာရဲ့ ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ’ စာအုပ်မှာ ‘သို့ရာတွင် စင်စစ်အားဖြင့် ထိုအမြော်မျိုးသည် သဘင်ပညာပါသော အမြော်မျိုး မဟုတ်ဘဲ လူရွှင်တော်တို့နှင့် ‘တောရမ်းမယ်ဘွဲ့၊ ရောက်တတ်လေးဆယ်’ ရည်းစားအကြောင်းပြောခြင်းမျှ ဖြစ်လေသည်’ လို့ ရေးသားသုံးနှုန်းထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။

၅၈။ ဒီးတိုက်

အဘိဓာန်ကျမ်းမှာ မပါပါဘူး။ လူထုဒေါ်အမာရဲ့ စာအုပ်မှာပဲ ဒီအသုံးကို တွေ့ရပါတယ်။

‘ဥပမာ မင်းသမီးက မင်းသားကို ကျွန်မလင် ဘယ်သူဟူ၍ ‘ဒီးတိုက်’ မခေါ်သေးပါ’ လို့ သုံးထားပါတယ်။ အဲဒီတော့ ‘ဒီးတိုက်’ဆိုတာ ‘တိုက်ရိုက်ကြီး၊ ‘တုံးတိကြီးလို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်ဆိုတာ သိရပါတယ်။

၅၉။ အပေါင်

ရောနှောကပ်မြှောင်၍ နေသောအရာ။ အကူအပံ့ပြုသောသူ။ ‘မင်းသားမှာ ဆရာပု၏ ‘အပေါင်’မျှဖြစ်သည်။ မင်းသားကို ဆရာပုက တွဲ၍ ခေါ်ရသည်။ အလုံးစုံ သင်ပေးရသည်’

မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းမှာ ‘ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ’ စာအုပ်က လူထုဒေါ်ဒေါ်မာ သုံးထားပုံလေးကို ဥပမာပေးပြီး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

၆၀။ လက်အောက်ခြေသား

လက်အောက်ငယ်သားဆိုတဲ့ အသုံးကိုသာ ကြားရ၊ တွေ့ရများပါတယ်။ ဒီအသုံးကို ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းက ‘တစ်သက်တာမှတ်တမ်း’ စာအုပ်ထဲမှာ ‘အလောင်းမင်းတရားကြီး ဦးအောင်ဇေယျ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်ခါစ၌ ၎င်း၏ ဦးကြီး၊ ဦးလေး၊ ကြီးတော်၊ အဒေါ် စသော ဆွေတော်မျိုးတော်များသည် ဒန်တိုများနှင့်

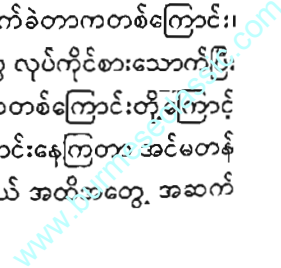
နန်းတော်ထဲသို့ဝင်လာ၍ မျိုးကြီးမတ်ကြီးများအား ‘အောင်ဇေယျ ဘယ်မှာလဲဟရီ၊’ ဟု မေးကြသည်ဆိုရာ အကျွန်ုပ် အလွန်သဘောကျသည်။ အကျွန်ုပ်သည်လည်း တူများ၊ သားများ ဘယ်လောက်ကြီးကျယ်ကြစေ ဝင်းမောင်၊ သင်းအောင်၊ စိုးခိုင်ဟု ခေါ်ရမှ ကျေနပ်၏။ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် ကျွန်ုပ်၏တူတစ်ယောက် ဖြစ်ခဲ့လျှင်လည်း ဘယ်နေရာမှာမှ ‘ဝန်ကြီးချုပ်’ ခေါ်လိမ့်မည်မဟုတ်။ ‘မောင်နု’ဟုပင် ခေါ်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ရဟန်းမှတစ်ပါး ကျွန်ုပ်၏ ‘လက်အောက်ခြေသား’ ဆွေမျိုး ဖြစ်ခဲ့လျှင် အခေါ်အဝေါ်ပြောင်းလဲလိမ့်မည် မဟုတ်ချေ’ လို့ ရေးထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။ လက်လှမ်းမီသလောက် ရှေးဟောင်းစာတွေမှာ၊ ခေတ်ပြိုင်စာပေတွေမှာ ရှာကြည့်ပေမယ့် မတွေ့မိပါဘူး။ အဘိဓာန်ကျမ်းမှာလည်း လက်အောက်ငယ်သားဆိုတာပဲ ပါပါတယ်။ စာတွေမှာ မတွေ့ရပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ မိဘတွေနဲ့ ဦးကြီးတွေ၊ ကြီးတော်တွေပြောတဲ့အခါမှာ ‘လူကိုများ သူ့လက်အောက်ခြေသားကျနေတာပဲ’ ဆိုတာမျိုး ပြောတတ်ကြတာကို နားယဉ်နေခဲ့ပါတယ်။

၆၁။ မြစ်ရိုးသား

မြစ်ရိုးသား၊ မြစ်ညာသား ဆိုတဲ့အသုံးတွေ ဒီခေတ်မှာ မသုံးတော့ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ခပ်ငယ်ငယ်က ဒီအသုံးအနှုန်းတော်တော်လေး တွင်တွင် ကျယ်ကျယ် ရှိပါသေးတယ်။ ‘မန်းမနီးရေဝေး’ ဆိုတဲ့ ကုန်းခေါင်ခေါင်သားတွေက မြစ်ရိုးဘေး ဝဲယာတစ်လျှောက်ကလူတွေကို မြစ်ရိုးသားတို့၊ မြစ်ညာသားတို့ ခေါ်လေ့ရှိပါတယ်။

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ ‘တစ်သက်တာမှတ်တမ်း’ မှာ ‘မြစ်ရိုးတစ်လျှောက်ရှိ ရွာသားများသည် (မြတောင်လည်း ပါသည်) အခြားနယ်မှလူများ လာရောက်နေထိုင်သည့်အခါ အစိုးရအမှုထမ်းဖြစ်လျှင် ပြားပြားဝပ်ချင်ကြသော်လည်း မင်းမှုထမ်းမဟုတ်ခဲ့လျှင် တစ်နည်းနည်းဖြင့် အကဲစမ်းချင်တတ်ကြသည်’ လို့ ရေးသားခဲ့ပါတယ်။

ရှေးခေတ်အခါက ကူးသန်းသွားလာရေး ခက်ခဲတာကတစ်ကြောင်း၊ ကိုယ့်ရပ်ကိုယ်ရွာမှာတင် မိရိုးဖလာလုပ်ငန်းလေးတွေ လုပ်ကိုင်စားသောက်ပြီး မကြောင့်မကြ စားသောက်နေထိုင်လို့ ရနေတာကတစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ခုခေတ်လို လူတွေက ဟိုနယ်ဒီနယ် သွားလာရွှေ့ပြောင်းနေကြတာ အင်မတန်နည်းပါတယ်။ အဲဒီလိုနည်းတော့ တစ်နယ်နဲ့တစ်နယ် အတိအတွေ့ အဆက်

အဆဲလည်း ကျပါတယ်။ အဆက်အဆံကျတဲ့ ကိုယ့်ရပ်ကိုယ့်ရွာလေးလောက်ကို ဟုတ်လှပြီထင်တဲ့ ကျဉ်းမြောင်းတဲ့ ဒေသစွဲ၊ ဇာတိစွဲစိတ်တွေ ပေါ်ပေါက်လာလေ့ရှိပါတယ်။ ကုန်းခေါင်ခေါင်သားတွေက မြစ်စဉ်မြစ်ရိုးတစ်လျှောက်နေကြသူတွေကို ခြေသလုံးအိမ်တိုင် လျှောက်သွားနေကြတဲ့ လှေသမား၊ ဖောင်သမား၊ တံငါသမားတွေလို နှာခေါင်းရှုံ့တတ်ကြသလို မြစ်ရိုးသားတွေကလည်း ကုန်းခေါင်ခေါင်သားတွေကို 'ရေငန်သောက် မြက်ခြောက်စားတွေ' လို့ နှိမ်နင်းပြောဆိုတတ်ကြပါတယ်။

'မြစ်ရိုးသား'၊ 'မြစ်ညာသား' ဆိုတဲ့ အသုံးတွေရှိသလို 'ကျွန်းထဲ'ဆိုတဲ့ အသုံးလည်း ရှိပါသေးတယ်။ ကုန်းထဲက လယ်သမား၊ ယာသမားတွေဟာ မြစ်ထဲမှာ သောင်တွေထွန်းတဲ့ ရာသီရောက်ရင် မြစ်ထဲက သောင်တွေ၊ ကျွန်းတွေပေါ်မှာ စိုက်ပျိုးကြတဲ့ ကြက်သွန်ခင်း၊ ပြောင်းခင်း၊ ငရုတ်ခင်း စတဲ့ စိုက်ခင်းတွေဆီ သွားအလုပ်လုပ်ကြပါတယ်။ အဲဒါကို 'ကျွန်းထဲသွားတယ်' လို့ ပြောကြပါတယ်။ အောက်အရပ်ဒေသ မြစ်ကျွန်းပေါ်လို့ ကျွန်းကြီးတွေကို မမြင်ဖူးတော့ မြစ်ထဲမှာထွန်းတဲ့ သောင်ကြီးတွေလောက်ကို ကျွန်းလို့ထင်နေကြရတာပေါ့လေ။

၆၂။ ခေါင်းခဲလည်နာ

ဒီအသုံးလေးလည်း သိပ်မတွေ့ရတော့ပါဘူး။ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ 'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း'ထဲမှာပဲ

'ဖောင်စုန်ခါနီး၌ ရွာသုံရွာသားများက ကျွန်ုပ်တစ်ယောက်တည်း စုန်၍မလျော်ကြောင်း၊ 'ခေါင်းခဲလည်နာ'ဖြစ်ဦးတော့ တစ်ယောက်တည်းဆိုလျှင် ဒုက္ခရောက်တတ်ကြောင်း၊ ဝိုင်းဝန်းပြောဆိုသည်နှင့် ဖိုးယုန်အမည်ရှိ လူပျိုပေါက်ကလေးတစ်ယောက် ထည့်ပေးလိုက်ခြင်းကို လက်ခံခဲ့လေသည်' လို့ သုံးနှုန်းရေးသားထားပါတယ်။

'ခေါင်းခဲလည်နာ' ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကိုပဲ 'ဗိုက်နာ၊ ခေါင်းကိုက်'၊ 'နာဖျားမကျန်း'၊ 'မအိမ်သာ' စတဲ့ စကားမျိုးတွေ 'ရေလဲနဲ့ သုံးလို့ရပါသေးတယ်။ ဒါကြောင့် 'နားမချမ်းသာ'စရာဖြစ်တဲ့ စကားမျိုးတွေကို ရှောင်ကြစမ်းပါလို့ ပြောခဲ့တာပါ။

၆၃။ စုတ်စုတ်ကန်း

နေဝင်စုတ်စုတ်ကန်း၊ မိုးစုတ်စုတ်ချုပ် ဆိုတဲ့ စကားတွေလည်း သိပ်

မသုံးကြတော့ပါဘူး။ နေဝင်မိုးချုပ်တာကို ပိုပြီးထင်ရှားလေးနက်အောင် သုံးလေ့ရှိကြတဲ့ စကားတွေပါ။

'ထိုနောက် ရွှေလီဝဉ်ရှိသော အင်းရွာကိုကျော်လွန်၍ ဧရာဝတီမြစ်ပြင်ကြီးသို့ ရောက်သောအခါ နေဝင် 'စုတ်စုတ်ကန်း'ချိန် ရှိနေလေပြီ'

'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း'မှာ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ သုံးနှုန်းပုံပါ။

၆၄။ အူ၍မကြားအောင်

ဒီစကားကိုလည်း စာတွေပေတွေထဲမှာ မတွေ့မိပါဘူး။ အညာဒေသက လူတွေ စကားပြောရာမှာတော့ အသုံးလေ့ပါတယ်။

'ဝေးလိုက်တာ အူလို့တောင်မကြားဘူး'လို့ ပြောတတ်ကြပါတယ်။ မန်းစကားတော့ ဟုတ်ဟန်မတူဘူး။ မန္တလေးဘက်မှာ သိပ်ပြောသံမကြားရတတ်ဘူး။ ရွှေဘိုတောင်ဘက်ကလူတွေ ပြောတတ်ကြလို့ 'လုတောသားစကား'များ ဖြစ်လေမလားလို့ အောက်မေ့မိပါတယ်။ ရွှေဘိုတောင်၊ ဝက်လက်၊ မန်ကျည်းတုံအနွယ်ဖြစ်တဲ့ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းက

'ကျွန်ုပ်၏လခသည် တိုက်အုပ်ဦးဘကလေးနှင့် အယ်ဒီတာချုပ်ဆိုသော ဦးစော၏ လခများနှင့် 'အူ၍မကြားအောင်' ကွာဝေးလှသည်။ ငါးပုံတစ်ပုံမျှပင် တင်းတင်းမပြည့်ချေလို့ ရေးသားခဲ့တာကို 'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း'မှာ တွေ့ရပါတယ်။

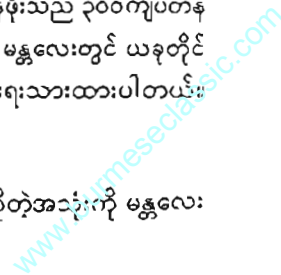
၆၅။ လက်ပါအတတ်

ဒီခေတ်မှာ ဒီစကား တိမ်မြုပ်ကွယ်ပျောက်နေပါပြီ။ စက္ကူနဲ့ဝါးနဲ့ မဏ္ဍပ်ထိုးတဲ့ပညာရပ်ကို ခေါ်တာပါ။ 'စပ်ပန်းချီ'တို့၊ 'စပ်ဆရာ'တို့ဆိုတဲ့စကားမျိုး ပြောသံကြားသေးပေမယ့် 'လက်ပါအတတ်'ဆိုတဲ့ စကားကိုတော့ မကြားမိတော့ပါဘူး။ ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့ 'ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ' စာအုပ်မှာ

'မန္တလေး၌ အလှူပေးမည်ဆိုလျှင် အလှူရှင်အိမ်ရှေ့၌ စက္ကူဖြင့် ဝါးဖြင့်ပြီးသည့် မဏ္ဍပ်ကြီးတစ်လုံး ထိုးပါသည်။ မဏ္ဍပ်တစ်လုံး၏တန်ဖိုးသည် ၃၀၀ကျပ်တန်မှ ၅၀၀၀ ကျပ်တန်လောက်အထိရှိ၍ လက်ပါအတတ်မှာ မန္တလေးတွင် ယခုတိုင် အကြီးအကျယ် ထွန်းကားဖွံ့ဖြိုးဆဲရှိပါသည်'လို့ ရှင်းလင်းရေးသားထားပါတယ်။

၆၆။ ဘုံဘိုင်ဖိနပ်

ကျွန်တော်တို့ ခပ်ငယ်ငယ်ကအထိ ဘုံဘိုင်ဖိနပ်ဆိုတဲ့အသုံးကို မန္တလေး

မှာ သုံးနှုန်းပြောဆိုနေကြပါသေးတယ်။ အခုခေတ်တော့ တယ်မသုံးကြတော့ပါဘူး။ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ 'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း'မှာ

'ဤခေတ်တွင် ခေါင်းပေါင်းလည်း နေရာတိုင်း မပေါင်းကြ။ ချည်လှံချည်နှင့် ဘုံဘိုင်ဖိနပ်လောက်ဖြင့် ပြီးကြသူများသော်လည်း ထိုခေတ်၌မူ စာရေးစာချီ အတန်းအစားများသည် ကိုယ်တိုင်ပေါင်းရသော ဘီအေပေါင်း (မောင့်ကျက်သရေ ခေါင်းပေါင်း)ပိုး သို့မဟုတ် သက္ကလပ်၊ သို့မဟုတ် တာဖက်တာ၊ အကျီနောင်နံ ထရက်၊ သို့မဟုတ် ဆက္ကနုစသော ဖိနပ်ကောင်းများကို လူတိုင်းလို ဝတ်ဆင်ကြသည်'

လို့ရေးထားတာဖတ်မိပြီး စကားလုံးတွေစုနေတဲ့ မှတ်စုထဲမှာ မှတ်သားထားလိုက်ပါတယ်။ အခုလို ပြန်ရေးမယ်ဆိုတော့ 'နဝေတိမ်တောင်' ဖြစ်နေပါတယ်။ တစ်သက်လုံး ပြောဆိုလာခဲ့တာဖြစ်ပေမယ့် ဘာဖြစ်လို့ ဘုံဘိုင်ဖိနပ်ခေါ်မှန်း အသေအချာ မသိတော့ဘူးဖြစ်နေပါတယ်။ ဘုံဘိုင်တန်းကချုပ်တဲ့ ဖိနပ်မို့ပဲ ဘုံဘိုင်ဖိနပ်ခေါ်တာလား။ ဘုံဘိုင်(ဘုံဘော)ကလာတဲ့ သားရေနဲ့ချုပ်လို့ ဘုံဘိုင်ဖိနပ်လို့ခေါ်တာလား အတိအကျ မပြောတတ်တော့ပါဘူး။ ဘုံဘောက သားရေနဲ့ချုပ်လို့ ခေါ်တာလို့ ထင်တော့ထင်မိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ထင်ကြေးနဲ့ မရေးအပ်တာမို့ လူကြီးသူမဖြစ်တဲ့ ဒေါ်ဒေါ်ကိုပဲ ဖုန်းဆက်မေးရပါတော့တယ်။ ကျွန်တော်တို့အမျိုးတွေ တော်တော်များများဟာ ဘုံဘိုင်တန်းတို့၊ ရသာတန်းတို့မှာ 'ဖိနပ်ထောင်' လုပ်ငန်းကို ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်လုပ်ခဲ့ကြတာကနေ့အထိ ရှိကြပါသေးတယ်။ ဦးကြီးသိန်း (ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်း)ရဲ့ဖခင်၊ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဘိုးအကြီး (ဦးအေရာ)ကိုယ်တိုင်လည်း 'ဖိနပ်ထောင်' လုပ်ခဲ့ပါသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ ဘိုးဘွားများက သစ်လုပ်ငန်း၊ ဆန်လုပ်ငန်း အနွယ်တွေဖြစ်တော့ ဖိနပ်လုပ်ငန်းကို အကျွမ်းတဝင် မရှိခဲ့ရပါဘူး။ ဒါကြောင့် ကိုယ့်အတွက်တော့ 'အင်တာနက်'ကြီးအဖြစ်ရှိနေတဲ့ ဒေါ်ဒေါ်ဆီကို တယ်လီဖုန်းခလုတ်နှိပ်ပြီး မေးရတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒေါ်ဒေါ်က 'ရှေးတုန်းက တို့ဗမာတွေ သားရေလုပ်ငန်းမနိုင်သေးတော့ ဘုံဘောက သားရေချောတွေ တင်သွင်းရတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဘုံဘိုင်ဖိနပ်လို့ခေါ်တာ' လို့ ရှင်းပြပါတယ်။ ပြီးတော့ 'ပိန်းတန်းဖိနပ်'လို့ ကျွန်တော်တို့ ခေါ်နေကြတဲ့ ဖိနပ်ဟာလည်း လမ်း ၈၀ နဲ့ ၈၁ လမ်းကြား၊ ၂၂ လမ်းမှာရှိတဲ့ ပိန်းတန်းရပ်က ချုပ်တာမို့ ခေါ်တာလို့ ဆက်ရှင်းပြပါတယ်။

၆၇။ တော်ပုံဖိနပ်

ဒီနေ့ မှားယွင်းစွာနဲ့ 'ကတ္တီပါပုံတော်ဖိနပ်'လို့ ခေါ်နေကြတာကိုလည်း အမှန်ဖြစ်အောင် ပြင်ပေးလိုက်ပါဦးလို့ ဒေါ်ဒေါ်က မှာပါတယ်။ အမှန်က 'တော်ပုံဖိနပ်' ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးက သာမန်အရပ်သူ အရပ်သားများက ပိန်းတန်း ညှပ်ဖိနပ်ကိုသာ စီးကြပါတယ်။ ရွှေနန်းတော်ကြီးအတွင်းကလူတွေသာ ကတ္တီပါဖိနပ်ကို စီးကြရပါတယ်။ 'တော်သုံး'တဲ့ ဖိနပ်ပုံမျိုးမို့ 'တော်ပုံဖိနပ်' လို့ ခေါ်ကြတာပါ။ အဲဒါကို မှားယွင်းစွာ 'ပုံတော်ဖိနပ်'လို့ ခေါ်ဖို့မသင့်ပါဘူး။ 'ပုံတော်'လို့ တို့ဗမာတွေ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုနေကြတာက တစ်မျိုးပါလို့လည်း ဒေါ်ဒေါ်က စိတ်မကောင်းစွာနဲ့ ပြောပါတယ်။

ဒေါ်ဒေါ်ပြောမှပဲ စဉ်းစားမိပါတယ်။ အင်မတန် မဖွယ်မရာဖြစ်နေတဲ့ အမှားကြီးမို့ ခေတ်သစ် ဖိနပ်လုပ်ငန်းရှင်တွေကစပြီး ဖိနပ်ကြော်ငြာတွေမှာ 'တော်ပုံဖိနပ်'လို့ ပြောင်းပြီး သုံးစွဲပေးကြပါလို့ တောင်းပန်နှိုးဆော်လိုက်ပါရစေ။

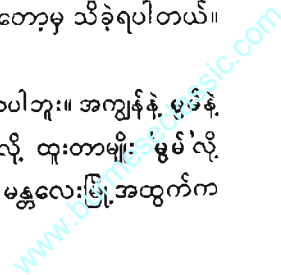
၆၈။ တော်ပြေရင်

အဆင်ပြေရင်ဆိုတာကို ပြောတာပါ။ ဆရာငြိမ်းရဲ့ သီချင်းလေးတစ်ပုဒ်မှာ လှပစွာသုံးထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။ 'စိတ်ရင်းအတိုင်းဆိုရင် ရည်းစားဘဝနဲ့ ပျော်ပျော်သာနေချင်... သို့ပေမယ့် တော်ပြေရင် မုန့်စားကြဖို့ ကျွန်မတို့ မင်္ဂလာဆောင်ပင် မဖြစ်ရင်' ဆိုတဲ့ မုန့်စားသီချင်းကလေး ဖြစ်ပါတယ်။

၆၉။ မွမ်

ထူးခြားတဲ့ ဒေသသုံး ဒေသီယာ စကားလေးပါ။ ဒီခေတ်မှာ ကြားတောင် မကြားဖူးတော့ပါဘူး။ ငယ်ငယ်က 'ဟော ကြည့်စမ်း မွမ်၊ တန်ကို ဆယ်ပြည် ထွက်တယ် ဖြူးအက်လို့သီး' ဆိုတဲ့ကဗျာလေးကို ဖတ်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဖတ်သာ ဖတ်ခဲ့တယ်။ အဓိပ္ပာယ်ကို မဆင်းတတ်ပါဘူး။ ဒေါ်ဒေါ်မာရေးတဲ့ 'ကျွန်မတို့ ငယ်ငယ်က' ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးတွေ ဖတ်မိတဲ့အခါကျတော့မှ သိခဲ့ရပါတယ်။ ဒေါ်ဒေါ်က

'ဟိုတုန်းက လက်တောင်းမှာ တော်နဲ့ကျုပ်နဲ့ မပြောပါဘူး။ အကျွန်နဲ့ မွမ်နဲ့ ပြောတာပါ။ ကျွန်မတို့က ခေါ်လိုက်ရင် ရှင်လို့၊ တော်လို့ ထူးတာမျိုး 'မွမ်'လို့ ထူးပါတယ်' လို့ ရေးခဲ့ပါတယ်။ လက်တောင်းဆိုတာ မန္တလေးမြို့အထွက်က

ကျောက်မီးတို၊ လက်တောင်းတို့ကို ပြောတာမဟုတ်ပါဘူး။ ဒေါ်ဒေါ်မာတို့ရဲ့ အဘွားဇာတိဖြစ်တဲ့ မုံရွာတစ်ဖက်ကမ်း၊ ပုလဲမြို့နားက လက်တောင်းရွာကို ပြောတာပါ။

၇၀။ မင်း

‘မွမ်’လို့ပဲ ထူးခြားတဲ့ဒေသသုံး ‘မင်း’ဆိုတာလေးလည်း ရှိပါသေးတယ်။ ဦးပဉ္စင်းလေးတစ်ပါးကို သူ့အဖော်ဦးပဉ္စင်းတွေက ‘မင်းပူတူးမောင်’လို့ ခေါ်တာ ကြားမိတော့ ထူးထူးဆန်းဆန်းမို့ စပ်စုကြည့်မိပါတယ်။ ဦးပဉ္စင်းလေးက မွန်တိုင်းရင်းသားလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ယောနယ်သားဖြစ်ပါတယ်။ ယောနယ်ဘက်မှာ ကိုရင်ဝတ်၊ ဦးပဉ္စင်းဝတ်ကြတဲ့အခါမှာ ရဟန်းဘွဲ့အပြင် ရင်းနှီးတဲ့ ဆွေမျိုးသားချင်းတွေက လူနာမည်ရှေ့က ‘မင်း’ဆိုတာတပ်ပြီး ခေါ်တတ်ကြပါသတဲ့။ ဦးပဉ္စင်းလေးရဲ့ လူနာမည်က ပူတူးမောင်ဖြစ်တာကြောင့် မင်းပူတူးမောင်လို့ ခေါ်ကြတာပါ။ ရဟန်းသာမဏေဘဝက ထွက်သွားရင်လည်း နာမည်ရှေ့က ‘မင်း’တပ်ပြီး ဆက်ခေါ်လေ့ရှိကြတယ်။

ရှမ်းတိုင်းရင်းသားတွေလည်း လူဝတ်လဲသွားတဲ့အချိန်မှာ ရဟန်းဘွဲ့အမည်တွေကို ဆက်ပြီး တစ်သက်လုံးခေါ်သွားတာမျိုး ရှိပါတယ်။ ဥပမာ- ရဟန်းဘွဲ့အမည်က ဦးစိန္တာဖြစ်ခဲ့ရင် လူဝတ်လဲသွားတဲ့ အခါကျတော့ ကျောင်းစိန္တာ (ကျောင်းဒကာစိန္တာ)လို့ ခေါ်တာမျိုးပေါ့။

ရဟန်းသာမဏေဘဝရောက်တဲ့အထိ လူနာမည်နဲ့တွင်နေတဲ့ ‘ကိုရင်ပေသီး’တို့၊ ‘ဦးပဉ္စင်းဖြူတုတ်’တို့ဆိုတာမျိုးတွေ ရှိတတ်ကြပေမယ့် အခုလို ‘မင်း’ဆိုတဲ့အသုံးမျိုးကိုတော့ တခြားမှာ မတွေ့ဖူး၊ မကြားဖူးပါဘူး။ ယောနယ်ဘက်မှာပဲ ရှိတော့တယ်ထင်ပါရဲ့။ မြန်မာလူမျိုးများရဲ့ မြန်မာစကားတွေဟာ လေ့လာမှတ်သား စုဆောင်းလို့မကုန်နိုင်အောင် ကြွယ်ပိုးကြွယ်ဝ ရှိလှပါကလားလို့ အံ့ဩရှေ့ရင်ရင်းနဲ့ အဆုံးသတ်လိုက်ရပါတယ်။

နန်းစကား မန်းစကား
မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၅

နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကားကိုရေးဖို့ စပြီး စိတ်ကူးရခဲ့တာကတော့ ဆရာ ပါမောက္ခဒေါက်တာသန်းထွန်းရဲ့ ကျေးဇူးကြောင့်ဖြစ်ပါတယ်။

လူထုဒေါ်အမာ အသက် ၈၀ ပြည့် မွေးနေ့မတိုင်မီက ဆရာဒေါက်တာသန်းထွန်းကိုယ်တိုင် စိတ်ကူးရပြီး စာအုပ်ကလေးတစ်အုပ်လုပ်ပြီး လက်ဆောင်ပေးရအောင်လို့ နှိုးဆော်ပါတယ်။ ဆရာအလိုက ဒေါ်ဒေါ်အတ္ထုပ္ပတ္တိလည်း မဖြစ်ချင်ဘူး။ ဒေါ်ဒေါ်ကို ချီးကျူးဂုဏ်ပြု အမွမ်းတင်တဲ့စာမျိုးလည်း မဖြစ်ချင်ဘူး။ ဒေါ်ဒေါ်ကိုယ်စားပြုနေတဲ့ အရာတွေထဲကတစ်ခုခုကို လေးလေးနက်နက် လေ့လာသုံးသပ်ပြတာမျိုး ဖြစ်စေချင်တယ်ဆိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒေါ်ဒေါ်အကြောင်း တစ်ခုခုရေးပါ။ ဒေါ်ဒေါ်ကို ဂုဏ်ပြုဆောင်းပါးရေးပါလို့ဆိုခဲ့ရင် ပါဝင်ရေးသားဖြစ်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကိုယ်တိုင်က ဦးလေးနဲ့ ဒေါ်ဒေါ်တို့လက်ထဲမှာ လူလားမြောက်လာခဲ့ရတဲ့ ဦးလေး၊ ဒေါ်ဒေါ်တို့ရဲ့ သားကြီးနှစ်ယောက်နဲ့အတူ ဆော့ရင်း၊ ကစားရင်း၊ ဘောလုံးကန်ရင်း ကြီးပြင်းလာခဲ့တဲ့ ငယ်မွေးခြံပေါက်တစ်ယောက် ဖြစ်နေခဲ့လို့ပါ။ ကျေးဇူးရှင် ဦးလေး ဆုံးပါးသွားတော့ အမှတ်တရ စာအုပ်နှစ်အုပ် ထုတ်ဝေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီတုန်းကလည်း ဘာမှ ဝင်မရေးခဲ့ပါဘူး။

လူထုရဲ့ ငယ်မွေးခြံပေါက် တိုက်သားတစ်ယောက်က လူထုရဲ့ ဦးဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦးကို ဂုဏ်ပြုရေးသားတယ်ဆိုရင် အများသူငါ လှူတာကာရဲ့ အမြင်မှာ ကဲ့ရဲ့ဖွယ်ရာ ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ သဘောရတဲ့အတွက် မရေးခဲ့တာပါ။

ဆရာ ဒေါက်တာသန်းထွန်းရဲ့ လမ်းညွှန်ချက်အတိုင်း ဒေါ်ဒေါ်ကိုယ်စား ပြုနေတဲ့ နယ်ပယ်တစ်ခုခုကို လေ့လာသုံးသပ်မှုပြုဖို့ စဉ်းစားလိုက်တဲ့အခါကျ တော့ ဒေါ်ဒေါ်ဟာ...

ကိုလိုနီနယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်တဲ့ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲကာလတုန်းကလည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့နဲ့အတူ ကိုယ်စားပြုခဲ့ဖူးတယ်။ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး တိုက်ပွဲကာလတုန်းကလည်း မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဖတပလအဖွဲ့ကြီးရဲ့ဆိုင်ဘုတ် ကို ပထမဆုံး တင်ခဲ့တဲ့ ဦးလေးလှကို ကူညီပါရမိဖြည့်ခဲ့ဖူးတယ်။ အဲဒီ နောက်...

ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး၊ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး၊ အဏုမြူလက်နက် ဖျက် သိမ်းရေး စတဲ့ကိစ္စတွေမှာ ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းရဲ့ ဩဝါဒကို ခံယူ ပြီး ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ဖူးတယ်။

ပြီးတော့ သတင်းစာဆရာမကြီးတစ်ဦး၊ စာရေးဆရာမကြီးတစ်ဦးအနေ နဲ့ တိုင်းပြည်ရဲ့ စတုတ္ထမဏ္ဍိုင် မယိုင်မလဲရအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ရာမှာလည်း စွမ်းစွမ်းတမံ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးတယ်။

အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးရေး ဆိုတဲ့ဘက်မှာလည်း

‘နေသောင်းထောင် အရောင်မညှိုးသလိုပ၊
မြေကောင်းအောင် ဆောင်မကိုးရယ်လို့
ရွှေဒေါင်းတောင် ကလောင်တစ်မျိုးရယ်နှင့်
တောင်ရိုးမှာ ဆရာကြံမပေါ့လို့ ...’

ဆိုတဲ့ ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းရဲ့ စိတ်ဓာတ်အတိုင်း အသက် ၈၀ ရွယ်အထိ ထမ်းဆောင်ခဲ့သူ၊ ထမ်းဆောင်နေသူ ဖြစ်တယ်။

ဒေါ်ဒေါ်ကိုယ်စားပြုတယ်လို့ဆိုနိုင်တဲ့ အရာတွေက အများကြီးပါ။ ဘာ အကြောင်းပဲရေးရေး မလွဲနိုင်ပါဘူး။ အဲဒီအထဲမှာ အခုနောက်ပိုင်း ဒေါ်ဒေါ် အလေးထားဆုံးဖြစ်တဲ့ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးကဏ္ဍ ကို ရေးမယ်လို့ ရွေးချယ်မိခဲ့ပါတယ်။

ရွေးချယ်ခဲ့ရတဲ့အကြောင်းလည်း ရှိပါတယ်။ ဒီနေ့ မြန်မာစာပေလောက မှာ မြန်မာလိုရေးပြီး မြန်မာလိုဖတ်နေကြဆဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တချို့စာ တွေဟာ သာမန်မြန်မာလူမျိုးတွေဖတ်ပြီး နားလည်ဖို့ခက်နေတာမျိုးတွေ တွေ့ နေရပါတယ်။ ခက်ရတဲ့အကြောင်းထဲမှာ နေရာတကာ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေ

ညှပ်ညှပ်ပြီး သုံးနေကြတာက တစ်ခုပါဝင်ပါတယ်။ နောက်တစ်ခုကတော့ မြန်မာစကားက ဝေါဟာရခေါင်းပါးလွန်းလို့ နိုင်ငံခြားစကားလုံးတွေကို အသံ လှယ်သုံးရပါတယ်လို့ပြောပြီး နိုင်ငံခြားစကားလုံးတွေ ဗုံးပေါလအော သုံးနေ ကြတာဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာစကားဟာ ဝေါဟာရ အင်မတန်ကြွယ်ဝပါတယ်။ ဝေါဟာရ ခေါင်းပါးတာက ကျွန်တော်တို့တစ်တွေသာ ဖြစ်ပါတယ်ဆိုတာ ပြောချင်လို့ ဆရာဒေါက်တာသန်းထွန်း စုစည်းတည်းဖြတ်တဲ့ ‘ပုဂံလက်သစ်နှင့် အခြား စာတမ်းများ’ စာအုပ်မှာ ‘ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး မြန်မာစကားများ’ ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့ ရေးဖြစ်လိုက်ပါတယ်။

အဲဒီဆောင်းပါးအတွက် ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး မြန်မာစကားတွေကို ရှာဖွေစုစည်းလိုက်တော့ နှစ်ပတ်အတွင်းမှာ မြန်မာစာအုပ်ပေါင်း ခုနစ်အုပ်ထဲ က စကားလုံးပေါင်း နှစ်ရာကျော်ရလာခဲ့ပါတယ်။ ‘ပုဂံလက်သစ်’ အတွက် ရေးပြီး အများကြီးကျန်နေပါသေးတယ်။ အဲဒီ ကျန်နေတဲ့စကားလုံးတွေကို ‘နန်းစကား မန်းစကား၊ မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား’ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့ စာပေ ဂျာနယ်မှာ သုံးလပါပြီးတော့၊ နံပါတ် ၄ ကို ပေးလိုက်တာ နှစ်ပတ်လည်ပါ တော့မယ်။ စာပေဂျာနယ် ပေါ်ထွက်မလာတော့ပါဘူး။

စာဖတ်ပရိသတ်တချို့နဲ့ မိတ်ဆွေစာရေးဆရာတချို့က ‘နန်းစကား’တွေ ကို ဆက်ရေးဖို့တိုက်တွန်းကြပေမယ့် စာပေဂျာနယ်ကထွက်မလာလို့ မရေး ဖြစ်ဘဲ ရပ်နားထားခဲ့ပါတယ်။ စာပေဂျာနယ်လည်း ဘယ်တော့အခါ ပြန်ပေါ် လာမယ်ဆိုတာ အသေအချာမသိရတာကြောင့် ‘နန်းစကား’ ဆောင်းပါးများ ကို ‘ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ’ မဂ္ဂဇင်းမှာ ဆက်လက်ရေးသားခဲ့ရပါတယ်။

၇၁။ ခြေဆင်းလဲလှ

မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်မှာ (၁) ခြေ၊ လက်တို့ကို အသာအယာ ဆင်းလျက်။ (၂)(၃၂-စာ) အေးဆေးသက်သာစွာလို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါ တယ်။

ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းရေးခဲ့တဲ့ ‘မှာတော်ပုံ’ စာအုပ်ထဲမှာ ‘ယင်းကဲ့သို့ ခင်အုံက ခြေဆင်းလဲလှနှင့် မရှုနိုင် မရှာနိုင် ဗျာလှိုင်ဖို့ဆွေး ငိုကြွေးသောအခါ ကိုပေါက သောကဗျာပါဒမဖြစ်ဖို့ရာ များစွာနားချဖြောင့်ဆို၍ ထိုနေ့ ညချမ်းအချိန်သို့တိုင် ရောက်လေလျှင်...’ လို့ ရေးထားတာကို ငွေ့ ရပါတယ်။

၇၂။ ကြက်မရဲ စောင်သလို

ဒီအသုံးလေးက ခုခေတ်မှာ မတွေ့ရတော့ပါဘူး။ အဘိဓာန်ကျမ်းမှာ လည်း မပါဘူး။ တော်တော်လှတဲ့ စကားလေးပါ။ အဓိပ္ပာယ်လည်းရှိ၊ ထိလည်း ထိရောက်ပါတယ်။ တကယ်သတ္တိမရှိ၊ မခွပ်ရဲတဲ့ကြက်ဟာ ဟန်ရေးပန်ရေးပြပြီး တစောင်စောင်နဲ့သာ လုပ်နေတတ်တာကို ပြောထားတာပါ။

'လောကမှာ လူဆိုတာ မျိုးရိုးရင်လဲ မိုက်သတဲ့၊ ထိုက်မှလဲ ရသတဲ့။ ရခါနီး အချက်ထဲမှာ ကြက်မရဲ စောင်သလိုဆိုတဲ့ စကားပုံများ ကြားဖူးရဲ့လား'

ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းရဲ့ 'မှာတော်ပုံ'ထဲမှာ မင်းကတော်ခင်အုံက အလုပ် မုံရွာက လူရိုးကြီး ကိုပေါကိုပြောတဲ့ပုံနဲ့ ရေးထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။

၇၃။ အိမ်သား

မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းမှာ ခင်ပွန်းလင်လို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ ဒီခေတ်မှာ အသုံးတယ်ပြီးမလေ့တော့ပါဘူး။ ခုခေတ်မှာတော့ 'ဒါ ကျွန်မအမျိုးသားပါ၊' 'ဒါ ကျွန်တော့်အမျိုးသမီးပါ' ဆိုတဲ့စကားနဲ့သာ ကိုယ့်ဇနီး၊ ခင်ပွန်းကို ရည်ညွှန်းပြောဆိုလေ့ရှိကြပါတော့တယ်။

လင်တို့၊ မယားတို့၊ ယောက်ျားတို့၊ မိန်းမတို့ဆိုတဲ့စကားတွေကို ရင့်သီးတယ်လို့ယူဆပြီး လူကြီးသူမတွေရှေ့ စကားပြောတဲ့အခါမှာ 'ဒါ ကျွန်မအိမ်သားပါ'၊ 'ဒါ ကျွန်တော့်အိမ်သူပါ' စသဖြင့် ပြောလေ့ရှိပါတယ်။ မြန်မာစကားဟာ အဲဒီလောက် ဝေါဟာရကြွယ်တာပါ။ လူငယ်လူရွယ်ချင်းပြောတဲ့အခါမှာ တစ်မျိုး၊ လူကြီးသူမတွေရှေ့ ပြောတဲ့အခါမှာတစ်မျိုး အမျိုးမျိုးပြောလို့ရပါတယ်။ အိမ်သားဆိုတဲ့အသုံးကို 'မှာတော်ပုံ'မှာ ဆရာကြီးက ဒီလိုသုံးပြထားပါတယ်။

'အလွမ်းဖြိုင်ဖို့၊ ပန်းမှိုင်သမိုတွေကြောင့်၊ နှမ်းယိုင်လို့ တမှောင်ထိုင်ကာ မှိုင်ကာနှင့်ပဲ သတိအရာရာထားရစ်ပေတော့ (ဩ) ဟောဒီက ကျောင်းဒကာကြီး) ကြည့်ကာ ကြည့်ကာ သနားပါဘိသနှင့်၊ (အို ကျုပ်တို့အိမ်သားကြီးရဲ့) ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်လို့မှ ကျွန်မ ဖြောင့်နိုင်စရာမရှိပါပြီတကား'

၇၄။ အပုံကြီး

ဒီစကားဟာ လုံးဝတော့ မပျောက်ကွယ်သေးပါဘူး။ တစ်ခါတလေ

ကြားရ၊ ဖတ်ရပါသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် 'အများကြီး'တို့၊ 'တအားကြီး'တို့ဆိုတဲ့ စကားတွေသာ မြို့သားတွေ အသုံးများကြပါတော့တယ်။ အများကြီး၊ တအားကြီးနဲ့ အဓိပ္ပာယ်က အတူတူဖြစ်ပါတယ်။

'ထိုသို့ ခင်အုံသည် ဖိုလှိုက်ဖိုလှိုက်နှင့် ငိုရွိုက်သောအခါ ဗားကရာဆရာကြီး လူထွက် ဘိုးကျော်ဒွေးသည်လည်း တနွေးနွေးစဉ်းစား၍ မယားဖြစ်သူခင်အုံကို အပုံကြီးလည်း မမှန်းလှ၊ အပုံကြီးလည်း မသနားလှနှင့် သို့လော သို့လော တွေးတော၍ မဆုံး နှစ်လုံးနှစ်ခွဲ ကြံဒွိဟနှင့် သံသယဖြစ်နေရာ...'

'မှာတော်ပုံ'မှာ ဆရာကြီး သုံးထားပုံကလေးပါ။

၇၅။ စီးပိုး

သူတစ်ပါးအပေါ်တွင် အနိုင်ယူသည်၊ အသာယူသည်၊ တင်စီးသည်လို့ အဘိဓာန်ကျမ်းမှာ ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

'သူက သိပ်စီးပိုးလွန်းလို့ မခံနိုင်တာပါ'လို့ ပြောတတ်ကြပါတယ်။ 'အလုပ်တာဝန် အလွန်များပြားသည်၊ အလုပ်ပိနေသည်'လို့ သုံးတတ်ကြောင်းကိုလည်း အဘိဓာန်ကျမ်းမှာ ပြထားပြီး 'အမှုပေါင်း ဗရပွေ စီးပိုး၍ နေရာတွင်'လို့ နမူနာပေးထားပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အလုပ်ပိနေတယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ ဒီခေတ်မှာ အသုံးပြုတာမတွေ့ရသလောက် ဖြစ်နေပါပြီ။ တင်စီးစီးလုပ်တယ် ဆိုတဲ့သဘောနဲ့သာ သုံးလေ့ရှိကြပါတော့တယ်။

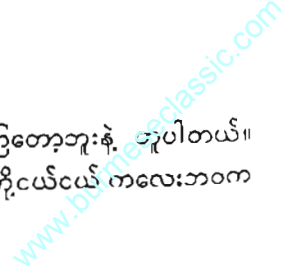
၇၆။ ညွှန်

သူတစ်ပါးကို ခုတ်လှုပ်၍ မိမိအတွက်သာ အကျိုးရှိအောင်လုပ်သည်လို့ အဘိဓာန်မှာ ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

ဒီစကားကို အောက်ပြည်အောက်ရွာမှာသုံးတာ သတိမထားမိပါဘူး။ မန္တလေးနဲ့ အထက်အညာဒေသတစ်ဝိုက်မှာတော့ သူတစ်ပါးအပေါ် တင်စီးပြီး အနိုင်ယူတာကို 'သူက သိပ်ညွှန်တယ်' လို့ ပြောလေ့ရှိကြပါတယ်။ လူပေါ်လူဇော်လုပ်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောပါ။ 'အညွှန်ခူးတယ်' 'လူညွှန်ခူးတယ်' လို့လည်း ပြောတတ်ကြပါတယ်။

၇၇။ ကွမ်းဆုံ

ဒီခေတ်မှာ မတွေ့ဖူးတော့ပါဘူး။ မသုံးကြတော့ဘူးနဲ့ ဘူပါတယ်။ အဘိဓာန်ကျမ်းမှာလည်း မပါပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ် ကလေးဘဝက

အတော်လေး သုံးကြတာတွေပေးပါတယ်။ အဘိုးရဲ့မိတ်ဆွေ အဘိုးအရွယ်၊ အဘွားအရွယ်တွေ အလည်လာကြတဲ့အခါမှာ စကားစမြည်ပြောရင်း၊ တရားဆွေးနွေးရင်း၊ အိတ်ရှုံ့ကလေးတွေနဲ့ ထည့်ယူလာတတ်ကြတဲ့ သေးသေးရှည်ရှည် သံဆုံလေးတွေ၊ သံကျည်ပွေ့ကလေးတွေ၊ ဒါမှမဟုတ် ကြေးဆုံကလေးတွေထုတ်ပြီး ကွမ်းသီးထောင်းတာကို မြင်တွေ့ဖူးပါတယ်။ သွားတစ်ချောင်းမှ မရှိတော့ပေမယ့် ကွမ်းကို မဖြတ်နိုင်လို့ ထောင်းစားကြတာပါ။ ဆန်အိတ်ထိုးတဲ့ 'ကလောင်'အရွယ် 'ကလောင်'လိုပဲ သေးသေးရှည်ရှည်ကလေးဆိုတော့ အိတ်ရှုံ့ကလေးတွေနဲ့ထည့်ပြီး သွားလေရာယူသွားလို့ လွယ်ကူပါတယ်။

'... အိပ်ရာနံဘေးတွင်ရှိသော ကွမ်းဆုံနှင့် ကွမ်းများကို ထောင်းထု၍ ကွမ်းစားရင်းကပင် 'ဪ' အရင်ကနှင့်မတူလိုက်လေခြင်း၊ ခင်အံ့သာရှိပါသဘိကား အနီ ကွမ်းဆုံနှင့် ကွမ်းယာကို ညက်ညက်ပါအောင် ထောင်းပြီး အဘိုးကြီးရဲ့စားဦးမလား၊ ဝါးဦးမလားနှင့် အနားက ခူးတုပ်ပြီး ကျွန်ုပ်ကို မေးချိမ့်မည်တကား' ဟု စဉ်းစားရင်းပင် ကွမ်းယာကို ပါးစောင်၌ငုံပြီး အိပ်ပျော်သွားလေတော့၏'

'မှာတော်ပုံ' ဝတ္ထုထဲမှာ ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ရေးသားထားခဲ့တာလေးပါ။

၇၈။ အနီ

ရှေ့ကစာပိုဒ်ထဲမှာပါတဲ့ 'အနီ' ဆိုတဲ့စကားလည်း ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်ကပင် အသုံးကွယ်ပျောက်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ အနီတို့၊ အနာတို့ဆိုတဲ့စကားမျိုး ပြောသံတွေကို ဇာတ်ထဲမှာသာကြားဖူးရပါတော့တယ်။ အဘိဓာန်ကျမ်းက အနီ၊ အနာကို 'ဤ'၊ 'သည်'လို့ အဓိပ္ပာယ်ပေးထားပါတယ်။ အရပ်သုံးစကားဆိုရင်တော့ အဲဒီလို၊ အဲဒီဟာပေါ့။

'အဲ အနာမျိုးတွေပြောရတော့ မောလှသကွာ' ဟုဆို၍ လက်ဖက်များစားပြီး လျှင် ခံတွင်းချဉ်ပြေအောင် ဆေးလိပ်များ သောက်နေလေ၏။

'ဗားကရာဆရာကြီးက 'အဲ . အနီလက်နက်စကြာသခင် လက်ထက်သက္ကရာဇ် ၁၁၈၆ ခုနှစ်မှာပဲ၊ အင်္ဂလိပ်အစိုးရနှင့်မဟုတ်ဘူး၊ အရှေ့ဘက် အိန္ဒိယ ကုမ္ပဏီဆို ထင်ပါရဲ့၊ အင်္ဂလိပ်ကုန်သည်ကြီးတွေနှင့် တိုက်လိုက်ကြတာ၊ ကျုပ်တို့ မြန်မာဘုရင်က ရုံးလို့ ကသည်းပြည်၊ အက္ကသတ်ပြည်၊ ရခိုင်ပြည်၊ တနင်္သာရီပြည်များကို ဘွဲ့

ဖြူလက်နက်ဆိုတဲ့ လျော်ကြေးငွေတစ်ကုဋေနှင့်တကွ ပေးလိုက်ရတယ်' မှာတော်ပုံ'မှာ ဆရာကြီး သုံးသွားခဲ့တာပါ။

၇၉။ အနို့ကြောင့်

မြန်မာအဘိဓာန်မှာ 'အနို့ = တစ်ဖက်ကပြောဆိုပြီးစကားကို မကျေနပ်သေးသဖြင့် ထပ်မံပြောဆိုလိုရာ၌ ကြားဖြတ်ညှပ်သွင်းပြောဆိုသော စကားလုံး၊ သို့မဟုတ်လျှင်။

အနို့ပြီး = ရှေ့ဝါကျ၏နောက်တွင် ထပ်မံပြောလိုသောစကားကို မစမိဆက်စပ်ပေးသော စကားလုံး။ 'အနို့ပြီး မန်းစက်တော်ရာဘုရားကို သွားဖို့ လာဖို့ ခရီးကလည်း အနီးကလေးပါပဲ'

အနို့မို့ရင် = ပြုလုပ်ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော အကြောင်းတစ်ခုခုနှင့် ပတ်သက်၍ ဆန့်ကျင်ဘက်အဖြစ်ကို တင်ပြပြောဆိုရာတွင် ရှေ့ဝါကျနှင့် နောက်ဝါကျကို ဆက်စပ်ပေးသောစကားလုံး၊ သို့မဟုတ်လျှင်။

စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီအတိုင်းဆိုတော့ အနို့ဆိုတာ အရပ်သုံး 'ဒါမှမဟုတ်ရင်' ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပေါ့။

'အနို့ မင်းကတော့ကော' ဆိုတဲ့စကားက 'ဒါမှမဟုတ်ရင် မင်းကရောဘယ်လိုလဲ' ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပါ။

'အနို့ပြီး' ဆိုတာကတော့ အများသုံးကျတော့ 'နောက်ပြီး'၊ 'နောက်ပြီးတော့' ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပါ။

'အနို့မို့ရင်' ကလည်း 'ဒါမှမဟုတ်ရင်' ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပါ။

'အနို့ကြောင့်' ဆိုတဲ့စကားကို ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းက 'မှာတော်ပုံ' မှာ

'ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့် (ဝါ) အနို့ကြောင့်။ တံ၊ ထိုကောင်မလေးကို ချစ်သွေးဝင်စား၊ အထင်မှာ၍၊ ညားရပေါင်းရခြင်းသည်။ ပရာဘဝတော၊ ခုရောနေအပ်ပါ သံသရာချောက်ခရီး၌ အမှောက်ကြီးမှောက်ရအံ့သော။ မုခံ၊ အကျိုးဟောင်းဖွေ အကြောင်းပေတည်းလို့ အပြီးပဲပါရှိလေသည် ... ဆရာကြီးရဲ့' လို့ သုံးထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် 'အနို့ကြောင့်' ဆိုတာ 'ထို့ကြောင့်' 'အဲဒါကြောင့်' လို့ မှတ်ယူရပါတယ်။ ခုခေတ်သုံးနေတဲ့ 'နို့မို့ကြောင့်' နဲ့ သဘောချင်း အတူတူ ဖြစ်ပါတယ်။

၈၀။ ဟဝါ

ကျွန်တော်တို့ မန္တလေးသားတွေစကားပြောရင် 'ဟဝါလေ'၊ 'ဟဝါပေါ့' (စကားပြောတဲ့အခါ အငှာလို့ အသံထွက်ပါတယ်)ဆိုတဲ့ 'ဟဝါ' (အငှာ)တွေ သိပ်များတာပဲ။ ဘာမှန်းမသိဘူးလို့ အောက်သားတွေကပြောတာ မကြာ မကြာ ခံဖူးပါတယ်။ ဟုတ်လည်း ဟုတ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့စကားဆယ် ခွန်းမှာ 'အငှာ'က တစ်ခွန်းလောက်ပါနေသလား မသိပါဘူး။ တစ်ခုခုကို မေ့နေရင်၊ ဒါမှမဟုတ် ရုတ်တရက် စကားပြောလို့မထွက်ရင် 'အငှာလေ' 'အငှာပေါ့' ဆိုပြီး စကားကို ဆွဲထားတတ်ကြပါတယ်။ အောက်သားတွေ ကတော့ 'ဟိုဒင်း' 'ဟိုဟာ'တို့ကို အသုံးများတယ်ထင်ပါတယ်။

မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းမှာ 'ဟဝါ = အမည်မဖော်တတ်၊ မဖော်လိုသော အရာဝတ္ထုကို ညွှန်ပြသော အခေါ်အဝေါ်၊ အမည်ကွဲပြားစွာမသိရသူအား ခေါ်ဝေါ်သည့် အာလုပ်စကား။ အငှာ = တစ်စုံတစ်ရာကို အမည်အတပ်ဘဲ ရည်ညွှန်းခေါ်ဝေါ်သည့်စကား'လို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပေးထားပါတယ်။

ဒီစကားလုံးတွေ ရေးပြနေတဲ့အကြောင်းရင်းက မြန်မာစကားဟာ ဝေါဟာရ မခေါင်းပါးပါဘူး။ လူထုကြားထဲမှာ စကားလုံးဝေါဟာရတွေ ကြွယ်ပိုးကြွယ်ဝ များလှပါတယ်ဆိုတာကို တင်ပြချင်လို့ဖြစ်ပါတယ်။ စကားလုံးတွေ စုတဲ့အခါမှာ မြန်မာစာပေလောကမှာ လူရှိသေ ရှင်ရှိသေနေရာကိုရောက်နေကြတဲ့ ဆရာကြီး၊ ဆရာမကြီးတွေရဲ့ စာအုပ်တွေထဲက ရှာဖွေစုဆောင်းယူပါတယ်။ မြန်မာစာပေ ပညာရှင်တစ်ဦး၊ သုတေသီတစ်ဦး မဟုတ်တဲ့အတွက် ဒီစကားလုံးတွေရဲ့ ဗျူဟာတွေ၊ ပရိယာယ်တွေကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သုံးသပ်ဖို့ မတတ်နိုင်ပါဘူး။ ဒီအလုပ်က သုတေသီတွေ၊ ပညာရှင်တွေသာ လုပ်နိုင်တာပါ။

ဒီဆောင်းပါးတွေကနေပြီး လှလည်းလှပပြီး၊ ခေတ်နဲ့လည်း လျော်ညီသေးတဲ့ ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး တိမ်မြုပ်နေတဲ့ မြန်မာစကားတွေကို ရှာဖွေစုဆောင်းပေးရုံသာ လုပ်သွားမှာပါ။ အဘိဓာန်ကျမ်းပြုစုသူတွေ၊ သုတေသီနဲ့ ပညာရှင်တွေအတွက် တည်ပုဒ်တွေ စုဆောင်းရှာဖွေရာမှာ တစ်စုံတစ်ရာ အထောက်အကူ ရကောင်းရပါလိမ့်မယ်။

လူမျိုးတစ်မျိုးရဲ့ ဘာသာစကားနဲ့ စာပေအနုပညာဆိုတာ အဲဒီလူမျိုးရဲ့

အသက်ဝိညာဉ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာသာစကားနဲ့ စာပေအနုပညာ ကောသွားရင် အဲဒီလူမျိုးလည်း ဝိညာဉ်ကင်းမဲ့တဲ့လူမျိုး ဖြစ်သွားမှာပါ။ ဒီလိုမဖြစ်ဖို့ အတွက် အားလုံး ဝိုင်းဝန်းထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ကြဖို့ လိုပါတယ်။ မြန်မာစကားတွေ ကောမသွား၊ ပျောက်မသွားအောင် တစ်ဦးကောင်း၊ တစ်ယောက်ကောင်းလုပ်လို့ မရနိုင်ပါဘူး။ လူထုအကြားမှာရှိတဲ့ မြန်မာ့ကျေးလက်ဒေသတွေမှာရှိတဲ့ မြန်မာစကားတွေကို ဖော်ထုတ်မှတ်တမ်းတင်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အားလုံး တစ်ပိုင်တစ်နိုင် ဝိုင်းဝန်းလုပ်ဆောင်ကြပါလို့ နှိုးဆော်လိုက်ရပါတယ်။

နန်းစကား မန်းစကား
မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၆

ခုတလော ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းတွေဖတ်ပြီး တော်တော်စိတ်ညစ်ရတဲ့ ကိစ္စလေးတစ်ခုအကြောင်း အရင်ဆုံးရေးချင်ပါတယ်။ အဲဒီကိစ္စကတော့ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေထည့်ထည့်ရေးကြပြီး စာလုံးပေါင်းတွေ အဓိပ္ပာယ်ကောက်မရအောင်ကို မှားတတ်ကြတဲ့ကိစ္စပါ။ ဒီခေတ် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလောကမှာ စာပြင်ဆရာဆိုတဲ့ ပညာရှင်လူတန်းစားတစ်ရပ် မရှိတော့ပါဘူး။

ရှေးခေတ်ကတော့ မဂ္ဂဇင်းတိုက်မှန်ရင် ပုံနှိပ်စက်မထားနိုင်တောင်မှ ခဲစာလုံးနဲ့စာစီတဲ့ စာခဲလေးတွေတော့ ထားလေ့ရှိပါတယ်။ ခဲစာလုံးနဲ့ စာစီတဲ့ လုပ်ငန်းရှိရင် စာပြင်ဆရာလည်းရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ မဂ္ဂဇင်းထဲမှာ အမှားအယွင်း၊ အကျအပေါက် အတော်နည်းတာပေါ့။ ခုခေတ်ကျတော့ ကွန်ပျူတာနဲ့ စာစီတဲ့ခေတ်ဖြစ်လာပါတယ်။ မဂ္ဂဇင်းတိုက်လုပ်ငန်းက သတ်သတ်၊ ကွန်ပျူတာလုပ်ငန်းကသတ်သတ် ဖြစ်လေတော့ မဂ္ဂဇင်းတိုက်တွေမှာ စာပြင်ဆရာမထားပါဘူး။ ကွန်ပျူတာလုပ်ငန်းဘက်ကလည်း စာပြင်ဆရာမထားပါဘူး။ အဲဒါကြောင့် အမှားအယွင်း၊ အကျအပေါက်တွေ သိပ်များပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေမှာ သိပ်မှားတတ်ပါတယ်။

စာရေးဆရာတွေဟာ မလိုအပ်ဘဲနဲ့ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေ ထည့်မရေးသင့်ပါဘူး။ မရေးရင် မှားစရာလည်း မရှိတော့ဘူးပေါ့။ ရှေးက ဆရာကြီးတွေဖြစ်ကြတဲ့ ဆရာကြီးပီမိုးနင်းတို့၊ ဆရာကြီး ရွှေဥဒေါင်းတို့၊ ဆရာကြီး မဟာဆွေတို့တစ်တွေဟာ အင်္ဂလိပ်စာတတ်ပေတတ် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေပါ။ ဒါပေမယ့် ဆရာကြီးတွေရဲ့ စာတွေထဲမှာ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေကို မလိုအပ်ဘဲ ညှပ်ညှပ်သုံးတာ တွေ့ရခဲပါတယ်။ ဘိလပ်ပြန်ဆရာကြီးတွေဖြစ်ကြတဲ့ ဆရာသိပ္ပံမောင်၊ ဆရာဒေါက်တာလှဘေ၊ ဆရာဇော်ကျော်၊ ဆရာမင်းသုဝဏ် စတဲ့စာရေး

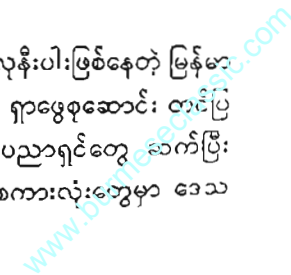
ဆရာကြီးတွေရဲ့စာတွေမှာလည်း အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတွေထည့်ရေးတာ သိပ်များများ မတွေ့ရပါဘူး။

ခုခေတ်ကျတော့ ဘိလပ်ပြန်တွေမဆိုထားနဲ့၊ ပင်ကိုရေးဆိုတဲ့စာတွေကို ဖတ်ရတာတောင် ထော့နင်းထော့နင်းနဲ့ ဘာသာပြန်ကိုဖတ်ရသလိုမျိုး ဖြစ်နေပါတယ်။ ရှေးကဆရာကြီးတွေရဲ့ လက်ရာတွေကျတော့ ဘာသာပြန်ထားတယ်လို့တောင် မထင်ရလောက်အောင် မြန်မာ့မျက်စိထဲ၊ မြန်မာ့နှာထဲကို ချောခနဲ ချောခနဲ ဝင်သွားစေတဲ့ အရေးအသားမျိုးတွေပါ။ ဆရာကြီးသခင်ဘသောင်းရဲ့ ပန်းသာမစာဥ၊ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ ရတနာပုံ၊ ဆရာဇော်ကျော်ရဲ့ မဟာဆန်ချင်သူ စတဲ့ ဝတ္ထုကြီးတွေဆိုရင် မြန်မာဝတ္ထုကြီးတွေလို့တောင် မှတ်ထင်ခဲ့ကြရတာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ခေတ် ဘာသာပြန်တွေကျတော့ ဘာဖြစ်လို့ အဲဒီလို ကျွန်တော်တို့ အသွေးထဲ၊ အသားထဲ စိမ့်ဝင်သွားအောင် မဖြစ်ကြရတာလဲလို့ ဆန်းစစ်ကြည့်လိုက်တော့ မြန်မာစာ၊ မြန်မာစကားမနိုင်လို့ဆိုတာ တွေ့ရပါတယ်။ မြန်မာဘာသာစကားက ဝေါဟာရ မပါးရှားပါဘူး။ အတော်အသင့်လေး လေ့လာရင်တောင်မှ စကားလုံးဝေါဟာရတွေ သုံးလို့မကုန်နိုင်အောင် ကြွယ်ပိုးကြွယ်ဝ ရှိလှတယ်ဆိုတာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။

တကယ်ချို့တဲ့ပါးရှားနေတာက ကျွန်တော်တို့တစ်တွေသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့တစ်တွေက မြန်မာတွေဖတ်ဖို့ မြန်မာစာနဲ့ စာတွေရေးသားနေကြတာဖြစ်ပေမယ့် မြန်မာဆရာတွေနဲ့ သုတေသီပညာရှင်တွေကလွဲရင် ကျန်တဲ့စာရေးသူတွေဟာ မြန်မာစာပေကို လေးလေးနက်နက် လေ့လာမှု ပြုလုပ်တာ အင်မတန်ကို နည်းပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကျွန်တော်တို့မှာ ဝေါဟာရ ရှားပါးမှု ကြုံကြရတာပေါ့။ ဝေါဟာရရှားပါးတော့ အလွယ်လမ်းကိုလိုက်ပြီး အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေယူယူပြီး သုံးလိုက်ကြတော့တယ်။ ဒီလိုနဲ့ မြန်မာစကားလုံး ဝေါဟာရတွေ အသုံးနည်းပြီး ကွယ်ပျောက်တာတွေလည်း ကွယ်ပျောက်ကုန်ကြရတယ်။

ဒီကဏ္ဍမှာ အသုံးမလေ့တော့လို့ ကွယ်ပျောက်လုနီးပါးဖြစ်နေတဲ့ မြန်မာအရပ်သူ၊ အရပ်သားတွေရဲ့ အရပ်သုံးစကားတွေကို ရှာဖွေစုဆောင်း တင်ပြနေတာဖြစ်ပါတယ်။ သုတေသီတွေ၊ မြန်မာစာပေပညာရှင်တွေ ဆက်ပြီး သုတေသနလုပ်နိုင်ဖို့ စုဆောင်းပေးတာပါ။ တချို့စကားလုံးတွေမှာ ဒေသ

အလိုက် ကွဲပြားတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူမှုတွေ ရှိနိုင်ပါတယ်။ ရှိခဲ့တာတွေကို ဝိုင်းဝန်း ဖြည့်ဆည်းပေးကြပါလို့လည်း မေတ္တာရပ်ပါတယ်။

၈၁။ စုံရေမက်ရေ

ဒီစကားလုံးလေးကတော့ ဒါလောက်ကြီး စိမ်းမသွားသေးပါဘူး။ စာတွေထဲမှာ တတ်တတ် ဖတ်နေရသေးပါတယ်။ အသုံးများနေတဲ့ 'သိပ်သဘော ကျတာပဲ'ဆိုတဲ့စကားထက် အများကြီးလှပတာမို့ ပျောက်ကွယ်သွားမှာ နှမြောစရာကောင်းလှပါတယ်။ ဒီစကားလေးကို ဒေါ်ဒေါ်မာရဲ့ 'ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ' မှာပဲ...

'နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင် လွန်ခဲ့သည့် အနှစ် ၃၀ ဆီက ရေးစပ်သွားခဲ့သည့် မင်းဂံဘုတ်သီချင်း လက်ရေတစ်ပြင်တည်းသီချင်း၊ အလှူရှင်သီချင်း၊ စသည်များ ယခုတလော တစ်ကျော့ပြန်၍ ခေတ်စားပြီး၊ သူ့သူငါငါက စုံရေမက်ရေ သီဆိုနေကြသည်များကို ကြားရသည့်အခါ ဆရာတင်များရှိရင်ဖြင့် ဘယ်ကလောက် ဝမ်းသာရှာမည်မသိဟု ဆရာတင်ကို ပို၍ အောက်မေ့တမိပါသည်' လို့ သုံးနှုန်းရေးသားထားပါတယ်။

၈၂။ ဒင်မော်၊ ဒင်ကမော်

အဘိဓာန်ကျမ်းမှာ -

'ဒင် = အကောင်းဆုံး၊ အတော်ဆုံးဖြစ်သော'ဆိုတာပဲ ပါပါတယ်။ ဒင်မော်ဆိုတာက 'ထိပ်ထိပ်ကြံ'၊ 'ထပ်သီး'ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ သုံးလေ့ရှိတာပါ။ 'ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ' ထဲမှာ

ဩဘာသောင်းမှာကား အသားက ညိုသည်။ ညိုသမှ သနပ်ခါးဖုံး၍မရအောင် ညိုရှာသည်။ အသံကလည်း ပြာလဲ့လဲ့ရှိသည်။ အရပ်ကလည်း ပုသည်။ သို့သော် အကတွင်ကား အမေထွေးခေါ် မင်းသမီး ဒင်မော်မထွေးလေး၏ တပည့်ဖြစ်သဖြင့် မမြရင် လိုက်၍မမီအောင် ကနိုင်သူဖြစ်သည်။ ယိုးဒယားကလည်း တော်လှသည်။ ကကြိုးလည်း အလွန်စုံပါသည်' လို့ ရေးထားတာ တွေ့ရပါတယ်။

၈၃။ ဗြိဇင်ပန်း

မြန်မာ အဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်မှာ မပါပါဘူး။

စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးနဲ့ သခင်မတောင်တော်တစ်ဝိုက်မှာ အပွင့်သေးသေးလေးတွေ အဆုပ်လိုက် အခဲလိုက် အဖွေးသား ပွင့်တတ်တဲ့ပန်း။ တခြားအရပ်

ဒေသတွေမှာ အခေါ်အဝေါ်ကွဲလို့မလား မသိ။ ပြောတာ ဆိုတာလည်း မကြားဖူး။ စာတွေပေတွေထဲမှာလည်း မတွေ့ဖူးပါဘူး။

နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်ရေးခဲ့တဲ့ 'မယ်ဥတောင်'သီချင်းထဲမှာ အဲဒီအသုံးလေးကို တွေ့ရပါတယ်။

'ပင်စုံမြိုင်နန်း၊ ပန်းကရမက်တွေက ဝေဝေလွင်လွင်၊ မစုံသူတွေ ရောက်ကြလျှင်၊ ဝမ်းသာသလိုလို၊ ဝမ်းနည်းနည်းသလိုလို ငိုချင်သလောက်ပင်၊ မုန်းချင် စိတ်နာပါတယ်။ လိပ်ပြာတောင် ငယ်ပါသေးတယ်၊ အဝေးက မမြင်ချင်၊ ဩော်...ဩော်...ဩော်... ဗြိဇင်၊ တောင်သဇင်၊ တောစံပယ်ကလေးက ဘေးအကျ၊ မွှေးလှတယ်ရှင်၊ ကျေးဇူးရှင်မေပျိုနဲ့ရဲ့ တောင်တော်အဝင်'

'နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်၊ ဗြိဇင် ပန်းကို လက်လှမ်းရပ်ကာပင်၊ အထက်နန်းဇရပ်မှာတစ်ခွင်၊ ရက်ကန်းခတ်သံ ကြားရပြန်သတဲ့၊ နားဝမှာတောင်ထင်၊ အပေါ်မြင့်မြင့်သို့ မျှော်လင့်စွဲမက်ရာတွင်၊ ကျေးဇူးရှင်နေညိုနဲ့၊ ရွှေလိုရှု မေပျိုဥရဲ့ တောင်တော်အဝင်'

၈၄။ ငန်းသတ်

ပိုင်းခြားသတ်မှတ်။

'ငန်း = ပိုင်းခြားခွဲဝေပြီးသော တာဝန်ကျလုပ်ခင်းလုပ်ကွက်'လို့ မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်က ဖွင့်ဆိုပေးထားပါတယ်။

လူထုဒေါ်ဒေါ်မာရဲ့ 'ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ' စာအုပ်မှာ - 'ဘယ်တူရိယာသမားက ဘယ်အကွက်၌ ဘယ်သို့ဝင်၍တီး၊ ဘယ်အကွက်၌ ဘယ်တူရိယာကို ရပ်နားထားဟူ၍ ပိုင်းကြီးနှင့် တီးမှုတ်မှုကို စီမံခန့်ခွဲပေးသူကတစ်ဦး၊ ပိုင်းထိန်းသူကတစ်ဦး သူ့တာဝန်နှင့်သူ ငန်းသတ်ယူပြီး လုပ်ဆောင်လေ့ရှိကြသည်' လို့ ရေးထားပါတယ်။

၈၅။ နင်းကျိုးနင်းကျွဲ

အဘိဓာန်ကျမ်းမှာ မပါပါဘူး။ 'ပြည်သူချစ်သော အနုပညာသည်များ' စာအုပ်၊ မြို့မငြိမ်းအကြောင်းမှာ -

'လူ ၁၀၀၊ ၉၀ ကို တစ်ယောက် ဆူလှယ် ဆရာကိုယ်တိုင် သင်ပေးရမည်။ သင်လင့်ကစား လိုချင်သည့်အရည်အသွေးရှိသူ ၁၀ ယောက် ထွက်ချင်မှ ထွက်လာပေမည်။ ထိုလူများကလည်း အပျော်တမ်းများဖြစ်သမို့ နင်းကျိုးနင်းကျွဲ၊ ဤလိုလူအခက်အခဲရှိခြင်းကို ဆရာငြိမ်းသည် သူ့တစ်သက်လုံး ရင်ဆိုင်သွားရလေသည်'

လို့ ရေးထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်က သပ်သပ်ရပ်ရပ်မရှိ၊ ကပေါက်တိ ကပေါက်ချာဖြစ်တာကို ဆိုလိုတာပါ။

၈၆။ ဆင်နင်းယပ်လို

ရိုးရိုးကလေးနဲ့ အင်မတန်ထိရောက်ပေါ်လွင်တဲ့ 'လှတောလေ' ဆန်ဆန် စကားလေးပါ။

'ထိုစဉ်က ဆရာခန္ဓာကိုယ်သည် ဆင်နင်းယပ်လို ချပ်ချပ်ကလေးနှင့် လှုပ် လှုပ်ကလေးသာ ရှိသည်' လို့ ပြည်သူ့ချစ်သော အနုပညာသည်များ၊ ဆရာငြိမ်း အကြောင်းမှာ သုံးထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။

၈၇။ သရောကြီးခိုင်း

'ကောက်ပဲသီးနှံ ရှားပါးပြတ်လပ်၍ အငတ်ဘေးဆိုက်ရောက်သည်' လို့ မြန်မာ အဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်မှာ ဖွင့်ဆိုပြထားပါတယ်။

'မိုးခေါင်လို့ စိုက်မရပျိုးမရနဲ့ မျိုးသာဆုံးကုန်တော့ လူတွေ စားရမဲ့ သောက်ရမဲ့ ဆင်းရဲငတ်ပြတ်တဲ့ ကာလဆိုးကြီးကို သရောကြီးခိုင်းတယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ သရောကြီးခိုင်းလို့ အငတ်ဘေးဆိုက်ရင် ရပ်ရွာမှာ ကာလပျက်ပြီပေါ့။ အဲဒီလို အချိန်မှာ သမီးပျိုလေးတွေအတွက် အန္တရာယ်ကြီးတယ်လေ' လို့ လူထုဒေါ်ဒေါ်မာ ရဲ့ 'ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က' စာအုပ်ထဲမှာ ရှင်းလင်းရေးသားထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။

၈၈။ အုံး

ဒေသိယစကား 'ဦးလေး'ကိုခေါ်တဲ့ အခေါ်တစ်မျိုးပါ။ တခြားမြို့ရွာတွေ၊ ဒေသတွေမှာ အသုံးရှိတယ်လို့ မကြားဖူးပါဘူး။ စာတွေပေတွေထဲမှာလည်း မတွေ့ခဲ့ဖူးသေးပါဘူး။ မုံရွာဘက်က 'လက်တောင်းရွာ'တစ်ခွင်မှာ သုံးလေ့ရှိ တဲ့စကားဖြစ်ကြောင်း 'ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က' စာအုပ်ထဲမှာပဲ ရေးထားတာကို တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။

'ဦးလေးတော်ရင်လည်း အုံးလိုပဲ အတိုခေါ်တယ်။ ဦးလေးတော်တဲ့ ဦးသာအေး ဟာ အုံးသာအေးပေါ့။ အဘွားကိုလည်း 'အမယ်' လို့ ခေါ်တယ်။ 'အမယ်ချမ်းအေး' ဟာ အဘွားချမ်းအေးကို ခေါ်တာပါ'

၈၉။ ကျောပေါက်ဝမ်းပေါက်

ကျောသားရင်သားနဲ့ အဓိပ္ပာယ်တူ စကားပါ။ အဘိဓာန်ကျမ်းမှာ မပါ ပါဘူး။

'ငါ့သားသမီး၊ သူ့သားသမီး မခွဲခြားဘူး။ ကျောကပေါက်ပေါက်၊ ဝမ်းက ပေါက်ပေါက် ကိုယ့်ခြံထဲဝင် ကိုယ့်နွားပဲဟေ့' ဆိုတဲ့စကားမျိုး ကျွန်တော်တို့မိဘ ဆွေမျိုးတွေ ပြောလေ့ရှိတာကို ခပ်ငယ်ငယ်က ကြားဖူးနေပါတယ်။

'ရင်ကသားလည်း သား၊ ကျောကသားလည်း သားပဲ' ဆိုတာမျိုးလည်း ပြောတတ်ကြပါသေးတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ သွေးမခွဲဘူး၊ အားလုံးအတူတူ လို့ သဘောထားတယ်ဖြစ်မယ် ထင်ပါတယ်။

လူထုဒေါ်ဒေါ်မာ ရေးခဲ့တာကတော့ 'စားအိုးကြီးတဲ့ ဒီအိမ်မှာ နေ့စဉ်စားရတဲ့ ဟင်းမျိုးကတော့ ချဉ်ရည်ဟင်းတစ် ခွက်၊ ဝက်သားနဲ့အာလူးဟင်းတစ်ခွက်၊ ငပြာရည်ဖျော်တစ်ခွက်၊ တို့စရာ မြုပ်စရာ ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပြုတ်တစ်ခွက်၊ တစ်ခါတလေ ဟင်းရန်တစ်ခွက်ပါတယ်။ ဒီလိုမျိုး နေ့တိုင်းချက်ပြီး ကျောပေါက်ဝမ်းပေါက် အထက်အောက်မရှိ၊ အားလုံးကို တစ်ညီ တည်းကျွေးတာပါ' လို့ 'ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က' မှာပဲ တွေ့ရပါတယ်။

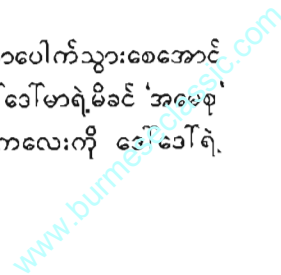
၉၀။ စကားသီ နားကြား

ကြီးပြင်းလာရတာ၊ အလေ့အကျင့်ဖြစ်လာရတာမျိုးကို ပြောတဲ့စကား ပါ။

'ဆရာလွင် အဲဒီလို စကားပြောမှာ လက်ဖျားခါရလောက်အောင် တတ်စွမ်းတာ နဲ့ပတ်သက်လို့ ဆရာကိုမေးကြည့်တဲ့အခါ ဆရာရဲ့အဖြေက သူ့အမေက မန္တလေးသူ ဖြစ်တဲ့အပြင် စကားလည်း အလွန်တတ်သတဲ့။ အဲဒီ ဆရာအဖြေဟာ အဖြေမှန်ပဲ ထင်ပါတယ်။ မန္တလေးသူဖြစ်ရုံသာမက စကားတတ်တဲ့အမျိုးသမီးကြီးဆိုတော့ ဒီ အသံဗလံတွေရဲ့အောက်မှာ စကားသီ နားကြားဖြစ်လာရတဲ့၊ ကြီးပြင်းလာရတဲ့ ဆရာလွင်အဖို့ စကားကတတ်ရော၊ ကြွယ်ရောပေါ့' လို့ စာရေးဆရာကြီး မြမျိုး လွင်အကြောင်းရေးရာမှာ ဒေါ်ဒေါ်မာက ထည့်သုံးသွားတာကို တွေ့ရပါ တယ်။

၉၁။ ငါးပိ တစ်ခါထုပ်ဖူးတဲ့ ဖက်လို

'နားသယ်ကို တူနဲ့နက်သလို' ဒိုင်းခနဲ သဘောပေါက်သွားစေအောင် ပီပြင်လှတဲ့ စကားကလေးပါ။ ဒီစကားကလေးကို ဒေါ်ဒေါ်မာရဲ့မိခင် 'အမေစု' ဆီက ဒေါ်ဒေါ်မာ ကြားခဲ့ရတာပါ။ ဒီကြားခဲ့ရပုံကလေးကို ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့ 'ကျွန်မတို့ ငယ်ငယ်က' စာအုပ်မှာ

‘အမေတို့နဲ့ ဆိုးတူကောင်းဖက် နိုင်ငံရေးအတူတူလုပ်လာတဲ့ အမျိုးသမီးတစ်ဦး တစ်ခါမှာတော့ သူ့ယောက်ျားက အလွန်ကြီးတဲ့ရာထူးတစ်ခုကို လေးငါးလလောက် ရသွားခဲ့ဖူးတယ်။ ရာထူးကျပြီး အတော်ကြီးကြွားမှ အဲဒီ အမျိုးသမီးကြီးနဲ့ အမေနဲ့တွေ့တဲ့အခါ ဒီအမျိုးသမီးက သူ့စိတ်ထဲ အရင်နဲ့မတူဘူး။ အချိုးပြောင်းနေတယ်လို့ ထင်လိုက်တဲ့။ မအေးကြည်ကလေး ငါးပိ တစ်ခါထုပ်ဖူးတဲ့ဖက်လို တစ်သက်လုံး အနံ့မပြယ်လုပ်နေတယ်လို့ ပြောဖူးပါတယ်။ အမေ့ စကားပုံလေးက ကောင်းလိုက်တာ’ လို့ ဒေါ်ဒေါ်က ရေးပြထားပါတယ်။

၉၂။ ဒုံးဝေး

ထုံထိုင်တာ၊ အတာကို ပြောတာပါ။

‘ဒီလူ သိပ်ဒုံးဝေးတဲ့လူပဲ။ ပြောလိုက်တဲ့ နားမလည်နိုင်ဘူးလေ။ သင်လိုက်တဲ့ မရနိုင်ဘူး’ လို့ ပြောလေ့ရှိပါတယ်။

၉၃။ ကျယ်ခြင်းကြီး ငါးပါး

အင်မတန်ထိရောက်တဲ့ စကားကလေးပါ။

‘သီလရှင်ဆိုတာ သီလရှိတဲ့လူလို့ အဓိပ္ပာယ်ရှိတယ်။ သီလရှိသူဟာ ဣန္ဒြေရှိရတယ်။ အရယ်ကျယ်၊ အချေကျယ်၊ အလှမ်းကျယ်၊ အသမ်းကျယ်၊ အပြောကျယ်ဆိုတဲ့ ကျယ်ခြင်းကြီးငါးပါးကို ရှောင်ရမယ်’ လို့ ‘ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က’ စာအုပ်မှာ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးက သီလရှင်ဆရာကြီးတွေရဲ့ အဆုံးအမလုပ်ပုံကို ရေးရင်းနဲ့ ရေးသားတာပါ။

၉၄။ တက်ထောင်မောင်းနှင်း

ထော်လော်ကန့်လန့်၊ မောက်မောက်မာမာလုပ်တာကို သုံးတာပါ။

‘ဆရာက သဘောကလည်းကောင်းလိုက်တာ၊ စိတ်ကလည်း ရှည်လိုက်တာ၊ ဆရာကြီးက ဒါလောက်ကောင်းနေတော့လည်း တက်ထောင်မောင်းနှင်း တပည့်မျိုးနဲ့ မကြုံရပါဘူး’

‘ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က’ စာအုပ်ထဲမှာ ဒေါ်ဒေါ်က သူ ဥပစာကောလိပ်ကျောင်းသူဘဝအကြောင်းရေးရင်း ရေးပြထားတာလေးကို ကောက်နုတ်တင်ပြရင်း နိဂုံးချုပ်လိုက်ပါတယ်။

နန်းစကား မန်းစကား
မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၇

အသုံးမလေ့ကြတွေ့လို့ပဲဖြစ်စေ၊ အသုံးနည်းလို့ပဲဖြစ်စေ ပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်နေတဲ့ မြန်မာအရပ်သုံးစကားတွေကို ရှာဖွေတင်ပြလာခဲ့တာ -
၁။ လူထုဒေါ်အမာရဲ့ အသက် ၈၀ ပြည့် မွေးနေ့လက်ဆောင်အဖြစ် ဆရာ ဒေါက်တာသန်းထွန်းစီစဉ်တဲ့ ‘ပုဂံလက်သစ်နှင့် အခြားစာတမ်းများ’ စာအုပ်။

၂။ စာပေဂျာနယ်။

၃။ ရုပ်ရှင်တေးကဗျာမဂ္ဂဇင်းအပါအဝင် စကားလုံးပေါင်း ၁၀၀လောက် ရှိသွားပါပြီ။

စကားလုံးဝေါဟာရတွေဆိုတာ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ အသစ်အသစ်တွေ ပေါ်ထွန်းပြီး အဟောင်းတွေက ချုပ်ငြိမ်းသွားမြဲပါ။ အတတ်ပညာသစ်တွေ ပေါ်ထွန်းလာတာနဲ့အတူ ဝေါဟာရအသစ်တွေ ပေါ်ထွက်လာရတာ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ပါ။ အဲဒီလို ဝေါဟာရအသစ်တွေ ပေါ်ထွက်လာတော့ ဘာသာစကားတွေ ပိုပြီး ကြွယ်ဝပြည့်စုံလာတာမို့ ဝမ်းသာစရာပါ။

ဝေါဟာရအသစ်တွေ ပေါ်ထွက်လာသလို ခေတ်နဲ့လျော်ညီမအပ်စပ်တော့တဲ့အတွက် ဝေါဟာရဟောင်းတွေ ချုပ်ငြိမ်းကွယ်ပျောက်သွားရတာလည်း ဓမ္မတာမို့ ဝမ်းနည်းနေဖို့ မရှိပါဘူး။ လောကကြီးအတွက် အသုံးမဝင်တော့တဲ့ အဟောင်းမှန်သမျှ ချုပ်ငြိမ်းပြီး အသစ်အသစ်တွေ ပေါ်ထွန်းလာဖို့သာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလိုဆိုရင် ဘာကြောင့် ခုလို ပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်နေတဲ့ ဝေါဟာရတွေကို ပြန်လည်စုစည်း ဖော်ထုတ်နေတာလဲလို့ မေးစရာရှိပါတယ်။ အတိုဆုံးပြောရရင်တော့ ‘မပျင်းအောင်’ လို့ပါ။

ကျွန်တော်တို့ ခေတ်ဆန်းလွန်၊ လူလတ်၊ လူငယ် စာပေသမားတွေ အပျင်းကြီးပြီး လုံ့လ ဝီရိယစိုက်ထုတ်မှု အတော်လေး နည်းပါးလာလေ သလားလို့ ယူဆမိလို့ပါ။ ဘယ်လို လုံ့လဝီရိယနည်းတားလဲဆိုတော့ အတတ် ပညာသစ်တွေ၊ ဗဟုသုတအသစ်တွေကို မြန်မာလူမျိုးတွေအတွက် မိတ်ဆက် ပေးကြရာမှာ စကားလုံးဝေါဟာရတွေကို မြန်မာမှုပြုပြီး တီထွင်ကြဆဲဖို့ မကြိုး စားချင်တော့ဘဲ အလွယ်လမ်းကို လိုက်ပြီးတော့ မူရင်းဘာသာစကားက ဝေါ ဟာရတွေအတိုင်းသာ သုံးလိုက်ကြတာတွေ များလွန်းနေလို့ပါ။

အဲဒီလို မူရင်းဘာသာစကားတွေကို ယူသုံးတော့ ကိုယ့်ဘာသာစကား တိုးပွားမလာတော့ဘဲ အရှုံးထွက်တာပေါ့။ ကြာရင် ကိုယ့်ဘာသာစကားကို တိုင်းခြားဘာသာစကားက မျိုးသွားတော့မှာ သေချာပါတယ်။ ဘာသာစကား ကို မျိုးပြီးရင် လူမျိုးကိုပါ ဆက်မျိုးမှာပါ။ ဒီလိုနဲ့ပဲ ရှေးရှေးက ယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားခဲ့တဲ့ လူမျိုးနွယ်တွေ ဒီကမ္ဘာမြေကြီးပေါ်က လုံးဝပျောက်ကွယ်သွား ခဲ့ရတာ နည်းသမိုလား။

အတတ်ပညာသစ်တွေ၊ အသိအမြင်သစ်တွေက တိုင်းခြားဘာသာ စကားတွေနဲ့သာ ရှိနေတာမို့ တိုင်းခြားဘာသာစကားကို ပစ်ပယ်လို့ဘယ်ရ မလဲ။ သူတို့ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့တာတွေ၊ သူတို့တီထွင်ခဲ့တာတွေဆိုတော့ သူတို့ ဝေါဟာရတွေနဲ့သာ ရှိနေမှာပဲ။ မြန်မာဘာသာစကားမှာက အဲဒီအတတ်ပညာ သစ်တွေအတွက် စကားလုံးဝေါဟာရတွေ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ။ ဒီတော့ သူတို့ စကားတွေ ယူသုံးရမှာပဲလို့ ပြောတတ်ကြပါတယ်။

အတတ်ပညာသစ်တွေ၊ အသိအမြင်သစ်တွေအတွက် မြန်မာဘာသာ စကားမှာ ဝေါဟာရတွေမရှိဘူးဆိုတာ မှန်ပါတယ်။ မရှိရင် ရှိအောင်လုပ်ယူ ရမှာက ကျွန်တော်တို့အားလုံးရဲ့တာဝန် ဖြစ်ပါတယ်။ မကွရာမင်းသားကြီးတို့၊ ယောအတွင်းဝန်မင်းကြီးတို့၊ မြဝတီမင်းကြီးတို့ ခေတ်တုန်းကလည်း အတတ် နိုင်ဆုံး ကြိုးစားလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်တို့၊ ဆရာ သခင်ဘသောင်းတို့၊ ဆရာဇော်ဂျီ၊ ဆရာမင်းသုဝဏ်၊ ဆရာမောင်ထင် တို့ခေတ်တုန်းကလည်း အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးစားလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပါတယ်။

အာရှတိုက်သား တရုတ်တို့၊ ဂျပန်တို့တစ်တွေဟာ တိုင်းတစ်ပါးက ဘာသာရပ်တွေမှန်သမျှကို သူတို့ဘာသာစကားနဲ့ တီထွင်သုံးစွဲပြီး ဘာသာ ပြန်ယူခဲ့ကြတာချည်းပဲ။ ဒီနေ့ခေတ်ထိ တရုတ်တို့၊ ဂျပန်တို့က ပညာရှင်တွေ

အများစုဟာ သူတို့ မိခင်ဘာသာစကားတစ်ခုတည်းသာ တတ်ကြတယ်ဆို တာ သတိပြုသင့်ပါတယ်။ တရုတ်လူမျိုး သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ အင်္ဂလိပ်စာ ပေတတ်ကြပေမယ့် အဏုမြူပညာရပ်၊ ရူပဗေဒပညာရပ်တွေကို ပိုင်နိုင်တတ် ကျွမ်းကျင်တဲ့အတွက် ခြောက်ဆယ်ဦးပိုင်းကာလလောက်ကတည်းက အဏုမြူ ဗုံးလုပ်တတ်၊ ခုံးပျံဂြိုဟ်တုတွေ လုပ်တတ်နေပြီဖြစ်ပါတယ်။ ဂျပန်လူမျိုးတွေ ဆိုရင်လည်း ဒီနေ့ခေတ်ရဲ့ အရေးပါအရာရောက်ဆုံး ကွန်ပျူတာအတတ် ပညာဆိုင်ရာမှာ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံတွေထက်တောင် ရှေ့ကပြေးနေပြီဖြစ်ပါ တယ်။

တကယ်တော့ ကျွန်တော်တို့အားလုံး အပျင်းကြီးနေကြတာပါ။ တိုင်း ခြားဘာသာစကားတွေနေရာမှာ ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားနဲ့ အစားထိုးဖို့ စကား လုံးသစ်တွေ တီထွင်ဖန်တီးရမှာ ပျင်းတယ်။ တိုင်းခြားဘာသာစကားတွေနဲ့ ထပ်တူထပ်မျှ မဟုတ်ရင်တောင်မှ 'ရိုးတိုးရိပ်တိပ်' ဆင်တူတဲ့ မြန်မာစကားလုံး ဝေါဟာရတွေ စာတွေပေတွေထဲမှာ၊ လူတွေကြားထဲမှာ ရှိနေတာကို ဝါယမ လေးစိုက်ထုတ်ပြီး ရှာဖွေရမှာ ပျင်းတယ်။

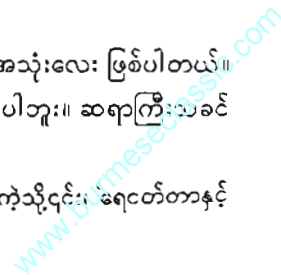
အဲဒီလိုပျင်းတော့ ကျွန်တော်တို့ခေတ်မှာ မြန်မာဘာသာစကားဟာ ဖွံ့ဖြိုးစည်ပင် မလာတော့ဘူး။ အတတ်ပညာသစ်တွေ တိုးပွားလာလေ၊ စကား လုံး ဝေါဟာရအသစ်တွေ တိုးပွားများပြားလေဖြစ်ရမယ့်အစား တိုင်းခြားဘာ သာစကားတွေက တွန်းကန်ထုတ်ပြီး နေရာဝင်ယူလိုက်ကြတဲ့အတွက် ရှိရင်းစွဲ ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းလေးတွေတောင် မှေးမှိန်ကွယ်ပျောက်သွားကြရပါ တော့တယ်။

ဒီဆောင်းပါးတွေက မှေးမှိန်ကွယ်ပျောက်လုနီးပါးဖြစ်နေတဲ့ ခေတ်နဲ့ လည်း အပ်စပ်တဲ့ မြန်မာစကား ဝေါဟာရတွေ ကွယ်ပျောက်မသွားရလေ အောင် ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ဖို့ ကြိုးပမ်းနေတာဖြစ်ပါတယ်။

၉၅။ စိတ်ကောင်းဝမ်းသာ

စကားလုံးနည်းနည်းနဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝလှတဲ့အသုံးလေး ဖြစ်ပါတယ်။ ရိုးရိုးရှင်းရှင်းလေးမို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပေးဖို့တောင် မလိုပါဘူး။ ဆရာကြီးသခင် ကိုယ်တော်မှိုင်းရဲ့ 'မှာတော်ပုံ'ထဲက ရတာပါ။

'ခင်အိုမှာလည်း 'ကွမ်းသီးကြိုက်ကို တောင်ငူပို့သကဲ့သို့ငှင်း၊ ရေငတ်တာနှင့်

ရေတွင်းထဲကျ အခန့်သင့်' ဆိုသကဲ့သို့၎င်း၊ စိတ်ကောင်းဝမ်းသာ လွန်စွာ အားပါး တရဖြစ်သွားလေ၏' လို့ ဆရာကြီးက ရေးခဲ့ပါတယ်။

၉၆။ အခရာ

'ခရာတာတာလုပ်တယ်၊ အခရာတွေပိုလွန်းတယ်' ဆိုတဲ့သဘောမျိုးနဲ့ သာ အသုံးများတာကို တွေ့ရပါတယ်။ လိုရင်းအကျဆုံး၊ ပဓာနအကျဆုံးဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့သုံးတာတော့ တော်တော် အတွေ့နည်းနေပါပြီ။

'ဒီနေရာမှာ သူက အဓိကပဲ' လို့ ဒီခေတ် အသုံးများပါတယ်။ ရှေးကတော့ 'ဒီနေရာမှာ သူ အခရာပဲ' လို့ ပြောတတ်ကြပါတယ်။

၉၇။ စမ်းရာက မိပြီး ထိရာက ငြိတာပဲ

လူလိုက်တဲ့ အသုံးကလေးပါ။ စမ်းချင်ရာက လှည့်စမ်း၊ ဘာမဆို မသိ တာ၊ မတတ်တာ မရှိဆိုတဲ့သဘောနဲ့ ပြောတာပါ။ ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော် မှိုင်းရဲ့ 'မှာတော်ပုံ'မှာ

'ယင်းသို့ဖြေလိုက်ရာတွင် မောင်မောင်ရွှေက ကြက်ပေါင်ကို ကိုက်ဖဲ့ရင်း 'အင်း တို့ဆရာကတော့ စမ်းရာကမိပြီး ထိရာကငြိတာပဲ၊ မသိတာများရှိရင် မေးသာမေး၊ ကြေအောင် ဟောပြောလိမ့်မယ်' လို့ သုံးနှုန်းထားပါတယ်။

၉၈။ မိတိုင် ဘရောက်

'အနီတော့ သာလွန်မင်းတရားကြီးက...' နှင့် မလိမ္မာလို့ မိုက်လို့ မိတိုင် ဘရောက် ငါအဆဲခံရတယ်' လို့ သားတောင်ရှင်တရုပ်ကို မြည်တွန်တောက်တီးပြီး မင်းရဲအောင်ထင်ကို တောင်းပန်တော်မူသတဲ့'

'မှာတော်ပုံ'ထဲမှာပဲ တွေ့ရတဲ့အသုံးလေးပါ။ စကားလုံးကျစ်လျစ်ပြီး အဓိပ္ပာယ်ပြည့်စုံတဲ့ အသုံးလေးပါ။ အမိတိုင်အောင် အဖတိုင်အောင် အဆဲခံရ တယ်ဆိုတဲ့သဘော ပြောသွားတာပါ။

'နှင်မလိမ္မာလို့၊ မိုက်လို့ အဖေ၊ အမေပါ မကျန်အောင် အဆဲခံရတယ်' လို့ ပြောမယ့်အစား မိတိုင်ဘရောက်ဆိုတာက ပိုပြီး တိုတိုရှင်းရှင်းနဲ့ လိုရင်း မရောက်ဘူးလား။

၉၉။ ပြောတော့ မူး၊ လူးတော့ အိုင်

'ပြောတော့ လေကြီးမိုးကြီးနဲ့ လုပ်တော့ဖြင့် တစ်လွဲချည်းပဲ'

'ပြောတော့ မိုးလား ကဲလားနဲ့' ဆိုတဲ့စကားတွေထက် ပိုလှတဲ့ အသုံး လေးပါ။ အညာစကားစစ်စစ်လို့ ယူဆရပါတယ်။ မူးဆိုတာက အောက်အရပ် မှာ မရှိဘူးလေ။ အောက်အရပ်မှာက မြစ်ချောင်း အင်းအိုင်တွေသာ ပေါတာ ကိုး။ အထက်အညာဒေသမှာတော့ မူးမြစ်ကရေကို ဆည်ကြီးနဲ့ ပိတ်လှောင်ပြီး ရွှေဘိုနယ်တစ်လွှားကို တူးမြောင်းနဲ့ ရေပို့လွှတ်ပေးပါတယ်။ မူးကလာတဲ့ ရေ၊ မူးကပေးတဲ့ရေလို့ ပြောရာကနေပြီး မူးရေလွှတ်တဲ့တူးမြောင်းတွေကို မူးလို့ပဲ ခေါ်နေကြတော့တယ်။

စကားကြီး၊ စကားကျယ်တွေ 'လွှတ်'ပြောပြီး လက်တွေ့ကျတော့ ဘာမှ မဟုတ်တဲ့ လူစားမျိုးကို ရည်ညွှန်းပြောဆိုတာပါ။

၁၀၀။ ရွတ်

သိပ်ဂျီကျတယ်၊ သိပ်ဘရတ်ကျတယ်လို့ ဒီခေတ်ပြောလေ့ရှိတာမျိုးကို ဆိုလိုတာပါ။

ရွတ် - မကောင်းမှန်းသိလျက်နှင့် ဇွတ်ပေ၍ အရွံ့တိုက်ပြုမူသည်။ သူတစ်ပါး မနှစ်လိုသည်ကို တမင်ပြုသည်။ မိမိဆန္ဒအတိုင်း ထင်ရာလုပ် သည်။

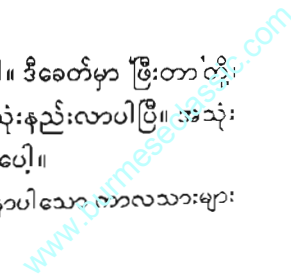
... စသဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ 'တစ် သက်တာမှတ်တမ်း' စာအုပ်ထဲမှာ

'ကျွန်ုပ်တို့နှစ်ယောက်သည် အလောင်းများကို မြင်ရလွန်းသဖြင့် အော်ဂလီ ဆန်မတတ်ရှိနေကြသော်လည်း ခပ်ရွတ်ရွတ် လူနှစ်ယောက်ဖြစ်၍ အိမ်သို့ မပြန်လို သေးဘဲ ရမ်းအရက်ဝယ်သောက်ပြီး သူ့မျိုင်းစုံအောင် လိုက်၍ကြည့်ကြသည်။ ကိုခင် မောင်သည် ခပ်ပုပု၊ ခပ်နုနု လူတစ်ယောက်ဖြစ်သော်လည်း ရွတ်သည့်နေရာတွင် မခေလှဟု ကျွန်ုပ် အသိအမှတ်ပြုလိုက်ရသည်' လို့ သုံးနှုန်း ရေးသားထားပါ တယ်။

၁၀၁။ လှိုမ့်

လိမ်လည်လှည့်ပတ်ပြောဆိုတာကို ပြောတာပါ။ ဒီခေတ်မှာ 'ပြီးတာ'တို့၊ 'ရွှီးတာ'တို့ ပိုအသုံးများတော့ လှိုမ့်ဆိုတဲ့စကား အသုံးနည်းလာပါပြီ။ အဲသုံး နည်းလာပြီး နောက်တော့ အသုံးပျောက်သွားရမှာပေါ့။

'အငြိမ့်တီးလုံးဆရာများသည် အပိုးအပန်းဝါသနာပါသော ကာလသားများ

အား လိုမ့်၍စားတတ်သော အလေ့အကျင့်ရှိခြင်းကို ကျွန်ုပ်သိသောကြောင့် ကျွန်ုပ် အား လိုမ့်ခြင်းမျှသာဖြစ်သည်ဆိုကာ သူ၏စကားကို အယုံအကြည် မရှိချေ

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ 'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း' စာအုပ်ထဲမှာ သုံးနှုန်း ရေးသားထားပုံလေးပါ။

၁၀၂။ တည်(တယ်)

'စီးကရက် တယ်(တည်)တယ်'၊ 'လက်ဖက် တယ်(တည်)တယ်'လို့ တယ်(တည်)တစ်လုံးတည်းသုံးတာ တယ်ပြီးမတွေ့ရတော့ပါဘူး။ 'တည်ခင်း ဧည့်ခံတယ်'ဆိုတာမျိုး 'ခင်း'နဲ့ တွဲသုံးတာသာ အတွေ့ရများပါတယ်။ မန္တလေး သားတွေနဲ့တွေ့တဲ့အခါ ပြောတာကြားနေရသေးပေမယ့် စာထဲပေထဲရေးတာ တော့ အတွေ့ရနည်းသွားပါပြီ။

'ဒီစီးကရက်မျိုးပေါ်တာ ဘယ်လောက်ကြာပြီလဲ မသိဘူး။ ဦးချစ်စုက တယ် လို့ ကျုပ်သောက်ရဖူးတယ်'

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ 'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း'ထဲက အသုံးကလေး ပါ။

၁၀၃။ ဝါစာကမာ

မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်မှာ 'တန်ရုံဖြစ်ရုံမျှသာ၊ စကားအဖြစ်မျှ'လို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

'ခါနာတစ်လုတ်အတွက် ဝါစာကမာလုပ်ရဦးတော့မယ်' ဆိုတဲ့စကားကို ဆရာတင့်တယ် အင်မတန်သုံးလေ့ရှိပါတယ်။ ဆရာသော်တာဆွေလည်း သုံး တတ်ပါတယ်။ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းက

'လောက၌ ငွေရေးကြေးရေးဟူသည် မိတ်ဆွေဖြစ်စေ၊ ညီအစ်ကိုဖြစ်စေ မသေ မချာ ဝါစာကမာသဘောမျိုးလုပ်လျှင် နေရာမကျကြောင်း သင်ခန်းစာရခဲ့ပါသည်' လို့ သုံးနှုန်းသွားခဲ့ပါတယ်။

၁၀၄။ မျက်စိစူး၊ မျက်စိတတ်

မျက်စိစူး - အမြင်နက်နဲသည် စေ့စပ်စွာမြင်တတ်သည်၊ အကင်းပါးစွာ သတိပြုမိလွယ်သည်၊ မျက်စိရှင်သည်။

မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းက အဓိပ္ပာယ်ပေးထားတာပါ။ မျက်စိတတ်ဆို တာတော့ မပါပါဘူး။ အဓိပ္ပာယ်သဘောချင်း အတူတူပင်ဖြစ်ပါတယ်။

'နေ့လယ်ခင်းတွင် သစ်ပင်ကြီးများအောက်၌ ခရီးသည်များ နားနေရင်းမျက်စိ စူးသူအချင်းချင်း ကုန်ချင်းဖလှယ်လိုက်ကြသည်မှာ စိတ်ဝင်စားစရာကြီးတစ်ခု ဖြစ် နေ၏။ လူတိုင်းသည် ကုန်သည်နှင့်ပတ်သက်၍ မျက်စိတတ်လိုက်ကြသည်မှာ ဂျပန်ခေတ်၏ ဖန်တီးချက်တစ်ခု ဖြစ်၏'

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းရဲ့ 'တစ်သက်တာမှတ်တမ်း'ထဲမှာ သုံးနှုန်းရေးသား ထားပုံလေးကို ထုတ်ပြရင်း နိဂုံးချုပ်လိုက်ရပါတယ်။

နန်းစကား မန်းစကား
မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၈

၁၀၅။ တောင်လဲလျှင် မြတ်ပြတ်

အင်မတန်လှ၊ အင်မတန် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝတဲ့ စကားလုံးလေးပါ။ ရှင်းရှင်းလေးဆိုတော့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပြနေဖို့တောင် မလိုတော့ပါဘူး။ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းက 'မှာတော်ပုံ' ဝတ္ထုကြီးမှာ သုံးထားပုံလေးကိုသာ ထုတ်ယူပြလိုက်ပါရစေ။

'အင်းဝမင်းက ဆရာတော်တို့အမိန့်အတိုင်း အခွန်များပြား၍ ဆင်းရဲသားများ ညည်းညူကြသည့်အရာမှာလည်း ညည်းညူစရာပေပဲ။ သို့ရာတွင် တောင်လဲလျှင် မြတ်ပြတ်သတဲ့။ တောင်မလဲအောင်ဟာ ရှောင်လွဲကာ ဆက်စပ်နိုင်မှ မြတ်ပြတ်ခြင်း လွတ်ကြမယ်'

၁၀၆။ နွားရိုင်းကို မြက်ပြုပြီးနက်သလို

အထက်က စကားလိုပဲ။ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းရှင်းမို့ အထူးဖွင့်ပြနေဖို့ မလိုတဲ့ စကားပါ။ ထိထိမိမိနဲ့ အဓိပ္ပာယ်ရှိလှပါတယ်။ ဆရာကြီးရဲ့ 'မှာတော်ပုံ' မှာ 'ခင်အိုကသာ ရတနာပုံနေပြည်တော်သူဖြစ်သည့်အတိုင်း နွားရိုင်းကို မြက်ပြုပြီး နက်ကြသလိုတကြောင်း၊ ၎င်းပြင် မွေးတော့ပန် နံတော့ပစ်ဆိုသလိုဖြစ်ပြီး မချစ်မကြိုက် မနှစ်ခြိုက်တယ်လို့ ပစ်လိုက်မှာကိုသာ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြပါကြောင်း...' စသဖြင့် သုံးထားပါတယ်။

၁၀၇။ ဆင်ရိုင်း ကြံတောတွေ့သလို

ဆင်ရိုင်းအုပ်ကြီး ကြံတောကိုတွေ့လိုက်ရတဲ့အခါ အငမ်းမရနဲ့ အလှအယက် တဂျမ်းဂျမ်းမြည်အောင် ဝါးကြံ စားကြတာကို မျက်စိထဲမြင်ယောင်

လာအောင် ပေါ်လွင်လှတဲ့စကားကလေးပါ။ အသုံးလေ့ကြံတဲ့ 'နွားငတ်ရေကျ' ဆိုတဲ့ စကားမျိုးပါ။ ဒါပေမယ့် ဒီစကားအသုံးအနှုန်းကလေးက ပိုပြီး နားဝင်လှတယ် ထင်ပါတယ်။

'... အခုတင်ကပြောခဲ့တဲ့ ယောက်ျားမြင်တိုင်းကို ဆင်ရိုင်းသည် ကြံတောတွေ့သလို ထိုကဲ့သို့ ယောက်ျားမြင်ကရာကို အာသာတိမ်းယိမ်းပြီး တစိမ်းစိမ်းကြည့်ချင် ရှုချင်တဲ့မိန်းမမျိုးဟာ' မှာတော်ပုံဝတ္ထုကြီးမှာ ရဟန်းလူထွက်ကြီးက လူငယ်ကလေး မောင်ဘုန်းခင်ကို လေးပါးသောမိန်းမတို့အကြောင်း ရှင်းလင်းပြောနေဟန် ရေးထားတာပါ။

၁၀၈။ ယောင်ကြီးလျှင် ငိုက်၊ လူကြီးလျှင် မိုက်

'အို မင်းကတော်နယ်၊ ဘယ့်နယ်ပြောတာတုံး၊ ဒါကြောင့်မို့ ရှေးလူကြီး သူမများပြောတဲ့စကားပုံမှာ ယောင်ကြီးလျှင် ငိုက်၊ လူကြီးလျှင် မိုက်လို့ ပါတာပေါ့။ ရှေးလူကြီးများစကားဟာ မှားတယ်လို့ ရှိရောမလား'

'မှာတော်ပုံ' မှာပဲ ဆရာကြီး ရေးထားတာပါ။

၁၀၉။ ထိကပေါက်

ဒီခေတ်မှာ မတွေ့ရတော့တဲ့ စကားပါ။ ကွယ်ပျောက်သွားပြီလို့ ယူဆရတော့မှာပါ။ ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်ကအထိတော့ မန္တလေးဘက်မှာ သုံးတတ်ကြပါသေးတယ်။ ခုခေတ်တော့ ခါးပတ်ခေါင်းလို့သာ ခေါ်နေကြပါတော့တယ်။ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်း ဘာသာပြန်ထားတဲ့ ချားလ်ဒစ်ကင်ရဲ့ 'မျှော်တလင့်လင့်' ဝတ္ထုထဲမှာ

'ဘစ်ဒီသည် အိမ်၌ ကျွန်ုပ်လေ့ကျင့်ရေးကူးရန်အတွက် သတင်းစာ တစ်စောင်မှ သူကိုယ်တိုင်ရေးကူးထားသော (ဒီ)အက္ခရာကြီးတစ်လုံးပါသည့် စာရွက်တစ်ရွက်ကို ပေးလိုက်ရာ (ဒီ)အက္ခရာဖြစ်ကြောင်း သူပြောမှ သိရ၏။ ကျွန်ုပ်ကမူ ခါးပတ်အတွက် ထိကပေါက်နမူနာဖြစ်သည်ဟု ထင်မိ၏' လို့ ရေးသား သုံးနှုန်းထားပါတယ်။

၁၁၀။ ပျော်ပွဲစားရုံ

မိုးကာတဲအတွင်းကို တိုးဝင်တဲ့ ကုလားအုတ်ကြောင့် တဲရှင်ဟာ အပြင်ကို ရောက်သွားတဲ့ကိန်းလို အင်္ဂလိပ်စကားက အပြည့်အဝ ဝင်ပြီး နေရာယူလိုက်လို့ ကွယ်ပျောက်သွားရတဲ့ မြန်မာစကားတွေထဲက ထင်ရှားတဲ့ သာဓက

ဆောင် စကားတစ်ခွန်းပါ။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်အစိတ်၊ သုံးဆယ်လောက်ထိတော့ ရန်ကုန်မြို့ကြီးမှာတောင် သုံးနေကြပါသေးတယ်။ နမ့်စင်းပျော်ပွဲစားရုံတို့၊ ဘုံဘွား ပျော်ပွဲစားရုံတို့ဆိုတဲ့ ဆိုင်းဘုတ်တွေ ရှိပါသေးတယ်။ ခုခေတ်လို 'ရက်စံတော့ရင့်' ဆိုတဲ့ အသုံးမျိုး များများစားစား မသုံးကြသေးပါဘူး။ အင်္ဂလိပ်လိုရေးရင်သာ ရက်စံတော့ရင့်လိုရေးကြပြီး မြန်မာစာနဲ့ရေးရင်တော့ ပျော်ပွဲစားရုံလိုသာ ရေးလေ့ရှိပါတယ်။

'ကျောင်းမှ အိမ်သို့အပြန်လမ်းခရီးတွင် (လှေသမားသုံးယောက် အမှတ်တံဆိပ် ဆွဲချိတ်ထားသော) ပျော်ပွဲစားရုံတစ်ခုရှိရာ၊ ထိုနေ့တွင် မမက ဂျိုးကို ၎င်းပျော်ပွဲ စားရုံထဲ ဝင်ခေါ်ခဲ့ရမည်ဟု မှာလိုက်သည်နှင့် ကျွန်ုပ်သည် ကျောင်းမှအပြန်တွင် ပျော်ပွဲစားရုံထဲ ဝင်သွားလေ၏'

ဆရာကြီးရွှေခင်ခေါင်းရဲ့ 'မျှော်တလင့်လင့်'ထဲက အသုံးပါ။

၁၁၁။ ဈေးသင်

'ဈေးသင်လိုက်တယ်'ဆိုတဲ့ စကားဟာ ကျွန်တော်တို့ကောလိပ်ကျောင်း သားအရွယ်ထိ မန္တလေးမှာ သုံးနေကြပါသေးတယ်။ ကုန်သည်ပွဲစားတို့၊ လက်လုပ်လက်စားတို့ စတဲ့ အသိုင်းအဝိုင်းက မိန်းကလေးတွေဟာ ဈေးချို တော်ကြီးထဲကို ဈေးသင်လိုက်ကြလေ့ရှိပါတယ်။ ဈေးသင်လိုက်တယ်ဆိုတာ အရောင်းအဝယ် သင်တာပါ။ ကိုယ့်အသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ နီးစပ်ရာ ကုန်ပစ္စည်း ရောင်းတဲ့ဆိုင်တွေမှာ တစ်နှစ်တန်သည်၊ နှစ်နှစ်တန်သည် ဈေးကူရောင်းရင်း အလုပ်သင်ရတာပါ။ ဒီလိုနဲ့ပဲ မန္တလေးကလူတွေဟာ ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် ကုန်ပစ္စည်းတစ်မျိုးတည်းကိုသာ ရောင်းချတဲ့ မျိုးနွယ်စုကြီး ဖြစ်သွားကြပါ တယ်။ ဘိုးဘွားလက်ထက်က ဆန်ရောင်းရင် သားသမီး၊ မြေးမြစ်တွေအထိ လည်း ဆန်ကုန်သည်ဖြစ်ကြ၊ ဘိုးဘွားမိဘက ဆီဆိုရင် အဆက်အနွယ်တွေ လည်း ဆီ၊ ဘိုးဘွားမိဘက ရွှေဆိုရင် နောင်လာနောက်သားတွေလည်း ရွှေ စသဖြင့် ဖြစ်ကုန်ကြပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် မန္တလေးမှာ သူတို့က ရွှေမျိုးတွေ၊ သူတို့က လက်ဖက်ခြောက်မျိုးတွေ၊ သူတို့က ပိုးထည်မျိုးတွေလို ပြောကြရတဲ့ ဆွေမျိုးစုကြီးတွေ တစ်ပုံကြီးရှိနေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဈေးသင် ဆိုတဲ့စကား နဲ့ ပတ်သက်လို့ ဒေါ်ဒေါ်လူထုဒေါ်အမာက 'မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားများ' စာအုပ်ထဲမှာ ရေးထားပုံကလေးကို ထုတ်ယူပြလိုက်ပါရစေ။

'ဒါကြောင့် သေစာရှင်စာဖတ်တတ်ရင်၊ ဒါမှမဟုတ် သမီးမိန်းကလေးက အပူ

ဆာကြီးပူဆာလို့ ၁၀ တန်းလောက်အထိ ပညာသင်ပေးပြီးရင် ဈေးချိုထဲက ကိုယ်နဲ့ ခင်မင်ကျွမ်းဝင်ရာ ဈေးသည်ကြီးတွေဆီကို ဈေးသင်အပ်ပါတယ်။ ဒါဟာ လူလတ် တန်းစား မိဘတိုင်း လုပ်တတ်တဲ့ ကိစ္စပါပဲ'

၁၁၂။ အကူ၊ အကူပြန်

မန္တလေးနဲ့ အညာဒေသတစ်လွှားမှာ သာရေးဖြစ်ဖြစ်၊ နာရေးဖြစ်ဖြစ် ဝိုင်းဝန်းကူညီကြတဲ့ ဓလေ့ရှိပါတယ်။ မင်္ဂလာဆောင်မှာ ကူညီပံ့ပိုးတာကို လက်ဖွဲ့လိုခေါ်ပြီး ရှင်ပြုအလှူနဲ့ နာရေးကိစ္စကူညီတာကိုတော့ အကူထည့် တယ်၊ ငွေကူထည့်တယ်၊ ငွေကူခံတယ်လို့ခေါ်ကြ၊ ပြောကြပါတယ်။ သဘော ကတော့ မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများရဲ့ လူမှုရေးကိစ္စကို ဝိုင်းဝန်းကူညီပံ့ပိုးပေးတာပါ။ အဲဒီလို ကူညီသူတွေက ကူညီတာကို အလှူရှင်၊ နာရေးကာယကံရှင်တို့ ကလည်း စေတနာကို စေတနာနဲ့ တုံ့ပြန်တဲ့အနေနဲ့ အကူပြန်ဆိုတာ ပြန်ပေး ကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်ကတော့ ရှင်ပြုအလှူတွေမှာ လက်ဖက် ရည်ကြမ်းပန်းကန်တွေကို အကူပြန်ပေးတတ်ပြီး နာရေးကိစ္စ အကူပြန်တာ ကျတော့ ဆပ်ပြာခဲတို့၊ ဖယောင်းတိုင်တို့၊ ဆေးလိပ်တို့၊ ဆေးလိပ်နဲ့ သစ်သား မီးခြစ်ဘူးတို့ ပြန်ပေးတတ်ပါတယ်။

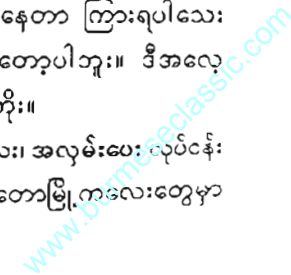
'... ကူငွေကို လိုက်ပြီး အကူပြန်တယ်ရယ်လို့ အလှူရှင်က လက်ဆောင်ပြန် ပေးပါတယ်။ အဲဒီလက်ဆောင်က ဥပမာ ငွေတစ်ကျပ်ကူတယ်ဆိုရင် လက်ဖက်ရည် ကြမ်းပန်းကန်နှစ်လုံး အကူပြန်တယ်ဆိုတာမျိုး လုပ်တာပါ။ ငွေ ၁၀ကျပ် ကူခဲ့ရင် ပန်းကန်အလုံး ၂၀ ရခဲ့တယ်'

လူထုဒေါ်ဒေါ်မာရဲ့ 'မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားများ' စာအုပ်ထဲမှာ သုံး ထားတာလေးပါ။

၁၁၃။ အလှမ်းပေး

အညာဒေသမြို့ကလေးတွေမှာ အခုချိန်ထိသုံးနေတာ ကြားရပါသေး တယ်။ မြို့ပြကြီးတွေမှာတော့ တယ်ပြီး မသုံးကြတော့ပါဘူး။ ဒီအလှေ ကလည်း မြို့ကြီးပြကြီးတွေမှာ ရှိတာမှ မဟုတ်ဘဲကိုး။

'ရတုလခကလေးနဲ့ မလောက်ငလို့ စပါးလေး၊ ပဲလေး၊ အလှမ်းပေး လုပ်ငန်း လေးတွေလည်း လုပ်ရသေးတယ်' ဆိုတဲ့စကားမျိုးကို တောမြို့ကလေးတွေမှာ

ပြောနေတတ်ကြပါသေးတယ်။ အလှမ်းပေးဆိုတာက 'ကောက်ကြီးမတက်ခင်' အချိန်ကတည်းက စပါးတို့၊ ပဲ၊ နှမ်းတို့ကို ကြိုတင်ငွေပေး စရန်သတ်ပြီး ဝယ်တာမျိုးကို ခေါ်တာပါ။ တချို့ ဝမ်းစာအတွက်၊ တချို့က ပြန်ရောင်းစားဖို့အတွက် ဝယ်ယူကြတာပါ။

'ဦးကျော်တို့ လက်ဖက်စိုလုပ်တုန်းက ပထမသာ ဝယ်ပြီးရောင်းတာ။ နောက်တော့ အလှမ်းပေး ပေးတယ်ဆိုတဲ့ လက်ဖက်စိုက်ပလောင်ကို ငွေကြိုပေးတဲ့အထိ အလုပ်က ချဲ့လာတယ်'

'မန္တလေးသူ၊ မန္တလေးသားများ' စာအုပ်ထဲက ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့ အရေးအသားပါ။

၁၁၄။ ပလောင်ပိုင် တောင်ပိုင်

'ကျွန်မတို့မန္တလေးမှာ တစ်စုံတစ်ခုကို သိပ်ပြီး ပိုင်ပိုင်ရှိနေရသူက ဒါကိုတော့ ပလောင်ပိုင် တောင်ပိုင်ပဲလို့ ပြောလေ့ရှိတယ်။ ဒီစကား ဦးကျော်တို့ လက်ဖက်လုပ်တဲ့ခေတ်က ပေါ်တဲ့စကားတဲ့။ တစ်တောင်လုံးက ထွက်သမျှလက်ဖက်ကို စိုက်သမျှ ပလောင်တွေဆီက သူက ရအောင်ဝယ်နိုင်လို့တဲ့'

ဒီ 'မန္တလေးသူ မန္တလေးသား' စာအုပ်ထဲက အရေးအသားလေးက ရှင်းနေပြီးသားမို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဖို့တောင် မလိုတော့ပါဘူး။

၁၁၅။ ငွေနှိန့် မုန့်သိုး

ကျွန်တော်တို့ခပ်ငယ်ငယ် ကလေးဘဝက လူကြီးသူမတွေပြောတာကို ကြားရပါသေးတယ်။ သူ့အိုးနဲ့သူ့ဆန် တန်ရုံပဲရမှာပေါ့လို့ဆိုတဲ့စကားနဲ့ တူပါတယ်။ ဒီစကားကို ကြားဖူးနားဝသာရှိနေတာပါ။ အသေအချာတော့ နားလည်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ လူထုဒေါ်ဒေါ်မာရဲ့ 'မန္တလေးသူ မန္တလေးသားများ' စာအုပ်ထဲဖတ်ရမှ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိရပါတယ်။ တိုတိုတုတ်တုတ်နဲ့ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိတဲ့စကားလေးမို့ ကွယ်ပျောက်သွားရတာ နှမြောစရာပါ။

'ငွေနှိန့် မုန့်သိုးဆိုတဲ့စကားလည်း တန်ရာတန်ရာဖြစ်ရတာလို့ အဲဒီခေတ်က သုံးတဲ့စကားပုံပဲ။ မုန့်သည်ကိုပေးတဲ့ငွေက ငွေကောင်းမဟုတ်ဘူး။ ကြေးစပ်ထားတဲ့ ငွေညှဲ၊ ငွေနှီ။ အဲဒါကြောင့် မုန့်သည်ကလည်း မုန့်ကောင်းမပေးလိုက်ဘဲ မုန့်သိုး

ပေးလိုက်တာ။ ငွေနှီပေးရင် မုန့်သိုးပဲရမှာပဲ။ တန်ရာတန်ရာပေါ့လို့ ပြောချင်တဲ့ အခါ သုံးစွဲတဲ့စကားပုံတဲ့'

ဒေါ်ဒေါ်က ရှင်းလင်းရေးသားထားတာကလေးကို ထုတ်ယူပြသရင်း နိဂုံးချုပ်လိုက်ရပါတယ်။

နန်းစကား မန်းစကား
မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၉

၁၁၆။ ဒေါင်းသိုးပင့်

ပုဆိုးစကိုပင့်မပြီး ခါးပုံစထဲထိုးထည့်တာမျိုးကို ခေါ်တာပါ။ ယောက်ျား
လေးတွေ ဆော့ကစားကြတဲ့အခါ ခါးတောင်းမကျိုက်ချင်ရင် အောက်စကိုဆွဲ
ယူပြီး ခါးကြား ခါးပုံစထိုးထည့်ပြီး ထားလေ့ရှိပါတယ်။
ကျည်းကန်ရှင်ကြီးရဲ့ မေတ္တာစာတစ်ပုဒ်မှာ
'နယ်ပုဆိုးကို ဒေါင်းသိုးကြီးပင့်၍ မြင့်လှသည့်လွှစင်မှာ နေဝင်ကနေထွက်၊
ချွေးဖနေောင့်သက်အောင်၊ အထက်ကင် အောက်ကဆွဲ၊ ဖြတ်ဖြတ်ကွဲ အလွှာလွှာ၊
နီးသိုးဖြာသောအခါ...' လို့ ရေးထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။

၁၁၇။ ဆေးသေ

သေချာပေါက်၊ မလွဲဒေကန်ဖြစ်မယ့်ကိစ္စမျိုးကို ပြောတာပါ။
'မင့်ဟာက ဆေးသေပေါက်ဟုတ်ရဲ့လား'
'ဆေးသေပေါက် လာရှာလား'
ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်ကအထိ သုံးလေ့ရှိပါသေးတယ်။ ဒီခေတ်မှာတော့
သိပ်ပြီး မသုံးကြတော့ပါဘူး။
'ဆေးသေကျအောင်လည်း ဉာဏ်မထွက်၊ ကြေးငွေရအောင်လည်း အကြံနက်
ဆိုသကဲ့သို့ဖြစ်၍ ချစ်ရက်သား စေတနာ၊ လာချင်ရက်စိတ်ကူးနှင့်၊ အထူးမဆည်နိုင်၊
တမိုင့်မိုင် တသမ်းသမ်း၊ တလွမ်းတစာ၊ စိတ်ကရိုလျက်သာ၊ အညာသို့ မပြန်ဖြစ်'
ကျည်းကန်ရှင်ကြီးရဲ့ မေတ္တာစာတစ်ပုဒ်မှာ သုံးထားတာကလေးပါ။

၁၁၈။ ဗျောင်းဆန်

အဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်မှာ 'ဗျောင်းဆန်'လို့ သုံးပါတယ်။ ဖရိုဖရဲ ရော
ထွေးရှုပ်ပွေသည်၊ ပရမ်းပတာဖြစ်သည်လို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပြထားပါတယ်။
ကျည်းကန်ရှင်ကြီးက
'ကြွက်ကြွက်ရိုက် ရွာလုံးဆူ၊ ဘရပူ ဘရပွေ၊ ဗျာဝေလို၊ ဗျောင်းဆန်အောင်၊
အာဏာသံ၊ ပါဏာသံ၊ ယောက္ခသံ၊ အဘသံ၊ ကာလသံ၊ မာနသံ၊ ကြေးသံ ဂုဏ်သံ၊
ဝါခြမ်းသံ တုတ်သံ၊ ရုန့်ရင်းသံ အုန်အင်းသံ၊ ငေါက်ငမ်းသံ ချောက်ချမ်းသံ၊ နင်သံ
ဟယ်သံ၊ အသွယ်သွယ် အတန်တန်၊ မခံနိုင်အောင် ဒရစပ်၊ မိုးကြိုးပစ်ခတ်သော
ကြောင့်...' လို့ သုံးထားတာကို တွေ့ရပါတယ်။

၁၁၉။ ထမ်းပိုး

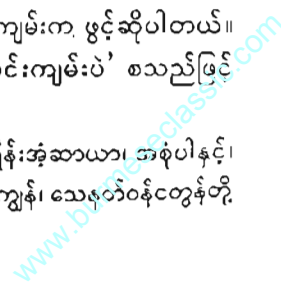
မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်မှာ ရှိရင်းပစ္စည်း၏ တစ်ဆပြန်ပမာဏလို့
အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ထားပါတယ်။
'ငွေတင်ကြေးတိုး၊ ထမ်းပိုးမြတ် တချိုးစု၊ သုံးခုလပ် တချိုးတိုး၊ ခေါက်ချိုး
လည်း တခါတရံ၊ ရဲဘန်ရဲဘန်လည်း၊ နှစ်တပိုး သုံးတပိုးထွက်၊ အဆဆတ်ကံသော
ကြောင့်၊ ကြေးထွက်သည်ဟူ၍ မထင်မြင်...'
ကျည်းကန်ရှင်ကြီးစာထဲက ကောက်နုတ်ပြလိုက်တာပါ။

၁၂၀။ နေမုံတက်

အင်မတန်လှတဲ့ စကားလုံးလေးလို့ ထင်မိပါတယ်။ နေအရှိန်တက်စ၊
ထွက်ပြုစဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပါ။
ကျည်းကန်ရှင်ကြီး မေတ္တာစာတစ်ပုဒ်က ထုတ်နုတ်ပြပါရစေဦး။
'နေမုံတက်စ၊ နံနက်ထကို၊ ဧရာတောင်ကြီး၊ ဝိုက်ကာဆီးသို့၊ မျှော်ရိုးမျှော်ရာ၊
မမြင်သာခဲ့၊ ဗျာပါထပ်ဆောင်၊ လွမ်းမီးလောင်၍...'

၁၂၁။ တင်းကျမ်း

အပြည့်အလျှံ၊ အဖြိုးအမောက်လို့ အဘိဓာန်ကျမ်းက ဖွင့်ဆိုပါတယ်။
လူတွေကတော့ 'တင်းကျမ်းပဲ'၊ 'စားစရာတွေ တင်းကျမ်းပဲ' စသည်ဖြင့်
သုံးတတ်ကြပါတယ်။
'ဒရစပ် တင်းကျမ်း၊ အလျှမ်းသား စိတ်ရှိနံ့၍၊ ရှိန်းအံ့ဆာယာ၊ အစုံပါနှင့်၊
လာရောယောက်ျားကောင်၊ အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ကျွန်၊ သေချာဝန်ငွေတို့

ထက်၊ ဆထက်တောင်ရာပင်၊ ထိုးမဝင် ခုတ်မယု၊ ပြီးစီးလှသော၊ ဩဒိဿပတ္တနာ...'
လို့လည်း ကျည်းကန်ရှင်ကြီးက သုံးထားပြန်ပါသေးတယ်။

၁၂၂။ လုံး

စကားကို လုံးချလိုက်တယ်။ အသံမပီဘူး၊ လုံးနေတယ်ဆိုတဲ့ စကား
တွေမှာပါတဲ့ 'လုံး'ရဲ့အဓိပ္ပာယ်က 'လုံးထွေးပြီး ရှုပ်ယှက်ခတ်နေတယ်၊ ရှင်း
ရှင်းလင်းလင်း မရှိဘူး' ဆိုတဲ့ သဘောပါ။

လုံးထွေးလုံးထွေးနဲ့ တပူးကပ်ကပ်နေကြတာမျိုးကိုလည်း 'ဒီနှစ်ယောက်
လုံးနေကြပါလား'လို့ ပြောတတ်ပါသေးတယ်။

'အဖေနဲ့ ဆရာကြီးက ကျောင်းမှာတုန်းက လူချင်း သိပ်လုံးမိကြဟန် မတူ
ဘူး။ အကြိုက်ချင်းကလည်း မတူကြဘဲကိုး'

လူထုဒေါ်ဒေါ်မာရေးခဲ့တဲ့ 'ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်တုန်းက' ဆိုတဲ့ စာအုပ်ထဲ
က ကောက်နုတ်ယူထားတဲ့ စာပိုဒ်လေးပါ။ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းနဲ့ ဒေါ်ဒေါ်
ဖခင် အဘိုးထင်တို့ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်အကြောင်း ရေးထားတာပါ။

၁၂၃။ မိဆိုင်ဖဆိုင်

မိရိုးဖလာအစဉ်အဆက် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြတဲ့ ရိုးရာနတ်ကို ဆိုလိုတာပါ။
အမိဘက်ကဆိုင်တဲ့နတ်၊ အဘဘက်ကဆိုင်တဲ့နတ်ရယ်လို့ ရှိပါသေးတယ်။
ဒီလို ရိုးရာကိုးကွယ်တာဟာ ကိုယ့်နတ်၊ ကိုယ့်ဇာတိနဲ့ဆိုင်ပါတယ်။ အောက်
အရပ်မှာ အောက်အရပ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့နတ်ကို ကိုးတယ်။ အညာဒေသမှာ
လည်း အညာနဲ့ကိုက်ညီတဲ့နတ်ကို ရွေးပြီး ကနားပေးကိုးကွယ်ကြပါတယ်။

အညာဒေသမှာတော့ နတ်ကိုးတဲ့လရောက်ရင် အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း မုန့်
ဆီကြော်၊ မုန့်ပေါက်ကြော်နဲ့ တခြား ဆန်နဲ့၊ ထန်းလျက်နဲ့လုပ်တဲ့ မုန့်ဖြူ၊
မုန့်နီ အမျိုးမျိုးလုပ်ပြီး နတ်ကိုလည်းတင်၊ လူတွေကိုလည်းဝေပြီး ကျွေးမွေး
လေ့ရှိပါတယ်။ တစ်ရပ်တစ်ကျေးရောက်နေလို့ ရိုးရာမတင်နိုင်တဲ့ အဝေး
ရောက်တွေကတော့ နတ်ကိုးတဲ့အချိန်ရောက်ရင် အဝေးကလှမ်းပြီး ဆန်တစ်
ပြည်နဲ့ ငွေတစ်မတ် ကိုးကြလေ့ရှိပါတယ်။

'အဘွားဒေါ်ဆိုးက မုံရွာတစ်ဖက်ကမ်း လက်တောင်းကြီးဇာတိဖြစ်လေတော့
မိဆိုင်ဖဆိုင်ဆိုပြီး တပေါင်းလဆန်းရင် အမေရေယဉ်လို့လည်းခေါ်ကြတဲ့ အနောက်
ကတော်ကြီးလည်းခေါ်တဲ့ အမေကြီးကို မုန့်ဖြူ၊ မုန့်နီတင်ပါတယ်။ အဲဒါကတော့
တစ်နှစ်မှတစ်ကြိမ် တင်တာပါ။ ဒီနတ်တင်မှုကို ကျွန်မတို့တစ်တွေက ကြိုက်တယ်။

ဘာလို့လဲဆိုတော့ မုန့်ဆီကြော် ဝဝစားရတာကိုး။ နတ်တင်တာက မုန့်ဖြူ ၇ယုက်၊
မုန့်နီ ၇ ယုက် တည်းရယ်။ ဒါပေမဲ့ အဘွားက ကောက်ညှင်းဆန်တစ်ခွဲလောက်နဲ့
ဆန်ကြမ်းနှစ်ပြည်လောက် နတ်တင်ဖို့ မုန့်ဆီကြော် အကြော်ခိုင်းတာကလား'

လူထုဒေါ်ဒေါ်မာရဲ့ 'ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က' စာအုပ်ထဲမှာ မိဆိုင်ဖဆိုင်
နတ်တင်တာနဲ့ပတ်သက်ပြီး ရေးထားတာပါ။ ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့ဖခင် အဘိုးထင်
ဘက်က ဘိုးဘွားတွေက ရွှေဘိုနယ်သားတွေဖြစ်ကြသလို ကျွန်တော်တို့ ဘိုး
ဘွားများကလည်း ရွှေဘိုနယ်သားတွေဖြစ်ကြလေတော့ ကျွန်တော်တို့မိဘများ
ဟာ နတ်တွေ၊ ဘာတွေ ကိုးကွယ်လေ့မရှိပေမယ့် တပေါင်းလရောက်ပြီဆိုရင်
တော့ မန္တလေးကနေ ဆန်တစ်ပြည်၊ ငွေတစ်မတ် လူကြိုပါးပြီး တင်လေ့ရှိ
ပါတယ်။ အဲဒါကို 'ဇီးတောတက်တယ်'လို့ ခေါ်ကြပါတယ်။ နတ်က ဇီးတော
ဘက်ကနတ်မို့ ထင်ပါရဲ့။

၁၂၄။ သွေး

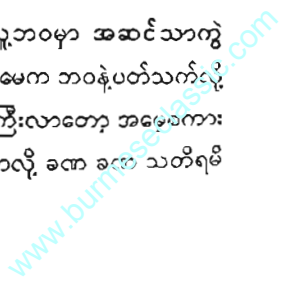
သွေးဆောင်တယ်၊ အဖော်ညှိတယ်၊ ဆွယ်တယ်ဆိုတဲ့သဘောမျိုးနဲ့ ပြော
တာပါ။ ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့ 'ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က' စာအုပ်ထဲမှာ

'... ဒီလိုဖြစ်လာရာမှာ တစ်ညတော့ ဧည့်သည် ကလေးမတစ်ယောက်က
ကျွန်မတို့လမ်းပေါ်မှာ ကစားနေကြရာက 'လာဟေ့၊ မြင်းရထားနောက်မြီး ခိုးစီးမယ်'
လို့ အဖော်သွေးပါလေရော။ အဲဒီအလုပ်ကို ကျွန်မ တစ်ခါမှမလုပ်ဖူးဘူး။ ဒါပေမယ့်
အဖော်ရတော့ အားလုံး စိတ်တူသဘောတူ လမ်းပေါ်မောင်းနေတဲ့ မြင်းရထားတွေ
ကို လိုက်စီးကြတာပေါ့' လို့ ရေးထားတာ တွေ့ရပါတယ်။

၁၂၅။ အဆင်သာကွဲတယ်၊ လူနဲ့အတူတူချည်း

ဒီစကားလေးက လူဘဝနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဒေါ်ဒေါ်မာရဲ့မိခင်ကြီး အဘွား
စု ပြောခဲ့တာလို့ ဒေါ်ဒေါ်က တမ်းတမ်းတတနဲ့ ပြန်ရေးပြတာလေးပါ။ 'ကျွန်မ
တို့ငယ်ငယ်က' စာအုပ်ထဲကပါ။

'အမေပြောတတ်တဲ့ စကားလေးတစ်ခုကတော့ လူဘဝမှာ အဆင်သာကွဲ
တယ်၊ လူနဲ့အတူတူချည်းမို့ ဆိုတာပါပဲတဲ့။ ကျွန်မတို့အမေက ဘဝနဲ့ပတ်သက်လို့
ပြောလေ့ရှိတာလေးတွေဟာ ခုလို ကိုယ်က အသက်ကြီးကြီးလာတော့ အမေစကား
နယ် မှန်လိုက်တာ၊ အမေပြောပုံလေးက ကောင်းလိုက်တာလို့ ခဏ ခဏ သတိရမိ
ပါတယ်' လို့ ဒေါ်ဒေါ် ရေးထားပါတယ်။

၁၂၆။ အုံးတား

ခုတင်တို့၊ ကွပ်ပျစ်တို့ ခေါင်းရင်းမှာ ခေါင်းအုံးကျမသွားအောင်တားဖို့ လုပ်ထားတဲ့တန်းကို ပြောတာပါ။ အညာဒေသက နွေညတွေမှာ အိမ်ရှေ့မှာ ထားလေ့ရှိတဲ့ ခန်းပေါက်ဝါးကြမ်းခင်း ကွပ်ပျစ်ကြီးတွေပေါ်မှာ အုံးတားကို ခေါင်းအုံးပြီးအိပ်ရင်း လူကြီးသူမတွေ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ သာသနာရေးကိစ္စ တွေ ပြောဆိုဆွေးနွေး လုပ်ကြတာကို လူကြီးတွေကြားထဲ တိုးဝှေ့အိပ်ရင်း နားထောင်ခဲ့ရတာတွေကို အမှတ်ရ တမ်းတမိပါတယ်။

‘မီးကပ်ဆိုတာ မီးဖွားဖို့ ဝါးနဲ့ချည်းလုပ်ထားတဲ့ တစ်ခါသုံး ဝါးခုတင်လေးပါ။ ခြေထောက်က ဝါးလုံးကြီးကြီးနှစ်လုံးအရှည်လိုက်၊ အဲဒီအပေါ်မှာ ဝါးကြမ်းအခင်း ကလေး၊ ပြီးတော့ ခြေထောက်လှိပ် ဝါးလုံးကြီးကြီးတစ်ဖြတ်ကို ခေါင်းရင်းမှာ ကန့် လန့်တင်ပြီး အုံးတားလုပ်ထားတာ’ လို့ ဒေါ်ဒေါ်မာက ရေးခဲ့ပါတယ်။

၁၂၇။ သံခနောက်

‘ဒီပစ္စည်းလေးကို ဖိုခနောက်(ဖိုခုံလောက်) ဆိုင်ချထားလိုက်’ လို့ပြောတဲ့ အခါမျိုးမှာ ဒီခေတ်ကလေးတွေက နားမလည်ကြဘူး။ သူတို့ခေတ်က ဖိုခုံ လောက်ခေတ်မှ မဟုတ်တော့တာကိုး။ လျှပ်စစ်မီးဖိုခေတ် မဟုတ်လား။ ရှေး ရှေးကတော့ ထင်းမီးဖိုသုံးတဲ့ခေတ်ဆိုတော့ အုတ်ခဲသုံးလုံးကို ကြိတ်သဖွယ်ချ ထားပြီး အပေါ်မှာ အိုးတင်၊ အောက်ကထင်းကို မီးရှို့ပြီး ချက်ရတာကလား။ တချို့ကတော့ သံချောင်းသုံးချောင်းထောက် ခြေထောက်လုပ်၊ အပေါ်က သံချောင်းကို ကွေးပြီး ဆက်ထားတဲ့ အပိုင်းတင်ပြီး သံခနောက်လုပ်ကြတယ် လေ။

‘သောက်ရေးအိုးဟောင်းကိုတည်တဲ့ ရေနွေးအိုးကြီးက သူ့အိပ်ခန်းထဲက ခုတင် ခြေရင်းမှာ မီးလင်းဖိုကြီးထဲ သံခနောက်ထားပြီး အမြဲကျိုထားတော့တာပါ’ လို့ ဒေါ်ဒေါ်က ရေးခဲ့ပါတယ်။

၁၂၈။ ကြက်ပေါင်

ဖိုခုံလောက်လှိပ် ဒီခေတ်ကလေးတွေ မကြားဖူးတော့တဲ့စကားပါ။ ကျွန် တော်တို့ငယ်ငယ်က ကြက်ပေါင်ကွင်းပစ် ကစားတယ်လို့ ပြောကြပါသေး တယ်။ ခုခေတ်တော့ သားရေကွင်းပေါ့။ ရာဘာကို ရှေးက ကြက်ပေါင်ပင်၊ ရာဘာသီးကို ကြက်ပေါင်သီးလို့ သုံးကြပါတယ်။ ဒေါ်ဒေါ်ရဲ့ စာအုပ်ထဲမှာ

‘မီးတွင်းထဲမှာ ထင်းရှူးဆပ်ပြာသေတ္တာတစ်လုံးပေါ်မှာ ဆန်ခါကြီးကြီးတစ် ချပ်ထဲ အဝတ်ထူထူခင်း၊ ကြက်ပေါင်တစ်ချပ်ခင်းပြီး ကလေးကို သိပ်တယ်။ စောင် ကြီးတစ်ထည်ကို ဘေးကခွေပေးပြီး ခြင်ထောင်စ ပါးပါးကို ဖုံးထားလိုက်တယ်။ ဒါ မွေးပြီးပြီးချင်း ကလေးတိုင်းအိပ်ရတဲ့ အိပ်ရာပါပဲ’ လို့ ရေးထားတာကို တွေ့ရ ပါတယ်။

၁၂၉။ နှုတ်ရေးကြွယ်

နှုတ်နဲ့စကားပြောတဲ့အခါ ဝေါဟာရကြွယ်ကြွယ်နဲ့ ပြောတတ်တာကို ဆိုလိုတာပါ။

‘မန္တလေးသူတိုင်း စကားတတ်တယ်လို့ မဟုတ်ဘူး၊ နှုတ်ရေး စကားတတ်ဆို တာက သူပါရမိနဲ့သူ လာတာ။ ဒါ လူတိုင်းဖြစ်နိုင်တဲ့ကိစ္စမဟုတ်ဘူး’
‘ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်က’ စာအုပ်ထဲက အရေးအသားပါ။

၁၂၉။ ဝိ သံ နှုတ်

ရှေးက စာတွေဖတ်တဲ့အခါမှာ ဝိ၊ သံ၊ နှုတ်လို့ ရေးထားတာကိုတွေ့ရင် ကလေးတွေ မဖတ်တတ်ကြပါဘူး။ ဒီ ဆိုတာကတော့ ဒီနေ့ထိသုံးနေကြလို့ သူတို့သိတယ်။ ကျန်တာတွေတော့ မသိကြဘူး။ သံ ဆိုတာက တစ်ပဲကိုရေး တာပါ။ နှုတ်ကတော့ တစ်မူးပေါ့။ တစ်မူးဆိုတာက ၂ ပဲကို ပြောတာပါ။ ရှေးက ၁၆ ပဲ တစ်ကျပ်စနစ်ပါ။ တစ်ပဲ၊ တစ်မူး၊ သုံးပဲ။ တစ်မတ် ငါးပဲ။ ခြောက်ပဲကျတော့ သုံးမူးလို့သုံးပြီး ၇ ပဲကျတော့ သုံးမူးတစ်ပဲလို့သုံးပါတယ်။ ၈ ပဲကို ၄ မူး၊ ပြီးတော့ ၄ မူး တစ်ပဲ။ ပြီးတော့ ငါးမူး၊ ငါးမူးတစ်ပဲ၊ ခြောက်မူး၊ ခြောက်မူးတစ်ပဲ။ ၁၄ ပဲကျတော့ မူးတင်း။ ၁၅ ပဲကို ပဲတင်း။ ပြီးတော့ တစ်ကျပ်ပါ။

ဒီခေတ်မှာမသုံးတော့လို့ မသိလည်း ကိစ္စမရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ရှေးက စာဟောင်းပေဟောင်းတွေ ဖတ်တဲ့အခါမှာ ဒီလိုအသုံးတွေ တွေ့တတ်တာကို ပဲ၊ မူး မတွေ့ဖူးတဲ့ ကလေးတွေ နားမလည်နိုင်ကြတော့ဘူးပေါ့။

နန်းစကား မန်းစကား
မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၁၀

‘နန်းစကား’ စာတွေကိုရေးနေတာ အလျဉ်မမီဘဲ ပြတ်တောင်းပြတ်တောင်း ဖြစ်နေရတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး မဂ္ဂဇင်းအယ်ဒီတာများနဲ့ စာဖတ်သူများကိုပါ တောင်းပန်စကား ဆိုပါရစေ။

သင်တန်းကျောင်းလေးတစ်ခုဖွင့်ပြီး နေ့မှာစာသင်၊ ညမှာ စာရေးစာဖတ် လုပ်နေရတာဆိုတော့ စာရေးနိုင်အောင် အတော်ကို ကြိုးစားနေရပါတယ်။ ခန္ဓာကိုယ် ဖွဲ့စည်းပုံကြီးတစ်ခုလုံးက ကောင်းတဲ့အစိတ်အပိုင်းဆိုလို့ မကျန်တော့လောက်အောင် ပျက်စီးခဲ့ရပြီဆိုတော့ ရွှေတစ်နေ့၊ ငွေတစ်နေ့ ကျန်းမာရေးအခြေအနေကြောင့် တစ်ခါတလေ တစ်ပတ်လုံးလုံး စာမရေးနိုင်တာမျိုးတွေလည်း ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒီအခါမျိုးကျရင် အကြွေးတွေက ထပ်သွားပါတော့တယ်။

စာရေးနိုင်ဖို့ စာကြွေးတွေ ဆပ်ရပြန်တော့ တစ်ပတ်တစ်ကြိမ်ထုတ်ဂျာနယ်တွေကို အရင်ဦးစားပေးရပါတယ်။ ခုတလောကလေးမှာ ဂျာနယ်သစ်တွေကလည်း တစ်စောင်ပြီးတစ်စောင် တိုးတိုးလာကြပါတယ်။ ဖတ်စရာစာအုပ်စာတမ်းတွေ တိုးတိုးလာတာ ကောင်းတဲ့ကိစ္စမျိုးဖြစ်လေတော့ အကူအညီလာတောင်းကြတိုင်း တတ်အားသမျှ ကူညီရပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ အပတ်စဉ်ထုတ်ဂျာနယ် ၄ စောင်လောက်မှာ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးသုံးသပ်ချက်တွေ၊ နိုင်ငံရေးသတင်း ဘာသာပြန်တွေ လုပ်ပေးနေရပါတယ်။

အဲဒါကြောင့် မဂ္ဂဇင်းတွေဘက်မှာ တစ်ခါတစ်ခါ ပျက်ကွက်လစ်ဟင်းခဲ့ရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပျက်ကွက်တဲ့အထဲမှာ ‘နန်းစကား’နဲ့ သင့်ဘဝမဂ္ဂဇင်းမှာ သုံးနှစ်ကျော် ဆက်တိုက်ရေးခဲ့တဲ့ ‘သတင်းစာပညာ သောင်းပြောင်းထွေလာ’ က အများဆုံးဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဖြစ်ရတဲ့အကြောင်းက ဒီနှစ်ခုရေးရတာ တော်

တော်အချိန်ယူရလို့ပါ။ ဒီဆောင်းပါးနှစ်ပုဒ်စလုံးက ခေါင်းနဲ့စဉ်းစားပြီး လက်တန်းရေးချသွားလို့ရတဲ့စာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ အကိုးအကားစာအုပ်တွေ ဆယ်လေးငါးအုပ် ပုံချထားပြီးမှ ဟိုစာအုပ်လှန်ဖတ်လိုက်၊ ဒီစာအုပ်လှန်ကူးလိုက် လုပ်ရတာမျိုးမို့ပါ။ တော်တော်ကို စိတ်ရောလူပါ အားလပ်နေပါမှ ရေးလို့ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ပျက်ကွက်မှုများနေရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပြီးတော့ ‘နန်းစကား’ ဆောင်းပါးရေးရတာ မနိုင်ဝန်ကြီးထမ်းနေရသလိုပါ။ ကိုယ်တိုင်က မြန်မာစာပေမှာ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူ ပညာရှင်တစ်ဦးလည်း မဟုတ်၊ မြန်မာသုတေသီလည်း မဟုတ်လေတော့ အတော်ကြိုးစားပြီး ရှာဖွေရ၊ စုဆောင်းမှတ်သားရပါတယ်။

ကိုယ်နဲ့မဆိုင်တဲ့အလုပ်ကို ဘာကြောင့် ဝင်လုပ်သလဲဆိုတော့ တခြားလုပ်မယ့်သူ မရှိသေးလို့ပါလို့ ဖြေပါရစေ။ လုပ်မယ့်သူမရှိတော့ ကြွယ်ပိုးကြွယ်ဝရှိလှတဲ့ မြန်မာစကားအသုံးအနှုန်းတွေ တဖြည်းဖြည်း မေးမိန်ကွယ်ပျောက်သွားတာတွေလည်းရှိ၊ ကွယ်ပျောက်လုခမန်း ဖြစ်နေတာတွေလည်းရှိ ဖြစ်နေပါတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်နေတော့ မြန်မာစကားလုံးတွေရဲ့နေရာမှာ တိုင်းခြားဘာသာစကားတွေက ဝင်ပြီးနေရာယူလာပါတော့တယ်။ မြန်မာလူမျိုးတွေအားလုံးက အင်္ဂလိပ်စာတတ်ပေတတ်တွေ ဖြစ်နေကြရင်တော့ ကိစ္စမရှိပါဘူး။ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေ ဘယ်လောက်ညှပ်ရေးရေး၊ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတွေကို ဘယ်လိုပဲ မွေးစားသုံးသုံး နားလည်နိုင်ကြပါတယ်။

တစ်ခုတည်းသော ကမ္ဘာကြီးပေါ်မှာနေကြတဲ့ တစ်ခုတည်းသော ကမ္ဘာသားတွေရဲ့ တစ်ခုတည်းသော ကမ္ဘာသုံးဘာသာစကားအဖြစ် ရောက်သွားရင် သိပ်ကောင်းပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးပေါ်မှာ လူတွေက ဖန်တီးထားတဲ့ ခြားနားချက်မှန်သမျှ ကွယ်ပျောက်ရမယ့်ကာလကို မျှော်မှန်းကြရမှာ မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီကာလကိုရောက်ဖို့ ခရီးတာက ဝေးကွာလွန်းလှပါသေးတယ်။ အဲဒီကာလကို မရောက်သေးခင်မှာတော့ ကိုယ့်လူမျိုး၊ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုယ့်ဘာသာစကား ဝါးမျိုးခဲရပြီး ကွယ်ပျောက်မသွားအောင် တတ်စွမ်းသမျှ ထိန်းသိမ်းကြရမှာပါ။

မြန်မာဘာသာစကားဟာ ဝေါဟာရမဆင်းရဲပါဘူး။ ကြွယ်ပိုးကြွယ်ဝရှိလှတယ်လို့တောင် ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဒီစာပိုဒ်ကလေးကိုပဲ ကြည့်ပါ။

‘ရှင်ရဟန်း။ အဖော်များတိုင်း အရာခပ်သိမ်းမှာ ကောင်းသည်မဟုတ်။ ဤမြားဖြောင့်ခြင်းမည်သည်လည်း မျက်စိနှစ်ဖက်ဖြင့် ကြည့်၍ဖြောင့်ရေး၍ငါ့၊ စိတ်များ

ခြင်းကြောင့် အာရုံပြားသည်ဖြစ်၍ မြား၏အသိမ်အမွေ့ အဖို့အယမ်း၊ အဝန်းအလိမ်၊ အပိန်အထောင့်၊ အဖြောင့်အကောက်ကို မမြင်ဘဲ တစ်ပြင်တည်း သာ ထင်သဖြင့် အလွန်ဖြောင့်နိုင်ခဲ့၏။ မျက်စိတစ်ဖက်တည်းဖြင့် ကြည့်၍ မြောင့်ရမှု ကား၊ စိတ်တစ်ခုတည်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် သမာဓိကိုရသဖြင့် အသိမ်အမွေ့ဖြစ်သော မြား၏ အကောက်အဖြောင့်၊ အထောင့်အလိမ်၊ အပိန်အဖို့ကို ပြက်ပြက်ထင်ထင် မြင်သည်ဖြစ်၍ ပြင်လွယ်ဖြောင့်လွယ်ရှိသတည်း။

မြားတစ်ချောင်းရဲ့ အရည်အသွေးကို ဖွဲ့နွဲ့ရေးပြထားလိုက်တာ မျက်စိထဲ မှာ ကွင်းခနဲ ကွက်ခနဲ ထင်လာမြင်လာစေတယ် မဟုတ်ဘူးလား။ ဒီစာပိုဒ် ဟာ မင်းပူးဆရာတော်ဦးဩဘာသ စီရင်ရေးသားတဲ့ 'ဇာတ်တော်ကြီးဆယ် ဘွဲ့'ထဲက မဟာဇနကဇာတ်တော်ပါ စာပိုဒ်ပါ။

နောက်တစ်ပိုဒ်ကိုလည်း ကြည့်ပါဦး။

'ဤအရာ၌ ကုမာရီသဒ္ဓါဖြင့်ပြသောကြောင့် ထိုသတို့သမီးငယ်ကား ရှစ်နှစ် ကိုးနှစ် ဂေါရီအရွယ် နို့မစင် မာန်မဝင်သောမိန်းမလည်း မဟုတ်။ တစ်ဆယ့်သုံးနှစ် တစ်ဆယ့်လေးနှစ်၊ ကညာအရွယ် အမိနို့ရည်စင်၍ မာန်ဝင်သော မိန်းမလည်း မဟုတ်။ ဣတ္ထိဟုခေါ်ဝေါ်အပ်သော အိမ်ထောင်ပြုပြီးသော မိန်းမလည်း မဟုတ်။ အိမ်လည်း မထောင်သေးသောကြောင့် ကုမာရီဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော မိန်းမတည်း။ ထိုကုမာရီဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော မိန်းမကား တစ်ဆယ့်ငါးနှစ်အရွယ်မှသည် အိမ် မထောင်သေးလျှင် လူတို့အသက်တမ်း၌ ပထမအရွယ်ကုန်အောင် ကုမာရီဟု ခေါ် ဝေါ်အပ်၏။ အိမ်ထောင်မူကား တစ်ဆယ့်ငါးနှစ်မျှပင်ဖြစ်သော်လည်း ကုမာရီဟု သော အဝတ္ထာပညတ်ကိုစွန့်၍ မာဂဓအားဖြင့် ဣတ္ထိ၊ မြန်မာအားဖြင့် အိမ်ထောင် သူဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်လေတော့သည်။ ထိုကုမာရီသည်လည်း အငယ် အလတ် အကြီး အားဖြင့် သုံးပါးရှိသည်တွင် ဤရွှေလက်ကောက်ရှင် သတို့သမီးကား အလတ်၊ အကြီးမဟုတ်၊ တစ်ဆယ့်ငါးနှစ် အရွယ်ရောက်စ အငယ်သာတည်းဟု ပြတော်မူလို၍ ကုမာရီဟု သာမညမဆိုဘဲ ကုမာရီကေဟု 'က'အက္ခရာနှင့်ဆိုတော်မူသတည်း။'

ကဲ... ဘယ်လောက် ဝေါဟာရကြွယ်သလဲဆိုတာ တွေ့နိုင်တယ်မဟုတ် လား။ မိန်းမတစ်ယောက်ရဲ့ အသက်အရွယ် အပိုင်းအခြားအလိုက်၊ သူ့အပိုင်း အခြားနဲ့သူ ခေါ်လိုရတယ်လေ။ အင်္ဂလိပ်စကား teenager ဆိုတဲ့စကားက ရေရာတိကျမှုမရှိပါဘူး။ ဆယ့်သုံးနှစ်ကနေပြီး ဆယ့်ကိုးနှစ်အထိ ဖြစ်ချင်တဲ့ အရွယ် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ကုမာရီတို့၊ ဂေါရီတို့၊ ကညာတို့၊ ဣတ္ထိတို့ ဆိုတဲ့စကားတွေကလည်း မြန်မာစကား မဟုတ်ပါဘူး။ မာဂဓဘာသာစကားတွေပါလို့ ထောက်ပြနိုင်ပါ

တယ်။ ဒါပေမယ့် မာဂလေ့ခေါ်တဲ့ ပါဠိစကားလုံးတွေဟာ မြန်မာလူမျိုးမှန် ရင် 'သေစာရှင်စာ'လောက်တောင် မတတ်တဲ့သူတွေအထိ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင် ရှိပြီးသားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ကညာတို့၊ ဣတ္ထိတို့ဆိုတဲ့စကားတွေဟာ မနေ့ တစ်နေ့ကအထိ လူတိုင်းပြောဆို သုံးနှုန်းနေကြပါသေးတယ်။ အသုံးနည်းလို့ မေးမှိန်သွားတာ မကြာလှသေးပါဘူး။

မေးမှိန်တာကြာသွားရင် ပျောက်သွားတော့မှာပါ။ ဒီလိုနဲ့ ပျောက်ကွယ် သွားတဲ့စကားတွေ နည်းသလား။ ပျောက်သင့်လို့ ပျောက်သွားတာကိုတော့ ဝမ်းနည်းနေဖို့ မရှိပါဘူး။ ခေတ်နဲ့မလျော်ညီတော့တဲ့ အဟောင်းတွေမှန်သမျှ ချုပ်ငြိမ်းကွယ်ပျောက်ရမှာပေါ့။ မပျောက်သင့်တဲ့၊ ခေတ်နဲ့အပ်စပ်သေးတဲ့၊ လှပတဲ့အသုံးအနှုန်းတွေ ကွယ်ပျောက်မသွားစေဖို့အတွက် ဝိုင်းဝန်းထိန်းသိမ်း သင့်ကြပါတယ်။ စာရေးနေတဲ့သူတွေအားလုံးမှာလည်း တာဝန်ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံခြား စကားလုံးတွေအတွက်လည်း မြန်မာစကားလုံးတွေ တီထွင်ပေးသင့် ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေကို ဖြစ်နိုင်သမျှ ထည့်မရေးသင့်ပါဘူး။ အထူး သဖြင့် ဒီခေတ်မှာ ထည့်မရေးသင့်ပါဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဒီနေ့ ဂျာ နယ်မဂ္ဂဇင်းတွေမှာ အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေပါလာခဲ့ရင် (တော်တော်များများလည်း ပါကြပါတယ်) စာလုံးပေါင်းတွေက အမှားတွေချည်းဖြစ်နေတော့ ဘာ အဓိပ္ပာယ်မှ ကောက်လို့ မရကြတော့ပါဘူး။

စာရေးသူကတော့ ပိုပြီးရှင်းအောင်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ အင်္ဂလိပ်စာ လုံးတွေကို ထည့်ရေးလိုက်တာပါပဲ။ ဒါပေမယ့် စာပြင်ဆရာဆိုတာမရှိတော့ တဲ့ ဒီခေတ်မှာ အလွဲလွဲ အချော်ချော်တွေချည်း ဖြစ်နေတော့ မရှင်းဘဲ ပိုရှုပ် ကုန် ရပါတော့တယ်။ အဲဒါကြောင့် အစကတည်းက အင်္ဂလိပ်စာလုံးတွေ ထည့်မရေးတာ အကောင်းဆုံးဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ထင်မြင်မိကြောင်းရေးရင်း နိဂုံးချုပ်လိုက်ရပါတယ်။

နန်းစကား မန်းစကား
မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၁၁

'နန်းစကား'အတွက် စကားလုံးတွေကို ရွေးချယ်တဲ့အခါမှာ အသက် ၁၇ နှစ်ကနေ ၂၅ နှစ်အထိ အရွယ်အပိုင်းအခြားအတွင်းမှာရှိကြတဲ့ ကောလိပ် ကျောင်းသား လူငယ်ကလေးတွေကို စံထားပြီးတော့ သူတို့တစ်တွေ ကြားဖူး နားဝတောင်မရှိကြတဲ့ စကားလုံးတွေကို ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး အသုံးနည်း နေပြီလို့ သတ်မှတ်ပါတယ်။ တချို့စကားလုံးတွေဟာ လေးဆယ်၊ ငါးဆယ် တန်းတွေ သိရှိနေကြပေမယ့် အသုံးနည်းတဲ့အတွက် လူငယ်တွေ မသိကြ တော့ပါဘူး။ ဒီကနေလူငယ်တွေ မသိကြတော့ဘူးဆိုရင် မနက်ဖြန်မှာ ဒီ စကားတွေ ပျောက်သွားတော့မှာပေါ့။ ပျောက်စရာအကြောင်းတွေကလည်း အများသား မဟုတ်လား။

စကားသင်ခါစ ကလေးလေးတစ်ယောက်ဟာ 'ထမင်းစားမယ်'ဆိုတဲ့ စကားကို ဝါကျပြည့်စုံအောင် မပြောတတ်သေးလို့ ပီအောင်မပြောတတ်သေး လို့ 'မန်မန်းကျား'လို့ ပြောနေသေးပေမယ့် 'ကျန်ကျောင်း'ဆိုတဲ့စကား၊ 'နီဟောင်း'ဆိုတဲ့စကား၊ 'ရှဲရှဲ'ဆိုတဲ့စကား၊ 'ဝိုက်ကျင့်'ဆိုတဲ့စကား၊ 'မေးယို' ဆိုတဲ့ စကားတွေကိုတော့ ပြောတတ်နေပြီလေ။ ခပ်ကြီးကြီးကလေးတွေ ကလည်း တစ်ခုခုပြောလိုက်တာနဲ့ 'စပုချိတောက်'တို့၊ 'ဝပုတုန်'တို့၊ 'တွေ့ပုချိ' တို့ကို သွက်သွက်ကြီး ပြောနေကြတော့တယ်။ ဒီလိုနဲ့ 'ပြန်ပါဦးမယ်ခင်ဗျာ'၊ 'သွားခွင့်ပြုပါရင်'ဆိုတဲ့ မြန်မာစကားတွေက ပျောက်ကွယ်သွားပြီး 'ဝွတ်ဒ် ဘိုင်' တို့၊ 'ဖိုက်ကျင့်'တို့က လွမ်းမိုးသွားတော့မှာလားလို့တောင် ထင် ရလောက်အောင် ဖြစ်နေပါပြီ။

၁၃၁။ ဘယက်

မြို့က ကျောင်းသူမိန်းကလေးတွေတောင် ဒီစကားကို မသိကြတော့ပါ ဘူး။ တောကျေးလက်တွေမှာတော့ ဘယက်တို့၊ ဘယက်ခွက်တို့၊ ဒေါင်း ဘယက်တို့ဆိုတာတွေ ပြောကြဆိုကြ ရှိပါသေးတယ်။ အလှူမင်္ဂလာပွဲတွေ မှာ ဒေါင်းဘယက်ကြီးတွေဆွဲတာ တွေနိုင်ပါသေးတယ်။ ဘယက်ဆိုတာ လည်ပင်းမှာဆွဲတဲ့ လည်ဆွဲတန်ဆာပါ။ အများအားဖြင့်တော့ အပေါ်ပိုင်း လည်ပင်းတစ်ဝိုက်မှာ ရိုးရိုးဆွဲကြိုးလုပ်ပြီး အောက်ပိုင်း ရင်ဘတ်တည့်တည့် နေရာရောက်တော့ သုံးမြှောင်တြိဂံပုံ လုပ်ထားပါတယ်။ တြိဂံရဲ့အလယ်မှာ အများအားဖြင့် တောင်ပုံဖြန့်ကားထားတဲ့ ကဒေါင်းရုပ်ပုံ ရွှေသက်သက်၊ တချို့က ကျောက်မျက်များစီခြယ်လျက် လုပ်လေ့ရှိပါတယ်။

'မြေဗွာနစ်၊ တရာသက်ဝယ်၊ ဘယက်သွယ်သို့၊ လည်ဝယ်ရစ်သည်၊ ရွှေကျစ် ကြိုးလိမ် ပါပဟိန်'

စာဆိုကြီး ဦးကြင်ဥရေးသားတဲ့ ပါပဟိန်ပြဇာတ်ထဲက အသုံးကလေး ပါ။ လည်မှာဆွဲတဲ့ ဘယက် သွယ်လိုလို ရေးထားတော့ အဓိပ္ပာယ်ပါ တစ်ပါ တည်း ပါပြီးသားပေါ့။

၁၃၂။ လည်ကပ်

ဘယက်ဆိုတာတောင် မကြားဖူးကြပြီဆိုတော့ လည်ကပ်ဆိုတာကို သာလို့ ဝေးပြီပေါ့။

မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်မှာ လည်ပင်းတွင်ကပ်၍ ဆွဲတင်ထားသော အရာလို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပေးထားပါတယ်။ လည်ကပ်ဆိုတာ အများအားဖြင့် ရွှေချည်းသက်သက်လုပ်တာထက် ကျောက်စိပြီးလုပ်လေ့ရှိပါတယ်။ လက်မ လောက်အပြားရှိပြီး ပတ္တမြားတို့၊ နီလာတို့၊ စိန်တို့လို အတန်းနစ်တန်း၊ သုံး တန်းစီပြီး လုပ်တတ်ပါတယ်။ လည်ပင်းမှာ ကပ်ပြီးဆွဲထားတာမို့ လည်ကပ် လို့ ခေါ်တာပါ။

၁၃၃။ လည်တုန်

လည်ကပ်ပြီးတော့ လည်တုန်ဆိုတာလည်း ရှိပါသေးတယ်။ အဘိဓာန် အကျဉ်းချုပ်မှာ တွဲလျားလှုပ်ရှားသော အမြိတ်နှင့်တကွ ပြုလုပ်ထားသော လည်ဆွဲတစ်မျိုးလို့ အဓိပ္ပာယ်ပေးထားပါတယ်။ တလှုပ်လှုပ် တယမ်းယမ်း နဲ့ အမြိတ်ပါတဲ့ လည်တုန်ပါပဲ။

၁၃၄။ ခေါင်းမွေး မစည်

'သားသမီးတွေ 'ကိုယ်ရင့်တလူ' ဖြစ်အောင် မွေးခဲ့ရတာ ခေါင်းမွေး တောင် မစည်တော့ဘူးဆိုတဲ့ စကားကို ခပ်ငယ်ငယ်က အရိုးတွေ၊ ထွေးလေး တွေပြောတာ ကြားခဲ့ရဖူးပါတယ်။ ကိုယ့်လက်ထက်ကျတော့ ဒီစကားပြောသံ မကြားရတော့ပါဘူး။ အင်မတန်လှပတဲ့ စကားလုံးလေးမို့ ကွယ်ပျောက်သွား တာ နှမြောစရာကောင်းလိုက်တာ။

'မောင်းချက်ဒဏ်ဖေး၊ မြည့်မြည့်ဆွေး၊ ခေါင်းမွေးမပေါက် ရှိရာသည်။ ခေါင်း မွေးမစည်၊ သို့ဖြစ်သည်ကြောင့်၊ တိုင်းပြည်ကိုလဲ၊ မအပ်လွှဲအောင်၊ စောရဲဘုန်းထူး၊ ရန်ညွှန်နူးမှာ၊ သံတော်ဦးတင်ကြစို့၊ ဝန်မင်း'

ဦးကြင်ဥရဲ့ ပါပဟိန်ပြဇာတ်ထဲက စာပိုဒ်ကလေးပါပဲ။ အဓိပ္ပာယ်လည်း ပါပြီးသားပါ။ ခေါင်းမွေးတောင်ပြောင်နေပြီ၊ ခေါင်းမွေးတောင် မပေါက်တော့ ဘူး ဆိုတဲ့စကားတွေထက် ခေါင်းမွေးမစည်ဆိုတဲ့ စကားလေးက ပိုမလှဘူး လား။

၁၃၅။ ချိုင့်

'လက်ရုံးအားကိုး၊ မင်းသားဆိုးမို့၊ နံရိုးစေ ချိုင့်လိမ့်မည်။ ချိုင့်မည်မူချ၊ ဧကန္တမို့၊ ဂုက္ခိတဝဋ်၊ ကျောစွန်ဆွတ်မှာ၊ လွတ်ကြရအောင်၊ ရာဇဝေါင်ဖျား၊ စောဘုရား မှာ၊ သွား၍ သံတော်ဦးတင်ကြစို့၊ ဝန်မင်း'

ပါပဟိန်ပြဇာတ်မှာ ဦးကြင်ဥရေးခဲ့တဲ့ ချိုင့်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်အသုံး ဒီ ခေတ် မကြားဖူးတော့ပါဘူး။ အများအားဖြင့်တော့ သစ်ကိုင်းချိုင့်တယ်၊ မိန်းကလေးကို အရချိုင့်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ သုံးတာမျိုးပဲ ကြားရတတ် ပါတယ်။

ပါပဟိန်မှာသုံးထားတဲ့ ချိုင့်ရဲ့အဓိပ္ပာယ်က နှိပ်နယ်တယ်၊ နှိပ်စက်ကလူ ပြုတယ်ဆိုတဲ့သဘောပါ။ အဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်မှာတော့ နှိမ်နင်းသည်လို့ ဖွင့်ဆိုပေးထားပါတယ်။

၁၃၆။ ယာဉ်သုံးသွယ်ကို စီး၊ သုံးပုံမီးကို သတ်

စကားလုံးဝေါဟာရတစ်ခု မဟုတ်ပေမယ့် သုံးပုံကလေး ထိထိမိမိရှိပြီး လှပလွန်းလို့ ထုတ်ပြလိုက်တာပါ။ ပါပဟိန်ထဲကပါပဲ။

'မကောင်းမှုကိုမကြည့်၊ ပဉ္စသီကို နိစ္စ၊ အဋ္ဌင်္ဂကိုရုံခါ၊ ဘာဝနာကို နေ့တိုင်းပွား၊

ယာဉ်သုံးသွယ်ကိုစီး၊ သုံးပုံမီးကိုသတ်၊ ပရိယတ် ပဋိပတ်ကို နှိုးဆော်၊ သာသနာ တော်ကို ချီးမြှင့်၊ မင်းကျင့်တရားကိုထိန်းချုပ်...'

ယာဉ်သုံးသွယ်ကိုစီး ဆိုတာက အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်သွား ရာ ယာဉ်ရထားနဲ့တူသော လက္ခဏာယာဉ်ကို စီးဖြန်းသောအားဖြင့် စီးပါ။

သုံးပုံမီးကိုသတ်ဆိုတာက လောဘမီး၊ ဒေါသမီး၊ မောဟမီးဆိုတဲ့ မီးသုံး ပါးကို သတ်ပါလို့ဆိုလိုတာ ဖြစ်ကြောင်း ပါပဟိန်ပြဇာတ်ကို ခက်ဆစ်အဖြေ ရေးသားခဲ့တဲ့ မန္တလေးသား ဆရာကြီးဦးပန်းရည်က ရှင်းလင်းရေးသားထား ပါတယ်။

၁၃၇။ အရေးယူ

အရေးယူဆိုတာ ဂရုတစိုက်၊ အရေးတယူပြုတယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ် လည်း ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီခေတ်မှာ 'ဥပဒေအရ အရေးယူသည်' ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ပဲ အသုံးများတော့တာမို့ ဂရုစိုက်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ တယ်ပြီး မသုံးကြတော့၊ ပါပဟိန်ပြဇာတ်ထဲမှာ

'သူတော်သူမြတ်ကို ဖူးယှဉ်၊ ပညာရှိကိုမို့ဝဲ၊ သူဆင်းရဲကို ပေးကမ်းချီးမြှင့်၊ သေနာပတိကို အရေးယူ၊ နှိမ့်သူကိုနှိမ့်၊ မြောက်သင့်သူကိုမြှောက်၊ တိုင်ပင်သင့်သူကို တိုင်ပင်၊ မှိုင်းမသူကို မှိုင်းမ...' လို့ ဦးကြင်ဥက သုံးထားတာကို ကွေ့ရပါတယ်။

၁၃၈။ ကံပိန်တုန်းမို့

အခုခေတ်မှာ ကလေးတွေက 'စိတ်ပိန်တယ်'၊ 'စိတ်ပိန်လိုက်တာ'လို့ ပြောတာ ကြားဖူးခဲ့စဉ်က ဘာတွေပြောနေကြမှန်း မသိဘူး။ မြန်မာစကားတွေ တော့ ပျက်စီးကုန်ပါပြီလို့ အောက်မေ့ခဲ့မိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပါပဟိန်ပြ ဇာတ်ထဲမှာ ဦးကြင်ဥက ကံပိန်တယ်လို့ သုံးထားတာဖတ်မိတော့ ရှေးက လည်း သုံးကြတာပါပဲလားလို့ သဘောပိုက်လိုက်ရပါတော့တယ်။ ဦးကြင်ဥ သုံးထားတာ ကြည့်လိုက်ပါ။

'ဉာဏ်မထိမ်၊ ကံပိန်တုန်းမို့၊ အရုံးတဲ့ငါခဲ။

မိုးတဆန်၊ လေတလဲ့သာပ၊ စောင်းကပ်ဖဲ့ဥဉာဏ်၊

ကြဲမဲ့ကြဲ၊ ကြဲမယ်ပ ပုံသေ။

စိုးလန်မယိုင်၊ ခွင်လုံးပါစင် ချိုင့်လိမ့်၊

တက်ဖျားတိုင် ငုပ်နိုင်သံပါတဲ၊ ရဲငဲ့နေသော'

၁၃၉။ ပြည်လေးပြည်မွှား

ပြည်လေးပြည်မွှားကိုဖျက်၊ ဓားလှဲလက်နက်ကို လွယ်ကာထား။

အစာလေးပါးကို စုံရုံး၊ ကျုံးမြောင်းရင်တားကို ပြင်ဆင်'

ပါပဟိန်ထဲမှာပါတဲ့ စာသားပါ။ ပြည်လေးပြည်မွှားရဲ့ အဓိပ္ပာယ်က ခိုးသားဓားပြလို့ အဘိဓာန်က အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

၁၄၀။ ရေဆူ၌တွင် ရိပ်မမြင်သို့

လှပသော စကားလုံးလေးတွေပါ။ ဦးကြင်ဥရဲ့ ပါပဟိန်ထဲမှာတော့

'ယခုတမူ သားသည်းအူမှာ၊ ရေဆူ၌တွင် ရိပ်မမြင်သို့၊ အားအင်နည်းပါလှ သေးသည်' လို့ ရေးထားတာ တွေ့ရပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းစရာမလိုတော့တဲ့ အထိ ရှင်းလင်းပြီးသားဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဖောက်သည်ချရင်းနဲ့ နိဂုံးချုပ်လိုက် ပါရစေတော့။

နန်းစကား မန်းစကား

မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၁၂

၁၄၁။ ပန်ရ

'ဒီအရောင်ကလေးနဲ့ သိပ်ပန်ရတာပဲ'ဆိုတဲ့ စကား ငယ်ငယ်ကထိ ကြား နေရပါသေးတယ်။ နှုတ်တော့ သိပ်ပြီး အသုံးမလေ့တော့ပါဘူး။

'ဒီအရပ်ထဲမှာ သူက သိပ်ပန်စားတယ်'လို့လည်း ပြောတတ်ကြပါသေး တယ်။ ပန်ရတယ်၊ ပန်စားတယ်ဆိုတာ လိုက်ဖက်တယ်၊ ဟပ်စပ်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ရှိပါတယ်။ မပန်ဘူးလို့လည်း ပြောတတ်ပါတယ်။

'သစ်ပင်များတွင်၊ နားသည့်ခင်ပုတ်ငှက်၊ ရှုပ်ရှက်ခတ် မြည်သံကြားလျှင် နားနှင့် မပန်၍၊ လိုက်လံနှင့်ထုတ်သည်'

ကျည်းကန်ရှင်ကြီး မေတ္တာစာထဲက သုံးစွဲထားပုံကလေးပါ။

၁၄၂။ လက်ကြီး

'သူက သိပ်လက်ကြီးတာပဲ။ ရတဲ့လခလေးနဲ့ ဘယ်လောက်ငန့်င်ပါ မလဲ' လို့ လက်ကြီးတယ်ဆိုတဲ့စကားကို သုံးတတ်ပါတယ်။ 'လက်ဖွာတယ်' လို့လည်း ပြောပါတယ်။ လက်ကြီးရဲ့အဓိပ္ပာယ်က အပေးအကမ်း ရက်ရော တယ်၊ အသုံးဖွာတယ်၊ အသုံးအဖြုန်းလွန်ကဲတယ် စသဖြင့် ဖြစ်ပါတယ်။ လက်လီသမား လက်ကြီးသမားဆိုတဲ့ နေရာကျတော့ လက်ကြီးဆိုတာ များများစားစား လုံးခနဲ ရင်းခနဲ လက်ကားဝယ်တတ်သူကို ဆိုလိုတာပါ။

'နှုတ်ချိုလျှင် သူချစ်သည်၊ လက်တိုလျှင် သူပစ်သည်၊ နှုတ်ပြီးလျှင် သူနှာ သည်၊ လက်ကြီးလျှင် သူလာသည်'

ကျည်းကန်ရှင်ကြီးရဲ့ မေတ္တာစာထဲက 'သူကြီးကတော်က သားထံသို့ ပေးသော သြဝါဒ မေတ္တာစာ'မှာ ရေးထားပုံပါ။

၁၄၃။ လောကွတ်

ဒီနေ့စာတွေထဲမှာ မတွေ့ရသလောက် အသုံးနည်းနေပါပြီ။ လူကြီးပိုင်းက ပါးစပ်နဲ့ပြောဆိုသုံးစွဲတာ အတန်အသင့်ကြားရသေးပေမယ့် လူငယ်ပိုင်းကတော့ ဒီစကားလုံးကို သိတောင်သိကြပုံမရပါဘူး။ ဒီနေ့လူငယ်တွေ လူကြီးဖြစ်တဲ့အချိန်လောက်ဆိုရင် ကွယ်ပျောက်သွားတော့မယ် ထင်ပါရဲ့။

လောကွတ်ကောင်းတယ်။ လောကွတ်ကျေတယ် ဆိုတဲ့အသုံးက လောကဝတ် ကျေပွန်တယ်။ တာဝန်ကျေတယ်လို့ ပြောတာပါ။ လောကွတ်လုပ်တယ်ဆိုတာကျတော့ လောကဝတ်လုပ်တာပါပဲ။ ဒါပေမယ့် မျက်နှာရဖို့ လာဘ်ထိုးတဲ့သဘော၊ စိတ်ထဲက မပါဘဲနဲ့ အပေါ်ယံဟန်လုပ်တဲ့သဘော သက်ရောက်ပါတယ်။

'ဒါ သက်သက် လောကွတ်လုပ်တာပါ။ စိတ်ထဲကပါတာ မဟုတ်ပါဘူး' လို့ ပြောလေ့ရှိပါတယ်။

'ဝိုးကုန်တန်းက အရောင်းသမားဆိုရင် အလကားနေရင် ဆိုင်ကို ဖုန်သုတ်နေကြတဲ့ အမျိုး။ အထည်ဗီရိုသုတ်လိုက်၊ အထည်ခင်းပြမယ့်ဆိုက်က ကြမ်းပြင်ကို သုတ်လိုက်၊ ဈေးဝယ်ကို 'လာပါဦး၊ ကြည့်ပါဦး' ခေါ်ပြီး ဈေးဝယ်ထိုင်မယ့် နေရာကလေးကိုလည်း လောကွတ်ကျေကျေနဲ့ ဖုန်သုတ်လိုက် လုပ်ကြတဲ့အမျိုး'

လူထုဒေါ်ဒေါ်မာရေးတဲ့ 'ရတနာပုံမန္တလေး၊ မန္တလေး၊ ကျွန်မတို့မန္တလေး' စာအုပ်ထဲမှာ ရေးသားသုံးစွဲထားတာလေးပါ။

၁၄၄။ အမြည်း

မြန်မာ အဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်မှာ

၁။ တစ်စုံတစ်ရာသော သောက်ဖွယ်နှင့် တွဲဖက် စားသုံးရသော စားဖွယ်။

၂။ အစမ်းသဘော အရသာခံစားကြည့်ခြင်း။ ယင်းသို့ ခံစားကြည့်သော အရာ။

လို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ထားပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီကနေ့ အသုံးများတာက သောက်စရာနဲ့ တွဲဖက်စားသုံးရတဲ့စားဖွယ် ဖြစ်ပါတယ်။ အမြည်းလို့ပြောလိုက်တာနဲ့ လူတွေက အာလူးကြော်တို့၊ အသားကြော်တို့၊ ဒိန်ခဲတို့ကို ပြေးမြင်မိလိုက်ကြတာပါ။

'မန္တလေးမှာ ထိုးမုန့်ဝယ်ရင် အမြည်းကျွေးတယ်။ ထိုးမုန့်ဈေးက ဘယ်

လောက်ကြီးလာလာ ခုထက်ထိ ထိုးမုန့်ကို အမြည်းကျွေးပါသေးတယ်။ ဝယ်သူက ဘယ်လောက်ငြင်းငြင်း 'စားပါဦး' လို့ ဗန်းကလေးနဲ့ ထည့်ကျွေးပါသေးတယ်။ အမြည်းပေးပြီး ရောင်းတဲ့သဘောလည်း ရှိရဲ့။ ကိုယ့်ဆိုင်ကရောင်းတဲ့မုန့်မို့ ကိုယ့်ဆိုင်လာဝယ်တဲ့ ဈေးဝယ်ကို တည်ခင်းကျွေးမွေးတဲ့ သဘောလည်း ရောက်ရဲ့။ သိပ်ချစ်စရာကောင်းတဲ့ ထုံးစံလေးပါ'

ဒေါ်ဒေါ်မာက အမြည်းပေးတဲ့ ချစ်စရာ ဓလေ့ကလေးတစ်ခုတော့ဖြင့် မန္တလေးမှာ ကျန်ရှိနေလေသေးရဲ့လို့ ညွှန်းဆိုထားတာပါ။

၁၄၅။ သမ္ဘာရင့်

အတွေ့အကြုံများ၍ ရင့်ကျက်ကျွမ်းကျင်သောလို့ အဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်က အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

'သူက သမ္ဘာကြီးပဲ'

ခုခေတ်ကလေးတွေ တစ်ကျော့ပြန်သုံးစွဲနေတာ ကြားနေရပါတယ်။ စကားလုံး ဝေါဟာရဆိုတာ ပျောက်သွားပြီးမှလည်း ပြန်ပြီးပေါ်လာတတ်ပါသေးလားလို့ သတိထားမိရပါတယ်။

'ဈေးချိုတော်ကြီးမှာ ဟိုရှေးက ဈေးသင်းတွေ ဘာတွေ မဖွဲ့ခင်က ဈေးရုံကြီးတွေမှာ သဘာဝခေါင်းဆောင်ကြီးတွေ ရှိတယ်။ ဈေးသူဈေးသားတွေကလည်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချစ်ချစ်ခင်ခင် လေးလေးစားစားပဲ။ ဈေးထဲမှာ ဈေးသမ္ဘာရင့်ပြီး သီလ သမာဓိရှိသူ လူကြီးတွေက အရာရာကို ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်ပြုကြတာပါပဲ'

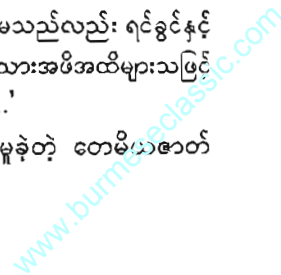
'ရတနာပုံမန္တလေး၊ မန္တလေး၊ ကျွန်မတို့မန္တလေး' စာအုပ်ထဲမှာ သုံးစွဲထားပုံကလေးပါ။

၁၄၆။ အလုံးအရပ်

တိုတိုရှင်းရှင်းနဲ့ ထိမိတဲ့အသုံးလေးပါ။ ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက် အရပ်အမောင်းလို့ ရေးရတာ ရှည်လျားနေတယ်မဟုတ်လား။ အလုံးအရပ်ဆိုတော့ တိုပြီး ပြည့်စုံနေ၊ ကျစ်လျစ်နေတယ်လေ။

'အလုံးနှင့်အရပ် မတန်၊ အလွန်နိမ့်လွန်းသော မိန်းမသည်လည်း ရင်ခွင်နှင့် နို့ဖိုရာအရပ် နီးကပ်လွန်းသဖြင့် သူငယ်လေးမျက်နှာကို ရင်သားအဖိအထိများသဖြင့် သူငယ်၏လည်ကုပ် တိုတတ်သည်ဖြစ်၍ ဒေါသမလွတ်...'

မင်းပူးဆရာတော် ဦးဩဘာသ ရေးသားတော်မူခဲ့တဲ့ တေမိယာစာတော်ကြီး နို့ထိန်းရွေးခန်းမှာ ရေးဖွဲ့ခဲ့တဲ့ စာသားပါ။

၁၄၇။ အရှိန်အစော်

ရာထူးဂုဏ်သိန် အရှိန်အဝါကို ဆိုလိုတာပါ။

‘ခုတော့ သူ့မှာ ဘာအရှိန်အစော်မှ မရှိတော့ပါဘူး။ အခြောက်တိုက် ဘဝင်မြင့်နေတာပါ’ ဆိုတဲ့ စကားမျိုး အရင်က သုံးလေ့ရှိကြပါသေးတယ်။ ခုခေတ်တော့ တယ်ပြီ၊ မသုံးကြတော့ပါဘူး။ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ ကွယ်ပျောက် တော့မှာ ထင်ပါရဲ့။

‘အကြင်သူသည် အဆွေခင်ပွန်းတို့အား ပြစ်မှားခြင်းရှိသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသူသည် အဆိပ်မရှိသောမြေကဲ့သို့၊ ကြောက်ရွံ့ခန့်ညားဖွယ် ဂုဏ်မဲ့သဖြင့် အရှိန်အစော် မရှိရာ...’

တေမိယဇာတ်တော်ကြီးလာ ရထားထိန်းကို တရားဟောခန်းထဲက စာ ပိုဒ်တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

၁၄၈။ သဲကမ်းရေဝှေ့

အင်မတန်လှပပြီး အဓိပ္ပာယ်ပြည့်စုံလှတဲ့ စကားလေးမို့ တေမိယဇာတ် တော်ထဲက ထုတ်နုတ်တင်ပြလိုက်ရတာပါ။ အရပ်သုံး လူသုံးစကားအဖြစ်နဲ့ တော့ မကြားဖူးတော့ပါဘူး။

‘ခမည်းတော်ဘုရားသည် သား၏ချစ်ခြင်းဖြင့် အကျွန်ုပ်အား အဖျက်ခဏချင်း ဝင်၍ ဤသို့သော ယောက်ျားမြတ်ကို နှင် အဘယ်ကြောင့် ပစ်၍လာခဲ့ရသနည်းဟု ရာဇမာန်အဖျက်တော်စွဲကို သဲကမ်းရေဝှေ့ တွေ့ရမည်ကား ရောက်မဆိုက်ခကန် အကျွန်ုပ်၌ မှန်ပါတော့သည်’

၁၄၉။ မသေရည်

၁၅၀။ သေရည်

ခေတ်သုံးပြောစကားတွေမှာ မရှိတော့ပါဘူး။ အင်မတန်လှပတဲ့စကား လေးမို့ တေမိယဇာတ်တော်ထဲက ထုတ်နုတ်တင်ပြလိုက်တာပါ။

‘အသို့နည်း ခမည်း...တော်၊ နေ့တိုင်းမပြတ် ကုသိုလ်တရားကို အောက်မေ့ခြင်း အပ္ပမာဒတရားတည်းဟူသော မသေရည်ကို သောက်ရပါ၏လော။ ကာမဂုဏ်ငါး ပါး၌ယစ်၍ ကုသိုလ်မေ့လျော့ကြောင်းဖြစ်သော သေရည်ကို မသောက်ကြည့်ရှောင် နိုင်ပါ၏လော။ မုသာဝါဒတည်းဟူသော ပျက်ပြယ်တောက်အံ့ ခါးစပ်သောအရသာ တို့ကို မစားမူ၍ သစ္စာတည်းဟူသော ချီအေးလေးနက်စွာ အရသာကောင်းတို့ကိုသာ

လျှင် စားရပါ၏လော။ အမျက်ထွက်ခြင်း၊ အမြင်မှားခြင်း စသည့် ဆူးငြောင့်ခလုတ် ချုပ်ပိတ်ပေါင်းထူထပ်ရာ ဒုစရိုက်ခရီးဆိုး ခရီးကြမ်းကို မသွားမူ၍ သနားခြင်း၊ ချစ်ခြင်း၊ သည်းခံခြင်း စသည့် အမွှေးအထုံတရားတို့ဖြင့် ဖြန့်ခင်းအပ်သော မင်းကျင့် တရားလမ်းကောင်းကိုသာ သွားရပါ၏လော။ ပစ္စည်းတို့၌ မိမိစိတ်ကို ဝန်တိုပိတ်ပင် ခြင်း စဉ်းလဲခြင်းဖြင့် မပုပ်မသိုးစေမူ၍၊ လှူဒါန်းပေးကမ်းစွန့်ကြဲ သင်္ဂြိုဟ် ထောက်ပံ့ ခြင်းဖြင့် ပစ္စည်းကို သန့်ပြန့်စေခြင်း၌ ခမည်းတော် နှလုံးမွေ့လျော်ပါ၏လောဟု မေးမြန်းတော်မူ၏’

၁၅၁။ သားကြီး မြေးပွား မရှိမိ

‘ဤလောက၌ အရွယ်ရောက်စသော ဖြစ်ကုန်သော လုလင်ပျိုတို့သည်လည်း ကောင်း၊ ယောက်ျားတို့၏ နှလုံးကို ရွှင်စေတတ်သောအဆင်းကို ဆောင်ကုန်သော သမီးလုလင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အိမ်ရာမကျမီ၊ သားကြီး မြေးပွား မရှိမိ၊ အဆင်း၏ပျက်ခြင်း၊ အိုခြင်း၊ သေခြင်းမည်သည် မဖြစ်နိုင်ရာဟူ၍ရှိသော်ငြား အငယ်က ရဟန်းမပြုလင့်ဆိုသော် အလျော်သင့်သေး၏...’

ဆရာတော်ဦးဩဘာသ ရေးသားတော်မူတဲ့ တေမိယဇာတ်တော်ကြီးထဲ က စကားလုံးလှလှတွေ့ကို ကောက်နုတ်ပြသရင်း နိဂုံးချုပ်လိုက်ပါတော့မယ်။

ဝေါဟာရ အက္ခရာစဉ်အညွှန်း

ဝ ဝဲ ဝဲး

က

ကုလားတယ်
ကံပိန်တုန်းမို့
ကောက်ကြီးတက်ချိန်
ကန်း
ကျောပေါက်ဝမ်းပေါက်
ကျယ်ခြင်းကြီးငါးပါး
ကြက်ပေါင်
ကြက်မရဲ့ စောင်သလို
ကွမ်းဆုံ

ခ

ခေါင်းခဲလည်နာ
ခေါင်းမွေးမစည်
ချိုးကပ်ချင်းကပ်
ချိုင့်
ချဉ်ရဲပြေ
ချိတ်ကုန်တိုက်ကုန်
ခြေဆင်းလဲလှ
ခြင်ချော်လဲ

ဂ

ဂိုက်

င

ငါးပိ တစ်ခါထုပ်ဖူးတဲ့ဖက်လို
ငိုချင်းသည်
ငန်းသတ်
ငွေနီနဲ့မုန့်သိုး

စ

စကားသီနားကြား
စီးပိုး
စိတ်ကောင်းဝမ်းသာ
စုတ်စုတ်ကန်း
စမ်းရာကမိပြီး ထိရာကငြိတာပဲ
စုံဖက်
စုံရေမက်ရေ

ဆ

ဆရာကတော်
ဆဝါး
ဆေးသေ
ဆင်တော်မှားတယ်
ဆင်နင်းယပ်လို
ဆင်ပွဲ ပဝါပျောက်သလို
ဆင်ရိုင်း ကြံတောတွေ့သလို
ဆိတ်စာ
ဆွဲကောင်းငင်ပါ

ဈ

ဈေးသင်

၁၁၆

ည

ညွှန်

တ

တောရမ်းမယ်ဘွဲ့ ရောက်တတ်လေးဆယ်

တော်ပုံဖိနပ်

တော်ပြေရင်

တော်အိလျော်အိ

တံပြာ(ဒပြာ)

တက်ထောင်မောင်းနင်း

တင်းကျမ်း

တောင်လဲလျှင်မြက်ပြတ်

တောင်သူ

တစ်ဖြတ်တည်း

တည်(တယ်)

ထ

ထမင်းလုတ် လက်ကလွတ်ကျအောင်ကောင်းတာ

ထိကပေါက်

ထိုင်ကွဲ ထပြဲ

ထမ်းပိုး

ဒ

ဒလကြမ်း(တရကြမ်း)

ဒီးတိုက်

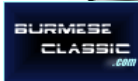
ဒိုဘီချ / ဒိုဘီဆိုင်

ဒင်မော် (ဒင်ကမော်)

ဒေါင်ကောင်း ဒုကောင်း

ဒေါင်းတိမောင်းတိ

ဒေါင်းသိုးပင့်

ခုံးဝေး

ခုံးဘဲကျွဲရေ

န

နားနဲ့မနာ ဖဝါးနဲ့နာပါ

နေမဲ့တက်

နင်းကျိုးနင်းကျ

နွားရိုင်းကို မြက်ပြုပြီးနက်သလို

နှုတ်ရေးကြွယ်

ပ

ပန်ရ

ပလောင်ပိုင် တောင်ပိုင်

ပုံပိုး

ပေါင်းတင်း

ပန်းဆိုးသည်

ပိန်မသာလိမ်မသာ

ပျော်ပွဲစားရုံ

ပြောတော့မှူး လူးတော့အိုင်

ပြည်လေးပြည်မွှား

ဗ

ဗန်းလက်ဖက်

ဗျောင်းဆန်

ဗြိုင်ပန်း

ဘ

ဘယက်

ဘုံဘိုင်ဖိနပ်

မ

မသေရည်

၁၁၈

မသောင်သာတဲ့အခါ
မိဆိုင်ဖဆိုင်
မိတိုင်ဘရောက်
မိုးကျကထိန်
မင်း
မောင်းမဲ
မျက်စိစူး / မျက်စိတတ်
မြင်းခု
မြစ်ရိုးသား
မွမ်
မှုတ်လန်ခွက်လန်

ယ

ယောင်ကြီးလျှင်ငိုက် လူကြီးလျှင်မိုက်
ယာဉ်သုံးသွယ်ကိုစီး သုံးပုံမီးကိုသတ်

ရ

ရေငယ်
ရေဆူ၌တွင် ရိပ်မမြင်သို့
ရွက်ဖျင်ဖိနပ်
ရွတ်
ရှာတဘက်

လ

လမိုင်းပျက်
လောကွတ်
လက်ကြီး
လက်ပါအကတ်
လက်အောက်ခြေသား
လည်ကပ်
လည်တုန်

လုံး
လုံးကြီးပေါက်လှ
လုံးတိကွက်တိ
လုံးတန်ရပ်တန်
လှေပြေးကလေး
လှိုမ့်

ဝ

ဝါစာကမာ
ဝိခေါ်

သ

သရောကြီးခိုင်း
သားကြီးမြေးပွား မရှိမီ
သေရည်
သဲကမ်းရေဝှေ့
သံခနောက်
သင်္ကန်းဆုံးတာ
သမ္ဘာရင်
သွေး
သွေးတူမွေးတူ

ဟ

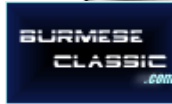
ဟဝါ
ဟပ်တပ်စွဲ

အ

အကူ / အကူပြန်
အခရာ
အဆင်သာကွဲတယ် လူနဲ့အတူတူချည်း
အတင်း

၁၂၀

အဓမ္မ
 အနို့ကြောင့်
 အနီ
 အပေါင်
 အပုံကြီး
 အမြည်း
 အရေးယူ
 အရှိန်အစော်
 အလံရှူး
 အလုံးအရပ်
 အလွမ်းသန္ဓေ
 အလှမ်းပေး
 အာဏာကုန်
 အူ၍မကြားအောင်
 အိမ်သား
 အုံး
 အုံးတာ
 အယ်

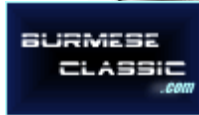
ဆောင်းပါးအညွှန်းများ

- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၁
 လူထုဒေါ်အမာ ၈၀ ပြည့် မွေးနေ့အထိမ်းအမှတ်၊
 'ပုံဂံလက်သစ်နှင့် အခြားစာတမ်းများ' စာအုပ်၊ နိုဝင်ဘာ၊ ၁၉၉၆ မှ။
- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၂
 စာပေဂျာနယ်၊ အောက်တိုဘာ၊ ၁၉၉၆။
- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၃
 စာပေဂျာနယ်၊ မေ၊ ၁၉၉၇။
- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၄
 စာပေဂျာနယ်၊ နိုဝင်ဘာ၊ ၁၉၉၇။
- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၅
 ရုပ်ရှင်တေးကဗျာမဂ္ဂဇင်း၊ ဩဂုတ်၊ ၁၉၉၈။
- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၆
 ရုပ်ရှင်တေးကဗျာမဂ္ဂဇင်း၊ စက်တင်ဘာလ၊ ၁၉၉၈။
- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၇
 ရုပ်ရှင်တေးကဗျာမဂ္ဂဇင်း၊ နိုဝင်ဘာလ၊ ၁၉၉၈။
- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၈
 ရုပ်ရှင်တေးကဗျာမဂ္ဂဇင်း၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ၁၉၉၉။
- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၉
 ရုပ်ရှင်တေးကဗျာမဂ္ဂဇင်း၊ မေ၊ ၁၉၉၉။
- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၁၀
 ရုပ်ရှင်တေးကဗျာမဂ္ဂဇင်း၊ ဇူလိုင်၊ ၁၉၉၉။
- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၁၁
 ရုပ်ရှင်တေးကဗျာမဂ္ဂဇင်း၊ စက်တင်ဘာ၊ ၁၉၉၉။
- နန်းစကား မန်းစကား မြန်မာတို့ရဲ့ မြန်မာစကား - ၁၂
 ရုပ်ရှင်တေးကဗျာမဂ္ဂဇင်း၊ နိုဝင်ဘာ၊ ၁၉၉၉။

နှစ်ကာလများမှ ထွက်ရှိပြီးစာအုပ်များ

- ၁။ ဂျပန်မော်ဒန်ကဗျာများ(ဇေယျာလင်း)
- ၂။ အသက်စိဝပုံစံသစ်(မိုးဝေး)
- ၃။ သူစိမ်း(စိုင်းဝင်းမြင့်)
- ၄။ ငှက်ဆိတ်တဲ့သစ်သီး(မောင်ချောနွယ်)
- ၅။ အိမ်အပြန် . . .(ခရမ်းပြာထက်လှ၊ ခိုင်မြဲကျော်စွာ၊ မောင်ပီလာ)
- ၆။ လစွာဘွန်းမှာ တစ်ည(မောင်ထွန်းသူ)
- ၇။ ကဗျာအကြောင်း(မောင်သာနိုး)
- ၈။ သုံးယောက်ကောင်းကင်(မောင်သစ်မင်း)
- ၉။ တစ်ယောက်တည်းစကား(စိုင်းဝင်းမြင့်)
- ၁၀။ ဆစ်လီဗီယာ ပလာသီ ဘဝ/ကဗျာ(ဇေယျာလင်း)
- ၁၁။ ပင်လယ်မှာပျောက်ဆုံးသွားသောအရာ(သုခမိန်လှိုင်)
- ၁၂။ ပုံပြောသူ(အောင်ချိုမြ)
- ၁၃။ ကျွန်ုပ်နှင့် ကျွန်ုပ်အကြောင်း(လေးကိုတင်)
- ၁၄။ ရှေးဂန္ထဝင် ဂျပန်အချစ်ကဗျာများ(ဇေယျာလင်း)
- ၁၅။ ပုံရိပ်၊ ရှုခင်း၊ အမှတ်ရချက်နှင့် ခေတ်ရေစီး(ကျော်ဝင်း)
- ၁၆။ အခုန်(မောင်ပြည့်မင်း၊ လူဆန်း)
- ၁၇။ ပျောက်ဆုံးနေသောကွင်းဆက်(စိုးစိုး-အင်္ဂပူ)
- ၁၈။ တမ်းတတတ်သည်(ကြည်အေး)
- ၁၉။ ဖော်ဝေးငှက်များပျံသန်းချိန်(ဖော်ဝေး)
- ၂၀။ အလှပဆုံးစကားလုံး(ဇေယျာလင်း)
- ၂၁။ ခန်းဆောင်နီထဲတွင် အိပ်မက်မက်ကြည့်ခြင်း(မြသန်းတင့်)
- ၂၂။ LANGUAGE POETRY နှင့် အခြားကဗျာဝေဒများ(ဇေယျာလင်း)
- ၂၃။ အခြားသောသရုပ်ဆောင်များနှင့် ခင်ဗျား(စန်းဦး)
- ၂၄။ အက်ဆေးဆရာရဲ့ဖြတ်သန်းခြင်း(ကျော်ဝင်း)
- ၂၅။ ထင်ရှားသည့်အမှတ်အသား(ဇေယျာလင်း)
- ၂၆။ ခေတ်ပြိုင်မြန်မာကဗျာကိုချည်းကပ်ခြင်း(အောင်ခင်မြင့်)
- ၂၇။ ပိုစမော်ဒန်နှင့် စပ်လျဉ်းသောအရေးအသားများ(မြင့်သန်း)
- ၂၈။ အဲဒီကျွန်းမြို့လေးမှာ မြေပုံအပြောင်းအလဲနဲ့(မောင်ယုပိုင်)
- ၂၉။ အနန္တကို မလိုချင်ဘူး၊ ကြာသပတေးပဲလိုချင်တယ်(ဇေယျာလင်း)
- ၃၀။ ကာဒ် ကိုဘိန်း(သည်မော်နိုင်)

- ၃၁။ ကဗျာရေးသူကို ထုတ်လုပ်ခြင်း(ဇေယျာလင်း)
 - ၃၂။ မော်တော်ကားတစ်စီး၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ(မြသန်းတင့်)
 - ၃၃။ ဂျွန် အက်ရှ်ဘရီ နိဒါန်း(ဇေယျာလင်း)
 - ၃၄။ တစ်ယောက်ချင်း(မောင်ပြည့်မင်း၊ အောင်ပြည့်စုံ)
 - ၃၅။ ရေးသူ လူဆန်း(လူဆန်း)
 - ၃၆။ ၂၀၀၇(ဇေယျာလင်း)
 - ၃၇။ တော်ဖလာအင်တာဗျူးနှင့် တော်ဖလာစာစုများ(ကျော်ဝင်း)
 - ၃၈။ ကဗျာဘဝရှာတော်ပုံ(ဇေယျာလင်း)
 - ၃၉။ ရောဘတ်ကနေဒီ ကံကောင်းလို့ရေနှစ်မသေ(ဇေယျာလင်း)
 - ၄၀။ ဆင်းရဲခြင်းထောင်ချောက်(လူထုစိန်ဝင်း)
 - ၄၁။ တီဗီဖန်သားပြင်ကြီးဖွင့်လျက်(မောင်ယုပိုင်)
 - ၄၂။ ချားလ် ဘန်းစတိုင်းနစ် အင်တာဗျူး/အရေးအသားများ(ဇေယျာလင်း)
 - ၄၃။ တကယ့်/ဘဝ(ဇေယျာလင်း)
 - ၄၄။ လူငယ်တွေ ရင်ဖွင့်ပါစေလား(လူထုစိန်ဝင်း)
 - ၄၅။ သူပဲအကြမ်း သူပဲအချော(မိုးဝေး)
 - ၄၆။ အာရပ်ကမ္ဘာသို့ မိန့်ခွန်း(ကျော်ဝင်း)
- ယခု
- ၄၇။ နန်းစကား မန်းစကား(လူထုစိန်ဝင်း)
- ဆက်လက်၍
- ၄၈။ ကီလီမန်ဂျားရိုး(ဇေယျာလင်း)
 - ၄၉။ မြန်မာဝန်တစ်ရာ(တင်နိုင်တိုး)
 - ၅၀။ မေမေတို့ရဲ့စပွဲများ ဘာသာပြန်အက်ဆေးများစုစည်းမှု(လူထုစိန်ဝင်း)

နန်းစကား မန်းစကားရဲ့
တစ်ခုတည်းသော ရည်ရွယ်ချက်က
ကိုယ့်ဘာသာစကား၊
ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုကို
ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ဖို့
တိုးပွားကြွယ်ဝလာအောင် လုပ်ဖို့
ဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လူထုစိန်ဝင်း

ပျောက်ကွယ်လုနီးပါး

ပြန်ပေါက်များ

နန်းစကား

မန်းစကား

မြန်မာတို့ရဲ့

မြန်မာစကား

လူထုစိန်ဝင်း